

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE
POLISH ENTOMOLOGICAL SOCIETY

ISSN 0138-0737

WIADOMOŚCI ENTOMOLOGICZNE
(ENTOMOLOGICAL NEWS)

XX, Supplement

**ALMANACH
ENTOMOLOGÓW POLSKICH
XX wieku**

pod redakcją

**Marka BUNALSKIEGO, Jerzego J. LIPY,
Janusza NOWACKIEGO**

POZNAŃ

2001

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE
POLISH ENTOMOLOGICAL SOCIETY

WIADOMOŚCI ENTOMOLOGICZNE
(ENTOMOLOGICAL NEWS)

XX, Supplement

ALMANACH
ENTOMOLOGÓW POLSKICH
XX wieku

pod redakcją

Marka BUNALSKIEGO, Jerzego J. LIPY,
Janusza NOWACKIEGO

POZNAŃ

2001

Redakcja

Lech BUCHHOLZ (zastępca redaktora naczelnego), Marek BUNALSKI,
Jerzy M. GUTOWSKI, Janusz NOWACKI (redaktor naczelny),
Paweł SIENKIEWICZ (sekretarz)

Projekt graficzny znaczka wykonał Tomasz MAJEWSKI

Copyright © by Polskie Towarzystwo Entomologiczne and PRODRUK
Poznań 2001

ISSN 0138-0737
ISBN 83-88518-17-8

Wydano z pomocą finansową Komitetu Badań Naukowych

Adres redakcji
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, tel. (+61) 848 79 19

Wydanie I. Nakład 400 egz. Ark. druk. 15. Ark. wyd. 20.
Druk ukończono w sierpniu 2001 r.
Skład i druk: PRODRUK, ul. Błażeja 3, 61-611 Poznań, tel.: (+61) 822 90 46.

WIADOMOŚCI ENTOMOLOGICZNE T. 20, Suplement

Almanach
Entomologów Polskich
XX wieku

pod redakcją

Marka BUNALSKIEGO¹, Jerzego J. LIPY²,
Janusza NOWACKIEGO¹

¹Katedra Entomologii AR im. A. Cieszkowskiego, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań

²Instytut Ochrony Roślin, ul. Miczurina 20, 60-318 Poznań

Poznań 2001

TREŚĆ

Od Redaktorów	5
Zarys historii entomologii w Polsce	9
Wykaz skrótów użytych w tekście	13
Noty biograficzne	17

„Almanach ...”

dedykujemy pamięci wszystkich entomologów, którzy na przestrzeni wieków przyczyniali się do rozwoju wiedzy o owadach w Polsce.

Od Redaktorów

Koniec wieku rzadko jest punktem zwrotnym w rozwoju jakiejś gałęzi nauki, a już nieomal nigdy nie stanowi dającej się zauważyć granicy czasowej. Często jednak zachęca on do pogłębionej refleksji i różnego rodzaju podsumowań. Te właśnie przesłanki były inspiracją poczynań zmierzających do uhonorowania wszystkich osób, których działalność przyczyniła się w zasadniczy sposób do rozwoju entomologii w XX-tym wieku.

Impuls do prac nad „Almanachem” stworzyła uchwała Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Entomologicznego z 26 września 2000 r. Oprócz powołania do życia Komitetu Redakcyjnego zakładała ona trójstopniowość prowadzonych działań:

1. uzyskanie list z propozycjami nazwisk osób, które powinny znaleźć się w wydawnictwie,
2. uporządkowanie i weryfikację list oraz zwrócenie się do ich autorów o przygotowanie lub koordynację prac nad biogramami,
3. opracowanie redakcyjne nadesłanych not i umieszczenie ich w „Almanachu”.

Członkowie Zarządu Głównego zobowiązali również Komitet Redakcyjny do poinformowania wszystkich środowisk naukowych o rozpoczętych działaniach oraz do opracowania kryteriów doboru osób i schematu not biograficznych.

Pierwsza informacja dotycząca prac Komitetu Redakcyjnego została rozdana do ponad 60 osób. Byli wśród nich: naukowcy reprezentujący różne ośrodki naukowe, Członkowie Honorowi PTEnt. oraz działacze i animatorzy ruchu entomologicznego. Wraz z informacją o podjętej inicjatywie przekazano wszystkim respondentom prośbę o nadsyłanie list osób, które ich zdaniem powinny znaleźć się w „Almanachu”.

Przyjęto przy tym następujące zasady:

1. w „Almanachu” zostaną uwzględnieni wszyscy samodzielni pracownicy nauki, którzy działają (bądź działali) na niwie szeroko pojętej entomologii (różne działy entomologii teoretycznej i stosowanej), przy czym pod pojęciem „entomologii” rozumie się naukę, której podmiotem są owady;
2. spośród pozostałych pracowników nauki oraz osób zajmujących się entomologią niezawodowo należy uwzględnić te osoby, które poprzez swą działalność naukową (publikacje) lub zgromadzone kolekcje, przyczyniają lub przyczyniły się w znaczny sposób do rozwoju entomologii w Polsce i na świecie;
3. spośród osób urodzonych w XIX-tym wieku umieszczone zostaną tylko te, których działalność przypadała również na wiek XX-ty, a spośród urodzonych w wieku XX-tym, tylko urodzone do roku 1970;
4. w opracowaniu umieszczone zostaną osoby, które bez względu na narodowość, posiadają lub posiadały obywatelstwo polskie.

Na nasz apel odpowiedziały placówki naukowe, oddziały terenowe PTEnt. i osoby fizyczne, przesyłając listy zawierające od kilku do kilkuset nazwisk. Po zebraniu wszystkich propozycji i ujednoczeniu ich w oparciu o wyżej podane kryteria, zwróciliśmy się do ponad 30 osób o koordynację prac nad notami w swoim ośrodku naukowym lub środowisku.

Pragniemy w tym miejscu złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym Osobom, które na różnych etapach przygotowywania „Almanachu” przyczyniły się swoją pracą i zaangażowaniem do urzeczywistnienia tej idei.

W przypadku osób żyjących preferowaliśmy noty autorskie, traktując własnoręczny podpis jako zgodę na opublikowanie treści zawartych w biogramie. Noty te zostały opatrzone symbolem **(a)** umieszczonym poniżej noty. W przypadku osób nieżyjących oraz tych, które nas do tego upoważniły, biogramy zostały przygotowane przez osoby trzecie. Wiele biogramów zostało opracowanych jedynie w oparciu o dane bibliograficzne. Autorzy tych biogramów zostali opatrzeni w tekście następującymi skrótami:

(AL) – Anna LIANA	(GW) – Grażyna WINIARSKA
(AŁ) – Andrzej ŁABĘDZKI	(JB) – Józef BANASZAK
(AP) – Anna PETRYSZAK	(JK) – Jan KOTEJA
(AS) – Andrzej SIERPIŃSKI	(JL) – Jerzy J. LIPA
(AW) – Andrzej WNUK	(JŁ) – Jacek ŁĘTOWSKI
(BŁ) – Barbara ŁABANOWSKA	(JN) – Janusz NOWACKI
(BM) – Barbara MARCINIAK	(JP) – Jerzy PAWŁOWSKI
(BU) – Jarosław BUSZKO	(JS) – Jerzy STARZYK
(EB) – Edward BARANIAK	(JW) – Jerzy WIŚNIEWSKI
(EK) – Ewa KACZMARZYK	(KB) – Klara BARTKOWSKA

(MB) – Marek BUNALSKI	(SK) – Stanisław KNUTELSKI
(MG) – Maria GOOS	(SM) – Stefan MIELEWCZYK
(MH) – Michał HUREJ	(TB) – Tadeusz BARCZAK
(MT) – Mirosława TARWID	(TH) – Tadeusz HADAŚ
(MW) – Maria WOLENDER	(TR) – Tadeusz RIEDL
(PB) – Paweł BUCZYŃSKI	(TZ) – Tadeusz ZATWARNICKI
(PS) – Paweł SIENKIEWICZ	(WA) – Marek WANAT
(PW) – Piotr WĘGRZYNOWICZ	(WC) – Wojciech CZECHOWSKI
(RB) – Rafał BERNARD	(WK) – Wojciech KUBASIK
(RL) – Rosław LEWANDOWSKI	(WN) – Władysława NIEMCZYK
(RS) – Ryszard SZADZIEWSKI	(WW) – Waław Wojciechowski
(SC) – Stanisław CZACHOROWSKI	(ZW) – Zofia WEGNER
(SI) – Stanisław IGNATOWICZ	

W przypadku nielicznych osób nie uzyskaliśmy żadnej odpowiedzi, co potraktowaliśmy jako brak zgody na opublikowanie ich danych osobowych. Biorąc jednak pod uwagę niezaprzeczalny wkład tych osób w rozwój polskiej entomologii, zdecydowaliśmy się na umieszczenie ich nazwisk w „Alamanachu” poprzedzając je symbolem „*” oraz sporządzając krótką notę redakcyjną. Podobną notę sporządzono dla osób, co do których posiadaliśmy jedynie fragmentaryczne informacje. W obu przypadkach biogramy sygnowane są skrótem (**red**).

Wszystkie noty zostały ujednolicone zgodnie z następującym schematem:

- nazwisko i imiona, stopień i tytuł naukowy (zawodowy)
  - podstawowe dane osobowe – data i miejsce urodzenia (śmierci, miejsce pochówku), uzyskane tytuły i stopnie naukowe, wraz z informacją gdzie i kiedy zostały uzyskane (nadane)
- (1) – zainteresowania naukowe i zakres prowadzonych badań (obserwacji)
  - (2) – ważniejsze kierunki badań i osiągnięcia naukowe
    - [P] – informacje dotyczące działalności publikatorskiej – ogólna ilość publikacji z ewentualnym wyszczególnieniem liczby prac oryginalnych i wydawnictw książkowych
    - [W] – ważniejsze prace (nie więcej jednak niż 3 tytuły)
    - [Z] – gromadzone zbiory
  - (3) – działalność zawodowa, organizacyjna i społeczna
    - [F] – funkcje pełnione w pracy zawodowej i pozazawodowej oraz członkostwo w organizacjach naukowych i ciałach kolegialnych
    - [O] – wyróżnienia i odznaczenia

Zdajemy sobie sprawę z potencjalnych niedociągnięć, które przynajmniej w części, wynikać mogą z szerokiego zakresu niniejszego opracowania (not biograficznych). Zgromadzenie danych dokumentacyjnych, a przede wszystkim danych kalendarzowych, okazało się w wielu wypadkach zadaniem trudnym, a nawet nie wykonalnym. Niezależnie od ewentualnych usterek staraliśmy się jednak by wydawnictwo nasze było możliwie pełne i obiektywne.

Żywimy przy tym nadzieję, iż to bezprecedensowe w historii Polskiego Towarzystwa Entomologicznego przedsięwzięcie, zachęci innych do podjęcia prac nad monograficznym opracowaniem zagadnienia. Zakładamy również możliwość opracowania suplementu do niniejszego wydania, o ile zaistniałaby taka potrzeba.

Zarys historii entomologii w Polsce

Wprawdzie w opracowaniach z zakresu historii nauk zoologicznych BRZEKA (1955)¹ i FEDOROWICZA (1963)² została także uwzględniona historia entomologii to jednak historia badań nad owadami oraz zrzeszenia się środowiska entomologów w Polsce nadal czeka na obszerne i specjalistyczne opracowanie. Ponad stuletni okres zaborów oraz zmiany granic po I-ej i II-ej Wojnie Światowej sprawiły, że znajomość fauny owadów Polski w obecnych granicach jest nie tylko wynikiem działalności entomologów polskich ale także rosyjskich i niemieckich (FEDOROWICZ 1963²; BURAKOWSKI, MROCZKOWSKI, STAFAŃSKA 1971³, RAZOWSKI 1973⁴). Fakt ten oraz obcojęzyczna literatura winna więc być także uwzględniana w opracowaniach historycznych.

Obecny stan wiedzy z zakresu entomologii ogólnej, stosowanej oraz znajomości fauny owadów Polski to wynik działań wielu pokoleń przyrodników, a przede wszystkim entomologów z zawodu oraz zamiłowania. Polskie Towarzystwo Entomologiczne jest bodaj jedynym towarzystwem naukowym, w którym dużą część członków stanowią osoby zajmujące się owadami dla przyjemności, w wolnym czasie od swych głównych zajęć zawodowych. Te właśnie osoby, dzięki dużemu zamiłowaniu, stworzyły bądź duże i cenne zbiory określonych grup owadów lub wykazały z terenu Polski występowanie nowych lub rzadkich gatunków, wnosząc istotny wkład w obecny stan znajomości fauny owadów Polski. Dobitnym potwierdzeniem tego jest fakt iż początki rozwoju entomologii w Polsce w XVII i XVIII wieku zawdzięczamy dwóm księżom, dla których przecież obserwacje nad owadami nie były zajęciem zawodowym.

Pierwszą rozprawą dotyczącą występowania owadów na terenie Polski jest wydana w języku łacińskim przez ks. Gabriela RZĄCZYŃSKIEGO „*Historia Naturalis Curiosa*” (Sandomierz – 1621 rok). Natomiast pierwsze drukowane w języku polskim wskazania dotyczące zwalczania szkodliwych owadów znajdujemy w książce ks. Krzysztofa KLUKA (1780) pt. „*Zwierząt domo-*

---

¹BRZEK G., 1955: Historia zoologii w Polsce. Lublin.

²FEDOROWICZ Z., 1963: Zarys rozwoju fizjografii Polski ze szczególnym uwzględnieniem faunistyki (od czasów najdawniejszych do roku 1918). Memor. Zool., **10**: 1-185.

³BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STAFAŃSKA J., 1971: Chrząszcze *Coleoptera*. Piśmiennictwo. Kat. Fauny Polski, **XXIII**, **1**: 1-183

⁴RAZOWSKI J., 1973: Motyle (*Lepidoptera*) Polski. Część I – ogólna. Monogr. Faun. Pol., **2**: 1-127

wych i dzikich, osobliwie krajowych, historyi naturalney początki i gospodarstwo, potrzebnych i pożytecznych chowanie, rozmnożenie, chorób leczenie, dzikich łowienie, oswojenie, zażycie, szkodliwych zaś wygubienie”. W tomie IV „O owadzie i robakach”, w rozdziale IV „O owadzie szkodliwym roślinom” zostały omówione dwie grupy szkodników: „Owady szkodliwe ogrodom i sadom” oraz „Owady szkodliwe rodom i łąkom”.

Z późniejszych badaczy działających w XIX wieku należy wymienić Feliksa JAROCKIEGO, Antoniego WAGE, Gustawa BELKE i Maksymiliana SIŁA-NOWICKIEGO.

Za pierwszy w języku polskim specjalistyczny podręcznik entomologii można uznać wydany w 1838 r. przez F. JAROCKIEGO VI tom dzieła: „Zoologia czyli zwierzętopismo ogólne według najnowszego systematu ułożone” zaś z zakresu entomologii stosowanej książkę G. BELKE „O owadach szkodliwych gospodarstwu wiejskiemu i sposobach ustrzeżenia się od nich lub zmniejszenia ich liczby” wydaną w 1861 r. w Żytomierzu.

Za prekursora indywidualnych badań naukowych w zakresie entomologii należy uznać A. WAGE. W 1847 r. przeprowadził on dokładne obserwacje polowe nad niezmiarką paskowaną podczas jej masowego pojawu w okolicach Warszawy, a wyniki opublikował we francuskim czasopiśmie naukowym „Revue Zoologique Applique”. W 1854 r. zorganizował zaś pierwszą wyprawę naukową do Ojcowa. Jej wyniki opublikowane rok później w pracy „Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa” uważane są za pierwsze polskojęzyczne opracowanie faunistyczne.

Prawdziwego przełomu w polskich badaniach entomologicznych dokonał profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego – Maksymilian SIŁA-NOWICKI (1826–1890). Zapoczątkował on prace faunistyczne nad wieloma grupami owadów, a w 1867 r. zorganizował, w ramach Komisji Fizjograficznej Towarzystwa Naukowego i Akademii Umiejętności w Krakowie, system badań w zakresie entomologii stosowanej oraz systematyczną rejestrację występowania szkodników roślin. W wyniku jego starań starostowie otrzymali polecenie meldowania o stanie zagrożenia zbóż przez szkodniki, a akcje tę można uznać za początek państwowej organizacji ochrony roślin. SIŁA-NOWICKI dokonał syntezy zebranych informacji w pracy pt. „O szkodach wyrządzonych 1869 roku w plonach polnych przez zwierzęta szkodliwe” oceniając roczne straty w plonach pszenicy i rzepaku w Galicji na 3 miliony złotych, co miało charakter klęski krajowej. Ponieważ swe prace publikował także w języku niemieckim wyniki jego badań trafiły do zagranicznych podręczników i były szeroko cytowane w Europie. Należy podkreślić, że z inicjatywy SIŁY-NOWICKIEGO Krajowy Sejm Galicyjski podjął 28 września 1869 r. uchwałę o utworzeniu urzędu do ochrony roślin, ale ponieważ nie wydzielił na ten cel żad-

nych środków finansowych – uchwała nie weszła w życie. Fakty te zostały odnotowane przez MAYERA (1959)⁵ w jego opracowaniu poświęconemu historii ochrony roślin w świecie.

Współcześnie z SIŁĄ-NOWICKIM, działał w dziedzinie entomologii stosowanej w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Puławach, Antoni KARPIŃSKI, który wydał w 1877 r. bardzo dobry podręcznik pt. „*Owady szkodliwe w gospodarstwie wiejskim, leśnym i domowym*” uzupełniony barwnym kluczem do oznaczania szkodników według uszkodzeń roślin.

Znacznie trudniej jest dokonać przeglądu badań nad poznaniem składu gatunkowego entomofauny Polski, gdyż tym zagadnieniem zajmowała się najliczniejsza grupa entomologów działających w XIX i początkach XX wieku we wszystkich zaborach. Prace faunistyczne należy uznać za bardzo ważne i potrzebne, ponieważ kładły podwaliny pod rozwój entomologii stosowanej. Fryderyk SCHILLE i Jan STACH badali bezskrzydłe (*Apterygota*). Józef DZIĘGIELEWICZ – siatkoskrzydłe (*Neuropteroidea*) i ważki (*Odonata*), a Marian ŁOMNICKI położył duże zasługi w badaniach nad prostoskrzydłymi (*Orthoptera*) i innymi grupami owadów.

Szczególnie liczna grupa entomologów zajmowała się chrząszczami (*Coleoptera*). Duży wkład w ich poznanie wnieśli NOWICKI, ŁOMNICKI, KOTULA, STOBIECKI, a w późniejszym okresie SMRECZYŃSKI, SCHILLE, TENENBAUM, KINEL, KUNTZE i inni. Do poznania fauny błonkówek (*Hymenoptera*) w dużym stopniu przyczynili się m. in. RADOSZKOWSKI, ŁOMNICKI, TORKA, ŚNIEŻEK, LUBICZ-NIEZABITOWSKI i NOSKIEWICZ. Do poznania fauny motyli (*Lepidoptera*) swój wkład wnieśli m. in. NOWICKI, WACHTL, ŻEBRAWSKI, KLEMENSIEWICZ, SITOWSKI, PRÜFER, ROMANISZYN i SCHILLE. Faunę muchówek (*Diptera*) badali NOWICKI, WIERZEJSKI, GRZEGORZEK, SZNABL i DZIEDZICKI, natomiast pierwsze prace o pluskwiakach (*Hemiptera*) publikowali – ŁOMNICKI, STOBIECKI, KOTULA, SMRECZYŃSKI, KRASUCKI i JAKUBSKI. Podwaliny pod opracowanie sieciarek (*Neuroptera*) i ważek (*Odonata*) położyli MAJEWSKI, ŁOMNICKI, DZIĘDZIELEWICZ, SUMIŃSKI, MERZEYEWSKI, WOLSKI, POLIŃSKI i PRÜFFER, prostoskrzydłych (*Orthoptera*) – NOWICKI, TENENBAUM, MIERZEYEWSKI i FEDEROWICZ, a przyłżeńców (*Thysanoptera*) – SCHILLE.

Dzięki badaniom faunistycznym liczba gatunków owadów znanych w Polsce szybko rosła. Na przykład w rzędzie chrząszczy (*Coleoptera*) w 1923 roku znano 5670 gatunków, w roku 1930 liczba ta wynosiła 6100 gatunków, a obecnie wynosi około 7000 gatunków.

⁵MAYER K., 1959: 4500 Jahre Pflanzenschutz ! Zeittafel zur Geschichte des Pflanzenschutzes. Stuttgart, Ulmer Verlag. 45 ss.

Pisząc o historii badań entomologicznych w Polsce nie można pominąć wątku ruchu zrzeszania się entomologów. Za pierwszą taką próbę należy uznać założenie w 1910 r. Łódzkiego Towarzystwa Entomologów, które w latach 1910–12 wydawało pierwsze polskie entomologiczne czasopismo „Entomolog Polski”.

Dopiero jednak inicjatywa Jarosława ŁOMNICKIEGO utworzenia (13 XII 1920) Sekcji Entomologicznej przy oddziale lwowskim Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, a następnie uchwała (4 XII 1922) o przekształceniu Sekcji w Polski Związek Entomologiczny, stworzyły trwałe stowarzyszenie, które od 1965 r. nosi nazwę Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Historię PZE do 1951 r. bardzo wyczerpująco przedstawił niedawno HADAŚ (1998)⁶.

Warto przy tej okazji przypomnieć inicjatywę entomologów poznańskich, którzy utworzyli na początku lat 20-tych Poznański Związek Entomologiczny, zrzeszony od 1925 r. z PZE na prawach „członka-korporanta”.

Podkreślając wspomnianą wyżej potrzebę szczegółowego opracowania historii entomologii w Polsce, zwłaszcza w XIX i XX wieku, Polskie Towarzystwo Entomologiczne udostępniało łamy swych wydawnictw m.in. „*Polskie Pismo Entomologiczne*”, a przede wszystkim „*Wiadomości Entomologiczne*” dla biografii szczególnie zasłużonych entomologów polskich (mistrzowskie opracowania Janusza A. CZYŻEWSKIEGO). Wielu wybitnych entomologów za swe zasługi naukowe zostało uhonorowanych członkostwem Polskiej Akademii Umiejętności oraz Polskiej Akademii Nauk, tytułami Doktora Honoris Causa, a także godnością Członków Honorowych PZE i PTEnt. Biogramy najbardziej zasłużonych entomologów, m. in. A. WAGI, M. SIŁY-NOWICKIEGO, Z. MOKRZECKIEGO, J. STACHA, S. MINKIEWICZA, M. NUNBERGA, T. JACZEWSKIEGO, W. WĘGORKA zamieszczono w „*Wielkiej encyklopedii powszechnej PWN*”, „*Polskim słowniku biograficznym*” oraz „*Słowniku biologów polskich*”⁷.

Zarząd Główny PTEnt. uznał jednak za zasadne znacznie szersze udokumentowanie aktywności osób działających w obszarze badań entomologicznych niezależnie od tego czy byli (są) członkami PTEnt. czy nie. Taką rolę dokumentacyjną ma spełnić niniejszy „Almanach”.

Marek BUNALSKI, Jerzy J. LIPA, Janusz NOWACKI

⁶HADAŚ T. B., 1998: 75 lat Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Część I. Geneza i działalność Polskiego Związku Entomologicznego do końca roku 1951. *Wiad. Entomol.*, 17, Supl.: 5-50.

⁷FELIKSIAK S., 1987 (red.): *Słownik biologów polskich*. PWN, Warszawa. 618 ss.

Wykaz skrótów użytych w tekście

akad. – akademia (-micki)	org. – organizacja (-tor)
biol. – biologia (-czny)	oryg. – oryginalny
czł. – członek	pol. – polski
doc. – docent	prac. – pracownia (-nik)
dr – doktor	prep. – preparat
dyr. – dyrektor	prodz. – prodziekan
dziek. – dziekan	prof. – profesor
gat. – gatunek	przew. – przewodniczący
hab. – habilitowany	przyr. – przyroda (-niczy)
emeryt. – emerytowany	red. – redaktor (-cja)
ent. – entomologia	roln. – rolnictwo (-niczy)
ex. – egzemplarz	rzecz. – rzeczywisty
fitop. – fitopatologia	sekr. – sekretarz
fizj. – fizjograficzny	ser. – seria
im. – imieniem	stos. – stosowany
inst. – instytut	stow. – stowarzyszenie
inż. – inżynier	stud. – studia
kat. – katedra	śr. – środkowy
kier. – kierownik	św. – święty
kol. – kolekcja	tow. – towarzystwo
kom. – komitet	tyt. – tytułarny
koresp. – korespondent	uniw. – uniwersytet (-cki)
lepid. – lepidopterologiczny	ur. – urodzony
lek. – lekarz	wiceprz. – wiceprzewodniczący
leśn. – leśny (-niczy)	woj. – województwo (-ki)
mat. – matematyczny	wsch. – wschodni
mgr – magister	współ. – współautor
mikr. – mikroskopowy	współpr. – współpracownik
monogr. – monograficzny	wyd. – wydawnictwo
muz. – muzeum	wydz. – wydział
nadzw. – nadzwyczajny	z-ca – zastępca
nagr. – nagroda	zach. – zachodni
nauk. – naukowy	zesp. – zespołowy
ochr. – ochrona	zm. – zmarł
oddz. – oddział	zool. – zoologiczny
odzn. – odznaka (-czenie)	zootech. – zootechniczny
ogr. – ogrodniczy	zwycz. – zwyczajny
ok. – około	

AB – Akademia Bydgoska [Bydgoszcz]
ACST – Association Cereal Science and Technology
AMCA – American Mosquito Control Associate
AMW – Akademia Medycyny Weterynaryjnej [Lwów]
AP – Akademia Podlaska [Siedlce]
AR – Akademia Rolnicza
ART – Akademia Rolniczo-Techniczna [Olsztyn]
ATR – Akademia Techniczno-Rolnicza [Bydgoszcz]
AWF – Akademia Wychowania Fizycznego
BiNOZ – (wydział) Biologii i Nauk o Ziemi
CK – Centralna Komisja ds. Tytułów i Stopni Naukowych
DHC – Doctor Honoris Causa
IBD – Instytut Biologii Doświadczalnej PAN im. M. Nenckiego
IBiOŚ – Instytut Biologii i Ochrony Środowiska
IBL – Instytut Badawczy Leśnictwa
IE – Instytut Ekologii PAN
IMMiT – Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej
IOR – Instytut Ochrony Roslin
ISIEZ – Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt
ISiK – Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa
IUSSI – International Union for the Study of Social Insects
IWarz. – Instytut Warzywnictwa
IZ – Instytut Zoologiczny
KEL – Katedra Entomologii Lesnej
KEN – Komisja Edukacji Naukowej
KMOR – Katedra Metod Ochrony Roślin
KNL – Komitet Nauk Leśnych
KOL – Katedra Ochrony Lasu
KOP – Komitet Ochrony Przyrody
KOR – Komitet Ochrony Roslin (PAN)
LOP – Liga Ochrony Przyrody
MEN – Minister(-stwo) Edukacji Narodowej
MiIZ – Muzeum i Instytut Zoologii PAN
MLiPD – Minister(-stwo) Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego
MNSWiT – Minister(-stwo) Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki
MOiSW – Minister(-stwo) Oświaty i Szkolnictwa Wyższego
MOŚZNiL – Minister(-stwo) Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
MP – Muzeum Przyrodnicze
MRiRR – Minister(-stwo) Rolnictwa i Reform Rolnych
MRiRW – Minister(-stwo) Rolnictwa i Rozwoju Wsi

MRLiGZ – Minister(-stwo) Rolnictwa, Lesnictwa i Gospodarki Żywnościowej
MSWN – Minister(-stwo) Szkolnictwa Wyższego i Nauki
MZ – Muzeum Zoologiczne
MZiOS – Minister(-stwo) Zdrowia i Ochrony Społecznej
OOP – Order Odrodzenia Polski
PAN – Polska Akademia Nauk
PAU – Polska Akademia Umiejętności
PINGW – Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego [Puławy i Bydgoszcz]
PL – Politechnika Lwowska
PMZ – Państwowe Muzeum Zoologiczne
PN – Park Narodowy
PPE – Polskie Pismo Entomologiczne
PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa
PTEnt. – Polskie Towarzystwo Entomologiczne
PTH – Polskie Towarzystwo Hydrobiologiczne
PTL – Polskie Towarzystwo Leśne
PTPK – Polskie Towarzystwo Przyrodników im. M. Kopernika
PTPN – Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
PTTaks. – Polskie Towarzystwo Taksonomiczne
PTZool. – Polskie Towarzystwo Zoologiczne
PW – Politechnika Warszawska
PZEnt. – Polski Związek Entomologiczny
RN – Rada Naukowa
RP – Rzeczpospolita Polska
RWPG – Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej
SGGW – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
SITLiD – Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa
TNW – Towarzystwo Naukowe Warszawskie
UAM – Uniwersytet Adama Mickiewicza
UG – Uniwersytet Gdański
UJ – Uniwersytet Jagielloński
UJK – Uniwersytet Jana Kazimierza
UŁ – Uniwersytet Łódzki
UMCS – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
UMK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
UO – Uniwersytet Opolski
UP – Uniwersytet Poznański
USB – Uniwersytet Stefana Batorego
UŚ – Uniwersytet Śląski
UW – Uniwersytet Warszawski

UWM – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
UWR – Uniwersytet Wrocławski
WE – Wiadomości Entomologiczne
WNRiL – Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych
WSP – Wyższa Szkoła Pedagogiczna
WSR – Wyższa Szkoła Rolnicza
WRTN – Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego
ZBŚRiL – Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN
ZG – Zarząd Główny
ZOL – Zakład (Zespół) Ochrony Lasu
ZZS – Zakład Zoologii Systematycznej
ZZSiD – Zakład Zoologii Systematycznej i Doświadczalnej [Kraków]

NOTY BIOGRAFICZNE

ACHREM-ACHREMOWICZ Jerzy, prof. dr hab.

– ur. 8 IX 1927 w Wilnie

– mgr (1951) – UMCS Lublin; dr (1961) – WSR Poznań; hab., doc. (1976) – IOR Poznań; prof. nadzw. (1992) – AR Kraków

(1) – entomologia stosowana – bionomia szkodliwych gatunków i ich zwalczanie (mszycobójcze wyciągi z roślin); wpływ pokarmu na procesy życiowe owadów (stonka ziemniaczana, mszyce); afidologia – faunistyka i systematyka krajowych mszyc (*Aphidodea*) [emeryt. prof. AR w Krakowie]

(2) – opracowania faunistyczne stonkowatych na wiklinie uprawnej (Puławy) oraz mszyc Niziny Wielkopolsko–Kujawskiej, Sudetów, Dolnego Śląska, Krakowa, Lubelszczyzny; opis patologicznych zmian jelita i gonad stonki ziemniaczanej pod wpływem żywienia jej *Solanum demissum* oraz zastawki w jej nasieniowodach; zastosowanie wyciągów z roślin jako aficydów

– [P]: 22 publikacje nauk., kilka skryptów, 1 podręcznik akademicki

– [Z]: kol. *Aphidodea* – ok. 3 000 prep. mikr. i zbiory mokre (IOR w Poznaniu i Kat. Ochr. Roślin AR w Krakowie)

(3) – [F]: Przew. Oddz. krakowskiego PTEnt. (1989–94)

– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1989), Złota Odzn. „Zasłużony w Pracy Społecznej dla Miasta Krakowa” (1991), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

ADAMCZEWSKI Stanisław Franciszek, prof. dr

– ur. 20 IX 1909 w Warszawie, zm. 14 V 1987 w Warszawie; pochowany tamże na Cmentarzu Powązkowskim (kw. 348–II–1)

– mgr (1939) – UW Warszawa; dr (1950) – UMCS Lublin; prof. nadzw. (1954)

(1) – lepidopterolog – badania systematyczne, faunistyczne i ekologiczne nad krajowymi *Lepidoptera*

- (2) – wieloletnie badania nad składem gatunkowym i liczebnością motyli w naturalnych zbiorowiskach roślinnych Puszczy Białowieskiej oraz w środowiskach silnie przekształconych pod wpływem działalności człowieka (na przykładzie środowiska miejskiego Warszawy); wieloletnie badania nad wędrówkami motyli; badania systematyczne i faunistyczne nad motylami z rodziny zwójek (*Tortricidae*) i piórolotków (*Pterophoridae*)
- [P]: 30 publikacji, w tym jedna wydana pośmiertnie – „Zagadnienia migratoryzmu u motyli”
  - [W]: „*Tortricidae* Tatr Polskich”, „Motyle minujące na tle naturalnych środowisk Białowieskiego Parku Narodowego”, „Łusko-skrzydła śródmieścia Warszawy (*Lepidoptera*)”
  - [Z]: krajowe *Lepidoptera* oraz materiały z badań w Puszczy Białowieskiej, częściowo nieopracowane – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (GW)

ALWIN Stefan, czł. hon. PTEnt., mgr inż., z-ca prof.

- ur. (ok.) 15 IV 1916 prawdopodobnie w Sarnach [Wołyń], zm. 14 IX 1997 w Poznaniu; pochowany na Cmentarzu Parafialnym w Bojadłach
- inż. (1935) – Państwowa Szkoła Ogrodnicza Poznań; mgr (1946) – UP Poznań; z-ca prof. (1955) – WSR Poznań
- (1) – entomologia stosowana – morfologia, biologia, szkodliwość i zwalczanie szkodników w uprawach ogrodniczych; doskonały przyrodnik, wychowawca i inspirator kilku pokoleń entomologów (m.in. → L. BUCHHOLZ, → S. BURDAJEWICZ, → E. NIEMCZYK, → W. NOWACKA)
- (2) – twórca nowoczesnych metod ochrony roślin, opracował szereg pestycydów zwalczających szkodniki i choroby roślin; historiograf
  - [P]: liczne publikacje nauk., w tym kilka książek
  - [W]: książki: „Choroby i szkodniki roślin ozdobnych”, „Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. I. Okres 1920–51”, „Atlas chorób i szkodników warzyw” (współ.)
  - [Z]: kol. *Coleoptera* i *Lepidoptera* Polski – ok. 300 000 ex. (m. in. KEL i Kat. Ent. AR Poznań oraz Lubuski Klub Przyr.), oraz duży zbiór filatelistyczny o tematyce entomologicznej
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Ochr. Roślin (1951–55) i Prodz. Wydz. Ogr. WSR w Poznaniu (1956–58), org. i Kier. Prac. Pomocy Nauk. oraz

KMOR WSR w Poznaniu (1955–66), Wiceprzew. Oddz. poznańskiego PTEnt.

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1957), Czł. Honorowy PTEnt. (1986)

(MB)

ANASIEWICZ Anna, prof. dr hab.

– ur. 25 VII 1928 we Lwowie

– mgr inż. (1951) – UMCS Lublin; dr (1963) – WSR Lublin; hab. (1973), prof. nadzw. (1982), prof. zwyczaj. (1994) – AR Lublin

(1) – biologia i ekologia owadów szkodliwych i pożytecznych

(2) – powiązania pokarmowe błonkówek (*Apidae*) i muchówek (*Syrphidae*) oraz ocena ich przydatności w nasiennictwie roślin użytkowych na podstawie analizy florystycznej zebranego przez nie pyłku; udział pyłku kwiatowego w diecie owadów drapieżnych na podstawie analizy treści ich przewodów pokarmowych, [emeryt. prof. AR w Lublinie]

– [P]: ponad 100 publikacji, w tym 60 prac oryginalnych

– [W]: „The bees (*Apoidea*, *Hymenoptera*) on alfalfa (*Medicago media* PERS.) plantations”, „Owady zapylające kwiaty selerów, pietruszki i kopru”; „Pollen food of bumblebees caught on *Vicia villosa*”

– [Z]: kolekcja krajowych *Apoidea* – Katedra Entomologii AR w Lublinie

(3) – [F]: Kier. Kat. Ent. AR w Lublinie (1992–98)

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1979), Medal KEN (1981), Krzyż Kawalerski OOP (1983), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

BADOWSKA-CZUBIK Teresa, dr

– ur. 9 V 1945 w Niemirowcach

– mgr inż. (1969) – WSR Olsztyn; dr (1981) – ISiK Skierniewice

(1) – entomologia stosowana – występowanie, szkodliwość i metody zwalczania szkodników (owady i roztocza) upraw sadowniczych, [prac. nauk. ISiK w Skierniewicach]

(2) – opracowanie metody hodowli owocówki jabłkówekczki (*Carpocapsa pomonella*) na sztucznych pożywkach; występowanie, szkodliwość i

metody zwalczania szpecieli (*Eriophyidae*), mszyc (*Aphidodea*) oraz wciornastków (*Thysanoptera*) w uprawach sadowniczych
 – [P]: 125 publikacji, w tym 52 oryg. prac nauk.

- (3) – [O]: Nagr. II-st MRLiG (1985) (a)

BAŁAZY Stanisław, prof. dr hab.

– ur. 8 I 1937 w Tarnówce (woj. tarnopolskie)

– mgr inż. (1959), dr (1965) – WSR Poznań; hab. (1972), prof. (1990)

- (1) – ochrona lasu, entomologia leśna, grzybowe choroby stawonogów, ekologiczne funkcje zadrzewień w krajobrazie rolniczym, ochrona przyrody, [prof. ZBŚRiL PAN w Poznaniu (od 1980)]

- (2) – badania z zakresu kambio- i ksylofagów oraz towarzyszących im w żerowiskach drapieżców, pasożytów i patogenów; grzyby entomopatogeniczne w lądowych ekosystemach Polski – owadomorki (*Entomophthorales*) i strzępczaki (*Hyphomycetes*), również Rumunii, Niemiec i Francji; opisy nowych gatunków grzybów entomopatogenicznych (1 rodzaj i ponad 30 gatunków)

– [P]: ok. 170 publikacji i kilka książek

– [W]: „Analysis of bark beetle mortality in spruce forests of Poland”, „Review of entomopathogenic species of the genus *Cephalosporium* CORDA”, „Wstępna charakterystyka entomofauny drewna i środowiska podkorowego w Wielkopolskim Parku Narodowym” (z → J. MICHALSKIM)

– [Z]: ok. 4 000 ex. (*Insecta* i *Arachnida*) porażonych przez grzyby entomopatogeniczne (ZBŚRiL PAN w Poznaniu)

- (3) – [F]: Kier. Prac. Lasów i Zadrzewień (od 1985) oraz Z-ca Dyr. ZBŚRiL PAN w Poznaniu (od 1991), czł.: Society for Invertebrate Pathology, PTPN, Pol. Tow. Bot. i PTL

– [O]: Medal 40-lecia Stud. Akad. Roln. i Leśn. w Poznaniu, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, odzn. LOP, odzn. resortowe i wojew.

(a)

BANASZAK Józef, prof. dr hab.

– ur. 19 III 1947 w Lednogórze (woj. wielkopolskie)

– mgr (1970), dr (1975) – UAM Poznań; hab. (1984) – IE PAN Dziekanów Leśny; doc. (1985), prof. nadzw. (1990), prof. tyt. (1991), prof. zwycz. (1993) – WSP Bydgoszcz

- (1) – badania nad ekologią krajobrazu i bioróżnorodnością, głównie nad zasobami owadów zapylających (*Apoidea*) Europy i prawidłowościami ich występowania w różnych typach krajobrazu; taksonomia pszczoł *Apoidea* (m.in. *Eucerini* Europy), faunistyka *Chrysididae* (*Hymenoptera*) i marginalnie *Chironomidae* (*Diptera*) Polski [prof. AB w Bydgoszczy]
- (2) – wykazanie szeregu prawidłowości występowania owadów zapylających w krajobrazie rolniczym; opracowanie strategii ich ochrony; sporządzenie pierwszych w Polsce katalogów nadrodziny *Apoidea*
  - [P]: ponad 200 prac i artykułów oraz 16 książek (m. in. katalog pszczoł Europy Zachodniej i dwóch monografii: *Megachilidae* Europy i *Halictidae* Polski); autor 2 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
  - [W] monografie: „Ekologia pszczoł”, „Trzmięle Polski”, „Megachilid Bees of Europe”
  - [Z]: kol. prywatna *Apoidea* Polski i niektórych innych krajów Europy (ok. 30 000 ex.)
- (3) – [F]: Rektor WSP w Bydgoszczy (1996–99), Czł.: ZG PTEnt. (1989–95) i KOP PAN (1990–93, 1996–98), Przew. Pol. Sekcji IUSI (od 2001), FAO Working Group on Pollination and Pollinator Divers. Manag. (od 1996)
  - [O]: Nagr. Sekr. Nauk. PAN (1985), Nagr. Zesp. MŚZNiL (1995) i MEN (2000); Krzyż Kawalerski OOP (1996), Złoty Krzyż Zasługi (1987), Medal KEN (1995), Złota Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska”, Medal im. Jana Dzierżona (1997)

(a)

BAŃKOWSKA-PISARSKA Regina, prof. dr hab.

- ur. 1 XI 1930 w Warszawie
- mgr (1952) – UW Warszawa; dr (1963) – IZ PAN Warszawa; hab. (1979) – UŚ Katowice; prof. nadzw. (1989), prof. zwyczaj. (1994) – IZ PAN Warszawa
- (1) – dipterolog – systematyka, faunistyka, zoogeografia i ekologia palearktycznych muchówek z rodzin: *Syrphidae*, *Conopidae*, *Pyrgotidae*, *Pipunculidae* i *Dolichopodidae* [prof. MiZ PAN w Warszawie]
- (2) – badania nad strukturą i przekształceniami fauny pod wpływem działalności człowieka
  - [P]: ponad 80 oryg. publikacji nauk., 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” oraz 1 tom „Fauny Polski”

- [W]: „Studien über die paläarktischen Arten der Gattung *Sphaerophoria* FARG. et SERV. (*Diptera*, *Syrphidae*)“, „Fly communities of the family *Syrphidae* in natural and anthropogenic habitats of Poland“, „Secondary succession of fauna in the pine forests of Puszcza Białowieska“ (współ.)
  - [Z]: kol. *Syrphidae*, *Conopidae*, *Pyrgotidae*, *Pipunculidae* i *Dolichopodidae* Palearktyki (MiIZ PAN, Łomna k. Warszawy) – tworzona od podstaw po spaleniu zbioru *Diptera* w czasie II Wojny Światowej
  - (3) – [F]: Z-ca Sekr. II Wydz. PAN (1984–86)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1977), Krzyż Kawalerski OOP (1984)
- (a)

BARANIAK Edward, dr inż.

- ur. 13 X 1952 w Mosinie
  - mgr inż. (1976) – AR Poznań; dr (1992) – UAM Poznań
  - (1) – lepidopterolog – badania ekologiczno-faunistyczne nad krajowymi *Lepidoptera*, oraz badania systematyczne nad *Yponomeutoidea* Palearktyki [prac. nauk. UAM w Poznaniu]
  - (2) – [P]: autor ok. 80 publikacji
  - [W]: „Distribution of *Argyresthiidae* (*Lepidoptera*) in Poland”, „A faunistic review of species of the *Yponomeutidae* (*Lepidoptera*) in Poland (excluding the genera: *Kessleria* NOWICKI, 1868, *Swammerdamia* HÜBNER, 1825 and *Prays* HÜBNER, 1925)”, „A faunistic review of the species of the *Plutellidae* (*Lepidoptera*) in Poland (excluding the genus *Rhigognostis* STAUDINGER, 1857)”
  - (3) – [F]: Przew. Oddz. poznańskiego PTEnt. (od 1996)
- (a)

BARCZAK Tadeusz, dr hab.

- ur. 26 VIII 1957 w Szubinie
- mgr (1981) – UMK Toruń; dr (1988), hab. (1993), prof. nadzw. ATR (1994) – ATR Bydgoszcz
- (1) – entomologia stosowana – ekologiczne podstawy ochrony roślin, bionomia parazytoidów mszyc i innych afidofagów, biologiczne i integrowane zwalczanie mszyc; ekologia i faunistyka mszycarzy (Hymenoptera: Aphidiidae) oraz parazytoidów mszyc z rodzaju *Aphelinus* (Hym., Aphelinidae), a także hiperparazytoidów [prac. nauk. ATR w Bydgoszczy]

- (2) – ekologiczne podstawy wykorzystania parazytoidów w zwalczaniu mszycy burakowej (*Aphis fabae*); opracowanie kryteriów oceny siedlisk i roślin dziko rosnących jako potencjalnych rezerwuarów parazytoidów mszyc
- [P]: ok. 60 publikacji, w tym 40 oryginalnych prac naukowych i 2 monografie
  - [W]: „Ekologiczne aspekty wykorzystania parazytoidów w zwalczaniu mszycy burakowej, *Aphis fabae* SCOP.”, „Zarośla śródpolne jako rezerwuary naturalnych wrogów mszyc”, „The role of *Aphidius matricariae* HAL. and *Lysiphlebus cardui* (MARSH.) (Hym., Aphidiidae) as parasitoids of *Aphis fabae* – complex (Hom., Aphididae) in Poland”
- (3) – [F]: Kier. Kat. Zool. ATR w Bydgoszczy (od 1995), Czł. Woj. Komisji Ochr. Przyr. (od 1997) w tym jej Prezydium (od 1999), Czł. Kom. Red.: „PPE” (od 1996), „Journal of Aphidology” [Indie] oraz „The Journal of Entomological Research Society” [Turcja] (od 1998), czł. Grupy Roboczej „Global WG Ecology of Aphidophaga” w Międzynarodowej Org. Biol. Zwalczania Szkodników i ZG PTent. (od 1995)
- (a)

BARTKOWSKA Klara, dr hab.

- ur. 16 II 1939 w Poznaniu
- mgr (1965), dr (1973), hab. (1985), doc. (1987), prof. nadzw. (1991) – UAM Poznań
- (1) – entomologia parazytologiczna – *Siphonaptera* na ptakach i ssakach w Polsce oraz krajach bałkańskich; taksonomia, morfologia, faunistyka, zoogeografia, biologia i ekologia *Siphonaptera* [prof. UAM w Poznaniu]
- (2) – opisy nieznanych stadiów larwalnych pcheł; wyznaczenie granic zasięgów rozmieszczenia gatunków z podrodziny *Hystrichopsyllinae*; układ „pasożyt – żywiciel” w obszarach górskich, wpływ konkurencji u dwóch bliskich gatunków z rodzaju *Hystrichopsylla* na zmianę układu „pasożyt – żywiciel”
  - [P]: 40 publikacji nauk., z których 28 dotyczy *Siphonaptera*
  - [W]: „*Siphonaptera* Tatr Polskich”, „Distribution of some subspecies flea (*Siphonaptera*) in Bulgaria” (z → W. SKURATOWICZEM), „*Hystrichopsyllinae* (*Siphonaptera*, *Hystrichopsyllidae*) Polski”

- [Z]: kol. *Siphonaptera* – ZZS UAM (Poznań)
- (3) – [F]: Kier. ZZS UAM (od 1991), Wicepr. PTEnt. (od 1998)
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1986)

(a)

BARTOSZYŃSKI Antoni, mgr

- ur. 25 XII 1898 w Sewastopolu (Krym), zm. 14 XII 1940 w obozie koncentracyjnym Mauthausen-Gusen
- studia na Uniwersytecie w Odessie (1916–20) oraz na UW w Warszawie (1926–28)

- (1) – koleopterolog, kolekcjoner i faunista
- (2) – [P]: 3 publikacje entomologiczne
  - [W]: „Przyczynek do fauny chrząszczy piwnic”; „Studia koleopterologiczne na wybrzeżu polskim Bałtyku”
  - [Z]: kol. *Coleoptera* Mazowsza i Pomorza – częściowo zniszczona w czasie II wojny światowej, ocalałe kilkadziesiąt gablot wdowa przekazała do zbiorów PMZ (MiIZ PAN, Łomna k. Warszawie)

(JP)

BATKOWSKI Stanisław Franciszek

- ur. 10 VII 1907 w Nowym Sączu, zm. 21 III 1991 w Zakopanem, pochowany na Cmentarzu w Nowym Sączu

- (1) – lepidopterolog-amator (z zawodu elektromechanik zatrudniony przy budowie, a następnie eksploatacji zakopiańskich kolejek linowych), przez wiele lat współpracujący z Zakładem Pomocy Naukowych w Poznaniu; znawca i kolekcjoner tatrzańskich *Macrolepidoptera*
- (2) – [W]: „Motyle większe Tatr Polskich” (z → E. PALIKIEM i → R. SZPOREM)
  - [Z]: *Macrolepidoptera* Tatr (ok. 30 000 exx.) – Muz. Tatrzańskie (Zakopane)
- (3) – Czł. PTEnt. (od 1967)

(JN)

BAZYLUK Władysław, prof. dr hab.

- ur. 28 IV 1910 w Woli Tulickiej, zm. 22 VII 1988 w Warszawie; pochowany tamże na Cmentarzu Północnym
- mgr (1947), dr (1950), hab. (1961) – UAM Poznań; doc. (1961), prof. nadzw. (1975) – IZ PAN Warszawa
- (1) – badania nad systematyką, faunistyką i zoogeografią *Orthoptera*, *Dermaptera*, *Blattodea* oraz *Mantodea* Palearktyki
- (2) – opracowanie krajowych przedstawicieli w/w grup systematycznych (monografie, klucze); opisy nowych taksonów *Orthoptera* i *Blattodea*; wyjaśnienie problemów subspecyficznych w obrębie *Mantis religiosa* i opisanie nowych podgatunków
  - [P]: 54 publikacje, w tym 50 oryg. prac nauk., 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”, oraz tomy w seriach „Fauna Polski” i „Katalog Fauny Polski”; ponadto opracowanie 400 haseł encyklopedycznych
  - [W]: „Die geographische Verbreitung und Variabilität von *Mantis religiosa* (L.) (*Mantodea*, *Mantidae*)“, „*Tetrigidae* (*Orthoptera*) Polski”
  - [Z]: *Orthoptera*, *Dermaptera*, *Blattodea* i *Odonata* (zbiory MiIZ PAN, Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: Z-ca Dyr. IZ PAN w Warszawie (1962–71), Przew. i Wicepr. Komisji Rewizyjnej PTEnt. (1965–75), Przew. Oddz. warszawskiego PTZool.

(AL)

BAKOWSKI Marek, dr

- ur. 18 IV 1965 – w Szamotułach
- mgr (1991), dr (1999) – UAM Poznań
- (1) – lepidopterolog – badania faunistyczne, ekologiczne i zoogeograficzne nad motylami, szczególnie z rodziny przeziernikowatych (*Sesiidae*) [prac. nauk. UAM w Poznaniu]
- (2) – [P]: 24 prace nauk. z zakresu *Lepidoptera*, z których 18 dotyczy *Sesiidae*
  - [W]: „Contributions to the knowledge of the *Sesiidae* in Turkey”, „Przezierniki (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) zbiorowisk kserotermicznych krainy Miechowsko–Sandomierskiej”, „*Sesiidae* (*Lepidoptera*). W: The *Lepidoptera* of Poland. A distributional checklist”
  - [Z]: kol. *Lepidoptera*, głównie *Sesiidae* Europy – ZZS UAM (Poznań)

(a)

BEDNAREK Andrzej, dr hab.

– ur. 28 IV 1949 w Poznaniu

– mgr (1972) – UAM Poznań; dr (1983) – IE PAN Dziekanów Leśny; hab. (1991), prof. nadzw. (1999) – SGGW Warszawa

- (1) – entomonematologia – badania nad biologią i ekologią układu „owad – nicien owadobójczy”; entomologia stosowana – badania nad środkami i metodami biologicznymi w ochronie upraw (drapieżne i pasożytnicze owady, nicienie i grzyby owadobójcze) oraz zastosowaniem trzmieli w zapylaniu upraw pod osłonami; ekologia i faunistyka pluskwiaków wodnych, opracowania fauny *Heteroptera* niektórych parków narodowych oraz terenów zurbanizowanych
- (2) – określenie wpływu czynników agrotechnicznych na efektywność nicieni owadobójczych jako czynników biologicznej ochrony roślin; upowszechnienie metod biologicznych w ochronie upraw pod osłonami
  - [P]: ponad 50 publikacji nauk., kilka książek, podręczników i poradników w zakresie ochr. upraw i rolnictwa
  - [W]: „Ekologiczne uwarunkowania aktywności biologicznej nicieni entomofilnych w środowisku glebowym”, „Możliwości integrowanego zwalczania pędraków chrabąszczy w uprawach leśnych”

(a)

BEGDON Jerzy, dr, lek.

– ur. 17 II 1905 w Toruniu, zm. 4 XI 1973 w Lublinie; pochowany w Lublinie na Cmentarzu przy ul. Unickiej

– mgr (1932) – UAM Poznań; lek. med. (1954) – AM Lublin; dr (1960) – UMCS Lublin

- (1) – ichtiolog, lekarz i entomolog – badania faunistyczne, taksonomiczne, ekologiczne i morfologiczne nad *Formicidae*
- (2) – opracował klasyfikację ekologiczną mrówek krajowych
  - [P]: autor 6 prac naukowych z zakresu entomologii
  - [W]: „Rozmieszczenie i makrotypy gatunków z rodziny *Formicidae* na terenach nizinnych”, „Zarys polskiego piśmiennictwa myrmekologicznego w ujęciu historycznym”

(PB)

BEIGER Maria Jadwiga, prof. dr hab.

- ur. 3 IV 1921 w Rosenburgu (pow. Dobromil, zach. Ukraina)
- mgr (1952), dr (1960), hab. (1966), prof. nadzw. (1976), prof. zwycz. (1983)
- UAM Poznań
- (1) – owady minujące Polski i niektórych krajów Półwyspu Bałkańskiego – faunistyka, biologia i ekologia, a także morfologia, taksonomia, systematyka i filogenia wybranych grup minowców [emeryt. prof. UAM w Poznaniu]
- (2) – odkrycie 100 gatunków nowych dla fauny Polski oraz 98 gatunków nowych dla Bułgarii; opis 14 gat. miniarek nowych dla wiedzy (*Diptera*, *Agromyzidae*); opisy nieznanych struktur stadiów preimaginalnych szeregu innych gatunków miniarek; odkrycie wielu nowych żywicieli owadów minujących; opis kilkunastu leśnych i górskich zgrupowań owadów minujących; jej imieniem nazwano 3 gatunki minowców
  - [P]: 90 oryg. publikacji nauk., w tym monografii minowców lasów dębowo-grabowych Wielkopolski i monografii minowców tatrzańskich
  - [W]: „Studia nad owadami minującymi Tatrzańskiego Parku Narodowego. Cz. 9. Stosunki pokrewieństwa górskich gatunków grupy *albiceps* (*Phytomyza*, *Agromyzidae*)”, „Badania nad owadami minującymi lasów świetlistej dąbrowy (*Querceto-Potentilletum albae*) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej”, „Wirtspezialization und Divergenzprobleme der minierende Hautflüger (*Hymenoptera*, *Tenthredinidae*)”
  - [Z]: zielnik min z badanych obszarów oraz zbiór wyhodowanych i opisanych gatunków owadów minujących – Muz. ZZS UAM (Poznań)
- (3) – [F]: Przew.: Kom. Biol. PTPN (1974–78) i Oddz. poznańskiego PTEnt. (1978–83), czł.: PTZool., Kom. Fizj. PTPN i Wydz. III PTPN, Kier. ZZS UAM (1984–91), czł. New York Academy of Science [USA]
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1974), Krzyż Kawalerski OOP (1977), Złota Odzn. PTEnt. (1984), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

BERNARD Rafał, dr

– ur. 26 VIII 1967 w Poznaniu

– mgr (1991), dr (1999) – UAM Poznań

- (1) – ekologia, behavior, fenologia, zoogeografia i faunistyka *Odonata* (ponadto badania chiropterologiczne) [prac. nauk. UAM w Poznaniu]
- (2) – [P]: 26 publikacji ent., w tym 17 oryg. (udział w 3 międzynarodowych sympozjach odonatologicznych)
  - [W]: „Analysis of the emergence of *Aeshna affinis* VANDER LINDEN, 1823 in the vicinity of Poznań, western Poland (*Odonata: Aeshnidae*)”, „On the occurrence of *Cercion lindenii* (SELYS, 1840) in Poland (*Odonata: Coenagrionidae*)”, „Stan wiedzy o występowaniu i biologii *Cordulegaster boltonii* (DONOVAN, 1807) w Polsce (*Odonata: Cordulegastridae*)”
  - [Z]: kol. *Odonata*, głównie Polski (Zakł. Zool. Ogólnej UAM w Poznaniu)
- (3) – [F]: Czł. i Sekr. Red. „WE” (1994–96)

(a)

BIELAWSKI Ryszard, dr

– ur. 14 IX 1930 w Lidzie

– mgr (1952), dr (1962) – UW Warszawa

- (1) – koleopterolog, wychowanek → J. MAKÓLSKIEGO; specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny biedronkowatych (*Coccinellidae*) Regionu Palearktycznego, Orientalnego i Australijskiego; jako pracownik IZ PAN (1948–79) brał udział w wyprawach naukowych (m.in. do Chin, Indii, Korei i Mongolii)
- (2) – opisy nowych taksonów *Coccinellidae* (1 rodzaj i ponad 30 gat.); jego imieniem nazwano wiele gatunków owadów z różnych rzędów
  - [P]: autor 74 prac nauk.
  - [W]: monografie *Epilachninae* obszaru Australijskiego, *Coccinellidae* Mongolii, *Coccinellidae* w zbiorowisku roślin zielnych i młodnika sosnowego w Warszawie na Bielkach
  - [Z]: kol. *Coccinellidae* świata – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: Kier. Terrarium Ogrodu Zool. we Wrocławiu (1979–95)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1985)

(a)

BIELENIN Irena, dr hab.

– ur. 17 VI 1924 w Barwałdzie Dolnym (k. Wadowic), zm. 5 III 1993 w Krakowie, pochowana tamże na Cmentarzu Rakowickim

– mgr (1951), dr (1961), hab. (1975) – UJ Kraków; doc. (1981), prof. AR (1992) – AR Kraków

(1) – badania morfologiczne oraz taksonomia czerwców (*Homoptera: Coccoidea*); owady ektopasożytnicze zwierząt gospodarskich

(2) – anatomia i histologia układu nerwowego, pokarmowego oraz ultrastruktura gruczołu kokonotwórczego różnych gatunków czerwców; rewizja dwóch gatunków rodzaju *Icerya*, opis nowego rodzaju

– [P]: 42 publikacje, w tym 35 oryg. prac nauk., oraz 1 podręcznik akad.

– [W]: cykle: „Anatomical and histological investigations on the genus *Lecanium* BURM.” oraz „Studies on the processes of postembryonic morphogenesis in scale insects (*Coccoidea, Homoptera*)”

(3) – [F]: Prodz. Wyd. Zootech. AR w Krakowie (1981–87)

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN

(WN / AP)

BIELEWICZ Marian, mgr

– ur. 19 VIII 1915 w Starych Stawach (k. Oświęcimia), zm. 18 VII 1987 w Bytomiu; pochowany na Cmentarzu w Krakowie–Grębałowie

– mgr (1951) – UJ Kraków

(1) – lepidopterolog – faunistyka i ekologia motyli, muzealnictwo przyrodnicze, łowiectwo, ochrona przyrody, popularyzacja wiedzy przyrodniczej; warsztat szlifował u → W. NIESIOŁOWSKIEGO

(2) – badania nad morfologią samczych narządów zapachowych *Noctuidae*, fauną motyli okolic Oświęcimia, Kamiennej Góry i Bieszczadów Zachodnich, oraz fauną *Cerambycidae* Puszczy Białowieskiej (z → Z. ŚLIWIŃSKIM); koordynacja badań amatorów na Górnym Śląsku; główny org. wszystkich powojennych wystaw przyr. w Muz. Górnośląskim w Bytomiu

– [P]: ponad 20 publikacji, w tym 7 nauk.

– [W]: „Morfologia samczych narządów zapachowych niektórych krajowych gatunków motyli z rodziny *Noctuidae*”; „Motyle (*Lepidoptera*) Kamiennej Góry w Ligocie Dolnej, pow. Strzelce

Opolskie”; „Motyle większe (*Macrolepidoptera*) Bieszczadów Zachodnich i Pogórza Przemyskiego”

– [Z]: kol. *Lepidoptera* okolic Oświęcimia – Muz. Śląskie (Katowice), *Lepidoptera* Górnego Śląska i Bieszczadów; kol. *Cerambycidae* i *Odonata* – Muz. Górnośląskie (Bytom)

(3) – [F]: pierwszy Kier. Działu Przyr. Muz. Górnośląskiego w Bytomiu (1950–82), Przew. Oddz. górnośląskiego PTEnt. (1962–87), założyciel Sekcji Lepid. PTEnt. (1975), Red. „Roczników Muz. Górnośląskiego w Bytomiu, ser. Przyroda” (1962–80)

– [O]: Odzn. PZŁ (1961), Srebrna Odzn. LOP (1968), Złota Odzn. PTEnt. (1972) i „Zasłużony w Rozwoju Woj. Katowickiego” (1975)

(TH)

BIESIADKA Eugeniusz, prof. dr hab.

– ur. 23 XII 1945 w Międzychodzie

– mgr (1968), dr (1974), hab. (1979) – UAM Poznań; doc. (1980), prof. (1990) – WSP Olsztyn

(1) – hydrobiolog – ekologia, systematyka i faunistyka entomo- i akarofauny wodnej; wpływ antropopresji na zespoły hydrobiontów; problem genezy fauny wodnej; pasożytowanie larw *Hydracarina* na owadach wodnych; wodne *Heteroptera* i *Coleoptera* oraz *Hydracarina* Polski i krajów Europy Wschodniej, [prof. AWM w Olsztynie]

(2) – rozpoznanie wartości *Heteroptera* i *Coleoptera* jako wskaźników stanu środowisk wodnych, zwłaszcza w odniesieniu do jezior; wyróżnienie i opracowanie elementów synekologicznych i ich charakterystyki; opracowanie fauny wodnych *Heteroptera* i *Coleoptera* niektórych obszarów Polski i Europy Wsch.; określenie specyfiki relacji „pasożyt – żywiciel” pomiędzy *Hydracarina* a *Heteroptera*

– [P]: ponad 100 publikacji nauk., w tym 30 prac ent.

– [W]: „Water beetles (*Coleoptera*) of the eutrophic Lake Zbęchy”, „Badania nad pluskwiakami (*Heteroptera*) jezior szczycieńskich (woj. olsztyńskie)”, „Water mites (*Hydracarina*) – parasites of water bugs of the group *Nepomorpha*”

– [Z]: kol. *Heteroptera*, *Coleoptera* i *Hydracarina* Polski i Europy Wsch. (ponad 150 000 ex.) – Kat. Ekologii i Ochrony Środowiska UWM (Olsztyn)

- (3) – [F]: Dziek. Wydz. Matematyczno-Przyrodniczego (1980–82), Dyr. Inst. Biol. (1987–93) oraz Kier. Kat. Ekologii i Ochrony Środowiska (od 1998) – UWM w Olsztynie
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1992), Medal KEN (1993)

(a)

BIEŻANKO Czesław Marian, czł. hon. PZE, prof. dr, DHC

- ur. 22 VIII 1895 w Kielcach, zm. 1986 w Pelotas [Brazylia], gdzie został pochowany, (od 1930 na stałe zamieszkały w Brazylia)
– studia (1915–20) – UW Warszawa i UJK Kraków; (1920–23) – UP Poznań; doc. (1933) – Uniw. Prański w Kuritiba [Brazylia]; prof. (1936) – Wyższa Szkoła Roln. w Pelotas [Brazylia]; Doctor Honoris Causa – Uniw. w Montevideo i Pelotas oraz AR Lublin
- (1) – lepidopterolog – początkowo badania dotyczące motyli dziennych (*Rhopalocera*) Polski, a następnie Ameryki Południowej; badania z zakresu entomologii stosowanej
- (2) – opracowania faunistyczne, systematyczne i zoogeograficzne motyli Małopolski, Brazylia i Urugwaju; odkrył i opisał ok. 100 nowych gat. i podgat. tropikalnych motyli; jego imieniem nazwano 2 nowe rodzaje motyli oraz 11 nowych gat. owadów
– [P]: autor ok. 100 prac nauk., w tym kilkudziesięciu poświęconych owadom
– [W]: „Motyle Ojcowca. Materiały do fauny łuskoskrzydłych Ziemi Polskich”, „Neue Aberrationen bei Lepidopteren”, cykl „*Lepidoptera del Uruguay*”
– [Z]: jedna z największych kol. egzotycznych *Lepidoptera* – Muz. Uniw. w Pelotas [Brazylia] oraz MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [O]: Czł. Honorowy PZE, Czł.: Południowo-Brazylijskiej Akad. Nauk, Nowojorskiej Akad. Nauk; laureat najwyższego odzn. Brazylia „Orderu Krzyża Południa”, Krzyż Oficerski OOP (1966)

(JN)

BILEWICZ-PAWIŃSKA Teresa, dr

- ur. 25 VIII 1932 w Warszawie
– mgr (1955) – UW Warszawa; dr (1965) – SGGW Warszawa
- (1) – ekologia *Heteroptera* i ich parazytoidów (*Hymenoptera*, *Braconidae*) w agrocenozach; struktura i funkcjonowanie zespołów *Heteroptera*

oraz wpływ stosowania środków chemicznych ochrony roślin na populacje pluskwiaków różnoskrzydłych w agrocenozach

- (2) – opisy trzech nowych dla nauki gat. parazytoidów z rodzaju *Peristenus*
- [P]: 68 publikacji, w tym 44 oryg. prace nauk. i monografia
  - [W]: „Ecological analysis of *Heteroptera* communities in cultivated fields”, „Systematics and biology of four Polish species of *Peristenus* FOERSTER (*Hymenoptera: Braconidae, Euphorinae*)”, “Plant bugs (*Heteroptera, Miridae*) and their parasitoids (*Hymenoptera, Braconidae*) on cereal crops”
- (3) – [O]: Dyplom Uznania Departamentu Roln. USA (1971, 1978), Nagr. Nauk. II Wydz. PAN (1983), Srebrny Krzyż Zasługi (1979)
- (a)

BILIŃSKI Szczepan, prof. dr hab., czł.-koresp. PAU

- ur. 14 XII 1949 w Krakowie
  - mgr (1972), dr (1975), hab. (1980), prof. (1990), prof. zwycz. (1998) – UJ Kraków, czł.-koresp. PAU
  - (1) – biologia komórki, biologia rozwoju, ultrastruktura, histo- i cytochemia, filogeneza owadów, [prof. UJ w Krakowie]
  - (2) – [P]: ok. 130 publikacji, w tym ponad 60 oryg. prac nauk.
    - [W]: „Ovariole types and the phylogeny of hexapods”, „Ovaries of *Entognatha*. W: The Insect ovary: ultrastructure, previtellogenic growth and evolution”, „Różnicowanie i funkcja nabłonka foliularnego owadów. W: Ultrastruktura i funkcja komórki: Oogeneza” (red.)
  - (3) – [F]: Dyr. IZ (1987–99), Kier. ZZS IZ (od 1997) oraz Dziek. Wydz. BINOZ (od 1999) – UJ w Krakowie, Wiceprz. Kom. Cytobiologii PAN (od 1997), Przew.: Kom. Embriologii i Morfologii PAU (od 1996) i RN ISiEZ PAN (od 1999), Czł. Red.: „Arthropod Structure & Function” i „Folia Biologica”, Przew. Rady Red.: „Journal of the Entomological Research Society” i „Postępy Biologii Komórki”
- (a)

BLANK-WEISSBERG Stefan, dr

- ur. 23 II 1900 w Warszawie, zginął w 1940 w okolicznościach i miejscu nieznanym
- dr (1921) – USB Wilno

- (1) – entomolog i pszczelarz – faunistyka, morfologia i znaczenie gospodarcze owadów
  - (2) – [P]: autor kilkunastu prac nauk.
– [W]: „Barcie i kłody w Polsce”, „Pływak z uwzględnieniem chra-
bąszcza i niektórych innych chrząszczy krajowych”, „Znaczenie
temperatur skrajnych w ekologii i biogeografii”
- (PW)**

BŁAŻEJEWSKA Aleksandra, prof. dr hab.

- ur. 10 III 1925 w Wilnie
– mgr (1950), dr (1960) – UMK Toruń; hab. (1972) – WSR Poznań, prof.
nadzw. (1984), prof. zwycz. ATR (1992) – ATR Bydgoszcz
- (1) – entomologia stosowana – histopatologia owadów (działanie insek-
tycydów); szkodniki rzepaku; antyfidanty w zwalczaniu szkodników
przechowywanych [emeryt. prof. ATR w Bydgoszczy]
  - (2) – opracowanie biologii słodyszka rzepakowego z uwzględnieniem
jego parazytoidów, ocena roli antyfidantów w alternatywnej meto-
dzie zwalczania szkodników zbożowo-mącznych
– [P]: 56 publikacji nauk., 2 skrypty akademickie
– [W]: „Studia nad biologią słodyszka rzepakowego”, „Histo- i fi-
zjopatologiczne zmiany w niektórych narządach owadów pod
wpływem insektycydów”, „The influence of *Foeniculum vulgare*
fruit powder on the *Sitophilus oryzae* L. fertility”
  - (3) – [F]: Kier. Kat. Ent. Stos. (1970–95) i Prodz. Wydz. Roln. (1987–90)
– ATR w Bydgoszczy, Przew. Oddz. bydgoskiego PTEnt. (1975–85)
– [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN, Odzn. Honorowa „Za
Szczególne Zasługi dla Woj. Bydgoskiego”, Złota Odzn. PTEnt.,
Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)**

BŁAŻEJEWSKI Franciszek Jan Stanisław, prof. dr hab.

- ur. 13 II 1924 w Gniewie
– mgr (1952), dr (1960), hab. (1967), doc. (1968) – UMK Toruń; prof.
nadzw. (1984), prof. zwycz. ATR (1992) – ATR w Bydgoszczy
- (1) – koleopterolog – morfologia, filogeneza, systematyka owadów,
zwłaszcza chrząszczy z rodziny łyszczynkowatych (*Nitidulidae*); fau-
nistyka i zoogeografia wybranych rodzin chrząszczy [emeryt. prof.
ATR w Bydgoszczy]

- (2) – zmiany w systematyce rodzaju *Meligethes*, opisy nieznanymi elementami budowy morfologicznej ślodyszków
- [P]: 71 publikacji, w tym liczne artykuły polemiczne, 4 skrypty, 1 podręcznik akademicki oraz przekłady 4 podręczników obcojęzycznych
  - [W]: „Vergleichend morphologische Untersuchungen der Aedeagi der mitteleuropäischen *Meligethini* (*Col.*, *Nitidulidae*)”, „A specific sense organ in beetles of the genus *Meligethes* STEPH. (*Col.*, *Nitidulidae*)”, „Z badań nad biegaczowatymi (*Carabidae*) rezerwatu cisowego Wierzchlas”
- (3) – [F]: Kier. Kat. Zoologii (1969–94) i Prod. Wydz. Zootech. (1978–81) – ATR w Bydgoszczy; Przew. Oddz. bydgoskiego PTEnt. (od 1985); Czł. Honorowy LOP
- [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN, Złota Odzn. PTEnt., Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

BŁESZYŃSKI Stanisław, doc. dr hab.

- ur. 13 VIII 1927 w Krakowie, zm. 23 XII 1969 w RFN (po katastrofie samochodowej w okolicach Bonn) i tam został pochowany
  - mgr (1952), dr (1958) – UJ Kraków; hab. (1962) – UMCS Lublin
  - (1) – lepidopterolog – faunistyka motyli krajowych, systematyka i taksonomia *Crambinae* (*Pyralidae*) w zakresie globalnym
  - (2) – liczne rewizje taksonomiczne; opisy kilkudziesięciu nowych taksonów szczebla rodzajowego oraz kilkuset nowych taksonów szczebla gat.
    - [P]: ponad 60 publikacji oryginalnych, w większości dotyczących *Crambinae*, ponadto w aspekcie krajowym opracowania faunistyczne motyli różnych okolic Małopolski i klucze do oznaczania niektórych rodzin; na jego cześć została utworzona 1 nazwa rodzajowa i kilka nazw gat.
    - [W]: „Revision of the European species of the genetic group *Crambus* F.”; „Revision of the world species of the family *Crambidae* (*Lepidoptera*) I et II”; „*Crambidae*. Microlepidoptera Palaearctica I”
    - [Z]: *Lepidoptera* Małopolski zbierane w latach 1942–60 weszły w skład zbiorów MP ISiEZ PAN (Kraków) lub Stacji Ochr. Lasów Górskich IBL (Kraków) - 3) – [F]: Sekr. w pierwszym Zarządzie Oddz. krakowskiego PTEnt. (1953)
- (JP)

BŁĘDOWSKI Ryszard, prof. dr

– ur. 5 XI 1886 we Włocławku, zm. 12 VII 1932 w drodze powrotnej z Londynu; pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie

– dr (1909) – Uniwersytet w Bernie [Szwajcaria], prof. (1916) – Wolna Wszechnica Polska

- (1) – entomologia stosowana, hymenopterologia i historiografia, (w początkach kariery badawczej również hydrobiologia)
- (2) – org. walki biologicznej i chemicznej z owadami – szkodnikami lasów (z → Z. MOKRZECKIM i → K. STARWIŃSKIM); badania nad embriogenezą, anatomią i faunistyką błonkówek pasożytniczych (*Hymenoptera*, *Parasitica*); opracowanie dziejów zoologii w Polsce od początku XIX w.
- (3) – [F]: org. Wolnej Wszechnicy Pol. (1916), Red. „Wszecławsiata” (od 1927), poseł i senator (1928), Wiceprezydent Warszawy (1929), czł. wielu tow. nauk., m. in.: TNW, Komisji Fizj. PAU i PZEnt.

(MB)

BOCZEK Jan, prof. dr hab., DHC

– ur. 23 I 1927 w Fańciszwowej (pow. Brzesko)

– mgr (1951) – UJ Kraków; dr (1958), doc. (1961), prof. nadzw. (1968), prof. zw. (1975) – SGGW Warszawa; Doctor Honoris Causa SGGW w Warszawie

- (1) – entomologia i akarologia rolnicza – taksonomia i bionomia gatunków szkodliwych (rolnictwo, ogrodnictwo), owady szkodliwe dla zbóż; faunistyka, systematyka, taksonomia i bionomia roztoczy (*Eriophyoidea*, *Acaroidea*), [emeryt. prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – opisy 14 rodzajów i 136 nowych gatunków szpecieli (*Eriophyoidea*)
  - [P]: ponad 180 oryg. prac nauk., kilka książek, współautor katalogu światowej fauny szpecieli i klucza do oznaczania rodzajów
  - [W]: „Nauka o szkodnikach roślin uprawnych”, „Zarys akarologii rolniczej”, „Owady i ludzie”
- (3) – [F]: Prodz. (1965–67) i Dziek. Wydz. Ogr. oraz Kier. Kat. Ent. Stos. SGGW (1961–91), czł. zagranicznych kom. wyd. i kilku RN inst. krajowych
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Krzyż Oficerski OOP, Medal KEN, Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998), Medal im. M. Oczapowskiego, Czł. Honorowy KOR PAN oraz Tow. Ent. Ameryki

(a)

BOCZKOWSKA Maria, dr

– ur. 15 V 1897 w Humaniu, zm. 12 XII 1962 w Macdonald [Kanada]

– mgr (1925), dr (1932) – UJ Kraków

- (1) – entomologia stosowana – szkodniki roślin uprawnych; grzybowe choroby owadów oraz mikrobiologiczne metody ochrony roślin; badania odpornościowe; badania nad entomofauną torfowisk; asystent w Dziale Szkodników Roślin PINGW w Puławach
- (2) – zbadanie zmian chorobowych w gąsienicach bielinka kapustnika (*Pieris brassicae*) powodowanych przez *Entomophthora sphaerosperma*; polowa ocena owadobójczego grzyba *Beauveria bassiana* przeciw płaszczyncowi burakowemu (*Pesia quadrata*); badania nad odpornością odmian ziemniaka na stonkę ziemniaczaną (*Leptinotarsa decemlineata*) we Francji i Kanadzie
  - [P]: autorka 24 publikacji
  - [W] „Quelques observations sur l'*Isaria* sp. parasite de *Panolis flammea* SCHIFF. en Pologne”, „Choroby i szkodniki traw na torfach Poleskich w 1928–1931”, „Próby zwalczania płaszczynca burakowego *Pesia quadrata* FIEB. grzybem owadożernym”

(JL)

BORKOWSKI Alfred, dr

– ur. 11 IV 1937 w Einsiedel b. Chemnitz [Saksonia, Niemcy]

– mgr (1962) – UWR Wrocław; dr (1975) – UAM Poznań

- (1) – lepidopterolog, odonatolog i fotograf owadów; znawca motyli z rodziny *Nepticulidae* (systematyka, taksonomia, morfologia i bionomia); ponadto faunistyka, ekologia i zoogeografia wybranych rodzin motyli (*Lepidoptera*) i ważek (*Odonata*) oraz ich wykorzystanie jako bioindykatorów dla celów ochrony przyrody
- (2) – udział w uporządkowaniu systematyki *Nepticulidae* (w oparciu o cechy morfologiczne i obserwacje bionomiczne); opis nowego gat.; opracowanie motyli minujących Sudetów Zach., w tym szeregu gatunków nowych dla fauny Polski; znaczący wkład w poznanie rozmieszczenia *Nepticulidae* Polski i Niemiec (Brandenburgia) oraz ważek byłego Woj. Jeleniogórskiego i Doliny Dolnej Odry
  - [P]: 15 publikacji nauk. dotyczących *Lepidoptera* i 2 dotyczące *Odonata*; współ. monografii „Karkonosze Polskie”; opracowanie szeregu ekspertyz; liczne fotografie o tematyce entomologicznej opublikowane w czasopismach polskich i niemieckich

- (3) – [F]: Kustosz Muz. Przyr. w Jeleniej Górze - Cieplicach (1962–89)
– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1979); Złoty Krzyż Zasługi (1988)

(a)

BOROWIEC Lech, czł. hon. PTent., prof. dr hab.

- ur. 24 XI 1952 w Jarocinie
– mgr (1977), dr (1982), hab. (1988), prof. nadzw. (1993), prof. zwyczaj. (1998)
– UWR Wrocław

- (1) – koleopterolog – systematyka, taksonomia, morfologia i zoogeografia chrząszczy z rodziny stonkowatych (*Chrysomelidae* s. lato) oraz faunistyka krajowych chrząszczy, [prof. UWR we Wrocławiu]
- (2) – rewizja światowych strąkowców (*Bruchidae*) na szczeblu rodzajowym, monograficzne opracowanie tarczówek (*Chrysomelidae: Cassidinae*) Afryki, katalog *Cassidinae* świata; opisy ponad 250 nowych taksonów (głównie *Bruchidae* i *Cassidinae*), zrewidowanie szeregu rodzajów *Cassidinae*, wykazanie 90 nowych dla Polski gatunków chrząszczy, 2 rodzaje i 6 gatunków nazwano jego imieniem
- [P]: ponad 220 publikacji nauk., 6 monografii książkowych, 7 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
- [W]: cykl „A monograph of the Afrotropical *Cassidinae* (Coleoptera: *Chrysomelidae*)” (4 tomy), „A world catalogue of the *Cassidinae* (Coleoptera: *Chrysomelidae*)”, „The genera of seed-beetles (Coleoptera, *Bruchidae*)”
- [Z]: *Cassidinae* świata (ponad 2 100 gat.), *Chrysomelidae* Palearktyki (ponad 1 000 gat.), *Coleoptera* Polski (ponad 2 000 gat., bez *Chrysomelidae* i *Curculionoidea*)
- (3) – [F]: Red. „PPE”, Czł.-założyciel (1990) i pierwszy Prezes PTTaks. (1990–99)
– [O]: Czł. Honorowy PTent. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTent.” (1998)

(a)

* **BOROWSKI Jerzy**, mgr inż.

- koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy ksylofagicznych, publikacje dotyczące systematyki i zoogeografii pustoszwatych (*Ptinidae*), w tym opracowanie tej rodziny w serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, oraz z zakresu entomologii leśnej [prac. SGGW w Warszawie]

(red.)

BUCHHOLZ Lech Józef, dr inż.

– ur. 22 II 1956 w Poznaniu

– inż. (1984), dr (2001) – AR Poznań

- (1) – koleopterolog – specjalista w zakresie zachodniopalearktycznych *Elateroidea* (*Cerophytidae*, *Elateridae*, *Lissomidae*, *Eucnemidae*, *Cebrionidae*, *Throscidae*, *Plastoceridae*); pod wpływem → B. BURAKOWSKIEGO zajął się badaniami nad stadiami preimaginalnymi i biologią poszczególnych gatunków, [prac. Ojcowskiego PN]
- (2) – badania nad taksonomią, faunistyką i zoogeografią oraz biologią i ekologią *Elateroidea*; wykorzystanie wyników badań faunistycznych i ekologicznych nad sprężykami w ochronie przyrody; opisy trzech nowych gat. *Elateroidea*, oraz opis i redeskrypcja larw dwóch gatunków sprężyków
  - [P]: ponad 30 publikacji, w tym 20 oryg. prac nauk.
  - [Z]: kol. prywatna *Elateroidea* – ok. 40 000 (imagines i postacie preimaginalne)
- (3) – [F]: Czł. ZG PEnt. (od 1986) oraz Red. „WE” (od 1989); Czł.-założyciel PTTaks. (1990)
  - [O]: Złota Odzn. PEnt. (1995), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PEnt.” (1998)

(a)

BUNALSKI Marek, dr inż.

– ur. 14 XI 1960 w Mławie

– mgr inż. (1985), dr (1995) – AR Poznań

- (1) – koleopterolog – bionomia i chorologia chrząszczy Europy Środkowej i Bałkanów, głównie z nadrodziny żuków (*Scarabaeoidea*); pod wpływem → Z. STEBNICKIEJ podjął badania z zakresu systematyki, taksonomii i zoogeografii palearktycznych i orientalnych chrząszczowatych (*Melolonthidae*) [adiunkt AR w Poznaniu]
- (2) – opracowania faunistyczne oraz metodyczne; opisy nowych taksonów, redeskrypcje i synonymika *Melolonthidae*
  - [P]: ponad 50 publikacji, oraz 3 książki
  - [W]: „Blatthornkäfer Mitteleuropas (*Coleoptera*: *Scarabaeoidea*). Bestimmung – Verbreitung – Ökologie“, cykle: „Contribution to the knowledge *Scarabaeoidea* (*Coleoptera*) of Bulga-

ria” i „*Melolonthidae (Coleoptera: Scarabaeoidea)* of Palearctic and Oriental Region”

– [Z]: kol. prywatna *Scarabaeoidea*, głównie Palearktyki i Orientu (ponad 1 400 gat.), oraz *Coleoptera* z wybranych rodzin (ok. 500 gat.)

(3) – [F]: Czł. Red. „WE” (od 1989); Czł.–założyciel PTTaks. (od 1990), Przew. Sekcji Koleopterologicznej PTEnt. (od 1991), Sekr. Generalny PTEnt. (od 1995), Red. „Polish Entomological Monographs” (od 2000)

– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

BURAKOWSKI Bolesław, czł. hon. PTEnt., dr

– ur. 28 XI 1905 w Lewiczynie (woj. radomskie)

– mgr (1952), dr (1963) – UW Warszawa

(1) – koleopterolog, pod wpływem → J. MAKÓLSKIEGO podjął badania nad stadiami przedimaginalnymi, oraz systematyką, faunistyką i bionomią gatunków z różnych rodzin chrząszczy [prac. MiIZ PAN w Warszawie (od 1952)]

(2) – poszerzenie znajomości bionomii wielu krajowych gatunków chrząszczy; opisy nieznanych elementów budowy morfologicznej larw *Coleoptera*; wykrycie nowych danych z biologii niektórych gat. z nadrodziny *Elateroidea*

– [P]: 50 oryg. prac nauk., w tym 12 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” oraz 22 tomy „Katalogu Fauny Polski – Chrząszcze *Coleoptera*” (z → M. MROCZKOWSKIM)

– [W]: „Development, distribution and habits of *Trixagus dermestoides* (L.) with notes on the *Throscidae* and *Lissomidae (Coleoptera, Elateroidea)*”, „Laboratory methods for rearing soil beetles (*Coleoptera*)”

– [Z]: kol. krajowych *Coleoptera* (larwy i imagines) – ok. 50 000 ex. (MiIZ PAN, Łomna k. Warszawy)

(3) – [F]: Czł. ZG i Komisji Rewizyjnej PTZool. (1953–83)

– [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1990), Czł. Honorowy PTZool. (1983) i PTEnt. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

BURDAJEWICZ Stanisław, doc. dr hab.

– ur. 11 X 1926 w Lwówku Wlkp., zm. 28 I 2001 w Poznaniu; pochowany na Cmentarzu Parafialnym w Lwówku Wlkp.

– inż. (1955), mgr (1956), dr (1965), hab. (1975), doc. (1976), prof. nadzw. AR (1990) – AR Poznań

- (1) – entomologia stosowana – badania nad bionomią i szkodliwością gatunków występujących na uprawach rolniczych i ogrodniczych
- (2) – opracowanie bionomii szkodliwych gatunków przyszczarkowatych (*Diptera: Itoniididae*) w sadach, oraz szkodliwych muchówek, pluskwiaków i błonkówek w uprawach roślin ozdobnych
  - [P]: autor ponad 50 publikacji i 2 książek
  - [W]: „*Itoniididae* występujące w uprawach sadowniczych na terenie Polski”, „Klucz do oznaczania *Itoniididae* w uprawach ogrodniczych”, „Atlas szkodników i chorób roślin ozdobnych” (współ.)
- (3) – [F]: Prodz. Wydz. Ogr. (1978–84) i Kier. Kat. Ent. (1987–94) – AR w Poznaniu, Przew. Oddz. poznańskiego PTEnt. (1988–94), Red. Naczelny „WE” (1991–94)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1977), Odzn. Honorowa Miasta Poznania (1978), Medal 40-lecia (1984), Krzyż Kawalerski OOP (1987), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a / MB)

BURZYŃSKI Jerzy Adam, prof. dr hab.

– ur. 16 XII 1922 w Nagórzycach

– inż. (1951) – SGGW Warszawa; dr (1962), doc. (1973), prof. nadzw. (1974), prof. zwycz. (1984) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia i ochrona lasu – badania nad dynamiką populacji owadów i możliwościami sterowania siłami oporu środowiska w ramach metody biologicznej; badania monograficzne i faunistyczne [emeryt. prof. IBL w Warszawie]
- (2) – opracowanie ważniejszych foliofagów sosny i czynników oporu środowiska; zastosowanie “ogniskowo-kompleksowej metody” biologicznej ochrony lasu; wykorzystanie feromonów do prognozowania i zwalczania szkodników leśnych
  - [P]: ponad 220 publikacji, współ. kilku książek, słowników i encyklopedii
  - [W]: „Iglówka sosnowa (*Thecodiplosis brachyntera* SCHW.) jej biologia, znaczenie gospodarcze i zwalczanie”, „Badania entomofauny drzewostanów sosnowych na terenach wydmych”,

„Ocena efektywności ogniskowo-kompleksowej metody biologicznej ochrony lasu”

- (3) – [F]: Koordynator krajowych badań w zakresie ochrony lasu (1974–90) oraz koordynator na Polskę badań RWPG „Biologiczne metody ochrony lasu” (1975–89); Ekspert: FAO (1975–80) i Programu UNESCO „Ekosystemy leśne” (1979–89); czł.: II Sekcji IUFRO „Ochrona lasu”, Prezydium KNL PAN (1981–89), KOR PAN (1981–89) i CK (1991–93)
- [O]: Złota Odzn. Honorowa SITLiD (1980) i PTL (1986), Odzn. „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego” (1977), Złota Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (1990), Złoty Krzyż Zasługi (1972), Krzyż Kawalerski OOP (1978), Krzyż Komandorski OOP (1990), Nagr. Nauk. WNRiL PAN (1977) i Zesp. Nagr. Państwowa II-st (1989)
- (a)

BUSZKO Jarosław, prof. dr hab.

– ur. 10 I 1952 w Ełku

– mgr (1974), dr (1979), hab. (1991), prof. (2000) – UMK Toruń

- (1) – lepidopterolog – systematyka, zoogeografia i ekologia motyli, w szczególności *Pterophoridae* oraz motyli minujących; faunistyka i bionomia motyli Polski; struktura i dynamika przestrzenno-czasowa zgrupowań motyli [prof. UMK w Toruniu]
- (2) – ogólnopolskie programy inwentaryzacji i kartowania zasięgów motyli dziennych, opisy bionomii i stadiów preimaginalnych szeregu gatunków motyli minujących.
- [P]: ponad 100 prac dotyczących motyli, w tym kilka książek oraz 14 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (23 rodziny)
- [W]: książki: „Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce 1986–1995”, „Atlas motyli Polski” (3 tomy), „The *Lepidoptera* of Poland. A distributional checklist”
- [Z]: kol. *Microlepidoptera* – ok. 20 000 ex. . (w posiadaniu autora)
- (3) – [F]: Red. Naczelny serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (od 1989) i „Polish Entomological Monographs” (2000), Prezes PTEnt. (1995–98), Czł. KZ PAN i Societas Europaea Lepidopterologica
- [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

CAIS Leszek, dr

– ur. 2 V 1937 w Przemyślu, zm. 1 I 1996 w Poznaniu; pochowany na Cmentarzu Komunalnym na Miłostowie w Poznaniu

– mgr (1960), dr (1970) – UAM Poznań

(1) – entomologia parazytologiczna – systematyka, taksonomia, faunistyka *Anoplura* oraz *Diptera* (*Calliphoridae*)

(2) – opisy 3 nowych gatunków wszy (*Anoplura*)

– [P]: autor kilkunastu prac nauk., z których 6 dotyczy owadów pasożytniczych

– [W]: „*Schizophthirus jaczewskii sp.n.* a new species of *Hoplopleuridae* (*Anoplura*) from Poland”, „Wszy (*Anoplura*) zebrane na gryzoniach w Tatrach Polskich”, „New lice (*Anoplura*) in Bulgarian fauna”

(KB)

CELARY Waldemar, dr

– ur. 1 XII 1960 w Lublińcu

– mgr (1985) – UJ Kraków; dr (1992) – ISiEZ PAN Kraków

(1) – hymenopterolog – taksonomia i ekologia pszczoł (*Apoidea*), ze szczególnym uwzględnieniem pasożytniczych pszczoł z podrodziny *Nomadinae* (*Anthophoridae*) [prac. nauk. ISiEZ PAN w Krakowie]

(2) – [P]: kilkadziesiąt publikacji, w tym 2 książki i liczne opracowania rozdziałów

– [W]: „*Nomadini* (*Hymenoptera*, *Apoidea*, *Anthophoridae*) of Poland”, „New and rare species of the genus *Hylaeus* FABRICIUS, 1793 for the fauna of Poland (*Hymenoptera*: *Apoidea*: *Colletidae*)”, „*Melitta udmurtica* SIDTIKOV, 1986 (*Apoidea*: *Melittidae*) a new species for fauna Central Europe”

– [Z]: kol. *Hymenoptera*, *Aculeata* – MP ISiEZ PAN (Kraków)

(a)

CHMURZYŃSKI Jerzy Andrzej, prof. dr hab.

– ur. 11 III 1929 w Warszawie

– mgr (1952) – UW Warszawa; dr (1961), hab. (1973), doc. (1975) prof. tyt. (1992), prof. (1993) – IBDN PAN Warszawa

(1) – etologia owadów – badania nad orientacją przestrzenną pierwszorzędową (kinezy, taksje) much (*Musca domestica* i *Calliphoridae*) oraz drugorzędową (homing) u latających żądłówek (*Sphegidae* i

Dasypoda); rozpoznawanie płci u *Bembix rostrata*; rytmika lunarna zjawisk behawioralnych u owadów; etologia ogólna, biologia teoretyczna (istota życia), naukoznawstwo

- (2) – opracowanie matematycznego modelu strategii przypadkowego prostoliniowego powrotu zwierząt z terenu nieznanego (z → R. BARTOSZYŃSKIM)
– [P]: ok. 130 publikacji, w tym 40 prac nauk., 6 książek (współ.)
- (3) – [F]: Czł.: Kom. Zool. PAN (1975–84) i Kom. Biol. Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN (1981), przedstawiciel: Polski w Międzynarodowym Kom. Etologicznym (1975–85) i Krajów Europy Wsch. w Międzynarodowej Radzie Etologicznej (1985–89); Czł.: RN IZ PAN (1975–81), RN IBDN PAN (od 1975), Wicepr. Interdyscyplinarnego Zesp. Badawczego Osobliwości Gatunkowej Człowieka (od 1981), czł.: Rady Popularyzacji Nauki PAN (od 1996) oraz Rad Red.: „Przeglądu Zoologicznego” (od 1981) i wyd. „Psychologia – Etologia – Genetyka” (od 1999)
– [O]: Medal 25-lecia PAN (1978), Medal 40-lecia PRL (1984), Złoty Krzyż Zasługi (1988), Nagr. Nauk. V Wydz. PAN im. M. Oczapowskiego (1990)

(a)

CICHOCKA Elżbieta, prof. dr hab.

– ur. 2 VII 1938 w Warszawie

– mgr inż. (1961), dr (1968), hab. (1984), prof. nadzw. (1992), prof. zwyczaj. (1994) – SGGW Warszawa

- (1) – afidolog – badania nad składem gatunkowym, bionomią i szkodliwością mszyc (*Aphidinea*): wpływ mszyc na zawartość różnych składników w roślinie, wymianę gazową, plon i jakość roślin; badanie nad zachowaniem się mszyc w czasie żerowania (EPG); wrogowie naturalni i ich wpływ na liczebność mszyc [prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – opracowanie składu gatunkowego mszyc zasiedlających rośliny sadownicze i warzywne; powiązanie mszyc z ich żywicielami – liczebność mszyc a szkodliwość (badania fizjologiczne i biochemiczne), elektroniczny zapis żerowania (EPG)
– [P]: ponad 100 publikacji, kilka podręczników i skryptów (współ.)
– [W]: „Mszycy roślin sadowniczych Polski”, „Cykle roczne i wpływ mszyc na rośliny żywicielskie”

- [Z]: preparaty mszyc (*Aphidodea*) z roślin sadowniczych i warzywniczych oraz ozdobnych (zbiór Wydż. Mat.-Przyr. KUL w Lublinie)
- (3) – [F]: Czł. RN Pienińskiego PN
- [O]: Medal KEN

(a)

CIEPIELA Antoni Piotr, dr hab.

- ur. 3 VI 1953 w Staszowie (woj. świętokrzyskie)
- mgr (1977) – WSP Kielce; dr (1984), hab. (1991) – SGGW Warszawa; prof. nadzw. (1999) – AP Siedlce
- (1) – entomologia rolnicza – badania nad bionomią mszyc zbożowych i zagadnieniami z zakresu gradologii; afidologia – morfologia i bionomia *Aphidoidea* (*Homoptera*) województwa mazowieckiego [prof. AP w Siedlcach]
- (2) – poznanie morfologicznych, anatomicznych i biochemicznych podstaw odporności zbóż na mszyce
  - [P]: ponad 100 publikacji nauk., w tym 50 oryg. prac badawczych
  - [W]: „Biochemiczne uwarunkowania antybiozy pszenicy ozimej odmiany Saga w stosunku do mszycy zbożowej (*Sitobion avenae* F.)”, „Influence of some nonprotein amino acids on biology of grain aphid (*Sitobion avenae* F.)”, „Evaluation of natural resistance of winter triticale cultivars against grain aphid using food coefficients”
- (3) – [F]: czł.: Wydż. Komisji d/s Nauki (od 1999) i RN Inst. Biol. (od 1991) – AP w Siedlcach, czł. PTEnt. i FESPP (od 1995)
- [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1995), „Zasłużony dla Rolnictwa” (1997), Złota Odzn. Związku Nauczycielstwa Pol. (1998), Medal KEN (2000)

(a)

CIEPIELEWSKA Dolores Marta, dr hab.

- ur. 30 VI 1944 w Gdyni
- mgr inż. (1968), dr (1977), hab. (1997), prof. nadzw. (1998) – UWM
- (1) – entomologia rolnicza – badania nad występowaniem i behawiorem drapieżców mszyc i naturalną odpornością roślin na żerowanie gatunków szkodliwych, [prof. UWM w Olsztynie]

- (2) – opracowanie składu gatunkowego, liczebności i sezonowej zmienności występowania wrogów naturalnych mszyc (*Coccinellidae*, *Syrphidae*, *Chrysopidae*); badania nad fauną pożyteczną w monokulturach wiesiołka, gryki i rzepaku jarego; ochrona plonów poprzez wykorzystanie naturalnej odporności nasion na porażenie przez szkodniki magazynowe
- [P]: 116 publikacji, w tym 6 monografii, 5 skryptów oraz kilka innych opracowań
  - [W]: „Occurrence of aphid predators in farm crops and along field margins in the Olsztyn macro region”, „Ladybugs (*Coleoptera*, *Coccinellidae*) occurring on the papilionaceus plant cultures in the Olsztyn voivodeship”, „Drapieżne *Syrphidae* (*Diptera*) upraw motylkowatych woj. olsztyńskiego”
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Ent. (1997–2000) oraz Kat. Fitop. i Ent. (od 2000) – UWM w Olsztynie
- [O]: Honorowa Odzn. ART w Olsztynie (1980), Honorowa Odzn. „Zasłużony dla Wydz. Roln.” (1987), Medal „Zasłużony dla Uczelni” (1999)
- (a)

CIERZNIAK Tomasz, dr

- ur. 5 IX 1961 w Szamocinie (woj. wielkopolskie)
– mgr (1985), dr (1991) – UAM Poznań
- (1) – ekologia i ocena zasobów naturalnych owadów zapylających z nadrodziny *Apoidea* [prac. AB w Bydgoszczy]
- (2) – badania nad ekologią *Apoidea* ekosystemów naturalnych (lasy grądowe) i agrocenoz, ze szczególnym uwzględnieniem wysp leśnych; ocena zasobów naturalnych – zróżnicowania gatunkowe i liczebność *Apoidea* ekosystemów leśnych i środowisk refugialnych krajobrazu rolniczego
- [P]: 49 publikacji, w tym 34 oryg. prace nauk., współ. 2 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
  - [W]: „The effect of a differentiation of an agricultural landscape on *Apoidea* communities”, monografia „Bees of the family *Halictidae* (excluding *Sphecodes*) of Poland”, „Postępy apidologii w Polsce” (red.)
  - [Z]: kol. prywatna *Apoidea* Polski (ok. 9 000 ex.) – Puszczykowo k. Poznania oraz – IBiOŚ AB (Bydgoszcz)
- (a)

CIESIELSKA Zofia, prof. dr hab.

- ur. 11 II 1931 w Drohobyczu [Ukraina]
- mgr (1955) – UW Warszawa; dr (1965) – WSP Kraków; hab. (1978) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1991) – Akademia Pedagogiczna Kraków
- (1) – ekologia – badania łąkowych muchówek (*Diptera: Acalyptata*) oraz ich larw, w tym wpływu odwodnienia torfowisk, zagospodarowania łąk oraz emisji miejsko-przemysłowych na strukturę zespołów glebowych larw *Diptera*, z uwzględnieniem problemu bioindykacji; ekologia chrząszczy spichrzowych; struktura populacji, mechanizmy regulacji liczebności, konkurencja, migracje, modele procesów, prognozowanie występowania i możliwości ograniczania liczebności populacji szkodników [emeryt. prof. Akad. Pedagogicznej w Krakowie]
- (2) – uczestniczka ogólnopolskich programów badawczych (wieloletnia współpraca w zakresie badań nad szkodnikami przechowywanymi z Research Institute w Winnipeg - Kanada)
  - [P]: ponad 80 publikacji, w tym ok. 40 oryg. prac nauk.
  - [W]: „Ecological consequences of the agricultural management in North-East area of Poland”, „Dynamics and expansion of populations of stored products beetles”
- (3) – [F]: czł.: WG Association Cereal Science and Technology ICC (1992–94), RN IE PAN (1996–98), RN Inst. Ochr. Przyr. PAN (od 1996), Zesp. 13B Kom. Nauk. PAN (od 1995), ZG PTEnt. (1980–89), Zesp. P2 (1991–93) i P4 (1994–97) Kom. Badań Nauk., czł. Państwowej Rady Ochr. Przyr. (1996–2000)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi; Medal KEN; Krzyż Kawalerski OOP; Krzyż Oficerski OOP (2000)

(a)

CMOLUCH Zdzisław, prof. dr hab.

- ur. 14 XI 1925 w Łążku Zaklikowskim (k. Janowa Lubelskiego), zm. 16 II 2000 w Lublinie; pochowany tamże na cmentarzu przy ul. Lipowej
- mgr (1955) – UMK Toruń, dr (1962), hab. (1970), doc. (1971), prof. (1986), prof. zw. (1994) – UMCS Lublin; czł. rzecz. Lubelskiego Tow. Nauk.
- (1) – koleopterolog – systematyka, ekologia, zoogeografia, faunistyka, bionomia i teratologia *Curculionoidea*

- (2) – opracowanie biologii *Larinus brevis* i *Baris coerulea*; badania nad strukturą zgrupowań ryjkowcowatych (zbiorowiska kserotermiczne, leśne, miejskie i agrocenozy) śr.-wsch. Polski; opisy 3 nowych gatunków ryjkowcowatych
- [P]: 83 publikacji, w tym 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”
  - [W]: „Studien über Rüsselkäfer (*Coleoptera, Curculionidae*) xerothermer Pflanzenassoziationen der Lubliner Hochebene”, klucze: „*Rhinomaceridae, Attelabidae*”, „Kobielatkowate – *Anthribidae*”
  - [Z]: kol. *Curculionidea* Europy, ponad 10 000 ex. (Zakł. Zool. UMCS w Lublinie)
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Zool. (1973–96), czł. Kom. Zool. PAN, czł. Rzec. LTN, Skarbnik ZG PTent.; Przew. i Wiceprzew. Oddz. lubelskiego PTent., czł. Zarządu oddz. lubelskiego PTMK i PTZool.
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1974), Krzyż Kawalerski OOP (1986), Medal KEN (1993), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTent.” (1998)

(JL)

CMOLUCHOWA Alicja, dr

- ur. 6 I 1931 w Stanisławowie Dużym (pow. Lubartów)
  - mgr (1955) – UMK Toruń; dr (1964) – UMCS Lublin
- (1) – heteropterolog – morfologia, systematyka, bionomia, faunistyka i ekologia lądowych pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*) Polski, [emeryt. prac. nauk. UMCS w Lublinie]
- (2) – opracowanie składu jakościowego i struktury ekologicznej *Heteroptera* zbiorowisk łąkowych, kserotermicznych i leśnych wschodniej Polski
- [P]: 33 publikacje naukowe, w tym 1 zeszyt z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”
  - [W]: „Pluskwiaki różnoskrzydłe (*Hemiptera – Heteroptera*) roślinnych zespołów kserotermicznych okolic Kazimierza nad Wisłą”, „Pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) wydm Lubelszczyzny”, „*Heteroptera* of pine forests in Poland”
  - [Z]: kol. *Heteroptera* Polski, ok. 3 000 ex. (Zakł. Zool. UMCS w Lublinie)
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP

(a)

CZACHOROWSKI Stanisław Zbigniew, dr hab.

– ur. 8 V 1963 w Lidzbarku Warmińskim
– mgr (1987) – WSP w Olsztynie; dr (1992), hab. (1999) – UAM w Poznaniu, prof. nadzw. (2000) – UWM w Olsztynie

- (1) – hydrobiologia – synantropizacja, allochtonizacja i eurytopizacja entomofauny Polski, Rosji, Białorusi i Ukrainy; zagrożenia i metody ochrony owadów wodnych; renaturalizacja fauny wybranych ekosystemów wodnych; trichopterologia – ekologia, faunistyka, zoogeografia i biologia rozwoju *Trichoptera* oraz filogeneza owadów; faunistyka i inwentaryzacja *Trichoptera*, *Odonata* i *Coleoptera aquatica*; [prof. UWM w Olsztynie]
- (2) – zbadanie składu gatunkowego oraz poznanie struktury siedliskowego rozmieszczenia larw *Trichoptera* w różnych typach wód Polski; uzupełnienie faunistycznej inwentaryzacji chruścików Polski, Białorusi i Niziny Pruskiej (Rosja); zaproponowanie modelu „wyspy siedliskowej” dla opisu i interpretacji indywidualizmu gatunkowego; zaproponowanie wskaźnika naturalności biocenoz wodnych, jako nowej metody bioindykacji i monitoringu zasobów przyrodniczych
  - [P]: ponad 100 publikacji naukowych, oraz kilkunaście esejów popularno-naukowych
  - [W] monografie: „Chruściki (*Trichoptera*) jezior Polski – charakterystyka rozmieszczenia larw”, „Źródła Polski – stan badań, monitoring i ochrona”
  - [Z]: *Trichoptera* (larwy i imagines) Polski, Białorusi, Rosji, Ukrainy, Finlandii, Wielkiej Brytanii (ponad 400 000 ex.) – Kat. Ekologii i Ochr. Środowiska UWM (Olsztyn)
- (3) – [F]: Wicedyrektor IBiOŚ WSP w Olsztynie (1997–99), Czł. Rady Fundacji „Ecobaltic” i jej Wiceprezes (1996–2000), Czł. Komisji d/s Ochr. Owadów PTEnt. (od 1999)

(a)

CZECHOWSKA Wiesława, dr

– ur. 6 VIII 1947 w Grodzisku Mazowieckim
– mgr (1972) – UW Warszawa; dr (1996) – MiIZ PAN Warszawa

- (1) – zoocenologia i faunistyka *Neuropteroidea*; faunistyka i systematyka *Formicidae*
- (2) – badania dotyczące zróżnicowania składu gatunkowego i struktury ilościowej zgrupowań siatkoskrzydłych w środowisku miejskim oraz w różnych typach środowisk leśnych; badania nad występowaniem i rozmieszczeniem mrówek na terenie Polski

- [P]: ok. 40 prac nauk.
  - [W]: „Structure of neuropteran (*Neuropteroidea*) communities in urban green areas of Warsaw”, „A comparative analysis of the structure of *Neuropteroidea* communities of tree canopies in linden-oak-hornbeam forests, light oak forests, mixed coniferous forests and pine forest”, „The ants (*Hymenoptera, Formicidae*) of Poland” (z → W. CZECHOWSKIM)
- (a)

CZECHOWSKI Wojciech, doc. dr hab.

- ur. 25 VII 1950 w Warszawie
  - mgr (1973) – UW Warszawa; dr (1980), hab., doc. – MiIZ PAN Warszawa
  - (1) – myrmekologia – faunistyka, ekologia i etologia *Formicidae* – badania nad bionomią, konkurencją między i wewnątrzgatunkową, pasożytnictwem społecznym mrówek, oraz teorią i praktyką sztucznej kolonizacji *Formica rufa*; koleopterologia – faunistyka i zoocenologia *Carabidae* – badania nad wpływem antropopresji na skład i strukturę zgrupowań biegaczowatych [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]
  - (2) – ugruntowanie „teorii → PISARSKIEGO” o hierarchicznej organizacji wielogatunkowych zespołów mrówek; opis zjawiska międzygatunkowego przejmowania kolonii u *F. rufa*; faunistyczno-taksonomiczna rewizja myrmekofauny Polski
    - [P]: ok. 200 publikacji, w tym 120 prac nauk. i 1 podręcznik
    - [W]: „Occurrence of carabids (*Coleoptera, Carabidae*) in the urban greenery of Warsaw according to the land utilization and cultivation”, „Colonies of hybrids and mixed colonies; interspecific nest takeover in wood ants (*Hymenoptera, Formicidae*)”, „The ants (*Hymenoptera, Formicidae*) of Poland” (z → W. CZECHOWSKA)
  - (3) – [F]: Sekr. Sekcji Polskiej IUSI (1992–2000)
    - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi RP (1991)
- (a)

CZERNIAKOWSKI Zenon, prof. dr hab.

- ur. 24 VII 1924 w Borku Starym (k. Rzeszowa.)
- inż. (1954), mgr (1957) – WSR Wrocław; dr (1973) – AR Wrocław; hab. (1987) – IOR Poznań; prof. AR (1991) – AR Kraków
- (1) – entomologia stosowana – badania nad bionomią, szkodliwością i efektywnością zwalczania szkodników rzepaku, roślin motylkowa-

tych i traw na plantacjach nasiennych w południowo-wschodniej Polsce; koleopterologia – głównie *Curculionidae* i *Attelabidae*, [emeryt. prof. AR w Krakowie]

- (2) – opracowanie fizjografii, bionomii i szkodliwości niektórych ryjkowców z rodzajów: *Apion*, *Ceuthorhynchus*, *Tychius*, *Phyllobius*
- [P]: autor 122 publikacji, w tym 33 oryginalnych prac naukowych oraz 13 opracowań książkowych
  - [W]: „Biologia i szkodliwość chowacza granatka (*Ceuthorhynchus sulcollis* PAYK.) w południowo-wschodniej Polsce”, „Pędrusie (*Apion* spp.) występujące na plantacjach koniczyny czerwonej (*Trifolium pratense* L.), koniczyny białej (*Trepens* L.) i koniczyny szwedzkiej (*Thyridum* L.) w południowo-wschodniej Polsce”, „Ryjkowce – szkodniki roślin uprawnych”
- (3) – [F]: Sekr. Oddz. Woj. Stow. Inż. i Techników Roln. w Rzeszowie (1959–71), czł. Mieszanej Komisji Polsko-Radzieckiej d/s Zwalczenia Stonki Ziemniaczanej i Oprzędnicy Jesiennej (1960–61), Kier.: stud. stacjonarno-zaocznych (1976–84) i Zakł. Chemizacji Produkcji Roln. (1982–94) – AR w Krakowie Filia w Rzeszowie, Wicepr. (1976–84) i Przew. (1984–92) Oddz. rzeszowskiego PTEnt.
- [O]: Brązowy (1956) i Złoty Krzyż Zasługi (1962), Krzyż Kawalerski OOP (1983), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

CZERNIAKOWSKI Zbigniew, dr inż.

- ur. 10 VI 1957 w Rzeszowie
  - mgr (1981) – WSP Rzeszów; inż. (1984) – AR Kraków; dr (1992) – AR Wrocław
- (1) – entomologia stosowana – badania nad ekologią gatunków szkodliwych występujących na roślinach motylkowatych i wierzbach w pld.-wsch. Polsce; koleopterologia – ekologia wybranych gatunków chrząszczy z rodzin: *Curculionidae*, *Apionidae*, *Attelabidae*, *Cerambycidae*, *Scarabaeidae*, *Chrysomelida*, [prac. nauk. AR w Krakowie, Filia w Rzeszowie]
- (2) – opracowanie fizjografii, bionomii i szkodliwości niektórych gatunków z rodzaju *Sitona*, oraz chrząszczy występujących na wiklinach
- [P]: 69 publikacji, w tym 35 oryginalnych prac naukowych oraz 14 opracowań książkowych
  - [W]: „Increased incidence of major diseases and pests on horse bean (*Vicia fabae* L. var. *minor* HARZ.)”, „The occurrence of *Si-*

tona sp. – insects reducing the number of root-nodules in the soil of south-eastern Poland”, „Metody sygnalizacji i zwalczania szkodników wikliny”

- (3) – [F]: Przew. Oddz. rzeszowskiego PTEnt. (od 1995)
– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

CZYŻEWSKI Janusz Antoni, inż.

– ur. 28 V 1910 w Warszawie, zm. 31 VIII 1995 w Warszawie; pochowany tamże na Cmentarzu Powązkowskim
– inż. (1952) – SGGW Warszawa

- (1) – entomologia stosowana – choroby i szkodniki roślin; historia entomologii
(2) – autor 80 publikacji – w większości poświęconych sylwetkom wybitnych entomologów, oraz książki „Choroby i szkodniki roślin ozdobnych”

(PW)

DĄBROWSKI Jerzy Stanisław, dr hab.

– ur. 30 IX 1936 w Krakowie
– mgr (1958), dr (1963) – UJ Kraków; hab. (1978) – AR Kraków

- (1) – lepidopterolog – ekologia, systematyka, taksonomia, faunistyka i zoogeografia motyli (*Lepidoptera: Zygaenidae*) Polski i Holarktyki Zach., faunistyka oraz ochrona *Macrolepidoptera* Polski
(2) – wkład w uporządkowanie systematyki *Zygaenidae*, opisanie 2 nowych podgatunków; udane reintrodukcje 2 zagrożonych wyginięciem w Polsce gatunków motyli
– [P]: 105 publikacji, w tym 53 oryg. prac nauk.
– [W]: „The variability of the species of the genus *Zygaena* F. (*Lepidoptera: Zygaenidae*) in Poland”, „Kryteria podziału taksonomicznego na przykładzie *Zygaena (Agrumenia) carniolica* (SCOPOLI) (*Lepidoptera: Zygaenidae*)”, „Ginące i zagrożone gatunki motyli (*Lepidoptera*) w faunie Polski. Cz. I. Nadrodziny: *Papilionoidea, Hesperioidea, Zygaenoidea*” (z → M. KRZYWICKIM)
– [Z]: kol. prywatna *Macrolepidoptera* Polski i Zach. Holarktyki, oraz *Zygaenidae* Palearktyki (ponad 3 000 ex.)
(3) – [F]: czł.: PTEnt., Czeskiego Tow. Ent., Societas Europaea Lepidopterologica, Xerces Society

(a)

DĄBROWSKI Zbigniew Tadeusz, prof. dr hab.

– ur. 30 V 1942 w Mursach Nowych (k. Sokołowa Podlaskiego)
– mgr inż. (1964), dr (1968), hab. (1974), doc. (1975), prof. nadzw. (1984),
prof. AR (1988) – SGGW Warszawa

- (1) – entomologia i akarologia stosowana – badania nad wybranymi grupami owadów: *Homoptera* (*Bemisia*, *Empoasca*, *Cicadulina*), *Lepidoptera* (*Chilo*, *Maruca*, *Sesamia*, *Busseola* i *Eldana*) i roztoczy *Acarina* (*Tetranychidae*, *Phytoseiidae*)
- (2) – behawioralne i fizjologiczne powiązania pomiędzy wybranymi gatunkami przędziorków i owadów a roślinami; mechanizmy odmianowej odporności roślin na szkodniki; integrowane programy ochrony warzyw, pszenicy i bawełny; opracowanie metod i technik masowych hodowli owadów dla hodowli odpornościowej; metoda selekcji odpornych krzyżówek prosa, kukurydzy i płażenicy (*Vigna*); opisy 2 nowych gatunków, 1 gat. nazwano jego imieniem
– [P]: ok. 100 publikacji naukowych i 1 podręcznik, współautor 6 książek, redaktor 8 wydań zwartych; kilka konsultacji dla instytucji międzynarodowych
- (3) – [F]: Przew. Sekcji Ent. Roln. PTEnt. (1972–79); Prod. Wydz. Ogr. SGGW (1975–79), Programme Leader International Centre of Insect Physiology and Ecology – Kenya (1979–82, 1989–92), Principal Maize Entomologist International Institute of Tropical Agriculture, Nigeria (1982–88), Chief Technical Adviser FAO Integrated Pest Management Program – Sudan (1993–97)
– [O]: Nagr. Zesp.: MRLiGZ II-st (1978) i King Baudouin Award (1986)

(a)

DĄBROWSKA-PROT Eliza Irena, prof. dr hab.

– ur. 15 IX 1930 w Warszawie
– mgr (1955) – UW Warszawa; dr (1964) – UMK Toruń; doc. (1978) – IE PAN; prof. (1992)

- (1) – ekologia *Culicidae* i *Chloropidae*, struktura ich zgrupowań i funkcjonowanie w krajobrazach naturalnych i antropogennych; funkcjonowanie układu „drapieżca – ofiara” na przykładzie pajaków i komarów; wpływ struktury krajobrazów rolniczych (wielkość i jakość pól, wyspy leśne, ekotony) na zespoły *Diptera*, [emeryt. prof. IE PAN w Dziekanowie Leśnym]

- (2) – charakterystyka zespołów *Diptera* na terenach różnie gospodarczo użytkowanych – tereny uprzemysłowione (Śląsk), intensywnego rolnictwa (poznańskie), chronione (Puszcza Kampinoska, Puszcza Pińska), zdewastowane tereny górskie (Karkonosze); ocena ekologicznej roli zespołów *Culicidae* w ekosystemach wodnych i lądowych; etapy przekształcania się zespołów *Diptera* w związku z narastającą presją przemysłową na środowisko; ocena znaczenia wybranych struktur krajobrazu (wyspy leśne, ekotony) dla funkcjonowania *Diptera*
- [P]: 168 publikacji, w tym 78 oryginalnych prac naukowych;
  - [W]: „Biocenoses in an industrial landscape”, „Forest islands in the landscape of the Masurian Lakeland; origin, location in space, research problems”, „Effect of industrial pollution and spruce forest decline on the biocenoses of Karkonosze Mts. (SW Poland)”
- (3) – [F]: czł. Zarządu Oddz. warszawskiego PTEnt. (1977–83), Czł. Sądu Polubownego (1989–91) i Przew. Komisji Rewizyjnej ZG PTEnt., Przew. Sekcji Ekologii Ochr. Środowiska i Leśn. Kom. Badań Nauk. (1991–93), czł. Kom. Ekologii PAN (1993–97), Z-ca Red. „Polish Ecological Studies” (1991–96), czł. dwóch RN placówek PAN
- [O]: Nagr. i Wyróżnienie II Wydz. PAN, Złota Odz. Związku Nauczycielstwa Polskiego
- (a)

DASZKIEWICZ-HUBICKA Józefa, doc. dr hab.

- ur. 23 IX 1915 w Chersoniu, zm. 28 VII 1988 w Lublinie; pochowana w Lublinie na cmentarzu przy ul. Droga Męczenników Majdanka
- mgr (1951), dr (1959), hab. (1970), doc. (1971) – UMCS Lublin
- (1) – dipterolog – systematyka, faunistyka, biomorfolgia, anatomia porównawcza niezmiarkowatych i bzygowatych (*Diptera*: *Chloropidae*, *Syrphidae*), ponadto analiza metabolizmu oddechowego u owadów
- (2) – opisy 6 nowych gatunków *Chloropidae*
  - [P]: 50 publikacji, w tym 17 oryg. prac nauk.
  - [W]: „Krajowe gatunki rodzaju *Meromyza* MG. (*Diptera*, *Chloropidae*)”, „A new species of the genus *Dicraeus* LW. (*Diptera*, *Chloropidae*) from Poland”, „New species of the genus *Meromyza* MG. (*Diptera*, *Chloropidae*) from Poland”

- (3) – [F]: Przew. Oddz. lubelskiego PTZool.
 – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Medal UMCS „Nauka w Służbie Ludu” (1975), Medal KEN (1980), Krzyż Kawalerski OOP (1983), Nagr. MNiSW(1985)

(JŁ)

DMOCH Jacek, prof. dr hab.

- ur. 26 V 1932 w Łukowie, zm. 13 VII 1997 w Warszawie, pochowany tamże na Cmentarzu Powązkowskim
 – mgr (1958) – UW Warszawa; dr (1963), hab., doc. (1972), prof. nadzw. (1982), prof. zwycz. (1996) – SGGW Warszawa
- (1) – ochrona rzepaku i innych rolniczych i ogrodniczych roślin krzyżowych przed szkodnikami ze szczególnym uwzględnieniem roli parazytoidów, ochrona pieczarek przed szkodnikami
- (2) – integracja metod zwalczania szkodników roślin krzyżowych i pieczarek; poznanie i opracowanie zwalczania szkodników na statkach rybackich i w mączce rybnej; ocena efektywności zabiegów lotniczych zwalczających szkodniki prowadzonych w Polsce i przez polskie ekipy w Afryce
 – [P]: ponad 90 publikacji, w tym 64 oryginalne prace naukowe
 – [W]: „Ocena lotniczych zabiegów ochrony roślin przeciwko szkodnikom w Polsce na przykładzie ochrony rzepaków ozimych”, „Ocena efektywności parazytoidów chowacza podobnika” i „Fauna pieczarkarni w Polsce”
- (3) – [F]: Prodz. Wyd. Ogr. SGGW (1978–81), Kier. Grupy Roboczej Techniki Ochr. Roślin KOR PAN
 – [O]: Nagr. Sekr. Nauk. PAN (1973)

(SI)

DOBOSZ Roland, mgr

- ur. 24 XII 1961 w Kluczborku
 – mgr (1986) – UŚ Katowice
- (1) – systematyka, faunistyka i zoogeografia *Neuropteroidea*, taksonomia i systematyka niektórych grup *Neuropteroidea*, paleoentomologia, ochrona przyrody, muzealnictwo, [prac. Muz. Górnaśląskiego w Bytomiu]
- (2) – badania fauny *Neuropteroidea* Polski; badania nad gatunkami kopalnymi *Neuropteroidea*

- [P]: 46 publikacji naukowych, w tym 33 dotyczące *Neuroptera*
- [Z]: *Neuropteroidea* Polski i Świata (kol. Muz. Górnośląskiego w Bytomiu)
- (3) – [F]: Kustosz (1986–93) i Kier. (od 1993) Działu Przyr. Muz. Górnośląskiego w Bytomiu, założyciel (1990) i Czł. Zarządu PTTax. (1990–94), założyciel (1992), Sekr. (1992–96) i Prezes (od 1996) Śląskiego Tow. Ent., Czł. Komisji Rewizyjnej PTEnt. (od 1994), Red. Naczelny: „Rocznika Muz. Górnośląskiego w Bytomiu, ser. Przyroda” (od 1989), „Acta Entomologica Silesiana” (1996–99), „Annals of the Upper Silesian Museum in Bytom, Entomology” (od 1996), „Monographs of the Upper Silesian Museum” (od 1999)

(a)

DOMINIK Jan, prof. dr hab.

- ur. 18.V.1923 w Nowym Sączu
- mgr inż. (1950), dr (1957), hab. (1962), doc. (1963), prof. nadzw. (1968), prof zwycz. (1975) – SGGW Warszawa
- (1) – ochrona lasu, taksonomia, faunistyka, bionomia i ekologia chrząszczy rozwijających się w drewnie [emeryt. prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – opisanie pełnego cyklu rozwojowego lub uzyskanie danych uzupełniających z zakresu ekologii i rozprzestrzeniania licznych gatunków chrząszczy, zwłaszcza z rodziny kózkowatych (*Cerambycidae*) i kółkowatych (*Anobiidae*)
  - [P]: ponad 110 publikacji nauk., kilka książek, 5 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, liczne artykuły informacyjne i instruktażowe
  - [W]: książki: „Owady uszkadzające drewno”
- (3) – [F]: Kier. KOL (1967–70) oraz Dyr. Inst. Ochr. Lasu i Drewna (1970–82) – SGGW w Warszawie; Wicepr. KNL PAN (1969–72), organizator i Kier. Sekcji Ent. Leśn. PTEnt. (1972–74)
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1973), Medal KEN (1978), „Zasłużony Nauczyciel” (1983); Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

DRABER-MOŃKO Agnieszka, prof. dr hab.

- ur. 20 XII 1931 w Sochaczewie
- mgr (1956) – UW Warszawa, dr (1963) – IZ PAN Warszawa, hab. (1986) – UAM Poznań; doc. (1989) – IZ PAN Warszawa; prof. (1994) – MiIZ PAN Warszawa

- (1) – entomolog, dipterolog – badania nad systematyką, taksonomią, morfologią i bionomią licznych rodzin muchówek (*Diptera Calyptrata*); faunistyka i zoogeografia wybranych rodzin muchówek z grupy *Calyptrata*, [prof. MiIZ PAN w Warszawie]
- (2) – opisy nowych taksonów (rodzaje, podrodzaje i gatunki), redeskrypcje kilku dalszych taksonów, opisy nieznanych stadiów preimaginalnych oraz ustalenie nowych żywicieli muchówek z grupy *Calyptrata*; opracowanie fauny 10 rodzin muchówek z grupy *Calyptrata* dla wybranych regionów Polski; podanie ponad 200 gatunków nowych dla fauny Polski
- [P]: 95 publikacji nauk., w tym 3 monografie, 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, opracowanie 13 rodzin *Diptera* do „Wykazu Zwierząt Polski”
  - [W]: „Gzy (*Diptera: Gasterophilidae, Hypodermatidae i Oestridae*) pasożyty ssaków Polski”, „Monographie der Paläarktischen Arten der Gattung *Alophora* R.-D.” i „Badania nad biologią larw z rodziny *Gasterophilidae*”
  - [Z]: *Diptera Calyptrata* Palearktyki – MiIZ PAN (Warszawa)
- (3) – [O]: Nagr. Polskiego Tow. Nauk Weterynaryjnych (1978), Wyróżnienie Prezesa PAN (1983), Medal 25-lecia PAN (1984), Złoty Krzyż Zasługi (1990), Medal im W. Godlewskiego (1991) (a)

DROGOSZEWSKI Kazimierz Maurycy

- ur. 13 IX 1868 w Uszycy [Podole], zm. 27 X 1940 w Łowiczu, gdzie został pochowany
- studia (1893) – w Instytucie Weterynaryjnym w Charkowie
- (1) – hymenopterologa-amator (nauczyciel przyrody w Gimnazjum Męskim w Łowiczu), specjalizujący się głównie w żądłówkach (*Aculeata*)
- (2) – [P]: autor 5 prac z zakresu hymenopterologii
- [Z]: kol. *Hymenoptera* i inne materiały spłonęły w 1944 w PMZ w Warszawie (MB)

DROZDA Antoni

- ur. 1 VI 1903 w Nowym Sączu [?], zm. 29 II 1976 w Rybniku; pochowany w Nowym Sączu
- (1) – entomolog amator (nauczyciel szkoły podstawowej), lepidopterolog – zajmował się faunistyką i badaniami nad melanizmem motyli

- (2) – badania fauny motyli okolic Rybnika i Raciborza; wykazanie znacznego zwiększenia częstości występowania form melanistycznych motyli w rejonach silnie uprzemysłowionych
- [P]: 2 publikacje naukowe: „Fauna motyli okolic Raciborza” (1962), „Melanizm motyli śląskich” (1970)
  - [Z]: zgromadzona przed wojną kol. *Lepidoptera* okolic Rybnika i Raciborza uległa zniszczeniu w czasie II wojny światowej, kol. stworzona w latach 1945–70 przechowywana jest w zbiorach Muz. Górnośląskiego w Bytomiu
- (3) – czł.: PTEnt. (od 1932), założyciel Oddz. górnośląskiego PTEnt. (1957) (TH)

DURSKA Ewa, dr

- ur. 4 VII 1952 w Gdańsku
- mgr (1976) – UW Warszawa; dr (2000) – MiIZ PAN Warszawa
- (1) – dipterolog – biologia, taksonomia i faunistyka zadrowatych (*Diptera: Phoridae*) Polski [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]
- (2) – opracowanie *Phoridae* borów świeżych (Puszcza Białowieska, Puszcza Biała, Bory Tucholskie); opisy 2 nowych gatunków i 1 rodzaju
  - [P]: 18 publikacji, w tym 17 oryginalnych prac nauk.
  - [W]: „The species composition and structure of scuttle fly communities (*Diptera: Phoridae*) in mature tree stands in pine forests at different stages of habitat degradation”, „A new genus and species of *Phoridae* (*Diptera*) from Poland”, „Secondary succession of *Phoridae* (*Diptera*) in the pine forests of Białowieża” (a)

* DYLEWSKA Mirosława, prof. dr hab.

- hymenopterolog – wybitna specjalistka w zakresie systematyki i zoogeografii pszczołowatych (*Apoidea*) [emeryt. prof. ISiEZ PAN w Krakowie] (red)

DZIEDZICKI Henryk, dr med.

- ur. 15 VII 1847 w Warszawie, zm. 12 III 1921 w Warszawie
- absolwent (1873) – Wydz. Lekarski Szkoły Głównej Warszawskiej i Cesarzowski Uniwersytet w Warszawie
- (1) – dipterolog, taksonom

- (2) – autor wielu publikacji o *Mycetophilidae*, w których opisał sześć nowych rodzajów i ok. 120 nowych dla wiedzy gatunków; jego imieniem nazwano 1 rodzaj i kilka gatunków muchówek
- [W]: „Revue des espèces européennes du genre *Phronia* WINN.”, „Zur Monographie der Gattung *Rymosia* WINN.”, „Przegląd gatunków europejskich rodzaju *Anatella* WINN.”
  - [Z]: kol. *Diptera* przechowywana w PMZ w Warszawie, spłonęła w 1944
- (3) – [F]: czł.: TNW, Komisji Fizj. PAU i kilku zagranicznych tow. ent.
- (JP)**

DZIĘDZIELEWICZ Józef, dr, czł. PAU

– ur. 4 XI 1844 we Lwowie, zm. 24 II 1918 w Mysłowicach
 – dr – UJK Lwów

- (1) – z wykształcenia prawnik, ponadto faunista i taksonom – *Ephemeroptera*, *Odonata*, *Plecoptera*, *Copeognatha*, *Megaloptera*, *Rhaphidioptera*, *Planipennia*, *Trichoptera* i *Macoptera* południowej Polski
- (2) – pionierskie prace o występowaniu owadów z w/w rzędów w faunie Lwowa, Podola, Pokucia, Podkarpacia, Gorganów, Czarnohory, Tatr i Śląska; opis kilkunastu nowych gatunków *Trichoptera*
- [P]: ok. 30 publikacji, w tym 1 książka
  - [W]: „Przegląd fauny krajowej siatkoskrzydłych (*Neuroptera*, *Pseudoneuroptera*)”, „Ważki Galicyi i przyległych krajów polskich”, cykl „Owady siatkoskrzydłowe ziem Polski”
  - [Z]: kol. owadów z wymienionych rzędów – ISiEZ PAN (Kraków) i Muzeum im. Dzieduszyckich (Lwów)
- (3) – [F]: Sekr. Muz. im. Dzieduszyckich (od 1895), czł. Tow. Nauk. Krakowskiego (od 1867) i PAU (od 1873)
- (TR)**

DZIERŻOŃ Jan (DZIERŻON), ksiądz, dr, DHC

– ur. 16 I 1811 w Łowkowicach k. Kluczborka, zm. 26 X 1906 w Łowkowicach
 – studia teologiczne we Wrocławiu (1830–33)

- (1) – światowej sławy pszczelarz – biologia i hodowla pszczoły miodnej
- (2) – odkrył zjawisko partenogenezy i związane z nim zjawiska różnicowanie się płci u pszczoły miodnej; udowodnił, że pszczoły w swoich organizmach zamieniają spożyty miód i pyłek na zapasy tłuszczowe;

opisał gruczoły gardzielowe robotnic i stwierdził, że wytwarzanie mleczka odbywa się jedynie w tych gruczołach; odkrył, że larwy poszczególnych osobników są niejednakowo karmione mleczkiem; wyodrębnił i szczegółowo opisał dwa rodzaje zgnilca – choroby larw pszczoły miodnej; skonstruował ul rozbieralny; udowodnił, że czerwce produkują spadź

- [P]: napisał kilkaset artykułów na temat pszczelarstwa; wydawał w Brzegu własny miesięcznik „Bienenfreund aus Schlesien” (1854–56)
- [W]: „Theorie und Praxis des neuen Bienenfreundes“, „Nachtrag zur Theorie und Praxis des neuen Bienenfreundes“, „Rationelle Bienenzucht“

- (3) – [O]: 10 orderów od władców europejskich; członek honorowy lub korespondencyjny 100 towarzystw naukowo-rolniczych i pszczelarских; Doktor Honoris Causa Uniwersytetu Monachijskiego (1872); dla uczczenia jego pamięci przemianowano miasto Rychbach na Dzierżoniów (1946); w Kluczborku powołano muzeum, gdzie zgromadzone są pamiątki po wielkim pszczelarzu

(JB)

DZIURZYŃSKI Adam, doc. dr

– ur. 15 X 1887 w Krakowie, zm. 30 VII 1970 w Krakowie, pochowany tamże na Cmentarzu Rakowickim

– absolwent UJ (1910), dr (1950) – UJ Kraków, doc. (1954) – WSP Kraków

- (1) – lepidopterolog – biologia i etologia motyli (*Lepidoptera*), dydaktyka biologii

- (2) – [P]: 27 publikacji, w tym 9 z zakresu lepidopterologii

– [W]: „Materiały do morfologii i biologii motyla Dereniówki Stacha *Antispila stachjanella* n. sp.”; „Materiały do rozwoju i morfologii motyla *Antispila petryi* MART. i innych gatunków tego rodzaju, występujących w okolicach Krakowa”

(JP)

EICHLER Witold, czł. hon. PTEnt., lek.

– ur. 23 III 1874 w Międzyrzeczu Podlaskim, zm. 17 X 1960 w Pabianicach

– absolwent (1900) – Uniwersytetu w Dorpacie

- (1) – z wykształcenia lekarz, z zamiłowania koleopterolog, eksplorator i kolekcjoner

- (2) – opisał dwa nowe gatunki chrząszczy, jego imieniem nazwano 5 gatunków i podgatunków owadów
 – [P]: autor 7 prac naukowych
 – [W]: „Tęgopokrywe zebrane w okolicy Pabianic” oraz cykl wykazów chrząszczy zebranych na Kaukazie
 – [Z]: kol. owadów, głównie *Coleoptera* (MiIZ PAN, Łomna k. Warszawy)
- (3) – [O]: Czł. Honorowy PTEnt. (1959) (BM)

FRYDRYCHEWICZ Juliusz Antoni, inż.

- ur. 16 I 1904 w Radzyminie (pod Warszawą), zginął 3 V 1945 na Morzu Bałtyckim w pobliżu Lubeki
 – inż. (1928) – SGGW Warszawa
- (1) – entomologia stosowana, głównie leśna i ekologia (także ornitologia)
- (2) – badania eksperymentalne nad szkodnikami leśnymi (z rzędów *Lepidoptera* i *Coleoptera*); znaczenie drapieżców (głównie mrówek i ptaków) dla biocenozy lasu
 – [P]: autor kilkadziesiątu publikacji
 – [W]: „Szkodniki drzew i krzewów owocowych”, „Ważniejsze zwójki sosny”, „O mrówkach” (MB)

FUDAKOWSKI Józef, prof. dr

- ur. 23 II 1893 w Warszawie, zm. 19 II 1969 w Krakowie, pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
 – dr (1924), hab. (1934), doc. etat. (1954), prof. nadzw. (1960) – UJ Kraków
- (1) – hymenopterolog, odonatolog i zoogeograf
- (2) – faunistyka i chorologia złotek (*Chrysididae*) i ważek (*Odonata*) Europy śr.
 – [P]: ponad 90 prac oryg., w tym ok. 30 ent., mapy zoogeograficzne, kilka książek i podręczników
 – [W]: „Fauna ważek (*Odonata*) Tatr Polskich”, „Świat zwierzęcy Tatr”, „Wędrówki zwierząt lądowych i wodnych”
 – [Z]: część kol. z podróży po krajach Europy pld. i Afryce pld. (1912–14) weszła w skład zbiorów MP PAU, natomiast zbiory

tworzone podczas pobytu na Krymie i w Turkmenistanie (1915–16) zaginęły

(3) – [F]: Prodz. BiNOZ UJ w Krakowie (1958–62)

(JP)

GAJL Kazimierz, dr

– ur. 24 IX 1896 w Paszyji [na Uralu], zm. 3 XI 1934 w Warszawie gdzie został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim

– dr (1924) – SGGW Warszawa

(1) – hydrobiolog i hemipterolog – faunistyka, ekologia, zoogeografia i taksonomia *Heteroptera*

(2) – badania faunistyczne i zoogeograficzne nad pluskwiakami, głównie wodnymi Tatr

– [P]: autor kilkudziesięci prac z zakresu entomologii i hydrobiologii

– [W]: „*Arctocoris scotti* (DGL. SC.) na ziemiach polskich” (z → T. JACZEWSKIM), „Masowy pojaw *Aradus cinnamomeus* PNZ. w młodnikach sosnowych”, „*Branchinecta paludosa* aus der Tatra als eine neue Art betrachtet; ihre Morphologie, Ökologie und geographische Verbreitung”

– [Z]: *Heteroptera* Tatr (głównie wodnych) – trafiły przed woją do PMZ w Warszawie

(MB)

* **GALEWSKI Kazimierz**, doc. dr hab.

– koleopterolog – wybitny specjalista w zakresie systematyki, ekologii i morfologii stadiów preimaginalnych chrząszczy wodnych (*Dytiscidae*, *Hydrophilidae*, *Hydraenidae*, *Gyrinidae*, etc.), autor opracowań tych grup systematycznych m. in. w serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” i „Fauna Słodkowodna Polski” [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]

(red)

* **GAŁUSZKA Mieczysław**

– entomolog-amator (z zawodu pracownik bankowy), zbiory – głównie *Hymenoptera* i *Coleoptera* – gromadził w okolicach Krakowa i w Tatrach jeszcze po 90-tym roku życia, aktualnie przechowywane są one m. in. w Muzeum Tatrzańskim (Zakopane)

(red)

GARBOWSKI Tadeusz, prof. dr

- ur. 15 VI 1869 w Złoczowie, zm. 9 I 1940 w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen; prochy pochowano na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
- dr (1893) – UJK Wilno; doc. (1897) – Uniwersytet Wiedeński, prof. nadzw. (1903) – UJ Kraków
  - (1) – zoolog o szerokim spektrum zainteresowań, parający się również filozofią przyrody
  - (2) – badania entomologiczne dotyczyły faunistyki, ekologii i etologii różnych grup systematycznych
    - [P]: autor kilkudziesięciu prac naukowych, z czego przynajmniej kilkanaście stanowią publikacje entomologiczne
    - [W]: „Materialen zu einer Lepidopteroфаuna Galiziens”, „Zur Ethologie und Psychologie der Asopiden, *Hemiptera Heteroptera*“
  - (3) – [F]: Kier.: Samodzielnej Pracowni Zoologicznej (1904–14) i Kat. Filozofii Przyr. (1911–35) – UJ w Krakowie, twórca i Kier. (1922–35) Zakł. Psychogenetycznego UJ w Krakowie, czł. wielu tow. nauk., m. in.: PTZool. i Komisji Fizj. PAU

(MB)**GADEK Kazimierz**, doc. dr hab.

- ur. 24 III 1929 w Brzezinach (k. Szydłowa)
- mgr inż. (1953) – UJ Kraków; dr (1964) – WSR Poznań; hab., doc. (1994) – AR Kraków
  - (1) – entomologia leśna – entomofauna i jej rola w procesie zamierania jodły na terenie Polski i Europy; ochrona środowiska przyrodniczego: ochrona lasów górskich i terenów specjalnie chronionych; stan sanitarny i zdrowotny parków narodowych południowej Polski, [emeryt. prac. AR w Krakowie]
  - (2) – opracowanie metod prognozowania i oceny zagrożenia drzewostanów leśnych ze strony szkodliwych owadów i emisji przemysłowych
    - [P]: 86 prac z zakresu entomologii leśnej i ochrony lasu, współautorstwo podręcznika
    - [W]: „Wyłogówka jedlineczka (*Ch. murinana* HB.) ważny szkodnik fizjologiczny drzewostanów jodłowych w Polsce”, „Rola pożytecznych entomofagów w ograniczaniu masowych pojawów szkodników jodły (*A. alba* MILL.) na terenie Gór Świętokrzyskich”, podręcznik „Ochrona lasa” [ros.]

- [Z]: entomofauna jodły z Gór Świętokrzyskich i Roztocza (zbiory ZOL AR w Krakowie)
  - (3) – [F]: Wicedyrektor Inst. Ochr. Lasu (1970–81), Kier. ZOL i Łowiectwa (1981–94) oraz Prodz. Wyd. Leśn. (1981–89) – AR w Krakowie, Wicepr. ZG PTEnt. (1986–89), Czł. Honorowy SITLID (1986)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1972); Krzyż Kawalerski OOP (1977); Medal KEN (1985); Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (1990), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

GIEYSZTOR Marian, prof. dr

- ur. 22 II 1901 w Petersburgu, zm. 5 VI 1961 w Warszawie, gdzie został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim
  - dr (1928) – UW Warszawa; hab. (1945), prof. nadzw. (1948), prof. zwycz. (1957) – SGGW Warszawa,
  - (1) – zoolog i hydrobiolog, o szerokim spektrum zainteresowań naukowych
  - (2) – działalność entomologiczna obejmuje faunistykę i ekologię *Macrolepidoptera*, (głównie Puszcza Białowieska, Karpaty i Wileńszczyzna); badanie zależności między występowaniem motyli a szatą roślinną; obserwacje mechanizmów regulacji pojawów gradacyjnych gatunków szkodliwych
  - [P]: autor kilkunastu prac z zakresu ent.
  - [W]: „Sprawozdania z pracy nad fauną motyli większych (*Macrolepidoptera*) Puszczy Białowieskiej”, „Spostrzeżenia nad masowym występowaniem gatunków z rodzaju *Erannis* i *Operophtera* (*Lep.*) w lesie dębowym w Rogowie” (z → J. PAWŁOWICZEM)
  - (3) – [F]: Kier.: Kat. Zool. SGGW (1945–48) i Kat. Hydrobiologii UW w Warszawie (1952–61), organizator i pierwszy Prezes PTH, Przew. Kom. Hydrobiologii PAN, czł.-koresp. (1946) i czł. zwycz. (1948) TNW
  - [O]: Krzyż Oficerski OOP (1956)
- (SI)

GŁAZACZOW Adam Roman, dr

- ur. 4 VIII 1954 w Pile
- mgr (1978), dr (1988) – UAM Poznań
- (1) – efemeropterolog – biologia, taksonomia i ekologia *Ephemeroptera*, [adiunkt UAM w Poznaniu]

- (2) – opis nowego podrodzaju i gatunku z Cejlonu (*Baetidae*)
- [P]: kilkanaście publikacji nauk. dotyczących *Ephemeroptera*
  - [W]: „Mayflies (*Ephemeroptera*) from the rivers Gwda and Drawa and from some waters of their river basins”, „Mayflies inhabiting the sandy bottom in the rivers Bug and Narew”
  - [Z]: *Ephemeroptera* Polski (ok. 40 000 ex.) oraz Europy Płd. i Azji – ZZS UAM (Poznań)
- (a)

GŁOWACKA Barbara, prof. dr hab.

– ur. 21 II 1938 w Olkuszu
 – mgr (1961) – UW Warszawa, dr (1970), hab. (1988), prof. (1996) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia leśna – biologiczne i chemiczne metody ochrony lasu przed owadami; wpływ zabiegów zwalczania szkodników na entomofaunę pożyteczną oraz zanikanie insektycydów w środowisku leśnym; mikroorganizmy powodujące choroby owadów leśnych [prof. IBL w Warszawie]
- (2) – identyfikacja patogenów wywołujących epizootie szkodliwych owadów oraz ocena przydatności nowych insektycydów do ochrony lasu
- [P]: autorka ponad 150 publikacji
  - [W]: „Zastosowanie wirusa poliedrozy w zwalczaniu borecznika rudego (*Neodiprion sertifer* GEOFFR.)”, „Owadobójcze bakterie i grzyby porażające gąsienice barczatki sosnowki (*Dendrolimus pini* L.)”, „Mortality of nun moth (*Lymantria monacha* L.) and non-target arthropods in control treatments of the 1994 campaign”
- (3) – [F]: Kier. Prac. Metod Biol. i Chemicznych ZOL IBL, Z-ca Przew. RN IBL (1994–97) oraz grupy roboczej IUFRO „Integrowane zwalczanie leśnych owadów liściożernych” (1995–2000)
- [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1989), Złoty Krzyż Zasługi (1997), Nagr. WNRiL PAN (1974), Nagr. Zesp. MLiPD (1984 i 1985) oraz MOŚZNiL (1994, 1995 i 1997). Srebrna (1990) i Złota (1994) Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, Medal IBL (1990)
- (a)

GOLJAN Antoni, mgr

– ur. 28 II 1915 w Warszawie, zm. VI 1978 w Otwocku; pochowany na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie

– mgr (1952) – UW Warszawa

(1) – koleopterolog – badania z zakresu bionomii i systematyki koprofagicznych chrząszczy z rodziny *Scarabaeidae*

(2) – doskonały eksplorator, wieloletni kustosz w MZ PAN w Warszawie, opisał 1 gatunek nowy dla nauki

– [P]: autor kilku publikacji entomologicznych

– [W]: „Studies on Polish beetles of the *Onthophagus ovatus* (L.) group with some biological observations on coprophagans (*Coleoptera*, *Scarabaeidae*)”

– [Z]: bogata kol. *Coleoptera* (głównie z nadrodziny *Scarabaeoidea*) – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)

(MB / PW)

GOŁĘBIEWSKA Zofia, czł. hon. PTEnt., prof. dr

– ur. 17 XII 1915 w Warszawie, zm. 16 II 2001 w Poznaniu; pochowana tamże na Cmentarzu Junikowskim

– mgr (1946), dr (1948), doc. (1958), prof. nadzw. (1963), prof. zw. – IOR Poznań

(1) – entomologia i akarologia stosowana – szkodniki zbóż oraz szkodniki produktów magazynowych; pracownik IOR w Puławach, a następnie IOR w Poznaniu (od 1958)

(2) – zbadanie biologii i ekologii wielu gatunków szkodliwych owadów i roztoczy m.in. *Oscinella frit*, *Chlorops pumilionis*, *Calandra granaria*, *Tyrophagus noxius*

– [P]: autorka ponad 160 prac naukowych oraz 3 podręczników

– [W]: „Wolek zbożowy (*Calandra granaria* L.) – morfologia, ekologia, biologia i zwalczanie”; „*Stenodiplosis bromicola* MAR. et AG. (*Diptera*, *Cecidomyidae*) nowoodkryty szkodnik nasion stokłosa bezostnej (*Bromus inermis* LEYSS.) w Polsce”; książka „Szkodniki magazynowe” (z → J. NAWROTEM)

(3) – [F]: org. i wieloletni Kier. Prac. Ent. Roln., Akarologii i Szkodników Magazynowych oraz Zakł. Zool. Roln. – IOR w Poznaniu, czł. PTEnt. (od 1948) oraz Przew. oddz. poznańskiego PTEnt., czł. wielu RN m.in. IOR oraz IE PAN, KOR PAN i Kom. Zool. PAN

- [O]: odzn. wieloma medalami, nagrodami i dyplomami, Czł. Hono-
rowy PTEnt. (1995), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.”
(1998)

(JL)

Goos Adam, prof. dr hab.

- ur. 24 XII 1914 w Brzezowcu, zm. 12 V 1980 we Wrocławiu; pochowany we Wrocławiu na Cmentarzu przy ul. Grabiszyńskiej
- inż. (1945) – Politechnika w Zurichu; dr (1952) – Uniwersytet i Politechnika Wrocław; doc. (1961), prof. nadzw. (1972) – WSR Wrocław
  - (1) – entomologia stosowana – ochrona roślin przed szkodnikami; doświadczenia laboratoryjne i polowe ze szkodliwymi owadami (populacje ruchome) i środkami owadobójczymi
  - (2) – [P]: ponad 100 publikacji; współautor podręcznika akademickiego i 3 skryptów
    - [W]: „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania”, „Metody, środki chemiczne i technika ochrony roślin”, „Niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem środków chemicznych ochrony roślin”
  - (3) – [F]: Red. serii B „PPE” (1962–80)
    - [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1973)

(MG)

Goos Maria, prof. dr hab.

- ur. 24 V 1930 w Brzechowicach
- mgr inż. (1955), dr (1964), hab. (1975), doc. (1976), prof. nadzw. (1972) – WSR Wrocław
  - (1) – entomologia stosowana – owady minujące liście jabłoni; biologiczne podstawy określające prawidłowy termin chemicznych zabiegów; badania nad wpływem stosowanych środków ochrony roślin na środowisko rolnicze [emeryt. prof. AR we Wrocławiu]
  - (2) – analiza wpływu zabiegów mszycobójczych stosowanych w uprawie buraków cukrowych na inne stawonogi
    - [P]: 50 publikacji, w tym 30 prac nauk., współautorka książki i skryptu
    - [W] książki: „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania”, „Niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem środków chemicznych ochrony roślin” (z → A. GOOS)

- (3) – [F]: Z-ca Dyr. IOR (1979–81), Prodz Wyd. Roln. (1984–87) oraz Kier. Kat. Ent. Roln. (1993–2000) – AR we Wrocławiu
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1984)
(a)

GORCZYCA Jacek, dr hab.

- ur. 7 VI 1959 w Sosnowcu
– mgr (1983), dr (1991), hab. (2000) – UŚ Katowice
- (1) – heteropterolog – badania faunistyczne i systematyczne nad rodziną tasznikowatych (*Heteroptera: Miridae*) Europy; taksonomia podrodziny *Cylapinae (Miridae)* świata [prac. nauk. UŚ w Katowicach]
- (2) – opracowania faunistyczne *Miridae*: Bieszczadów, Wyżyny Częstochowskiej i Białowieży; rewizje: podrodziny *Cylapinae* Regionu Afrotropikalnego, plemienia *Vanniini*, kompleksu *Rhinomiris* i *Euchilofulvius*; filogeneza *Cylapinae*
– [P]: 63 publikacje, w tym 45 oryg. prac nauk.
– [W]: „A systematic study on *Cylapinae* with a revision of the Afrotropical Region (*Heteroptera, Miridae*)”
– [Z]: kol. *Heteroptera*, głównie *Miridae* Europy, oraz zbiór *Cylapinae* z różnych rejonów świata (ok. 10 000 ex.) – Kat. Zool. UŚ (Katowice)
(a)

GOSZCZYŃSKI Wojciech, prof. dr hab.

- ur. 2 VII 1938 w Warszawie
– mgr inż. (1968), dr (1976), dr hab. (1989), prof. nadzw. (1993) – SGGW Warszawa
- (1) – badania nad mszycami (*Aphidinea*) i mączlikami (*Aleyrodinea*) oraz walka biologiczna; skład gatunkowy *Aphidinea* na roślinach szklarniowych i biologiczne metody ich zwalczania, [prof. KUL w Lublinie (od 1997)]
- (2) – opracowanie bionomii i szkodliwości mszyc korzeniowych na marchwi oraz mączlika szklarniowego; opracowanie i wdrażanie metod ochrony biologicznej upraw pod osłonami
– [P]: autor 104 publikacji, 3 podręczników i 1 skryptu
– [W]: „Biologia i szkodliwość mszyc na korzeniach marchwi”, „Biologiczne podstawy integrowanego zwalczania mączlika szklarniowego (*Trialeurodes vaporariorum*)”
- (3) – [O]: Złoty Medal KEN
(a)

GRĄBCZEWSKI Bronisław

– ur. 15 I 1855 w Kownatowie [Litwa], zm. 27 II 1926 w Warszawie, gdzie został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim (kw. 212–I)

(1) – entomolog-amator, kolekcjoner, podróżnik i kartograf – w trakcie licznych podróży naukowych do Kaszgarii, Kaszmiru, Turkiestanu i Afganistanu zgromadził duże zbiory zoologiczne

(2) – jego imieniem nazwano kilka taksonów owadów
– [Z]: kol. *Coleoptera* i *Hymenoptera*, głównie z Turkestanu (w tym typy opisowe) przechowywana jest Muz. Zool. w St. Petersburgu [Rosja]

(MB)

GROMADSKA Melityna, prof. dr

– ur. 18 II 1917 w Rzęzycy (pow. Kraśnik)

– inż. (1939), dr (1949), doc. (1955), prof. nadzw. (1964) – UMK Toruń

(1) – entomologia leśna i rolnicza – badania nad ekologią i zoogeografią owadów; faunistyka i ekologia *Thysanoptera* Polski, [emeryt. prof. UMK w Toruniu]

(2) – opracowanie *Thysanoptera* w biotopach kulturowych
– [P]: ponad 50 publikacji naukowych; ponadto kilka książek i skrypt do zoogeografii
– [W]: „Wpływ temperatur stałych i przemiennej na ilość wyprodukowanego CO₂ przez poczwarki różnych owadów”, „Przylżeńce kwiatów biotopu wydmowego”
– [Z]: *Thysanoptera* Polski (kolekcja Zakładu Ekologii Zwierząt UMK w Toruniu)

(3) – [F]: Dziek. Wydz. BiNOZ UMK (1959–69)
– [O]: Medal UMK (1977), Medal KEN (1985), Medal 40-lecia UMK (1986), Nagr. MEN (1987)

(a)

GRZYBKOWSKA Maria, dr hab.

– ur. 15 VIII 1948 w Łodzi

– mgr (1970), dr (1978), dr hab. (1993), prof. nadzw. (1994) – UŁ Łódź

(1) – taksonomia chruścików (*Trichoptera*) oraz ochotkowatych (*Chironomidae: Tanypodinae*); biologia *Chironomidae* w rzekach nizinnych; dryf bezkręgowców w rzekach nizinnych; wykorzystanie zasobów pokarmowych przez ochotkowate i ryby [prof. UŁ w Łodzi]

- (2) – opis rozwoju pozazarodkowego (bionomia) kilkunastu gatunków *Tanypodinae* na podstawie materiału uzyskanego z hodowli; faunistyka, biocenologia, produktywność, udział ochotkowatych w trofii rzek nizinnych Polski centralnej (Bzura, Grabia, Widawka, Warta); ocena struktury zgrupowania, w którym dominującym elementem były larwy pierwszego stadium *Chironomidae* (dryf rozpraszający) oraz stwierdzenie wybiórczości pokarmowej wielu gatunków ryb w stosunku do wybranych taksonów *Chironomidae*
– [Z]: kol. *Chironomidae* – Kat. Ekologii i Zool. Kręgowców UŁ (Łódź)
- (3) – [O]: Złota Odzn. UŁ (1992), Medal „Uniw. Łódzki w Służbie Społeczeństwu i Nauce” (1996) (a)

GUTOWSKI Jerzy Marian, doc. dr hab.

- ur. 27 VII 1954 w Rybitwach (k. Włocławka)
– mgr inż. (1979) – AR Poznań; dr (1985) – AR Kraków; hab. (1996) – IBL Warszawa
- (1) – entomologia leśna i ochrona przyrody – ekologia i ochrona owadów, zwłaszcza związanych z martwym drewnem; koleopterologia – faunistyka, zoogeografia, biologia, morfologia i systematyka chrząszczy z rodziny bogatkowatych (*Buprestidae*) oraz kózkowatych (*Cerambycidae*) [prac. nauk. IBL w Białowieży]
- (2) – odkrycie wielu gatunków chrząszczy nowych dla fauny Polski; opisanie nieznanych stadiów rozwojowych oraz rozpoznanie bionomii kilku gatunków *Buprestidae* i *Cerambycidae*; monograficzne opracowanie palearktycznych gatunków z rodzaju przyplaszczek (*Phaenops*); odkrycie faktu uczestnictwa przedstawiciela kózkowatych w zapyłaniu storczyków; opracowanie wytycznych dotyczących ochrony owadów leśnych
– [P]: ponad 70 publikacji naukowych i 10 popularno-naukowych
– [W]: „Kózkowate (*Coleoptera: Cerambycidae*) wschodniej części Polski”, „A review of the morphology, distribution and biology of Palaearctic species of the genus *Phaenops* DEJ. (*Coleoptera: Buprestidae*)”, „Katalog Fauny Puszczy Białowieskiej”
– [Z]: *Buprestidae* (ok. 600 gat.) i *Cerambycidae* (ponad 800 gat.), głównie z Palearktyki – Zakł. Lasów Naturalnych IBL (Białowieża)
- (3) – [F]: Czł. RN: IBL, MiIZ PAN i Białowieskiego PN
– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (2000) (a)

HERCZEK Aleksander, dr hab.

- ur. 9 XII 1953 w Czechowicach - Dzierżycach
- mgr (1976), dr (1981), dr hab. (1994), prof. nadzw. – UŚ Katowice
- (1) – systematyka, morfologia, zoocenologia owadów ze szczególnym uwzględnieniem pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*); pluskwiaki kopalne
- (2) – opracowanie podziału taksonomicznego *Isometopinae* (*Heteroptera*, *Miridae*) z propozycją stosunków pokrewieństwa; badania nad fauną *Miridae* (*Heteroptera*) w bursztynie bałtyckim; opracowanie zgrupowań zoocenotycznych tasznikowatych (*Miridae*) w różnych typach zbiorowisk roślinnych
  - [P]: ok. 70 publikacji, w tym 45 oryginalnych artykułów naukowych, 1 monografia i 1 skrypt; ponadto opracowania waloryzacyjne, raporty i ekspertyzy
  - [W]: „Systematic position of *Isometopinae* (*Miridae*, *Heteroptera*) and their intrarelationships”, „On plant bugs from the Baltic amber (*Heteroptera*: *Miridae*, *Cylapinae*) based on the old type species”, „First *Phylinae* (*Heteroptera*: *Miridae*) from Baltic amber”
  - [Z]: *Miridae* (ok. 10 000 ex.), w tym ponad 80% fauny krajowej – Katedra Zoologii UŚ (Katowice)
- (3) – [F]: Z-ca Przew. Woj. Komisji Ochr. Przyr. przy Wojewodzie Śląskim

(a)

HILDT Ludwik Fryderyk

- ur. 6 VIII 1847 w Warszawie, zm. 21 IX 1919 w Warszawie
- (1) – koleopterolog – pionier badań nad krajowymi chrząszczami
- (2) – [P]: autor 8 publikacji poświęconych chrząszczom
  - [W]: „Krajowe owady wodne”, „Owady krajowe kózkowate”, „Żuki czyli gnojowce krajowe”
  - [Z]: kol. *Coleoptera* zdeponowana w Muz. Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie spłonęła w czasie II Wojny Światowej, nieliczne dublety w zbiorach Muz. Górnośląskiego w Bytomiu (kol. MA-CZYŃSKIEGO)

(PW / MB)

HILSZCZAŃSKI Jacek, dr inż.

- ur. 8 IX 1966 w Zabrze
- mgr inż. (1992) – AR Kraków; dr (1998) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia leśna – badania nad biologią i ekologią owadów kam-
bio- i ksylofagicznych, oraz ich wrogów naturalnych należących do
rzędu *Hymenoptera* (*Ichneumonoidea*); hymenopterologia i kole-
opterologia – systematyka, taksonomia, ekologia behawioralna pa-
razytoidów (*Hymenoptera: Ichneumonidae, Braconidae, Aulacidae*),
oraz faunistyka chrząszczy (*Cerambycidae, Buprestidae*) i parazyto-
idów związanych troficznie z kambio- i ksylofagami (Palearktyka)
[prac. nauk. IBL w Warszawie]
- (2) – [P]: 30 publikacji naukowych; opisy 2 nowych gatunków
– [W]: „The buprestid beetle, *Agrilus biguttatus* (F.) (*Col., Bupresti-
dae*), a recent factor in oak decline in Europe”; „European spe-
cies of subgenus *Moerophora* FOERSTER of *Xorides* LATR. (*Hy-
menoptera: Ichneumonidae: Xoridinae*), with the descriptions of
two new species”
– [Z]: *Coleoptera* i *Hymenoptera* (*Ichneumonidae, Braconidae, Au-
lacidae*), ok. 3 000 ex.

(a)

HIRSCHLER Jan, czł. hon. PZE, prof. dr

- ur. 7 V 1883 w Tłustem (k. Zaleszczyk), zm. 1 III 1951 w Gdańsku
– dr (1905), doc. (1909), prof. tytuł. (1913), prof. nadzw. (1919), prof. zwycz.
(1921) – UJK Lwów, czł. rzecz. TNW
- (1) – cytologia, embriologia owadów (głównie motyli), zoologia ekspery-
mentalna, faunistyka
- (2) – zbadanie rozwoju zarodkowego wielu gatunków owadów – motyli,
chrząszczy, mszyc, sformułowanie teorii fusomu w cytologii; zebranie
dorobku polskiej embriologii owadów; opracowanie (z → RO-
MANISZYNYEM) motyli Lwowa
– [P]: autor 62 publikacji (do 1934)
– [W]: „Spostrzeżenia nad rozwojem zarodkowym motyli”, „Teoria
fusomu, próba uzasadnienia nowego pojęcia zoocytologicz-
nego”, „Motyle większe (*Macrolepidoptera*) z okolic Lwowa”
- (3) – [F]: Kier. IZ (1917–39), Dziek. Wydz. Filozoficznego (1921–22) i
Wydz. Matematyczno-Przyr. (1935–36) – UJK we Lwowie, czł. i
Wiceprezes (1933–39) Tow. Nauk. we Lwowie, czł. rzecz. TNW
– [O]: Krzyż Komandorski OOP, Czł. Honorowy PZE, czł. PAU
(1924–48)

[!] W 1948 skazany i pozbawiony godności „Członka PAU” za zmianę w
czasie II Wojny Światowej narodowości na niemiecką

(TR)

* HOŁYŃSKI Roman, dr

- koleopterolog – światowej sławy specjalista w zakresie systematyki i taksonomii chrząszczy z rodziny bogatkowatych (*Buprestidae*); opisy nowych taksonów, rewizje systematyczne, opracowanie monograficzne bogatkowatych Węgiei; ponadto prace z zakresu teorii zoologii

(red)**HONCZARENKO Janina, doc. dr hab.**

- ur. 20 I 1909 w Warszawie, zm. IX 1976 w Szczecinie; pochowana na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie
- mgr inż. (1932) – SGGW Warszawa; dr (1954) – WSR Lublin; hab. (1965) – SGGW Warszawa; doc. (1967) – AR Szczecin

(1) – badania o charakterze ekologicznym – entomofauna glebowa różnych ekosystemów Lubelszczyzny i okolic Szczecina

(2) – specjalistka w zakresie entomofauny glebowej, głównie larw chrząszczy z rodziny sprężykowatych (*Elateridae*) i żukowatych (*Scarabaeidae*)

- [P]: ok. 70 publikacji, w tym 22 oryginalnych prac naukowych i 2 skrypty

- [W]: „Entomofauna glebowa różnych zbiorowisk roślin łąkowych”, „Występowanie larw chrząszczy *Elateridae* i *Scarabaeidae* na łąkach nadbystrzyckich w okolicach Lublina”

- [Z]: kol. larw *Coleoptera* – nie zachowała się

(3) – [F]: Kier. Prac. Ekologii Zwierząt (1967–71) i Kat. Zool. (1972–76) AR w Szczecinie

- [O]: Gryf Pomorski (1969), Złoty Krzyż Zasługi (1973)

(MW)**HUCULAK Stanisław, mgr inż.**

- ur. 24 IV 1935 w Rzeszowie, zm. 2 VII 1968 w Olsztynie
- mgr inż. (1961) – WSR Olsztyn

(1) – afidolog – ekologia, morfologia i znaczenie gospodarcze mszyc

(2) – badania dotyczące występowania mszyc (*Aphididae*) na trawach i motylkowych, fauny mszyc Pojezierza Mazurskiego i Rzeszowszczyzny, oraz morfologii i ekologii mszyc z kompleksu *Aphis craccivora*

- [P]: autor 12 prac naukowych z zakresu afidologii

(MB)

HUREJ Michał, prof. dr hab.

- ur. 21 XI 1951 w Mierczycach (k. Legnicy)
  - mgr inż. (1974), dr (1978), hab. (1985), prof. nadzw. (1992), prof. zwycz. (2000) – AR Wrocław
  - (1) – entomologia rolnicza – integrowana ochrona upraw rolniczych; szkodniki upraw rolniczych (burak nasienny, burak cukrowy, gorczyca biała i ziemniak); afidologia – biologia, ekologia, szkodliwość i zwalczanie mszyc (*Aphididae*) [prof. AR we Wrocławiu]
  - (2) – opracowanie ekologicznych podstaw ochrony buraków nasiennych i cukrowych przed szkodnikami oraz wykazanie ujemnego, pośredniego wpływu insektycydów na owady pożyteczne
    - [P]: autor 86 publikacji, w tym 63 prac oryginalnych
  - (3) – [F]: czł.: KOR PAN, RN ISiK w Skierniewicach oraz Grupy Roboczej d/s Rozwoju Integrowanych Systemów Prod. Roln. przy MRLiGŻ
- (a)

HURUK Stanisław, dr

- ur. 15 IV 1953 w Werchli (woj. lubelskie)
  - mgr (1977), dr (1989) – WSP Kraków
  - (1) – koleopterologia: ekologia i faunistyka *Carabidae*; entomologia leśna; ochrona przyrody
  - (2) – inwentaryzacja *Carabidae* Gór Świętokrzyskich; zbadanie biegaczowatych gleb użytkowanych rolniczo [prac. nauk. AŚ w Kielcach]
    - [P]: autor lub współautor 51 publikacji
    - [W]: „Studia nad zgrupowaniami biegaczowatych (*Carabidae*, *Coleoptera*) uroczysk Chełmowa Góra i Serwis Świętokrzyskiego Parku Narodowego”, „Powierzchniowe rozprzestrzenienie biegaczowatych (*Carabidae*, *Col.*) w obrębie małych pól uprawnych”
  - (3) – [F]: Kier. Prac. Nauk.-Badawczej Świętokrzyskiego PN (1992–99); Wicedyrektor d/s Nauk. Inst. Biol. WSP w Kielcach (1991–96)
- (a)

HUSZCZA Władysław, dr hab.

- ur. 22 III 1948 r. w Krasnymstawie
- mgr inż. (1972) – AR Lublin; dr (1978), hab. (1993) – Republikański Inst. Nauk Zool. Kijów i AR Lublin

- (1) – ekologia szkodników upraw sadowniczych, szklarniowych i polowych, [prac. nauk. AR w Lublinie]
- (2) – [P]: 57 publikacji naukowych i 2 patenty
– [W]: „Zastosowanie skoncentrowanych form pestycydów w ochronie sadów jabłoniowych”
- (3) – [F]: Czł.: Zarządu Pol. Związku Pszczelarskiego w Lublinie (1969–73), Komisji Rewizyjnej Pol. Tow. Fitop. w Lublinie (1986–88), oraz Senackiej Komisji Wynalazczości AR w Lublinie (od 2000)
– [O]: Honorowa Odzn. AR w Lublinie (1972)

(a)

IGNATOWICZ Stanisław, prof. dr hab.

- ur. 10 IV 1949 w Pasłęku
- mgr (1972) – UMK Toruń; dr (1976), dr hab. (1986), prof. nadzw. (1991) – SGGW Warszawa, prof. zwycz. (1996)
- (1) – entomologia i akarologia stosowana – badania nad wykorzystaniem promieniowania jonizującego w zwalczaniu szkodników; metody zwalczania szkodników produktów przechowywanych, szkodników kwarantannowych i szkodników upraw grzybów jadalnych; bionomia i ekologia szkodników sanitarnych, [prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – rozwinięcie badań nad wykorzystaniem promieniowania jonizującego w zwalczaniu szkodników, a w szczególności w zabiegach kwarantannowych; wyjaśnienie genetycznych podstaw dziedziczenia diapauzy u przędziorków; badania nad wykorzystaniem produktów pochodzenia roślinnego (wyciągi, ekstrakty i proszki roślinne) do ochrony przechowywanych produktów przed szkodnikami; roztocze szkodliwe w uprawach pieczarek i boczniaka oraz metody ich zwalczania
– [P]: ponad 100 publikacji naukowych, 1 skrypt, rozdziały w 4 podręcznikach i ponad 200 artykułów popularno-naukowych
– [W]: „Observations on the biology and development of *Hypoaspis aculeifer*”, „Metody identyfikacji napromieniowanych owadów i roztoczy”, „Gamma irradiation as a quarantine treatment against mites, pests of agricultural commodities”
- (3) – [F]: Przew. Komisji Rewizyjnej ZG PTEnt., czł. European Association of Acarologists

(a)

ISAAK Julisz

– ur. 8 VI 1870 w Pilicy, zm. 2 XI 1923 w Porębie (k. Zawiercia)

- (1) – entomolog-amator, pracujący zawodowo jako rysownik i rytownik w fabryce szkła, fizjograf i popularyzator entomologii (wystawy objazdowe), wychowawca grona lepidopterologów galicyjskich (m.in. → M. i L. MASŁOWSCY)
- (2) – [P]: autor dwóch publikacji entomologicznych: „Owady” i „Ein Fall von Leuchtfähigkeit bei einem europäischen Großschmetterling“
– [Z]: kol. *Lepidoptera* oraz *Coleoptera* zakupiło w 1952 Muz. Narodowe w Kielcach (63 gabloty z owadami egzotycznymi przejęło w latach 60-tych MP IZ PAN w Warszawie)

(MB)

* IWAN Dariusz, dr inż.

– koleopterolog – specjalista w zakresie systematyki i zoogeografii chrząszczy z rodziny czarnuchowatych (*Tenebrionidae*), liczne prace systematyczne i rewizje dotyczące światowej fauny podrodziny *Opatrinae* [prac. nauk. MiZ PAN w Warszawie]

(red)

JACZEWSKI Tadeusz Franciszek Antoni, czł. hon. PTent., prof. dr hab.

– ur. 1 II 1899 w Petersburgu, zm. 25 II 1974 w Warszawie; pochowany w Warszawie na Cmentarzu Powązkowskim

– mgr (1921) – UW Warszawa, dr (1925) – UP Poznań, hab. (1936), prof. nadzw. (1948), prof. zwyczaj. (1954) – UW Warszawa; czł.-koresp. PAN (1952)

- (1) – hemipterolog – systematyka, zoogeografia i ekologia pluskwiaków wodnych, głównie z rodziny *Corixidae*; nomenklatura zoologiczna i historia nauk biologicznych
- (2) – prace z zakresu systematyki, taksonomii i zoogeografii pluskwiaków wodnych; opisy nowych taksonów z Europy i Ameryki Płd.
– [P]: 206 publikacji, w tym ponad 100 prac naukowych; ponadto książki, kilka podręczników dla szkół i akademickich, 2 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
- (3) – [F]: Prorektor UW w Warszawie (1950–52), Dyr. IZ PAN w Warszawie (1953–59), Czł.-koresp. PAN, Czł. Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zool.

- [O]: Krzyż Oficerski OOP (1958), Krzyż Walecznych (1959), Medal za Warszawę (1959), Śląski Krzyż Powstańczy (1962), Krzyż Komandorski OOP (1969), Czł. Honorowy PTEnt.

(PW)

JADWISZCZAK Andrzej

– ur. 2 IX 1957 w Łodzi

- (1) – koleopterolog – badania nad biedronkowatymi (*Coccinellidae*) świata – systematyka, taksonomia, zoogeografia; wydawca „Notatek entomologicznych”
- (2) – [P]: autor 17 prac naukowych; opis 1 nowego rodzaju i 14 nowych gatunków
  - [W]: „Studies on the Oriental *Epilachninae* (Coleoptera, Coccinellidae)”, „New and little known Oriental *Epilachna* CHEVR. species (Coleoptera, Coccinellidae)”
  - [Z]: kol. prywatna *Coleoptera* z całego świata, ok. 21 000 ex. (w tym 11 500 ex. – *Coccinellidae*)

(a)

JAKUBSKI Antoni Władysław, prof. dr hab.

– ur. 28 III 1885 we Lwowie, zm. 20 V 1962 w Londynie; pochowany tamże na Cmentarzu w Kensal Green

– studia (1903–08) – UJK Lwów; dr (1908), hab. (1917), prof. nadzw. (1919); prof. zwycz. (1921) – UP Poznań

- (1) – zoolog – specjalista w zakresie anatomii porównawczej bezkręgowców, zoogeografii, historii zoologii; popularyzator przyrody i podróznik (ponadto działacz niepodległościowy i społeczny); od 1946 pracownik British Museum w Londynie; badania nad czerwcem polskim *Porphyrophora polonica* (L.)
- (2) – [P]: ponad 70 prac naukowych, w tym 4-tomowa rewizja *Margaradina* (nowa systematyka, opisy nowych rodzajów i kilkudziesięciu nowych gatunków)
  - [W]: „Czerwiec polski (*Porphyrophora polonica* L.). Studium historyczne ze szczególnym uwzględnieniem roli czerwca w historii kultury”, „Bibliografia fauny polskiej do roku 1880”
- (3) – [F]: czł.: Tow. Nauk. Lwowskiego, PTPN, Komisji Fizj. PAU
  - [O]: Krzyż *Virtuti Militari* V kl., Krzyż Niepodległości, Krzyż Walecznych, Order św. Sawy

(JB)

JANKOWSKI Michał

- ur. ok. 1843 w okolicach Kalisza, zm. 1912 (lub 1913) we Władystoku
- absolwent (1863) Instytutu Rolniczego w Hory - Horkach [Białoruś]
- (1) – entomolog, ponadto ornitolog, paleontolog i botanik
- (2) – podróżnik i eksplorator przyrody Dalekiego Wschodu; jego imieniem nazwano kilka gatunków nowych dla nauki
  - [P]: kilkanaście publikacji o przyrodzie (a zwłaszcza faunie) wschodniej Syberii i Korei
  - [Z]: bogate zbiory entomologiczne (*Coleoptera*, *Hymenoptera*, *Lepidoptera*) i ornitologiczne przesyłał m.in. do Muz. Branickich w Warszawie; opracowywali je O. RADOSZKOWSKI, CH. OBERTHÜR (owady), W. TACZANOWSKI (ptaki) i inni

(JP)**JAROSZ Jan, prof. dr hab.**

- ur. 13 XI 1939 w Żurawicy, zginął tragicznie 3 I 2000 w Niedrzwicy Kościelnej; pochowany w Lublinie na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Męczenników Majdanka
- mgr (1964), dr (1972), hab. (1979), doc. (1981), prof. nadzw. (1989), prof. zwycz. (1996) – UMCS Lublin
- (1) – patogenesa chorób owadów wywołanych przez bakterie i nicienie entomopatogenne oraz mechanizmy odporności przeciwważnej owadów; rola symbiotycznej mikroflory bakteryjnej w metamorfozie owadów i lokalnej odporności jelitowej owada – gospodarza
- (2) – pionierskie badania w Polsce w zakresie patologii i immunologii owadów oraz stworzenie polskiej szkoły immunologii porównawczej i rozwojowej bezkręgowców; badania nad hypersyntezą lizozymu hemolimfy i kinetyką indukcji cekropin i attacyn (uznane za klasyczne prace w immunologii owadów); wykazanie obecności w hemolimfie owadów polipeptydów i białek o aktywności przeciwbakteryjnej oraz gatunkowo specyficznych białek związanych z poszczególnymi stadiami rozwojowymi owada; wyjaśnienie roli egzo-proteiny w inwazjach wywołanych przez entomopatogenne nicienie
  - [P]: 230 publikacji naukowych, 7 podręczników akademickich i 3 patenty
  - [W] monografie: „Zarys immunologii owadów”, „Immunobiologia pszczoły miodnej”, „Immunologia porównawcza i rozwojowa zwierząt”

- (3) – [F]: org. i Kier. Zakł. Patologii Owadów (1981), czł.: International Organization for Biological Control, Society for Invertebrate Pathology i COST – Action 819 „Entomopathogenic Nematodes”, Red. „Entomonematologia” (1995)
 – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1985); Krzyż Kawalerski OOP (1990); Nagr. MEN (1991); Nagr. zesp. WNRiL PAN (1996); tytuł „Man of the Year” Amerykańskiego Inst. Biograficznego (1995)

(JŁ)

JAŚKIEWICZ Bożenna Anna, dr hab.

– ur. 27 VII 1938 w Lublinie

– mgr inż. (1969), dr (1980), hab. (1997) – AR Lublin

- (1) – entomologia stosowana – badania nad składem gatunkowym, biologią i znaczeniem gospodarczym entomofauny wybranych upraw; skład gatunkowy i dynamika populacji mszyc (*Homoptera*, *Aphididae*) i ich wrogów naturalnych na krzewach ozdobnych (liściastych i iglastych) na terenach zielonych miasta Lublina i okolic, [prac. nauk. AR w Lublinie]
- (2) – podsumowanie wieloletnich badań nad zasiedleniem i dynamiką populacji mszyc w całym sezonie wegetacyjnym na wybranych krzewach ozdobnych, wykazano po raz pierwszy siedem gatunków mszyc z regionu Lubelszczyzny
 – [P]: 66 publikacji, w tym 36 oryginalnych prac naukowych
 – [W]: „Skład gatunkowy i dynamika pojawu mszyc na wybranych krzewach ozdobnych w latach 1973–1993”; „Occurrence of *Maculolachnus submacula* WALK. on bushes of *Rosa canina* L.”; „Aphids occurring on chosen ornamental shrubs in Lublin”
 – [Z]: prep. *Aphididae* – Kat. Ent. AR w Lublinie
- (3) – [F]: Kier. Kat. Ent. AR w Lublinie (od 2000)
 – [O]: Medal KEN (2000)

(a)

JAWŁOWSKI Hieronim, czł. hon. PTEnt., prof. dr

– ur. 16 VI 1887 w Kownie, zm. 14 V 1977 w Lublinie, gdzie został pochowany na Cmentarzu przy ul. Lipowej

– dr (1923) – UJK Wilno; hab. (1945), prof. nadzw. (1946), prof. zwyczaj. (1956) – AM Lublin

- (1) – zoolog – zajmujący się systematyką, morfologią i anatomią bezkręgowców, przede wszystkim krocionogów i owadów
- (2) – był jednym z prekursorów badań nad układem nerwowym i mózgiem bezkręgowców; opracował strukturę corpora pedunculata u pszczoły; opisał budowę i funkcjonowanie lobus olfactorius u *Ichneumonidae*; opisał 21 taksonów nowych dla wiedzy, jego imieniem nazwano jeden gatunek
  - [P]: autor kilkudziesięciu publikacji naukowych i jednej książki
  - [W]: „Beitrag zur Kenntnis des Baues der corpora pedunculata einiger Hymenopteren”, książka „Zoologia. Bezkręgowce“ (współ.)
- (3) – [F]: Kustosz PMZ (1934–39), Kier. Zakł. Biol. Ogólnej Wydz. Lekarskiego UMCS w Lublinie (1945–50), a następnie AM w Lublinie (1950–62); Przew. Oddz. lubelskiego PTZool. (1958–62), czł.: Tow. Nauk. Lubelskiego, PTEnt. i PTPK
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Medal X-lecia Polski Ludowej, odzn. „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia”, Czł. Honorowy PTEnt.

(MB)

JAWORSKA Magdalena, prof. dr hab.

– ur. w Krakowie

– mgr inż., dr, hab. – AR Kraków, prof. nadzw. (1997) – AR Kraków

- (1) – entomologia, entomonematologia, ochrona środowiska; biologiczna ochrona roślin – wykorzystanie wrogów naturalnych szkodników (owadobójcze nicienie, grzyby, pasożytnicze i drapieżne owady) do biologicznej ochrony w sadownictwie, warzywnictwie, pieczarkarniach, szklarniach i agrocenozach, [prof. AR w Krakowie]
- (2) – udział i prowadzenie kongresów międzynarodowych (Włochy, Egipt, Izrael), organizacja 6 konferencji naukowych nt. „Jony metali w środowisku” (w tym 2 międzynarodowych)
  - [P]: ponad 200 oryginalnych prac i 3 patenty
  - [Z]: szkodniki i owady pożyteczne – kol. Zakł. Ochr. Środowiska Roln. AR w Krakowie
- (3) – [F]: Czł. Zarządu EU COST 819 (Biotechnology in Agriculture)

(a)

JAŹDŹEWSKA Teresa Zofia, dr

– ur. 18 IX 1938 w Pabianicach

– mgr (1960), dr (1968) – UŁ Łódź

- (1) – efemeropterolog – badania faunistyczne, ekologiczne i systematyczne nad jętkami (*Ephemeroptera*) [prac. nauk. UŁ w Łodzi]
- (2) – syntetyczne biocenologiczne opracowanie jętek małych i średnich rzek Polski środkowej oraz wód biejących Świętokrzyskiego i Roztoczańskiego PN
  - [P]: 30 publikacji, w tym 16 oryginalnych prac naukowych
  - [W]: „Jętki (*Ephemeroptera*) rzeki Grabi”, „Structure et fonctionnement des écosystèmes du Haut-Rhône français. 17. Le cycle vital d' *Ephemerella ignita* (PODA, 1761) (*Ephemeroptera, Ephemerellidae*) dans la Rhône lyonnais”, „Influence des aménagements de la rivière Widawka sur la faune des Ephéméroptères”
  - [Z]: *Ephemeroptera*, głównie larwy (ok. 20 000 ex) z dorzecza Warty i Pilicy oraz z wód biejących Gór Świętokrzyskich i Roztocza (zbiory Kat. Zool. Bezkręgowców i Hydrobiologii UŁ w Łodzi)
- (3) – [F]: Czł. Głównej Komisji Rewizyjnej PTH
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1980)

(a)

JUDENKO Eugeniusz, dr

– ur. 18 XI 1899 w Griszko Budzie (na Suwalszczyźnie), zm. 14 VI 1988 w Chislehurst [Anglia]

– mgr (1928), dr (1932)

- (1) – entomologia stosowana – badania faunistyczne, biologiczne i ekologiczne nad mszycami i innymi szkodnikami m.in. chmielu, rzepaku, kawy, herbaty; pracownik PINGW w Puławach (1928–43), w latach 1948–71 prowadził prace z zakresu entomologii stosowanej w Anglii, Kenii, Ghanie i na Cejlonie
- (2) – światowej sławy ekspert w zakresie szkodników kawy i herbaty oraz afidolog (wykazał z Cejlonu 38 gatunków *Aphididae*); jego imieniem nazwano 1 rodzaj i 2 gatunki mszyc
  - [P]: ponad 50 prac o szerokiej problematyce entomologicznej
  - [W]: „Materiały do fauny mszyc (*Aphididae*) okolicy Puław z uwzględnieniem biologii”, „A method of assessing lossess in

spring oats from frit fly (*Oscinella frit* L.) shoot attack”; „Glossary of terms used in the application of the analytical method for assessing yield losses caused by pests”

(JL)

JURA Czesław, prof. dr hab., czł. PAU

– ur. 16 VI 1927 w Nowym Sączu

– mgr (1952) – UJ Kraków; dr (1956) – UWR Wrocław; hab. (1960), prof. nadzw. (1971), prof. zwyczaj. (1978) – UJ Kraków; czł. PAU (1991)

(1) – zoolog – specjalista w zakresie embriologii opisowej i doświadczalnej oraz morfologii funkcjonalnej owadów [emeryt prof. UJ w Krakowie]

(2) – [P]: ok. 130 publikacji, w tym 39 prac naukowych i 16 książek
– [W]: „Experimental studies on the embryonic development of the *Melasma populi* L. (*Chrysomelidae*)”, „Cytological and experimental observations on the origin and fate of the pole cells in *Drosophila virilis* STURT.”, „Recent Advances in Insect Embryology in Japan and Poland”

(3) – [F]: Kier. ZZS i Zoogeografii (1969–97), Dyr. IZ (1975–86) oraz Dziek. Wydz. BiNOZ (1986–92) – UJ w Krakowie; Czł. Honorowy Embryological Arthropodan Society of Japan (1982)

(a)

KADŁUBOWSKI Wiktor, prof. dr hab.

– ur. 12 XI 1920 w Bezdzieżu (Polesie)

– mgr inż. (1949) – UP Poznań; dr (1959), hab. (1965) – WSR Poznań; prof. nadzw. (1976) – AR Poznań

(1) – badania nad parazytoidami (*Hymenoptera: Chalcidoidea*) – bionomia, ekologia i ich udział w regulacji naturalnych populacji foliofagów drzew, [emeryt. prof. AR w Poznaniu]

(2) – opracowanie behawioru imaginalnego biseksualnej rasy *Trichogramma embryophagum* HTG. (*Trichogrammatidae*) oraz określenie jego niszy ekologicznej z uwzględnieniem czynnika klimatycznego (bory Puszczy Niemodlińskiej nawiedzone gradacją *Acantholyda nemoralis* THOMS.); opracowanie, w aspekcie fenologicznym, kompleksu parazytoidów niektórych motyli – foliofagów jabłoni (m.in. *Lithocolletis blancardella* F.)

– [P]: autor 75 publikacji naukowych, w tym 2 podręczników

- [W]: „Studia nad oofagami osnui gwieździstej *Acantholyda nemoralis* THOMS. (Hym. Pamphiliidae)”
  - (3) – [F]: Kier. Kat. Ent. (1969–87) i Prodz. Wydz. Ogr. (1974–77) AR w Poznaniu, czł: Kom. Ochr. Roś. PAN (1983–86) i Kom. Red. Wydz. Nauk Roln. PTPN (od 1975)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1977), Medal 125-lecia PTPN (1988), Medal KEN (1988), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

KAGAN Franciszek, dr

- ur. 16 VII 1932 w Wadowicach Dolnych, zm. 10 II 1994 w Poznaniu
  - inż. (1956), mgr (1957), dr (1973)
  - (1) – entomologia stosowana – biologia, ekologia i zwalczanie szkodników roślin motylkowych, warzyw i sadów
  - (2) – opracowanie prognozowania pojawu i lotu szkodników w oparciu o wykorzystanie feromonów m. in. *Laspeyresia nigricana* (Lepidoptera: Tortricidae)
    - [P]: autor ponad 210 prac naukowych i artykułów oraz 5 podręczników i książek
    - [W]: „Poradnik ochrony roślin”, „Terminarz ochrony warzyw”
  - (3) – [O]: Zesp. Nagr. Państwowa II-st.
- (JL)

KAJAK Zdzisław, prof. dr hab.

- ur. 14 XII 1929 w Warszawie
- mgr (1954), dr (1962), hab. (1968) – UW Warszawa; prof. (1988) – IE PAN
- (1) – hydrobiologia i ekologia – ekologia bentosu słodkowodnego; prawidłowości i przyczyny ilościowego występowania bentosu; eksperymenty terenowe i laboratoryjne z naturalnymi zespołami organizmów oraz całymi ekosystemami (w tym biomanipulacja) – traktowane jako metodologia badawcza; dipterologia – badania nad *Chironomidae* starorzeczy, rzek, jezior i zbiorników zaporowych
- (2) – bilans ilościowy populacji *Chironomus plumosus* w starorzeczu Wiśły; ocena ilościowa wyżerania bentosu przez ryby; prawidłowości występowania ilościowego bentosu w jeziorach różnej trofii; ocena roli drapieżców bezkręgowych oraz pokarmu dla bentosu, a zwłaszcza

cza *Chironomidae*; opis tworzenia się zespołów *Chironomidae* po silnych wezbraniach wód w rzekach; wykazanie limitowania liczebności *Chironomus plumosus* przez warunki tlenowe nawet w warunkach przepływu wody; skonstruowanie chwytacza rurowego do badania ruchliwości bentosu

– [P]: ok. 220 publikacji, w tym ok. 150 prac materiałowych
– [W] książki: „Eutrofizacja jezior”, „Bentos. W: Ekologia wód śródlądowych” (ed. → TARWID), „Hydrobiologia – Limnologia. Ekosystemy wód śródlądowych”

(3) – [F]: Sekr., Wiceprezes i Prezes PTH, oraz jego Czł. Honorowy (1996); Wiceprezes Kom. Ekologii PAN; Czł. RN: IE PAN w Dziekanowie Leśnym, Zakł. Biol. Wód PAN, ZBRiL PAN w Poznaniu, oraz Narwiańskiego PN

– [O]: Nagr. PTH i PAN (kilkakrotnie), Złoty Krzyż Zasługi

(a)

KAK Mieczysław, dr

– ur. 1 I 1928 w Lublinie

– mgr (1952), dr (1964) – UWR Wrocław

(1) – koleopterolog – badania nad systematyką i zoogeografią palearktycznych chrząszczy z rodziny *Ciidae*; wieloletni pracownik MP UWR we Wrocławiu i opiekun kolekcji entomologicznej

(3) – [F]: Bibliotekarz PTEnt.

– [O]: Złota Odzn. PTEnt. (1986)

(a)

KALINOWSKI Jan

– ur. ok. 1860 w Zielonce (k. Wołomina), zm. 1941 w Cadenie [Peru]

(1) – entomolog, ponadto ornitolog i botanik

(2) – podróżnik i eksplorator przyrody Dalekiego Wschodu i Ameryki Południowej

– [Z]: dla Muzeum Branickich gromadził we Wschodniej Syberii, Korei, Japonii, Peru i Boliwii bogate zbiory ornitologiczne (wiele typów opisowych; obecnie w MiIZ PAN w Warszawie) i entomologiczne (*Hymenoptera*, *Lepidoptera*); opracowali je m.in. W. TACZANOWSKI, O. RADOSZKOWSKI i CH. OBERTHÜR

(JP)

KANIA Czesław, prof. dr hab.

– ur. 14 VII 1927 w Dobromilu, zm. 15 V 1993 we Wrocławiu; pochowany we Wrocławiu na cmentarzu przy ul. Grabiszyńskiej

– mgr inż. (1953), dr (1961), hab. (1966), prof. nadzw. (1978) – WSR Wrocław

- (1) – entomologia stosowana – szkodniki roślin zbożowych; ekologiczne podstawy ochrony roślin
- (2) – opracowanie szkodliwej entomofauny kukurydzy
  - [P]: autor 183 publikacji naukowych
  - [W]: „Szkodliwa entomofauna kukurydzy *Zea mays* L. obserwowana w okolicach Wrocławia w latach 1956–1959”, „Badania nad omacnicą prosowianką – *Ostrinia nubilalis* (HBN.) (Lep., Pyralidae) na kukurydzy w warunkach południowo-zachodniej Polski”, książka „Nauka o chorobach i szkodnikach oraz technika ich zwalczania” (z → A. i M. GOOS)
- (3) – [F]: Sekr. Nauk. „PPE”, czł. ZG PTEnt.
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP

(MG)

KANIA Jarosław, dr

– ur. 24 II 1963 w Kłodzku

– mgr (1987), dr (1997) – UWR Wrocław

- (1) – koleopterolog – taksonomia orientalnych i etiopskich *Curculionidae*, oraz faunistyka i biologia krajowych chrząszczy; uczestnik wypraw naukowych do Wietnamu, Malezji i Turcji [prac. nauk. UWR we Wrocławiu]
- (2) – opisy 2 nowych rodzajów i 7 nowych gatunków, liczne redeskrypcje
  - [P]: 41 publikacji naukowych, w tym 12 z zakresu taksonomii
  - [W]: „*Burakowskiella* gen. nov. with notes on related genera (Coleoptera: Curculionidae: Brachyderinae)” oraz „Revision of the weevil genus *Ochtarthrum* FAUST, 1890 (Coleoptera: Curculionidae: Brachyderinae)”
  - [Z]: *Coleoptera*, głównie *Curculionidae* świata (30 000 ex.) – IZ UWR (Wrocław)
- (3) – [F]: czł. – założyciel PTTaks. (1990)

(a)

KANIUCZAK Zdzisław Karol, dr inż.

– ur. 26 II 1951 w Bachórze

– mgr inż. (1974) – AR Kraków; dr (1991) – IOR Poznań

- (1) – entomologia rolna – badania nad wybranymi zagadnieniami ekologii, biologii, szkodliwości i zwalczania najważniejszych szkodników zbóż (skrzypionki, mszyce, przylżeńce i inne) oraz nad niektórymi szkodnikami roślin motylkowatych
- (2) – [P]: 47 publikacji naukowych i 21 artykułów popularno-naukowych
– [W]: „Badania nad występowaniem, przebiegiem rozwoju, szkodliwością i zwalczaniem skrzypionek (*Oulema spp.*) w uprawie pszenicy ozimej w południowo-wschodniej Polsce”, „Occurrence of aphids (*Aphididae*) and ladybirds (*Coccinellidae*) on winter wheat”, „Results of studies on the effect of insecticidal seed dressings upon the broad bean weevil (*Bruchus rufimanus* BOH.) in cultivation of field bean”
- (3) – [F]: Z-ca Przew. Oddz. rzeszowskiego PTEnt.

(JL)

KAPUŚCIŃSKI Stanisław, prof. dr

– ur. 13 XI 1910 we Lwowie, zm. 26 VI 1991 Krakowie; pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie

– inż. (1936) – Politechnika Lwowska; dr (1946) – SGGW Warszawa; prof. nadzw. (1954), prof. zwycz. (1968) – AR Kraków

- (1) – entomologia leśna – owady i roztocza uszkadzające owoce, szyszki i nasiona drzew i krzewów leśnych, oraz powodujące wyrośla (zoocidia); koleopterologia i hymenopterologia – systematyka, faunistyka, morfologia i bionomia chrząszczy z rodziny *Cerambycidae* i *Buprestidae* oraz błonkówek z rodziny *Cimbicidae* i *Siricidae*
- (2) – opracowanie monografii entomologicznych szkodników leśnych oraz szkodników nasion drzew leśnych; monograficzne opracowanie taksonomii, biologii i ekologii kilku gatunków z rodzaju *Megastigmus* (*Hymenoptera, Torymidae*), oraz cykl prac dotyczących taksonomii, systematyki i biologii błonkówek z rodziny *Cimbicidae* i *Siricidae* oraz chrząszczy z rodziny *Cerambycidae*
– [P]: 118 publikacji, w tym 41 oryginalnych prac twórczych
– [W]: „*Megastigmus Kuntzei* KAP. spotted juniper wasp (*Hym., Chalcidoidea: Torymidae*) a destructive insect of the genus *Mega-*

stigmus DALM. injurious to the Seeds of *Cupressaceae*", „Szkodniki owadzie nasion drzew leśnych”, „Ćwiczenia z entomologii leśnej”

– [Z]: *Cerambycidae* Polski (ok. 3 000 ex.), owadzie szkodniki nasion (ok. 2 000 ex.), zooecidia (ok. 15 000 ex.) – KEL AR w Krakowie

(3) – [F]: Kier.: Zakł. Ochr. Lasów Górskich (1948–55) i Zakł. Zagospodarowania Lasów Górskich (1955–61) – IBL w Krakowie oraz KOL WSR w Krakowie (1964–68) i Zakł. Zool. Leśnej i Łowiectwa AR w Krakowie (1964–68), Przew: Oddz. krakowskiego PTEnt. (1978–83) i RN OPN (1962–63), Z-ca Przew. RN TPN (1955–62)

– [O]: Nagr. MNSWiT (1981), Krzyż Kawalerski OOP (1976), Złota Odzn. PTL (1978), Odzn. „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego” (1978)

(JS)

KARCZEWSKA Maria, doc. dr hab.

– ur. 14 VIII 1928 we Lwowie

– mgr inż. (1951), dr (1964) – WSR Wrocław; hab., doc. (1980) – AR Poznań

(1) – entomologia stosowana i afidologia – badania nad bionomią szkodników roślin sadowniczych, głównie mszyc (*Aphididae*), [emeryt. prac. AR w Poznaniu]

(2) – opracowanie bionomii wybranych gatunków mszyc występujących na krzewach i drzewach owocowych

– [P]: kilkanaście oryginalnych prac naukowych

– [W]: „Badania nad biologią mszyc (*Aphididae*) występujących na jabłoni”, „Bionomia i ekologia *Hyperomyzus lactucae* (L.) (*Hom. Aphididae*) na tle innych gatunków mszyc występujących na *Ribes nigrum* L.”, „Badania nad rozwojem mszycy gruszo-trawowej *Longiunquius pyrarius* PASS. (*Homoptera, Aphididae*)”

(3) – [F]: wieloletni czł. PTEnt.

– [O]: Złoty Krzyż (1973) i Krzyż Kawalerski OOP (1983)

(a)

KARCZEWSKI Jan Zdzisław, doc. dr hab.

– ur. 14 III 1914 w Jędrzejowie, zm. 4 VIII 1986

– mgr inż. (1945), dr (1959), hab. (1969) – SGGW Warszawa; doc. – WSP Kielce

- (1) – entomologia leśna – badania nad ekologią i biologią owadów leśnych, przede wszystkim pasożytniczych muchówek (*Diptera*); dip-terologia – faunistyka i taksonomia muchówek (*Tachinidae*, *Calliphoridae*, *Sarcophagidae*, *Rhinophoridae*)
- (2) – poznanie układów troficznych entomocenoz leśnych w szczególności związanych z pasożytniczymi muchówkami
  - [P]: ponad 50 prac naukowych i 1 książka (współaut.)
  - [W]: „Znaczenie borówki czernicy (*Vaccinium myrtillus* L.) dla entomocenozy leśnej”, „Znaczenie wrzосу (*Calluna vulgaris* L.) dla entomocenozy leśnej”
  - [Z]: pasożytnicze *Diptera* (kilka tysięcy ex.) – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Krzyż AK, Złoty Krzyż Zasługi, Złota Odzn. PTL

(JH)

KARG Jerzy, prof. dr hab.

- ur. 20 VIII 1940 w Brodach
- mgr (1964) – UAM Poznań; dr (1972) – UW Warszawa; hab. (1991) – IE PAN Dziekanów Leśny; prof. (1999)
- (1) – agroekologia – ekologia owadów w ekosystemach krajobrazu rolniczego; faunistyka pluskwiaków wodnych [prac. nauk. ZBŚRiL PAN w Poznaniu]
- (2) – badania nad zagęszczeniem i redukcją naturalną stonki ziemniaczanej; ocena fauny owadów latających w skali krajobrazu; entomofauna monokultur zbożowych
  - [P]: ponad 60 prac naukowych i 1 książka, ponadto kilkadziesiąt publikacji popularno-naukowych
  - [W]: „Pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) wód okolic Gliwic i Rybnika”, „Colorado beetle (*Leptinotarsa decemlineata* SAY) in agroecosystems of Central Wielkopolska”, „Zróżnicowanie liczebności i biomasy owadów latających krajobrazu rolniczego zachodniej Wielkopolski”
  - [Z]: *Coleoptera* i *Lepidoptera* (ok. 300 gatunków)
- (3) – [F]: Kier. Stacji Badawczej ZBŚRiL PAN w Turwi (od 1976), czł. KOP (1993–95)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1984), Srebrna Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (1989), Odzn. Honorowe: „Za Zasługi dla Województwa Leszczyńskiego” i „Za Zasługi dla Miasta Poznania” (1988)

(a)

KARPIŃSKI Jan Jerzy, prof. dr

– ur. 2 IV 1896 w Piotrkowie Trybunalskim, zm. 17 XI 1965 w Warszawie
– inż. (1919) – Piotrogradzki Instytut Leśny w St. Petersburgu; dr (1933) – PL Lwów; hab. (1947) – UMCS Lublin; prof. nadzw. (1955), prof. zwyczaj. (1959)

- (1) – biocenologia leśna, entomologia leśna, ekologia lasu, ochrona przyrody
- (2) – wykrycie wielu nowych dla fauny krajowej oraz nowych dla nauki gatunków owadów w lasach polskich; podjęcie badań nad biologicznym zwalczaniem pędraków
  - [P]: ponad 175 publikacji, w tym 70 prac entomologicznych i kilkanaście książek
  - [W]: „Fauna korników Puszczy Białowieskiej na tle występujących w Puszczy typów drzewostanów”, „Korniki ziem Polski”, „Przyczyny ograniczające rozmnażanie się korników drukarzy (*Ips typographus* L. i *Ips duplicatus* SAHLB.) w lesie pierwotnym”
- (3) – [F]: Dyr. Białowieskiego PN (1932–52), Kier. Filii IBL w Białowieży (1945–52)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (2-krotnie), Krzyż Kawalerski i Krzyż Komandorski OOP (1959)

(JL)

KAUCKI Tytus

– lepidopterolog działający w okresie międzywojennym; autor kilku prac poświęconych *Macrolepidoptera* Małopolski

(red)

KAWECKI Zbigniew, prof. dr hab.

– ur. 26 III 1908 w Jaworznie, zm. 26 I 1981 w Warszawie; pochowany w Warszawie na Cmentarzu Powązkowskim
– dr (1933), hab. (1951) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1957) – WSR Warszawa; prof. zwyczaj. (1964) – SGGW Warszawa

- (1) – ochrona roślin – badania nad biologią i zwalczaniem mszyc i czerwców (*Hemiptera*, *Sternorrhyncha*); faunistyka, fizjografia i biologia czerwców (*Hemiptera*: *Coccinea*), ze szczególnym uwzględnieniem misecznikowatych (*Coccidae*); ponadto zoologia stosowana i historia nauk zoologicznych

- (2) – animator badań nad czerwcami w kilku ośrodkach naukowych (UJ, AR i WSP w Krakowie oraz SGGW w Warszawie); monograficzne opracowania misecznikowatych jako szkodników roślin sadowniczych i ozdobnych; pierwszy w Polsce katalog czerwców; opisy 3 nowych gatunków; monograficzne opracowania biografii i spuścizny naukowej polskich zoologów
- [P]: ponad 130 publikacji naukowych, w tym kilka poradników i podręczników
  - [W]: „Studia nad rodzajem *Lecanium* BURM. Cz. IV. Materiały do monografii miseczniaka śliwowego, *Lecanium corni* BOUCHE (*Homoptera, Coccoidea, Lecaniidae*)”, „Zoologia stosowana”, „Czerwce, *Coccoidea*. W: Katalog Fauny Polski”
- (3) – [F]: Kier. Stacji Ochr. Roślin w Kielcach (1936–45); Kier. Kat. Zool. Wydz. Roln. UJ, a później Wydz. Zootechn. – WSR w Krakowie (1952–64); Kier. Zakł. Ent. Stos. SGGW w Warszawie (1958–78)

(JK)

KAŻMIERCZAK Tadeusz, prof. dr hab.

– ur. 14 II 1932 w Borszczowie

– mgr (1962) – UJ Kraków; dr (1972), hab. (1979), prof. (1995) – AR Kraków

- (1) – entomologia leśna – badania nad bioekologią gatunków z rodziny *Ichneumonidae* (*Ephialtinae*); hymenopterologia – systematyka, taksonomia, morfologia i bionomia *Rhyssinae*; entomologia stosowana i ochrona przyrody, [prof. AR w Krakowie]
- (2) – wykazanie ponad 250 gatunków *Ichneumonidae* nowych dla fauny Polski i Austrii; opracowanie wykazu *Ichneumonidae* Polski (ponad 2 500 gatunków)
- [P]: ok. 100 publikacji naukowych, w tym 2 książek
  - [W]: książki: „Polskie zgłębcze *Rhyssini* (*Hymenoptera, Ichneumonidae*)”, „Gąsienicznikowate (*Hymenoptera, Ichneumonidae*) ich budowa i życie”
  - [Z]: *Ichneumonidae* Polski i Austrii – KEL AR (Kraków)
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1998); Medal KEN (2000)

(a)

KEFFERMÜLLER Maria, doc. dr hab.

– ur. 17 X 1924 w Warszawie

– mgr (1949), dr (1960), hab. (1972), doc. (1975) – UAM Poznań

- (1) – efemeropterolog – systematyka, faunistyka i ekologia *Ephemeroptera* terenów niżowych Polski, [emeryt. prac. nauk. UAM w Poznaniu]
- (2) – opracowanie *Ephemeroptera* Wielkopolski; odkrycie w środkowym odcinku Warty wysuniętego najbardziej na zachód Europy zespołu psammobiontów rzecznych; klucz do rodziny *Caenidae*; opisy nieznanymi dotąd stadiów uskrzydłych wielu gatunków i nowego gatunku jętki (Portugalia)
  - [W]: cykl „Badania nad fauną jętek (*Ephemeroptera*) Wielkopolski”, „Nowe dane dotyczące jętek (*Ephemeroptera*) z rodzaju *Ametropus* ALB. i *Behningia* LEST.” „Les espèces du groupe *Centroptilum pulchrum* EATON (*Ephemeroptera*, *Baetidae*) en Pologne”
  - [Z]: *Ephemeroptera* – zbiór alkoholowy i prep. – ZZS UAM (Poznań)
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1974) (a)

KÉLER Stefan, dr

– ur. 15 IV 1897 w Brodach (k. Lwowa), zm. 4 XII 1967 r. w Berlinie [w 1942 przyjął narodowość niemiecką]

– dr (1929) – UP Poznań

- (1) – entomolog-systematyk i faunista – taksonomia, faunistyka, biologia i filogeneza korników (*Scolytidae*), wszołów (*Mallophaga*), przyłżeńców (*Thysanoptera*), wszy (*Anoplura*) i gryzków (*Psocoptera*); entomologia rolnicza i leśna
- (2) – [P]: blisko 70 publikacji, głównie entomologicznych i z zakresu ochrony roślin
  - [W]: „Ein Versuch de Anwendung mathematisch-statistischer Methoden auf die entomologische Systematik mit Beschreibungen einer neuen Borkenkäfer-Art *Ips feiferi* n.sp. und Bemerkungen über *Ips erosus* WOLL.” „Fossile Borkenkäfer und Bemerkungen über die Phylogenie der Gruppe”, „Tripsy (Przyłżeńce) Polski. A catalogue of the Polish *Thysanoptera*”
- (3) – [F]: Kier. Prac. Ent. PINGW w Bydgoszczy (1928–39), Kustosze i Kier. Działu Zoologische Museum in Berlin (1950–57) (JP)

KIEŁCZEWSKI Bohdan, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab., DHC

– ur. 7 VI 1912 w Kownie [Litwa], zm. 6 II 1998 w Poznaniu; pochowany także na Cmentarzu Sołackim

– mgr inż. (1934), dr (1945), doc. (1949) – UP Poznań; prof. nadzw. (1957), prof. zwyczaj. (1968) – WSR Poznań; Doctor Honoris Causa AR w Poznaniu (1992)

(1) – badania nad wpływem aktywności słońca na gradacje owadów; obserwacje nad fauną roztoczy towarzyszących owadom leśnym oraz ich wykorzystania jako regulatorów liczebności populacji szkodliwych owadów leśnych

(2) – twórca polskiej szkoły akarologii leśnej; inicjator badań relacji „owady – roztocza”

– [P]: ok. 150 prac i doniesień naukowych, współautor 8 książek i 4 skryptów

– [W]: „Entomologia leśna z zarysem akarologii”, „Bark beetle acarofauna in different types of forest habitat”, „Surveying the acarofauna associated with polish *Scolytidae*”

(3) – [F]: Kier. Kat. Ochr. Lasu i Środowiska Przyr. AR w Poznaniu (1957–70 i 1981–82), Kier. Zakł. Biol. (1956–70) i Prorektor Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu (1959–70), Dyr. Inst. Biol. Stos. (1970–78), Prodz. Wydz. Leśn. (1953–56) – WSR w Poznaniu; Przew.: RN Wielkopolskiego PN (1975–78), RN Ośrodka Kultury Leśn. w Gołuchowie (1977–93) oraz Wydz. Nauk Roln. i Leśn. PTPN (1970–81)

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1956), Medal Kopernika (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Medal KEN (1976), Krzyż Oficerski OOP (1981), Złota Odznaka PTEnt. (1981), Medal „Za Udział w Wojnie Obronnej 1939” (1984), Krzyż Komandorski OOP (1989), Krzyż AK (1994); Czł. Honorowy: PTL (1986), PTPN (1988), LOP (1990) i PTEnt. (1992)

(JW)

KINEL Jan, doc. dr hab.

– ur. 30 III 1886 w Rzeszowie, zm. 30 XII 1950 we Wrocławiu, pochowany także na Cmentarzu św. Wawrzyńca

– mgr (1910), dr (1923) – UJK Lwów; hab., doc. (1948) – UWR Wrocław; czł.-koresp. TNW (1938)

(1) – koleopterolog – badania z zakresu zoogeografii, faunistyki, ekologii i biologii chrząszczy wodnych (*Halipialidae*, *Hygrobiidae*, *Dytisci-*

dae i *Gyrinidae*) Środkowej Europy oraz morfologii, faunistyki i rozmieszczenia krajowych *Cerambycidae*; ponadto badania dotyczące innych grup owadów oraz zoogeografii Podola

- (2) – prace z zakresu systematyki, taksonomii i rozszedlenia w Polsce rodziny *Halipilidae*, nowe dane o taksonomii niektórych *Dytyscidae* (rodzaje *Hydroporus*, *Coelambus* i *Deronectes*), opis nowego podrodzaju i nowego podgatunku, przedstawienie rozszedlenia chrząszczy wodnych w Polsce; prace dotyczące morfologii i biologii *Epicypita testacea* (*Diptera*), oraz biologii pajęczarek (*Polysphincta* sp.); wychowawca licznego grona polskich entomologów
- [P]: 31 prac naukowych, współ. 2 książek (klucze do oznaczania owadów)
  - [W]: „Über die Parameren bei Halipiliden der *ruficollis*-Gruppe“, „Kilka słów o flisakowatych ziem polskich“, „*Hydradephaga* Polski i sąsiednich krain”
  - [Z]: *Coleoptera*, głównie *Hydroadephaga* i *Cerambycidae* Polski – MP UWR (Wrocław)
- (3) – [F]: Sekr. (1922–36) i Dyr. (1936–46) Muz. im. Dzieduszyckich we Lwowie; Kier. Muz. Zool. UWR (1946–50), Czł. Zarządu Sekcji Ent. PTPK (1920–22); czł.–założyciel PZEnt. (1922) i jego Wiceprezes (1946–50), Red. „PPE” (1922–50), czł.–koresp. TNW

(TR)

KITTEL Wojciech, dr hab.

– ur. 10 VIII 1940 w Głownie

– mgr (1969), dr (1973), hab. (1996), prof. nadzw. (1999) – UŁ Łódź

- (1) – plekopterolog – badania nad widelnicami (*Plecoptera*) Polski – systematyka, faunistyka i ekologia [prac. nauk. UŁ w Łodzi]
- (2) – [P]: autor kilkudziesięciu publikacji dotyczących widelnic Polski – faunistyczne opracowania regionalne, monograficzne i katalogowe
- [W]: cykl „Widelnice (*Plecoptera*) rzeki Pilicy”, „Stoneflies (*Plecoptera*) of the Świętokrzyski National Park (Central Poland)”; „Widelnice *Plecoptera*, W: Katalog Fauny Polski”
  - [Z]: *Plecoptera* Polski – MP UŁ (Łódź)
- (3) – [F]: Czł.: Kom. Badań Polarnych PAN, Kom. Badań Morza PAN i RN Zakł. Biol. Antarktyki PAN
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1989); Złota Odzn. UŁ (1991)

(a)

KLASA Anna, mgr

- ur. 2 X 1960 w Mikołowie
- mgr (1984) – UŚ Katowice

- (1) – dipterolog i hemipterolog – systematyka, faunistyka, ekologia, biologia i ochrona muchówek, głównie z rodzin: *Tephritidae*, *Ulidiidae*, *Platystomatidae*, *Pallopteridae*, a także mączlików *Aleyrododea* (*Homoptera*) Polski; [prac. nauk. Ojcowskiego PN]
- (2) – badania nad rozszedleniem wymienionych grup owadów w Polsce południowej, udział w opracowaniach faunistycznych i dotyczących ochrony przyrody, badania nad morfologią narządów rozrodczych *Aleyrododea*
  - [P]: około 30 prac, w tym 10 oryg. prac nauk. z zakresu ent.
  - [W]: „The Structure of Male Reproductive System in *Siphoninus phillyreae* (HALLIDAY) (*Homoptera*, *Aleyrodidae*) – z E. GŁOWACKA, „*Platyparea carpathica* sp.n. a new fruit-fly from Poland (*Diptera*: *Tephritidae*)”, „Muchówki (*Diptera*) Bieszczadów” – z A. PALACZYKIEM i → B. SOSZYŃSKIM
  - [Z]: kol. ok. 15 000 ex. (głównie *Tephritidae*) z Polski (kol. Ojcowskiego PN i prywatna)
- (3) – [F]: Czł. PTEnt. (Sekcja Dipterologiczna)

(a)

KLEMENSIEWICZ Stanisław, dr

- ur. 24 X 1854 w Krakowie, zm. 22 V 1920 w Nowym Sączu, pochowany tamże na Nowym Cmentarzu
- dr (1880) – Uniwersytet w Wiedniu

- (1) – lepidopterolog – faunista i taksonom
- (2) – [P]: autor kilkanastu prac naukowych poświęconych motylom (*Lepidoptera*)
  - [W]: „Galicyskie gatunki rodziny *Zygaenidae*”
  - [Z]: kol. *Lepidoptera* Galicji przekazana została w większości do zbiorów Muz. Fizj. PAU (obecnie MP ISiEZ PAN w Krakowie)
- (3) – [F]: czł. Kom. Fizj. PAU w Krakowie

(JP)

KLIMASZEWSKI Sędzimir Maciej, prof. dr hab., DHC

– ur. 12 XI 1937 w Krakowie, zm. 16 IV 2001 w Katowicach
 – mgr (1959) – UW Warszawa; dr (1962), hab. (1964), prof. nadzw. (1971) – UMCS Lublin; prof. zwycz. (1978) – UŚ Katowice; Doktor Honoris Causa Uniwersytetu w Rostowie (1988)

- (1) – badania nad systematyką, anatomią porównawczą, zoocenologią i zoogeografią owadów ssących z nadrzędu *Hemiptera*; badania porównawcze nad owadami z rzędów *Homoptera* i *Heteroptera* oraz analiza zróżnicowania ich występowania; badania bioindykacyjne środowiska głównie Śląska i okolic Czarnobyla
- (2) – [P]: ponad 130 oryginalnych prac naukowych i monografii, 20 prac popularno-naukowych i esejów oraz 5 podręczników i skryptów
 – [W]: „The structure of hind wings in *Psyllodea* (*Homoptera*) and its possible significance in recognizing the relationships within this suborder”, „Podstawy systematyki zoologicznej”, „Podręcznik zootomii”
 – [Z]: *Psyllodea* Polski (Kat. Zool. UŚ w Katowicach)
- (3) – [F]: Dyr. Inst. Biol. UMCS w Lublinie (1970–73), Kier. Kat. Zool. (1973–2001), Dziek. Wydz. Biol. (1976–79), Prorektor ds. Nauczania (1978–80) i Rektor (1980–81 i 1982–90) – UŚ w Katowicach, czł.: RN MiZ PAN, PTEnt., PTZool., Tow. Nauk. Lubelskiego i CK
 – [O]: Krzyż Kawalerski i Krzyż Oficerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 30-lecia PRL, Czł. Honorowy Słowackiego Tow. Ent., Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(WW)

KNUTELSKI Stanisław, dr

– ur. 1 V 1959 w Nowym Targu
 – mgr (1983), dr (1990) – UJ Kraków

- (1) – koleopterolog – specjalista z zakresu systematyki, faunistyki, ekologii i biogeografii *Curculionoidea* Europy (szczególnie obszarów górskich), oraz badanie interakcji „parazytoid – żywiciel” [prac. nauk. UJ w Krakowie]
- (2) – opracowania faunistyczne ryjkowców kilku jednostek fizycznogeograficznych Karpat Zachodnich Polski (w tym Tatr i Podtatrza) oraz innych obszarów w Polsce; badanie oddziaływania warunków środowisk wysokogórskich na *Curculionoidea* (Tatry i Pireneje);

monitoring ryjkowców pobrażę zbiorników wodnych (Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne); opis larwy z rodzaju *Acalles*

- [P]: 45 publikacji, w tym 30 oryginalnych prac naukowych i 1 monografia ponadto 2 rozdziały w książkach i 3 encyklopedie (współ.)
- [W]: „Ryjkowce (*Coleoptera: Curculionidae*) Tatr Polskich: I. Zgrupowania ryjkowców charakterystycznych środowisk Tatr Zachodnich”, „Weryfikacja danych faunistycznych dotyczących ryjkowców (*Coleoptera: Curculionoidea*) Tatr Polskich”, „New records of weevils for the Slovakian Belianske Tatra Mountains (*Coleoptera: Apionidae; Curculionidae*)”
- [Z]: kol. prywatna *Coleoptera* – głównie *Curculionoidea* z obszarów górskich Europy (ok. 15 000 ex.)

(3) – [F]: Wicepr. Oddz. krakowskiego TPMK

(a)

KOEHLER Witold, prof. dr

– ur. 2 III 1909 w Bereznem, zm. 22 I 1988 w Warszawie

– inż. (1934), dr (1947) – SGGW, prof. nadzw. (1954), prof. zwycz. (1964) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia leśna – dynamika populacji owadów leśnych oraz kompleksowe metody zwalczania szkodników
- (2) – opracowanie kompleksowej metody biologicznej ochrony lasu
  - [P]: autor ponad 200 publikacji, w tym 67 oryginalnych prac twórczych, 25 podręczników oraz 5 scenariuszy filmowych
  - [W]: „*Troilus luridus*”, „O dwóch formach gatunku osnuja gwiazdzista”, „Zarys hylopatologii”
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Ochr. Lasu IBL w Warszawie (1950–74), Międzynarodowy Koordynator Problemu „Ochrona Lasu” RWPG (1970–74)
  - [O]: Nagr. Państwowe II-st i III-st (zesp.), Krzyż Kawalerski OOP, Złota Odzn. PTL

(JL)

KOKOT Andrzej, mgr inż.

– lepidopterolog – amator (z wykształcenia mgr inż. rolnictwa), zgromadził w drugiej poł. XX wieku bogatą zbiór *Macrolepidoptera* Polski; autor wielu prac faunistycznych dotyczących motyli Polski

(red)

KOLK Andrzej, dr inż.

– ur. 14 X 1939 w Bieżuniu

– mgr inż. (1962) – SGGW Warszawa; dr (1976) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia leśna – biologia i ekologia owadów szkodliwych oraz dynamika ich populacji; metody ochrony lasu przed szkodnikami owadzimi; feromony i kairomony leśnych owadów fitofagicznych; lepidopterologia – morfologia i bionomia zwójek sosnowych (*Lepidoptera: Tortricidae*) [prac. nauk. IBL w Warszawie]
- (2) – [P]: 160 publikacji oraz 90 sprawozdań naukowych
– [W] książki: „Atlas ważniejszych szkodników wtórnych drzew leśnych” i „Atlas szkodliwych owadów leśnych” (współ.)
- (3) – [F]: Kier. ZOL (od 1991) oraz Prac. Ent. Leśn. i Prognoz IBL w Warszawie; Przew.: Komisji d/s Feromonów w Międzynarodowej Org. Biol. Zwalczania – Sekcja Wsch. Palearktyki (1988) oraz Komisji Ochr. Zasobów Leśn. PTL

(a)

KORCZ Alicja, doc. dr hab.

– ur. 28 III 1933 w Warszawie

– mgr (1957) – UAM Poznań; dr (1968) – WSR Poznań; hab. (1987), doc. (1988) – IOR Poznań

- (1) – entomologia stosowana oraz systematyka, ekologia i biologia *Heteroptera* [prac. nauk. IOR w Poznaniu]
- (2) – badania nad występowaniem i szkodliwością pluskwiaków z rodzajów *Lygus* i *Orthops* na warzywach nasiennych; opracowanie biologii, ekologii i szkodliwości *Orthops campestris* L. oraz *Lygus rugulipennis* POP.; *Heteroptera* na niektórych roślinach leczniczych; badania szkodników buraka cukrowego (m. in. *Piesma quadratum*); badania faunistyczno-ekologiczne *Heteroptera* Słowińskiego PN
– [P]: 88 publikacji, w tym 49 prac naukowych i rozdział w skrypcie
– [W]: „Szkodliwe pluskwiaki z rzędu różnoskrzydłych. W: Diagnostyka szkodników i ich wrogów naturalnych”; monografia BLCV przenoszonego przez *Piesma quadratum*
- (3) – [F]: Czł.: RN IOR, Międzynarodowej Listy Heteropterologów (od 1989), Zesp. Problemowego Filmu Badawczego przy V wydz. PAN (1985–92), Rady Programowej czasopisma „Ochrona Roślin” (od 1996), Czł. ZG (1986–89) i Sądu Polubownego PTEnt. (1981–91)
– [O]: odzn. „Zasłużony dla Rolnictwa” (1984), Srebrny Krzyż Zasługi (2001)

(a)

KORCZYŃSKI Ignacy, dr hab.

- ur. 16 IX 1948 w Pisarzowicach (woj. dolnośląskie)
- mgr inż. (1971) – WSR Poznań; dr (1982), hab. (1993) – AR Poznań
- (1) – entomologia leśna – ekologia owadów uszkadzających sosnę, metody ochrony drzewostanów przed szkodami wyrządzanymi przez owady, [prac. nauk. AR w Poznaniu]
- (2) – określenie wpływu różnych czynników na stopień szkodliwości szeliniaka sosnowca (*Hylobius abietis*), zweryfikowanie założeń „ogniskowo-kompleksowej metody ochrony lasu”
  - [P]: 60 publikacji, w tym 40 oryginalnych prac naukowych
  - [W]: „Studia nad ekologią szeliniaka sosnowca – *Hylobius abietis* (L.) w aspekcie nowych możliwości ochrony upraw sosnowych”, „The possibility of replacing insecticides used in pine culture protection by environmentally safe antifeedants and attractants”, „Studies on the effectiveness of the patch-complex method in forest protection”
- (3) – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1997) (a)

KORNALEWICZ Weronika, dr

- ur. 4 II 1942 w Zimnej Wodzie (k. Lwowa)
- mgr (1965) – UWR Wrocław; dr (1974) – AR Wrocław
- (1) – koleopterolog – bionomia i faunistyka sprężykowatych (*Coleoptera: Elateridae*) [prac. nauk. AR we Wrocławiu]
- (2) – [P]: 18 publikacji, w tym 9 prac naukowych
  - [W]: „Larwy *Elateridae* (*Coleoptera*) w glebach rezerwatu Muszkowicki Las Bukowy”, „Sprężykowate (*Coleoptera, Elateridae*) polskich Tatr i Kotliny Nowotarskiej” (z → D. TARNAWSKIM)
  - [Z]: *Elateridae* i *Carabidae* Dolnego Śląska (Kat. Zool. AR we Wrocławiu) (a)

KOSTROWICKI Andrzej Samuel, prof. dr hab.

- ur. 16 II 1921 w Wilnie
- mgr (1959) – UW Warszawa; dr (1964), hab. (1969) – Instytut Geografii PAN; prof. nadzw. (1978), prof. zwycz. (1987)
- (1) – badania z zakresu faunistyki i systematyki motyli, zwłaszcza *Noctuidae* i *Papilionoidea*, zoogeografii, fitogeografii, fitosocjologii, ekologii roślin i florystyki, [emeryt. prof. PAN]

- (2) – wybitne i nowatorskie prace dotyczące podstaw zoogeografii statycznej i dynamicznej (na przykładzie *Macrolepidoptera*); badania systematyczne oraz faunistyczno-ekologiczne dotyczące motyli (np. w dolinie Nidy) oraz nad funkcjonowaniem środowisk poddanych antropopresji, zwłaszcza urbicenozy.
- [P]: ponad 300 publikacji, w tym 24 książki
  - [W]: „Studia nad fauną wzgórz kserotermicznych nad dolną Nidą”, „Studies of the palearctic species of the subfamily *Plusiinae* (*Lepidoptera*, *Phalaenidae*)”, „The relations between local *Lepidoptera*-faunas as the basis of the zoogeographical regionalization of the Palearctic”
  - [Z]: kol. *Lepidoptera* – zbiory MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: czł. RN: IZ PAN, IE PAN, Inst. Nauk Fitogeograficznych UW, Inst. Geografii Społeczno-Ekonomicznej UW, Mazurskiego Parku Krajobrazowego, Wigierskiego Parku Krajobrazowego, LOP, kom. PAN i struktur międzynarodowych, czł. PTZool., Pol. Tow. Geograficznego, Tow. Urbanistów Pol.
- (GW)

KOŚCIELSKA Maria Krystyna, dr

- ur. 17 IV 1927 we Lwowie
  - mgr (1951), dr (1962) – UWR Wrocław
- (1) – badania wybranych grup błonkówek (*Hymenoptera*): faunistyka gąsienicznikowatych (*Ichneumonidae*) oraz embriologia i ultrastruktura *Ichneumonidae* i *Chalcidoidea*; badania nad rozwojem zarodkowym *Apterygota* (*Thysanura*) [emeryt. prac. nauk. UWR we Wrocławiu]
- (2) – opracowanie fauny *Ichneumonidae* środowisk leśnych (Muszkowice, Ślęza) i śródpolnych; wykazanie nowych dla fauny Polski gatunków *Ichneumonidae*, oraz opisanie wczesnych stadiów rozwojowych niektórych błonkówek pasożytniczych
- [P]: 23 publikacje, w tym 18 oryginalnych prac badawczych (część z B. KOŚCIELSKIM)
  - [W]: „Investigation of polyembryony in *Ageniaspis fuscicollis* DALM. (*Chalcidoidea*, *Hymenoptera*)”, „Early developmental stages *Monodentomerus dentipes* (DALMAN) (*Chalcidoidea*, *Hymenoptera*)”
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1983)
- (a)

KOŚLINSKA Maria, dr

– ur. 17 X 1926 w Jedlinowie

– mgr inż. (1953), dr (1964) – SGGW Warszawa

- (1) – lepidopterolog – systematyka, występowanie i biologia motyli z rodziny zwójkowatych (*Tortricidae*), oraz znaczenie gospodarcze i zwalczanie zwójek w uprawach sadowniczych, [emeryt. prac. SGGW w Warszawie]
- (2) – [P]: ponad 140 publikacji, w tym 42 oryginalne prace naukowe
- (3) – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1984); Złoty Krzyż Zasługi; Nagr. II-st MRLiGŻ (1985)

(a)

KOT Jan, doc. dr hab.

– ur. 15 II 1931 w Szumince

– mgr (1956) – Uniwersytet w St. Petersburgu; dr (1964) – SGGW Warszawa; hab. (1979) – IE PAN Dziekanów Leśny

- (1) – biologia, ekologia i taksonomia gatunków z rodzaju *Trichogramma* oraz ich wykorzystanie w ochronie roślin przeciwko larwom niektórych szkodliwych gatunków z rzędu motyli; odporność różnych stadiów rozwojowych kruszynka zmiennego (*Trichogramma evanescens*) na niektóre pestycydy
- (2) – możliwość powstawania odporności częściowej na pestycydy u owadów; opracowanie biologii i ekologii gatunków kruszynka (*Trichogramma*) występujących w Polsce; ocena występowania przylżeńców (*Thysanoptera*) w kłosach żyta
  - [P]: ok. 70 publikacji, w tym ponad 40 prac materiałowych
  - [W]: „Kruszynek – pasożyt owadów szkodliwych”, „Biologiczna ochrona roślin”
- (3) – [F]: czł. RN IE PAN (1999–2001) i Sądu Polubownego PTEnt. (od 1998)

(a)

KOTEJA Jan, prof. dr hab.

– ur. 17 IX 1932 w Siemianowicach Śląskich

– mgr (1959), dr (1965), dr hab. (1975), prof. (1983) – UJ Kraków; prof. zwycz. (1994) – AR Kraków

- (1) – kokcidolog – morfologia, biologia, faunistyka, paleontologia i taksonomia czerwców (*Hemiptera, Coccinea*) [prof. AR w Krakowie]

- (2) – opisy 6 nowych rodzin i 25 nowych rodzajów czerwców
- [P]: ok. 600 publikacji, w tym 100 oryginalnych prac naukowych
  - [W]: „Czerwce (*Homoptera*, *Coccinea*) Roztocza”, „Morphology and taxonomy of male *Ortheziidae* (*Homoptera*, *Coccinea*)”, „Scale insects (*Hemiptera*, *Coccinea*) from upper cretaceous New Jersey amber”
  - [Z]: ok. 9 000 preparatów mikroskopowych, nadto zbiory suche i alkoholowe *Coccinea* Polski (Kat. Zool. i Ekologii AR w Krakowie), oraz ok. 700 inkluzji czerwców w zbiorach prywatnych
- (3) – [F]: Red. Naczelny „PPE”, red. i wydawca biuletynu paleontologicznego „Inclusion – Wrostek”
- [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998) (a)

KOWALIK Witold Michał, prof. dr hab.

- ur. 29 IX 1938 w Żółkiewce (woj. lubelskie)
  - mgr (1962), dr (1971), hab. (1985) – UMCS Lublin; prof. AR (1990), prof. nadzw. (1999) – AR Lublin
- (1) – entomolog i hydrobiolog – badania z zakresu faunistyki, ekologii i bioindykacji fauny wodnej oraz ochrony środowiska [prof. AR w Lublinie]
- (2) – monografie wodopójek (*Hydracarina*): źródeł Roztocza, jezior łączyńsko-włodawskich i płd.-wsch. Polski, współuczestnictwo w opracowaniu waloryzacji przyrodniczej, rekultywacji oraz ochrony zbiorników wodnych Poleskiego PN, Janowskiego Parku Krajobrazowego i Lubelskiego Zagłębia Węglowego
- [P]: ponad 100 publikacji, w tym 63 oryginalne prace badawcze
  - [W]: „Ryjkowce (*Curculionidae*, *Col.*) zbiorowiska leśnego k. Kraśnika (woj. lubelskie)”; „Chrząszcze wodne (*Coleoptera aquatica*) jezior sosnowickich na Poj. Łęczyńsko-Włodawskim”; „Wpływ górnictwa Lub. Zagł. Węgl. na biologiczne i chemiczne właściwości wód rzek Świnki i Wieprza (w tym na *Col. aquatica*)”
  - [Z]: *Coleoptera aquatica* Lubelszczyzny (Kat. Zool. AR w Lublinie)
- (3) – [F]: Kier. Kat. Zool. AR w Lublinie (od 2000); Wicepr. Oddz. lubelskiego Tow. Wolnej Wszechnicy Pol. (od 1993), Przew. Okręgowego Kom. Olimpiady Biol. (od 1991)
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1982), Medal KEN (1985), Złota Odznaka Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej (1995) (a)

KOWALSKA Tatiana, doc. dr

– ur. 26 VIII 1918 na Ukrainie

– mgr (1948), dr (1962), doc. (1972)

- (1) – entomologia rolnicza – badania nad biologią stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata*) oraz rolnic (*Agrotinae*); biologiczne metody ochrony roślin [emeryt. prac IOR w Poznaniu]
- (2) – wykazanie braku diapauzy u rolnicy panewki (*Rhyacia c-nigrum*); opracowanie programów integrowanego zwalczania mączlika szklarniowego (*Trialeurodes vaporariorum*)
  - [W]: „Badania nad wpływem niektórych czynników na diapauzę i zimowanie stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata* SAY)”; „The effect of environmental factors on the life cycle of *Chrysopa carnea* STEPH. (*Neuroptera, Chrysopidae*)”; „Stosowanie drapieżnej muchówki *Aphidoletes aphidimyza* ROND. (*Diptera, Cecidomyiidae*) w zwalczaniu mszyc w szklarniach”
- (3) – [F]: Kier. Prac. Entomofagów IOR w Poznaniu, Przew. Grupy Roboczej d/s Biol. Ochr. Upraw Szklarniowych Międz. Org. Biologicznego Zwalczania
  - [O] Nagr. zesp. MRiL (1989), Złoty Krzyż Zasługi (1972), Medal 40-lecia (1984), Krzyż Kawalerski OOP (1986), Odzn. Honorowa „Za Zasługi w Rozwoju Woj. Poznańskiego” (1989)

(JL)

KOZIKOWSKI Aleksander, prof. inż.

– ur. 2 VI 1879 w Fitowie (pow. lubawski), zm. 11 VII 1956 w Poznaniu, gdzie został pochowany na cmentarzu przy ul. Lutyckiej

– dr (1907) – Krajowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Leśnego Lwów; prof. nadzw. (1922), prof. zwycz. (1930) – PL Lwów

- (1) – wszechstronnie wykształcony leśnik, znał każdą niemal dyscyplinę wiedzy leśnej, szczególnie poświęcił się jednak entomologii, pszczelarstwu i ochronie lasu
- (2) – pierwszy przeprowadził ankietyzację stanu zapędrczenia gleb w Polsce oraz przedstawił mapki rozmieszczenia poszczególnych pni *Melolontha melolontha* i *M. hippocastani* na terenie kraju; prace powojenne, a zwłaszcza z ostatnich lat życia dotyczą głównie zagadnień pszczelarskich (choroby i szkodniki pszczół)

- [P]: 112 prac naukowych, w tym skrypt „Entomologia lasowa” (6 wydań), oraz opracowanie „Choroby i szkodniki pszczół”
  - (3) – [F]: org. i pierwszy Kier. (1948–56) Kat. Ochr. Lasu UP (następnie WSR), wieloletni czł. i Prezes (1937–39, 1947–52) PZE
- (AŁ / MB)

KOZŁOWSKI Marek W., dr hab.

- ur. 2 IV 1952 w Górze Kalwarii
  - mgr (1977), dr (1982), hab. (1991) – SGGW Warszawa
  - (1) – entomologia – rejestracja, gromadzenie, analiza zachowań i przystosowań owadów ze szczególnym uwzględnieniem *Curculionidae*; obserwacja emocji wywoływanych u ludzi przez owady, popularyzacja entomologii; szkodniki parków [prac. nauk. SGGW w Wraszawie]
  - (2) – prace z dziedziny powiązań „owad – roślina”, elektrofizjologia chemoreceptorów; taktyki rozrodcze (wkład rodzicielski, feromony epideiktyczne); ewolucyjna interpretacja taktyk rozrodczych u *Ceutorhynchus* spp.; gromadzenie wizerunków krajowych owadów – ok. 4 000 gat., i ich obyczajów rozrodczych; kilkaset rejestracji (ponad 1000 zdjęć owadów w podręcznikach, encyklopediach, piśmismach naukowych, popularnonaukowych, dziecięcych), ok. 30 autorskich filmów naukowych i popularnonaukowych
  - (3) – [F]: założyciel i czł. Zarządu Pol. Tow. Etologicznego
    - [O]: nagr. i wyróżnienia za filmy entologiczne (m. in Nagr. Główna na VIII Ogólnopolskim Przeglądzie Filmów Przyr. im. W. Puchalskiego)
- (a)

KRASUCKI Adam, dr

- ur. 6 I 1887 w Nakwaszy (pow. Brody na Podolu), zm. 23 III 1951 w Bydgoszczy; pochowany tamże (Cmentarz Rzymsko-Katolicki na Bielawkach)
- dr (1912) – UJK Lwów
- (1) – hemipterologia – faunistyka pluskwiaków; entomologia rolna
- (2) – [P]: ok. 100 publikacji, w tym ponad 20 oryginalnych prac entomologicznych, podręczniki techniki entomologicznej oraz liczne opracowania w zakresie ochrony roślin uprawnych
  - [W]: „Przyczynek do poznania pluskwiaków wodnych (*Rhynchota* – *Heteroptera* aquatilia)”, „Rząd: *Rhynchota* – Pluskwiaki.

Owady krajowe. Przewodnik do określania rzędów, rodzin i rodzajów”, „Studia nad niezmiarką – *Chlorops pumilionis* BJERK.”

- (3) – [F]: Kier. Zesp. Badania Szkodników Roślin Okopowych PINGW w Bydgoszczy; czł.–założyciel PZE (1922) i PTZool. (1937), czł. Tow. Nauk. Toruńskiego (od 1950)

(JP)

KREMKY Jerzy Wiesław, dr

– ur. 6 V 1897 w Warszawie, zm. 15 XI 1941 w Otwocku; pochowany w Warszawie na Cmentarzu Powązkowskim

– dr (1926) – UP Poznań

- (1) – lepidopterolog – specjalizował się w systematyce i zoogeografii motyli większych (*Macrolepidoptera*)
- (2) – uporządkowanie zbiorów tropikalnych motyli w PMZ w Warszawie; opisy licznych gatunków motyli; opracowania faunistyczne i zoogeograficzne krajowej entomofauny
- [P]: autor 18 publikacji, w tym 15 prac naukowych i 1 książki
- [W]: „Neotropische Danaididaen in der Sammlung des Poln. Naturhist. Staatsmuseum in Warschau”, „Badania nad fauną motyli Podola Polskiego”, „Przyczynek do fauny *Tortricidae* Polski”

- (3) – [F]: Kustosz PMZ w Warszawie (1929–39)

(PW / MB)

KRÓLIK Roman, mgr inż.

– ur. 27 XII 1963 w Częstochowie

– mgr inż. (1988) – AR Kraków

- (1) – koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny *Buprestidae* i *Ciidae* z obszaru Palearktyki, [prac. Nadl. Kluczbork]

- (2) – [P]: autor kilkunastu publikacji poświęconych chrząszczom
- [W]: „*Agrius ribesi* SCHAEFFER, 1946 (*Coleoptera*, *Buprestidae*) – nowy dla fauny Polski gatunek chrząszcza”, „A review of the morphology, distribution and biology of Palearctic species of the genus *Phaenops* DEJ. (*Coleoptera*: *Buprestidae*)”, „*Rhopalodontus strandi* LOHSE, 1969 i *Cis hanseni* STRAND, 1965 – nowe dla fauny Polski gatunki chrząszczy oraz nowe dane o rozmieszczeniu i ekologii kilkudziesięciu innych gatunków z rodziny *Ciidae* (*Coleoptera*)”

– [Z]: kol. prywatna *Coleoptera* – 7600 gat. (12 000 ex.), w tym 350 gat. *Buprestidae* (3 000 ex.)

(a)

KRZEMIŃSKA Ewa, dr

– ur. 13 IX 1951 w Krakowie

– mgr (1974), dr (1978) – UJ Kraków

- (1) – dipterolog – współczesne i kopalne muchówki z rodziny *Trichoceridae* oraz kopalne muchówki z grupy *Tipulomorpha*, [prac. nauk. ISiEZ PAN w Krakowie]
- (2) – monografie rodzajów *Nothotrichocera* i *Paracladura*; opisy nowych gatunków muchówek współczesnych (11 gat.) oraz kopalnych (z mężem → W. KRZEMIŃSKIM)
  - [P]: autorka 28 oryginalnych prac naukowych
  - [W]: książki: „Les phantomes de l’ambre” i „W bursztynowej pułapce” (współ.)

(a)

KRZEMIŃSKI Wiesław, doc. dr hab.

– ur. 26 X 1948 w Oświęcimiu

– mgr (1976) – UJ Kraków; dr (1981), hab. (1993) – ISiEZ PAN Kraków

- (1) – dipterolog – badania najstarszych muchówek z grup *Nematocera* i *Brachycera*; systematyka i filogeneza kopalnych i współczesnych muchówek z grupy *Tipulomorpha*, od triasu do czasów obecnych, w tym również inkluzje muchówek w burszynie bałtyckim i innych żywicach kopalnych; organizacja wystaw przyrodniczych (ok. 40 wystaw) [prac. nauk. MP ISiEZ PAN w Krakowie]
- (2) – opisanie najstarszych znanych muchówek (dolny/środkowy trias Francji); opracowanie systemu filogenetycznego *Diptera*, obejmującego muchówki kopalne i współczesne (opartego głównie na użytkowaniu skrzydeł); rewizje i opisy nowych taksonów kopalnych (6 rodzin i 58 gat.) i współczesnych (5 gat.)
  - [P]: ponad 70 publikacji, w tym 64 oryginalne prace naukowe i książka (z żoną → E. KRZEMIŃSKA)
  - [W] monografie: „Review of *Diptera* palaeontological records. W: Contributions to manual of Palaearctic *Diptera*” oraz „Family: *Tanyderidae*”
  - [Z]: kolekcja inkluzji muchówek w burszynie bałtyckim (ok. 3 000 ex.) oraz kolekcja *Tipulomorpha* świata (ok. 5 000 ex.) – MP ISiEZ PAN (Kraków)

- (3) – [F]: Kier. MP ISiEZ PAN w Krakowie (od 1990), Dyr. Pol. Fundacji Ochr. Przyr. „Pro Natura” (od 1994)
– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998), Czł. Honorowy PTPK (2000)

(a)

KRZYSZTOFOWICZ Anna Zofia, prof. dr hab.

- ur. 18 VI 1925 we Lwowie
– mgr (1950), dr (1960), hab. (1968), prof. nadzw. (1978), prof. zwyczaj. (1990)
– UJ Kraków

- (1) – zoolog – specjalistka w zakresie biologii rozwoju i morfologii funkcjonalnej owadów
(2) – [P]: 53 publikacji, w tym 44 oryginalne prace naukowe; [emeryt. prof. UJ w Krakowie]
– [W]: „Comparative investigations on the embryonic development on the weevils (*Curculionidae*, *Coleoptera*) and attempt to apply them to the systematics of this group”, „Spermatogeneza u *Tetradontophora bielensis* (WAGA) (*Collembola*)”, „Histochemical and ultrastructural analysis of blocking nurse cells in the female gonad of *Tetradontophora bielensis* (WAGA) (*Collembola*)”
(3) – [F]: Prod. Wydz. BiNOZ (1984–87), Przew. Komisji Biol. PAN (1981–83 i 1984–86)
– [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1990), odzn. „Zasłużony dla Uniwersytetu” (1995)

(a)

KRZYWICKI Mieczysław Romuald, doc. mgr inż.

- ur. 19 II 1903 w Smoleńsku [Rosja], zm. 27 I 1988 w Lublinie; pochowany tamże na Cmentarzu przy ul. Męczenników Majdanka
– mgr inż (1937) – Politechnika Warszawska; doc. (1968) – Politechnika Lubelska

- (1) – lepidopterolog – faunistyka, ekologia i biologia motyli dziennych (*Lepidoptera: Rhopalocera*)
(2) – opracowanie lepidopterofauny Tatr i Puszczy Białowieskiej; badania nad ochroną i zagrożeniami motyli Polski
– [P]: ponad 10 prac naukowych z entomologii, w tym 7 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”

- [W]: „Fauna *Papilionoidea* i *Hesperioidea* (*Lepidoptera*) Puszczy Białowieskiej”, „Ginące i zagrożone gatunki motyli (*Lepidoptera*) w faunie Polski. Nadrodziny: *Papilionoidea*, *Hesperioidea*, *Zygaenoidea*” (z → J. DĄBROWSKIM), „Der gegenwärtige Stand der Tagfalterfauna Polens unter besonderer Berücksichtigung ihrer Bedrohung”
- [Z]: *Lepidoptera* Polski, ok. 40 000 ex. – MP ISiEZ PAN (Kraków) i Muzeum Zoologiczne UMCS (Lublin)
- (3) – [F]: Dziek. Wyd. Elektrycznego Politechniki Lubelskiej (1965–73)
- [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1955), Złoty Krzyż Zasługi (1957), Medal X-lecia (1964), Nagroda MSW (1968)

(JŁ)

KUBISZ Daniel, mgr

- ur. 12 II 1957 w Krakowie
- mgr (1982) – UJ Kraków
- (1) – koleopterolog – fauna chrząszczy współczesnych (*Coleoptera: Clebroidea, Tenebrionoidea* i *Cerambycidae* Palearktyki) oraz kopalnych (bursztyn bałtycki) [prac. nauk. MP ISiEZ PAN w Krakowie]
- (2) – opisy nowych gatunków kopalnych chrząszczy
  - [P]: ponad 70 prac naukowych (entomologia leśna, faunistyka Polski i Ukrainy, ekologia, ochrona owadów, taksonomia); 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (*Oedemeridae, Anthicidae, Cybocephalidae*)
  - [W]: „Chrząszcze Miodoborów (Zachodnia Ukraina). II. Aktualny stan poznania. (*Insecta: Coleoptera*)”; „Fossil beetles (*Coleoptera*) from Baltic amber in the collection of the Museum of Natural History of ISEA in Kraków”
  - [Z]: *Coleoptera* Palearktyki (głównie *Tenebrionoidea* i *Chrysomeloidea*), ok. 16 000 ex. – kol. prywatna oraz zbiory MP ISiEZ PAN (Kraków)

(a)

KULICKA Róża, dr

- ur. 1944, zm. 25 VII 1999 w Warszawie
- mgr (1973) – UŁ Łódź; dr (1990) – UŚ Katowice
- (1) – badania nad inkluzjami w bursztynie bałtyckim
- (2) – jej imieniem nazwano 1 rodzaj i 9 gatunków kopalnych owadów

- [P]: 67 publikacji, w tym 23 prace naukowe poświęcone owadom z bursztynu
  - [W]: „Kopalne *Strepsiptera* z bursztynu bałtyckiego”, „Rodziny kopalnych *Trichoptera* mezozoiku i kenozoiku”
- (PW / MB)**

KULWIEĆ Kazimierz Jakub, mgr

- ur. 1 V 1871 w Trubiszkach [Litwa], zm. 14 II 1943 pod Archangielskiem
  - kand. n. przyr. (1897) – Cesarski UW Warszawa; mgr (1902) – Uniwersytet w Odessie
  - (1) – szerokie spektrum jego zainteresowań obejmowało m.in.: anatomię, fizjologię, faunistykę, fizjografię, entomologię i ochronę przyrody
  - (2) – [P]: ponad 400 prac z różnych dziedzin, najważniejsza publikacja entomologiczna to klucz „Chrząszcze Polskie”
  - (3) – [F]: wieloletni Prezes LOP
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1937)
- (PW)**

KUNTZE Roman, prof. dr hab.

- ur. 26 I 1902 w Trembowli [Podole], zm. rozstrzelany 21 VIII 1944 w Warszawie (w czasie pacyfikacji Mokotowa)
- dr (1925), hab. (1931) – UJK Lwów; prof. nadzw. (1936) – SGGW Warszawa
- (1) – koleopterolog – faunista i systematyk, wybitny specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny stonkowatych (*Chrysomelidae*), szczególnie z podrodziny *Alticinae*; ponadto biologia i ekologia owadów, zoogeografia, entomologia leśna i rolnicza
- (2) – porównawcze badania faunistyczno-zoogeograficzne nad fauną kserotermiczną Europy środkowej; jego imieniem nazwano kilka gatunków
- [P]: ok. 200 publikacji, w tym 30 oryginalnych prac entomologicznych; ponadto podręczniki, opracowania z zakresu entomologii stosowanej, etc.
- [W]: „Studia porównawcze nad fauną kserotermiczną na Podolu, w Brandenburgii, Austrii i Szwajcaryi”, „Problemy zoogeograficzne Pienin”, „Zarys zoogeografii polskiego Podola” (z → J. NOSKIEWICZEM)

- [Z]: kol. *Insecta* ze stanowisk kserotermicznych Polski i krajów ościennych – w zbiorach Muz. im. Dzieduszyckich we Lwowie
  - (3) – [F]: czł.–założyciel PZE (1922) i PTZool., członek Komisji Fizj. PAU i wielu tow. nauk. krajowych i zagranicznych
  - [O]: Medal „Za Długoletnia Służbę w Szkolnictwie Wyższym” (1938)
- (JP)**

KUŚKA Antoni, dr hab.

- ur. 7 II 1940 w Rybniku
  - mgr (1963), dr (1977) – UJ Kraków; hab. (1996) – IZSiD PAN Kraków; prof. nadzw. (1999) – AWF Katowice
  - (1) – koleopterolog – ekologia krajowych *Coleoptera*; systematyka, biologia i faunistyka chrząszczy z rodziny ryjkowcowatych (*Curculionidae*) i omomiłkowatych (*Cantharidae*); chrząszcze kopalne, [prof. AWF w Katowicach]
  - (2) – opracowanie monografii *Cantharidae* Polski; opis kilku nowych gatunków chrząszczy z bursztynu
    - [P]: 74 publikacje, z czego ponad 40 oryginalnych prac naukowych
    - [W]: monografia „Omomiłki (*Coleoptera*, *Cantharidae*): *Cantharinae* i *Silinae* Polski”
    - [Z]: *Curculionidae* i *Cantharidae*, ok. 15 000 ex. (kol. prywatna oraz – Muz. Górnośląskie w Bytomiu)
  - (3) – [F]: wieloletni czł. PTEnt. i Przew. Sekcji Koleopterologicznej (1980–91)
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1985), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)**

LACHMAJER Jadwiga, prof. dr

- ur. 26 X 1907 w Haliczu (woj. stanisławowskie), zm. 19 III 2001 w Gdyni; pochowana w Gdańsku - Wrzeszczu na Cmentarzu Srebrzysko
- mgr (1932) – UP Poznań; dr (1950) – UMK Toruń; doc. (1955), prof. (1965) – IMMiT Gdynia
- (1) – akaroentomologia medyczna – faunistyka, występowanie, ekologia, biologia, fizjologia i zwalczanie *Culicidae*, przede wszystkim *Anophelelinae*; faunistyka i ekologia *Ixodidae*; występowanie i rola epi-

demiologiczna różnych grup hematofagicznych stawonogów, w tym również pasożytów zewnętrznych drobnych ssaków w ogniskach naturalnych tularemii i kleszczowego zapalenia mózgu na terenie kraju

- (2) – wieloletni krajowy ekspert d/s *Culicidae* – opracowywała wytyczne do zwalczania komarów w Polsce; kierowała pracami akaromologicznymi w międzyinstytutowych ekspedycjach naukowych organizowanych przez MZiOS w celu opracowania biocenozy naturalnych ognisk tularemii na Pomorzu Zachodnim (1953) i kleszczowego zapalenia mózgu w Puszczy Białowieskiej (1955–56)
  - [P]: ponad 100 publikacji, w tym 9 rozdziałów do książek, oraz scenariusz filmu popularno-naukowego pt. „Komar widliszek” (Nagroda na Festiwalu Filmów Oświatowych – Montreal’67)
- (3) – [F]: czł.: RN IMMiT w Gdyni (1962–77), RN Inst. Parazytologii PAN w Warszawie (1972–74) i Kom. Parazytologii PAN (1972–77), Przew. Zesp. Specjalistycznego *Culicidae* przy Kom. Parazytologii PAN (1965–68), Przew. Ogólnopolskiego Zesp. Dipterologów (1960–72), org. Oddz. gdańskiego PTEnt. (1969)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1958), Krzyż Kawalerski OOP (1964), Odzn. MZiOS „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia” (1962), Nagr. II Wyzd. PAN (1974), Odzn. „Zasłużony dla Ziemi Gdańskiej” (1977), Złota Odzn. PTEnt. (1986)

(a)

LECHOWSKI Lech, dr hab.

– ur. 11 I 1948 w Warszawie

– mgr (1973), dr (1982), hab. (2000) – UMCS Lublin

- (1) – heteropterolog – badania nad morfologią, bionomią, faunistyką i ekologią lądowych oraz wodnych pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*) Polski, [prac. nauk. UMCS w Lublinie]
- (2) – opracowanie składu jakościowego i struktury ekologicznej *Heteroptera* naturalnych i antropogenicznych siedlisk wschodniej Polski
  - [P]: 35 publikacji naukowych
  - [W]: „Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) Roztocza”, „Morfologia i biologia *Trigonotylus caelestialium* (*Heteroptera, Miridae*)”, „Wodne pluskwiaki (*Heteroptera*) Lasów Janowskich”
  - [Z]: *Heteroptera* Polski (Zakł. Zool. UMCS w Lublinie)

(a)

LEŚNIAK Andrzej, prof. dr hab. inż.

– ur. 3 I 1935 w Warszawie

– inż. (1956), dr (1970), hab. (1977), prof. (1995)

- (1) – entomologia leśna i koleopterologia – ekologia, zoogeografia i monitoring biegaczowatych (*Coleoptera: Carabidae*) [prof. AŚ w Kielcach]
- (2) – zaprojektowanie i wdrożenie monitoringu ekosystemów leśnych i monitoringu leśnych zwierząt glebowych; opisanie nowego mechanizmu homeostazy w układzie „roślina żywicielska – owad fitofagiczny”; wykrycie i ocena znaczenia efektu grupy u *Dendrolimus pini* L. oraz szczegółowe opisanie ekologii tego szkodnika; dokonanie ekologiczno-faunistycznej inwentaryzacji biegaczowatych w 23 typach siedliskowych pięciu parków narodowych Polski
  - [P]: 208 publikacji, w tym 29 oryginalnych prac badawczych
  - [W]: „Badania składu i struktury zespołów biegaczowatych (*Carabidae, Col.*) w zależności od nasilenia występowania niektórych szkodników pierwotnych”, „Novyj samoregulirujuszczij mechanizm v układie kormovyje rastienije – vrednoje nasekomoje”, „Climatic and meteorological conditions of *Dendrolimus pini* L. outbreaks”
- (3) – [O]: Zesp. Nagr. Państwowa (1980), Złota Odzn. PTEnt. (1983), Srebrna Odzn. PTL (1985), Złoty Krzyż Zasługi (1990), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998), Medal KEN

(a)

LEWACKI Józef

– lepidopterolog – amator działający w połowie XX wieku; autor kilku prac poświęconych *Macrolepidoptera* z okolic Krakowa

(red)

LEWANDOWSKI Marceli Roman

– ur. 26 IV 1910 w Pniewach (woj. wielkopolskie), zm. 3 XII 1984 w Poznaniu, gdzie został pochowany

- (1) – entomolog – amator (z zawodu bankowiec), przez ponad 50 lat specjalizował się w *Microlepidoptera* Wielkopolski i Tatr (wcześniej również Podola), wnikliwy obserwator i niezrównany „terenowiec” [motyle zbierali również jego ojciec, brat – Anzelm, a obecnie syn – Rosław]

- (2) – jego imieniem nazwano nowy rodzaj tropikalnych *Tortricidae* (→ J. RAZOWSKI) i gatunek z rodzaju *Coleophora* (→ S. TOLL)
  - [P]: napisana w 1940 praca „Materiały do fauny motyli drobnych Wielkopolski” nigdy nie ukazała się drukiem
  - [Z]: wielotysięczna kol. *Lepidoptera* i *Hymenoptera* (*Braconidae*) uległa zniszczeniu w czasie wojny; materiały powojenne trafiły do różnych kol.
- (3) – [F]: wieloletni czł. PZE / PTEnt., org. i wieloletni opiekun insektarium Wielkopolskiego Parku Zool. w Poznaniu
  - [O]: Złota Odzn. PTEnt. (1980)

(RL)

LGOCKI Henryk Maria, dr

- ur. 18 VI 1861 w Lgocie (k. Wadowic), zm. 15 VIII 1917 w Wiedniu
- dr (ok. 1885) – UJ Kraków
- (1) – koleopterolog (z wykształcenia prawnik), faunista, kolekcjoner, założyciel firmy entomologicznej w Kijowie
- (2) – autor opracowania koleopterofauny okolic Częstochowy
  - [P]: jedyna publikacja – „Chrząszcze (*Coleoptera*) zebrane w okolicy Częstochowy w Królestwie Polskiem”
  - [Z]: zgromadzona w Kijowie bogata kol. palearktycznych *Coleoptera* (ok. 20 000 taksonów) uległa w dużym stopniu zniszczeniu, ocalałą część zakupił jego kuzyn → S. A. STOBIECKI (obecnie w zbiorach MP ISiEZ PAN w Krakowie)

(JP)

LIANA Anna, doc. dr hab.

- ur. 5 VI 1937 w Warszawie
- mgr (1959), dr (1967) – UW Warszawa; hab. (1979) – UAM Poznań; doc. (1981) – IZ PAN Warszawa
- (1) – systematyka, faunistyka i zoogeografia prostoskrzydłych (*Orthoptera*) Palearktyki oraz Afryki i Ameryki Płd. (wybrane rodziny), ponadto *Mantodea* i *Phasmodea*, [prac. nauk. MiZ PAN w Warszawie]
- (2) – opisy nowych taksonów (2 podrodziny, 7 rodzajów, 17 gatunków, 1 podgatunek); regionalne opracowania faunistyczne *Orthoptera* Polski, głównie fauny kserotermofilnej; systematyczno-zoogeograficzne opracowania rodziny *Proscopiidae*

- [P]: 80 publikacji, w tym 68 oryginalnych prac naukowych, oraz tom z serii „Katalog Fauny Polski” (z → W. BAZYLUKIEM)
  - [W]: „Études sur les *Proscopiidae* (Orthoptera)”, „Matériaux pour la connaissance des *Proscopiidae*”, „Orthoptera of xerothermic habitats in Poland”
  - [Z]: *Orthoptera* – MiIZ PAN (Warszawa)
- (3) – [F]: Prezes Tow. Fizj. (od 1992) (a)

LIPA Jerzy Józefat, czł. hon. PTent., prof. dr hab., czł.–koresp. PAN i PAU

- ur. 14 XI 1932 w Bychawie
- biolog (1953), mgr (1955) – UW Warszawa; dr (1962), hab. (1967) – WSR Poznań; prof. nadzw. (1972), prof. zwycz. (1979) – IOR Poznań; czł.–koresp. PAN (1998) i PAU (2000)
- (1) – entomologia stosowana – ekologiczne podstawy ochrony roślin, patologia i mikrobiologiczne zwalczanie owadów oraz innych bezkręgowców; biologia wybranych gatunków *Heteroptera* [prof. IOR w Poznaniu]
- (2) – zbadanie składu gatunkowego oraz opisanie wielu nowych gatunków pierwotniaków (*Microsporidia*, *Mastigophora*, *Gregarinomorpha*) stawonogów i skorupiaków z terenu Europy, Ameryki Północnej i Środkowej, Afryki i Azji (m.in. z jez. Bajkał); zbadanie kompleksu stawonogów związanych z roślinami krzyżowymi w Polsce i Europie Środkowej; współudział w opracowaniu i wdrożeniu programów biologicznego zwalczania szkodników szklarniowych i polowych; wykrycie i opisanie nowych chorób wywoływanych przez mikrosporidia i spiroplazmy u stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata*) oraz białki wierzbówki (*Stilpnolia salicis*); jego imieniem nazwano kilka nowych gatunków pierwotniaków i roztoczy
  - [P]: blisko 850 publikacji, w tym 221 oryginalnych prac twórczych i 43 książki, podręczniki lub ich rozdziały
  - [W] „An outline of insect pathology”, „Insects and mites associated with cultivated and weedy cruciferous plants in Poland and Central Europe”, „Studies on gregarines (*Gregarinomorpha*) of arthropods in Poland”
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Biol. Metod i Kwarantanny IOR w Poznaniu (od 1967); czł.: Indyjskiej Akad. Zool. (1986), Rosyjskiej Akad. Nauk Roln. (1997), Gruzińskiej Akad. Nauk Ekologicznych (1997), Kró-

lewskiej Szwedzkiej Akad. Roln. i Leśn. (1999), Ukraińskiej Akad. Nauk Agrarnych (1999), Wicepr. PTEnt. (1986–89) oraz Przew. Oddz. poznańskiego PTEnt. (1983–89), czł. kilku RN, Przew. RN ZBŚRiL PAN w Poznaniu, czł. KOR PAN, KUR PAN, Kom. Biotechnologii PAN i Kom. „Człowiek i Środowisko” PAN, Wiceprezydent International Organization for Biological Control – EPRS (1976–82)

– [O]: Nagr. PAN (1967), MSWNI (1976), MRiL (1978), MRiGŻ (1996), Srebrny Medal WSR w Poznaniu (1962), Srebrny Krzyż Zasługi (1971), Złota Odzn. „Za Zasługi w Rozwoju Woj. Piłskiego” (1983), Krzyż Kawalerski OOP (1984), Medal 40-lecia (1984), Honorowa Odzn. „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1984), Złota Odzn. „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (1989), Czł. Honorowy: Fińskiego Tow. Ent. (1980), Rosyjskiego Tow. Ent. (1996) i PTEnt. (1998), Medal „Za zasługi dla Rozwoju PTEnt” (1998)

(a)

LIS Barbara, dr

– ur. 4 VII 1962 w Rudzie Śląskiej

– mgr (1992) – WSP Kraków; dr (1997) – MIiZ PAN Warszawa

(1) – heteropterolog – morfologia, systematyka, taksonomia i filogeneza *Tingoidea*; faunistyka pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*) Polski, [prac. nauk. UO w Opolu]

(2) – opracowanie przeglądu faunistycznego rodziny *Tingidae* Polski, katalogu *Heteroptera* Górnego Śląska oraz dwóch zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”

– [P]: 30 oryginalnych publikacji naukowych, opisy 3 rodzajów i 15 nowych gatunków pluskwiaków z rodzin *Dinidoridae*, *Tingidae* i *Cantacaderidae*

– [W]: „Phylogeny and classification of *Cantacaderini* [= *Cantacaderidae* stat.nov.] (*Hemiptera: Tingoidea*)”

– [Z]: *Tingidae* i *Heteroptera* Polski – Kat. Biosystematyki UO (Opole)

(a)

LIS Jerzy Adrian, prof. dr hab.

– ur. 8 IV 1960 w Katowicach

– mgr (1984), dr (1990) – UŚ Katowice; hab. (1995) – UWR Wrocław; prof. (2000) – MiIZ PAN Warszawa

(1) – heteropterolog – systematyka, taksonomia, filogeneza i morfologia pluskwiaków z rodziny *Dinidoridae* i *Cydnidae* w aspekcie światowym; faunistyka pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*) Polski [prof. UO w Opolu]

(2) – opisy nowych taksonów *Dinidoridae* i *Cydnidae* Starego Świata (21 rodzajów, 4 podrodzaje, 179 gatunków, 2 podgatunki); rewizja taksonów rodziny *Cydnidae* Krainy Orientalnej i Australijskiej, wraz z kluczami do oznaczania; opracowanie katalogu *Cydnidae* Starego Świata; opracowanie przeglądów faunistycznych wybranych rodzin *Heteroptera* Polski, katalogu fauny *Heteroptera* Górnego Śląska, oraz bibliografii lądowych *Heteroptera* Polski

– [P]: ponad 100 oryginalnych publikacji naukowych, kilka monografii oraz 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”

– [W]: „A revision of Oriental burrower bugs (*Heteroptera:Cydnidae*)”, „A review of burrower bugs of the Australian Region, with a discussion on the distribution of the genera (*Hemiptera:Heteroptera:Cydnidae*)”, „Burrower bugs of the Old World – a Catalogue (*Hemiptera:Heteroptera:Cydnidae*)”

– [Z]: *Dinidoridae* i *Cydnidae* świata, oraz zbiór *Heteroptera* Polski – Kat. Biosystematyki UO (Opole)

(3) – [F]: Prezes Śląskiego Tow. Ent. (1992–96), Z-ca Dyr. IBiOŚ UO (1996–99), Czł. RN MiIZ PAN w Warszawie (od 1999), Z-ca Prezesa PTTaks. (od 1999), Kier. Zakł. Zool. IBiOŚ UO (od 1995) i Kat. Biosystematyki UO (od 2000), czł. International Heteropterists Society (od 1998)

– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

LUBICZ-NIEZABITOWSKI Edward Feliks, prof. dr hab., czł.-koresp. PAU

– ur. 30 V 1875 w Bugaju (k. Wrześni), zm. 5 IX 1946 w Poznaniu; pochowany tamże na Cmentarzu Sołackim

– dr (1900) – UJ Kraków; prof. zwycz. (1922) – UP Poznań; czł.-koresp. PAU

(1) – zoolog o szerokim spektrum zainteresowań – entomologia, zoogeografia i ochrona przyrody, oraz paleozoologia zwierząt kręgowych; praktykował również jako lekarz i nauczyciel gimnazjalny

- (2) – badania z zakresu faunistyki i taksonomii błonkoskrzydłych (*Symphyla*, *Aculeata*, *Parasitica*), uwzględniające również zmienność morfologiczną oraz aspekty ekologiczne, zoogeograficzne i behawioralne różnych gatunków; opisy nowych taksonów (2 rodzaje i 43 gatunki z rodziny *Braconidae*)
– [P]: 146 publikacji naukowych; spośród prac entomologicznych obszerne opracowanie „Materiały do fauny brakonidów Polski” (uwzględniane we wszystkich europejskich i wielu pozaeuropejskich monografiach *Braconidae*)
- (3) – [F]: Kier. Zak. Anatomii i Histologii Zwierząt Domowych (1922–39) oraz Dziek. Wydz. Roln.-Leśn. (1921–22) i Rektor UP w Poznaniu (1928–29), Dyrektor Oddz. Przym. Muz. Wielkopolskiego (od 1925), [F]: czł. wielu tow. nauk. (m.in. PTPN)
- (SM)**

LUPA Włodzimierz, dr inż.

- ur. 26 I 1929 w Witowicach Dolnych
– inż. (1954), mgr (1963), dr (1974)
- (1) – entomologia stosowana – biologiczne i integrowane metody ochrony upraw sadowniczych i warzywniczych
- (2) – opracowanie biologicznej i integrowanej metody zwalczania *Laspesyesia funebrana* (*Lepidoptera: Tortricidae*); zorganizowanie masowej hodowli entomofagów
– [P]: ponad 30 publikacji z zakresu entomologii stosowanej i ochrony roślin
– [W]: „Przystosowanie się *Encarsia formosa* GAH. do rozwoju w mączniku szklarniowym”
- (3) – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1974), Odzn. „Zasłużony dla Rolnictwa” (1975), Złota Odzn. NOT (1976)
- (JL)**

LUTEREK Robert, prof. dr hab.

- ur. 18 VIII 1931 w Białej Podlaskiej
– inż. (1955), mgr (1958), dr (1964), hab. (1968), prof. nadzw. (1976), prof. zwycz. (1995) – AR Poznań
- (1) – entomologia leśna – wpływ zabiegów chemicznych na pożyteczną entomofaunę oraz nawożenia mineralnego i jakości pokarmu na rozwój szkodników leśnych; zagadnienia gradologii w lasach (szcze-

gólnie w drzewostanach popożarowych), oraz prognozowania w ochronie lasu; aklimatyzacja, introdukcja i restytucja rodzimych i obcych pasożytów oraz ich biologia i ekologia, [prof. AR w Poznaniu]

- (2) – [P]: ponad 150 publikacji, w tym 10 podręczników i skryptów
  - [W]: „Entomologia leśna z zarysem ekologii”, „Badania nad występowaniem i zmianami szkodliwej entomofauny na terenach popożarowych Puszczy Noteckiej”, „Influence of food quality on the development of basic pine pests”
- (3) – [F]: Prorektor (1972–75, 1979–80), Wicedyrektor Inst. Ochr. Lasu (1975–79) i Kier. KEL (od 1994) – AR w Poznaniu, Radny Miejskiej Rady Narodowej w Poznaniu (1978–84), Przew. i Wicepr. Zesp. Dydaktyczno-Wychowawczego MNSWiT (1972–80), członek RN KPN (1973–78) i PTEnt.
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1972), Krzyż Kawalerski OOP (1977)

(a)

ŁABANOWSKA Barbara H., doc. dr hab.

- ur. 21 X 1947 w Kolonii Hołowienki (pow. Sokołów Podlaski)
- mgr inż. (1970) – SGGW Warszawa; dr (1981), hab. (1996) – ISiK Skierniewice
- (1) – entomologia i akarologia sadownicza, biologia i zwalczanie szkodników (głównie roślin jagodowych); występowanie i szkodliwość owadów i roztoczy roślinożernych; integrowana ochrona roślin jagodowych i produkcji owoców, [prac. nauk. ISiK w Skierniewicach]
- (2) – określenie występowania i znaczenia ważniejszych grup owadów i roztoczy na plantacjach roślin jagodowych oraz monitoring pojawu i programy zwalczania szkodników; opracowanie programów ochrony w integrowanej produkcji owoców jagodowych; ocena przydatności insektycydów i akarycydów do ochrony roślin sadowniczych
  - [P]: ok. 80 publikacji naukowych oraz 340 artykułów popularno-naukowych, doniesień konferencyjnych, broszur i instrukcji upowszechnieniowych
  - [W] książki: „Ochrona plantacji roślin jagodowych”, „Biologiczne podstawy kompleksowej ochrony porzeczek czarnej przed najważniejszymi szkodnikami”, „Atlas chorób i szkodników truskawki” (współ.)

- (3) – [O]: Brązowy Krzyż Zasługi (1979), Nagr. zesp. II-st MRLiGŻ (1985), medale: Krajowego Związku Plantatorów Owoców i Warzyw dla Przemysłu (1987), „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1990) i Woj. Lubelskiego (1990), Nagr. Tow. Przyjaciół ISiK w Skierniewicach (1987, 1992, 1993)

(a)

ŁABANOWSKI Gabriel Szczepan, prof. dr hab.

– ur. 26 XII 1947 w Gdańsku-Nowym Porcie
– mgr inż. (1971) – SGGW Warszawa; dr (1980), hab. (1992), doc. (1993), prof. (1999) – ISiK Skierniewice

- (1) – entomologia i akarologia stosowana – morfologia, bionomia i szkoldliwość owadów i roztoczy (rośliny ozdobne i sadownicze); integrowana metody ochrony roślin sadowniczych i metody chemicznego zwalczania szkodników roślin ozdobnych; faunistyka i taksonomia wciornastków (*Thysanoptera: Thripidae*) i szpecieli (*Acarina: Eriphyidae*), [prac. nauk. ISiK w Skierniewicach]
- (2) – opracowanie sygnalizacji i zwalczania szkodników sadowniczych w oparciu o atraktanty płciowe; opisy kilku gatunków szpecieli nowych dla nauki, oraz redeskrpcja nowych dla fauny Polski gatunków owadów i szpecieli; opracowanie i wdrożenie do praktyki nowoczesnych programów ochrony roślin ozdobnych przed szkodnikami
- [P]: ponad 150 publikacji naukowych, w tym 75 oryginalnych prac badawczych, 15 książek i klucze do oznaczania szkodników roślin ozdobnych, ponadto ponad 200 artykułów popularno-naukowych
  - [W]: „Wciornastkowate (*Thripidae*) – szkodniki roślin ozdobnych w Polsce”
  - [Z]: *Insecta* i *Acarida* występujące na roślinach ozdobnych – zbiory ISiK (Skierniewice)
- (3) – [F]: Kier. Prac. Ent. Roślin Ozdobnych (1980–91) i Z-ca Dyr. (od 1998) – ISiK w Skierniewicach
- [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1988), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt. (1998), Odzn. „Zasłużony dla Rolnictwa” (1999)

(a)

ŁABĘDZKI Andrzej, dr inż.

– ur. 16 VII 1953 w Bytomiu

– mgr inż. (1978), dr (1984) – AR Poznań

- (1) – entomologia leśna, odonatologia i koleopterologia – metody ochrony drzewostanów przed szkodliwymi owadami; systematyka i ekologia wybranych grup owadów – ważki (*Odonata*), biegaczowate (*Coleoptera: Carabidae*), owady kambio- i ksylofagiczne [prac. nauk. AR w Poznaniu]
- (2) – określenie roli ważek w drzewostanach iglastych Polski; opracowanie założeń monitoringu dla polskich lasów związanych z importem drewna okrągłego; ocena długofalowego oddziaływania insektycydów acylomocznikowych na ekosystemy leśne; opracowanie metody sterylizacji brudnicy mniszki dla regulacji liczebności szkodnika
– [P]: ok. 80 publikacji naukowych, w tym 52 prace oryginalne
– [W]: „Ważki (*Odonata*) borów sosnowych Polski”, „Die Libellenfauna (*Odonata*) der Janowskie-Walder (Lasy Janowskie) in Südostpolen”, „Ważki różnoskrzydłe (*Odonata, Anisoptera*) jako czynnik redukujący szkodliwą entomofaunę leśną”
- (3) – [F]: Czł. ZG PTEnt. (od 1995)
– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

ŁAGOWSKA Bożena, dr hab.

– ur. 10 II 1952 w Radomiu

– mgr inż. (1976), dr (1984), hab. (1996) – AR Lublin; prof. nadzw. (2000) – Politechnika Białostocka

- (1) – entomologia stosowana – badania nad składem gatunkowym, biologią i znaczeniem gospodarczym entomofauny wybranych upraw; faunistyka, systematyka, taksonomia, morfologia czerwców (*Coccinea*) [prof. Politechniki Białostockiej]
- (2) – opis 1 gatunku nowego dla wiedzy i kilku gatunków nowych dla fauny Polski, rewizja rodzaju *Pulvinaria*, inwentaryzacja fauny czerwców Roztocza, Wyżyny Lubelskiej i Puszczy Sandomierskiej
– [P]: ponad 50 publikacji, w tym 30 oryginalnych prac badawczych
– [W]: „*Dysmicoccus balticus* sp.n. (*Homoptera, Pseudococcidae*)”, „Fauna czerwców Roztocza”; „*Pulvinaria* TARGIONI-TOZZETTI (*Homoptera, Coccidae*) in Poland”,

- [Z]: kol. *Coccinea* Polski – Kat. Ent. AR (Lublin)
- (3) – [O]: Medal KEN (1999)

(a)

ŁĘSKA Wincentyna, dr

- ur. 23 VII 1925 w Borzęcinie
- mgr (1951), dr (1964) – SGGW
- (1) – entomologia rolnicza – biologia, ekologia i zwalczanie szkodników krzewów jagodowych
- (2) – opracowanie programu ochrony krzewów jagodowych zapewniającego znaczny wzrost plonów
  - [P]: autorka 21 publikacji nauk. i ok. 70 popularno-nauk.
  - [W]: „Kwieciak malinowiec (*Anthonomus rubi*) jego biologia, ekologia i zwalczanie”, „Roztocz truskawkowy (*Steneotarsonemus pallidus*) i metody ograniczające jego występowanie”

(JL)

ŁĘSKI Ryszard, prof. dr hab.

- ur. 25 VI 1925 w Zagańsku
- mgr (1951), dr (1957), – SGGW; doc. (1963), prof. (1968) – ISiK Skierniewice
- (1) – entomologia stosowana – ochrona roślin sadowniczych; fizjologia owadów i toksykologia
- (2) – opracowanie biologii i ekologii ważniejszych szkodników upraw sadowniczych i mszyc zbożowych; opracowanie progów szkodliwości i metod zwalczania bezpiecznych dla pszczół i środowiska dla wybranych szkodników roślin
  - [P]: ok. 400 prac i artykułów oraz 3 książki o licznych wydaniach
  - [W]: „Terminarz ochrony sadów”, „Manual of major horticultural pest and their control in Afganistan”, „Szkodniki i choroby roślin sadowniczych”
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Ochr. Roślin ISiK w Skierniewicach (1952–70), Z-ca Dyr. Inst. Przemysłu Organicznego w Pszczynie (1970–72), V-ce Prezes ZG PTEnt. (1978–79), Przew. Sekcji Entomologii Rolniczej i Przew. Oddz. w Skierniewicach PTEnt., Ekspert FAO/IAEA w Wiedniu (1974–77) oraz Afganistanie (1979–82). Czł. licznych tow. nauk. między inn.: Amerykańskiego Tow. Nauk., Królewskiego Tow. Nauk. w Londynie
  - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1957), Krzyż AK (1994)

(JL)

ŁĘTOWSKI Jacek Andrzej, dr hab.

- ur. 13 VII 1950 w Sandomierzu
- mgr (1973), dr (1978), hab. (1992), prof. nadzw. (1997) – UMCS Lublin
- (1) – koleopterolog – badania nad bionomią i ekologią szkodliwych gatunków *Apionidae* oraz systematyką, taksonomią, faunistyką i zoogeografią *Curculionoidea*, [prof. UMCS w Lublinie]
- (2) – opracowanie morfologii, biologii i ekologii 3 gatunków z rodzaju *Apion* związanych z esparcetą siewną (*Onobrychis viciaefolia* SCOP.); ustalenie stuktury zgrupowań ryjkowcowatych zasiedlających uprawy roślin motylkowatych oraz różne typy naturalnych zbiorowisk roślinnych na obszarze środkowo-wschodniej Polski
  - [P]: autor ponad 60 publikacji
  - [W]: „Badania nad ryjkowcami (*Coleoptera*, *Curculionidae*) na uprawie esparcety siewnej (*Onobrychis viciaefolia* SCOP.) w południowo-wschodniej części Lubelszczyzny”, „Morfologia i biologia trzech gatunków z rodzaju *Apion* HERBST (*Apionidae*, *Coleoptera*) uszkadzających esparcetę siewną (*Onobrychis viciaefolia* SCOP.)”
  - [Z]: kol. *Curculionoidea* Polski – ok. 5 000 ex. – Zakł. Zool. UMCS (Lublin)
- (3) – [F]: Wicedyrektor Inst. Biol. (1994–99) i Kier. Zakł. Zool. (od 1996) – UMCS w Lublinie; Prod.: Wydz. Przyr.-Matematycznego Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyr. w Sandomierzu (1999) i Wydz. BiNOZ UMCS w Lublinie (od 1999), Czł. RN Pienińskiego PN oraz Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Janowskie”, Przew. Oddz. lubelskiego PTEnt.
  - [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt. (1998)

(a)

ŁOMNICKI Jarosław, dr

- ur. 19 V 1873 w Stanisławowie, zm. 15 IV 1931 we Lwowie; pochowany we Lwowie na Cmentarzu Łyczakowskim (Prawa Aleja Główna, pole 21)
- studia we Lwowie, Wiedniu i Krakowie (1891–97)
- (1) – faunistyka, taksonomia, bionomia *Coleoptera* (*Hydrophilidae*, *Curculionidae*), *Hymenoptera* (*Formicidae*), paleozoologia
- (2) – monograficzne opracowanie krajowych gatunków rodzaju *Enochrus*, opracowanie bionomii, taksonomii i występowania *Formicidae*, opracowanie chrząszczy z wykopalisk w Staruni

- [P]: ok. 45 publikacji entomologicznych
  - [W]: „Przegląd polskich gatunków rodzaju mrówka (*Formica* L.)”, „Spis mrówek Lwowa i okolicy”, „Przegląd mrówek (*Formicidae*) Tatr polskich”
- (3) – [F]: Dyr. Muz. im. Dzieduszyckich we Lwowie (1915–31), Przew. Sekcji Ent. TPK (1920–22); inicjator utworzenia i Wicepr. PZEnt. (od 1924)
- (TR)**

ŁOMNICKI Marian Alojzy, dr, DHC

- ur. 1 IX 1845 w Baworowie (k. Tarnopola), zm. 25 IX 1915 we Lwowie; pochowany tamże na Cmentarzu Łyczakowskim (Prawa Aleja Główna, pole 21)
  - studia w Wiedniu i Krakowie (1864–68), Doktor Honoris Causa UJK we Lwowie (1912)
    - (1) – faunistyka i taksonomia owadów (*Coleoptera*, *Orthoptera*, *Heteroptera*, *Homoptera*, *Neuroptera*) Polski, paleozoologia, geologia
    - (2) – opracowanie katalogu chrząszczy ziem polskich (5 400 gatunków, w tym 1 300 wykazanych po raz pierwszy); opisanie nowych taksonów (*Carabidae*, *Curculionidae*); studia nad fauną plejstoceniową wykopalisk w Staruni
      - [P]: ok. 150 publikacji, w tym podręczniki szkolne
      - [W]: cykl „Fauna Lwowa i okolicy. Chrząszcze (*Coleoptera*) (Tęgoskrzydłe)”, „Wykaz chrząszczy czyli tęgopokrywych (*Coleoptera*) ziem polskich (Catalogus Coleopterorum Poloniae)”
      - [Z]: kol. *Coleoptera* – MP ISiEZ PAN (Kraków) i Muz. im. Dzieduszyckich (Lwów)
    - (3) – [F]: Dyr. Muz. im. Dzieduszyckich (1905–15), Czł. Honorowy TPK (1909) i Tow. Tatrzańskiego (1913)
- (TR)**

ŁOZIŃSKI Paweł, prof. dr hab.

- ur. 13 XII 1883 w Krakowie, zm. 17 II 1942 w Krakowie (po powrocie z obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen), pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
- absolwent (1906), dr (1907), hab. (1923), prof. tyt. (1934) – UJ Kraków
  - (1) – anatomia, histologia i cytologia owadów; systematyka i faunistyka błonkówek (*Hymenoptera*)

- (2) – opis narządów wewnętrznych larw mrówkolwa i zbadanie rozwoju gruczołów przednich larw osy; rozpoznanie krajowej fauny *Sphegidae*
- [P]: autor ok. 20 publikacji
  - [W]: „Przyczynek do fauny grzebaczy okolic Krakowa”, „Badania histologiczne nad jelitem larwy mrówkolwa”
- (JP)**

ŁUCZAK Irena, dr hab.

- ur. 13 XI 1948 w Juszczyńcu (k. Żywca)
  - mgr inż. (1972), dr (1981), hab. (1998) – AR Kraków
  - (1) – entomologia rolnicza – badania nad bionomią, szkodliwością i zachowaniem się owadów fitofagicznych; behawiorystyczne i fizjologiczne powiązania między roślinami żywicielskimi a owadami; mechanizmy odporności roślin na szkodniki, [prac. nauk. AR w Krakowie]
  - (2) – zbadanie współzależności między roślinami z rodzaju *Beta* a *Pegomyia* spp. i *Aphis fabae* w aspekcie gatunkowej i odmianowej odporności dzikich i uprawnych buraków
    - [P]: ponad 60 publikacji, w tym 44 oryginalne prace twórcze; współautorstwo skryptu „Wybrane zagadnienia z zoologii i entomologii stosowanej”
  - (3) – [F]: Wicepr. Oddz. krakowskiego Pol. Tow. Nauk Ogr. (od 1999)
    - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1999), Nagroda MNSWiT (1983)
- (a)**

ŁUKASZEWICZ Józef Karol

- ur. 13 III 1894 w Krakowie, zm. 4 XI 1967 we Wrocławiu, pochowany tamże na Cmentarzu św. Wawrzyńca
  - absolwent (1926) – UJ Kraków
  - (1) – botanik i koleopterolog – amator
  - (2) – [P]: kilka publikacji botanicznych i skrypty akademickie
    - [Z]: kol. *Coleoptera* (ok. 11 000 ex.) – Kat. Zool. Systematycznej UJ (Kraków)
  - (3) – [F]: czł. PZE / PTEnt. (od 1927)
- [!] W latach 1947–55 więziony ze względów politycznych, rehabilitowany w 1957
- (JP)**

MAJCHROWICZ Irena, prof. dr hab.

- ur. 20 X 1931 w Nowince
  - inż. (1954) – WSR Olsztyn, mgr (1956) – WSR Wrocław; dr (1963), hab. (1969) – WSR Szczecin; prof. nadzw. (1995) – AR Szczecin
  - (1) – ekologia i biologia grzybów, ze szczególnym uwzględnieniem grzybów owadobójczych i grzybów glebowych o właściwościach keratynolitycznych; studia uzupełnione praktyką u znanych specjalistów w kilku ośrodkach naukowych [prof. AR w Szczecinie]
  - (2) – opis występowania mało znanych gatunków szkodników i patogenów roślin w Polsce płn.-zach.; współautorka opisu kilku gatunków grzybów nowych dla nauki
    - [P]: ponad 90 publikacji, w tym 48 oryginalnych prac naukowych
    - [W]: ważniejsze prace dotyczą mykoflory patogennej różnych gatunków mszyc
    - [Z]: kolekcja grzybów owadobójczych – Katedra Entomologii AR (Szczecin)
  - (3) – [F]: Przew. Oddz. szczecińskiego PEnt. (1978–89), Kier. Kat. Ent. AR w Szczecinie
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1977), Krzyż Kawalerski OOP (1987), Medal KEN (1994)
- (a)

MAKÓLSKI Józef, mgr inż.

- ur. 16 VII 1881 we wsi Czarnca, zm. 9 VII 1954 w Warszawie
- mgr inż. (1906) – Politechnika Kijowska
- (1) – koleopterolog – wysokiej klasy specjalista, pod wpływem → L. HILDTA zajął się *Carabidae* i *Scarabaeoidea* środkowej Europy; wychowawca grona polskich entomologów (m.in. → R. BIEŁAWSKI, → B. BURAKOWSKI)
- (2) – rewizje systematyczne środkowoeuropejskich *Carabidae*, opisy 2 nowych gatunków, jego imieniem nazwano 6 gatunków chrząszczy
  - [P]: 6 prac naukowych
  - [W]: „*Amara roubali* sp. nov. (*Col. Carabidae*) wraz z przeglądem środkowo-europejskich gatunków z podrodzaju *Celia*”; „Przegląd środkowo-europejskich gatunków z pokrewieństwa *Badister bipustulatus* z opisem nowego gatunku (*Col., Carabidae*)”

- [Z]: kol. *Coleoptera* (75 000 ex.) spłonęła w czasie bombardowania Warszawy (1939), częściowo tylko odtworzona po wojnie – zbiory MiZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: Kustosze PMZ w Warszawie (1947–54), czł. PZE

(MB)

MALINOWSKI Henryk, prof. dr hab.

- ur. 20 I 1940 w Pasikonkach (gm. Kampinos)
- mgr inż. (1962), dr (1977), hab. (1988) – SGGW Warszawa; prof. (1999) – IBL Warszawa
- (1) – entomologia rolnicza i leśna – badania nad racjonalnym stosowaniem insektycydów chemicznych i biologicznych, [prof. IBL w Warszawie]
- (2) – mechanizmy działania insektycydów na owady, mechanizmy odporności owadów na insektycydy
  - [P]: ponad 360 publikacji naukowych i popularnonaukowych, w tym 1 podręcznik oraz 22 patenty na nowe środki do zwalczania owadów
  - [W]: „Podstawy ochrony szkółek i upraw leśnych i rolniczych przed szkodnikami korzeni”, „Oddziaływanie insektycydów na szkodliwe owady leśne”, „Stan badań nad odpornością szkodliwych owadów leśnych na stosowane insektycydy”
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (2000)

(a)

MARCINIAK Barbara, dr

- ur. 1 X 1955 w Jadowie
- mgr (1979), dr (1996) – UŁ Łódź
- (1) – lepidopterolog – faunistyka i ekologia wybranych rodzin motyli na obszarze Wyżyny Łódzkiej oraz systematyka, morfologia, bionomia i zoogeografia koszówek (*Psychidae*) Polski
- (2) – [P]: autorka 6 oryginalnych prac naukowych
  - [W]: „Motyle Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego”, „A review of the Polish *Psychide*” i „Studia nad bionomią, fenologią i rozmieszczeniem geograficznym koszówek (*Lepidoptera*, *Psychidae*) na obszarze Polski”
  - [Z] kol. *Psychidae* (ok. 3 000 ok.) oraz *Lepidoptera* z innych rodzin (MP UŁ w Łodzi)
- (3) – [F]: Przew. Oddz. łódzkiego PTEnt.

(a)

MASŁOWSKI Marian Piotr, inż.

– ur. 2 VIII 1898 w Zawierciu, zm. III 1945 w Zawierciu

– inż. (1932) – Politechnika Warszawska

- (1) – lepidopterolog, od 1927 pracownik naukowy PMZ w Warszawie, gdzie jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej pracował nad systematyką wybranych rodzajów motyli
- (2) – rewizje systematyczne palearktycznych rodzajów *Scoparia* i *Eupithecia* (*Geometridae*) oraz z → J. KREMKYM krajowych przedstawicieli rodzaju *Hemimene* (*Tortricidae*); opracowania faunistyczne motyli okolic Zawiercia
  - [P]: autor kilkunastu publikacji, większość z bratem Ludwikiem MASŁOWSKIM
  - [W]: „Motyle okolic Zawiercia”, „Nowe odmiany motyli większych (*Macrolepidoptera*)”, „Studien an einigen Arten der Gattung *Hemimene* HB. (*Lepidoptera, Tortricidae*)”
  - [Z]: kol. krajowych *Lepidoptera* (ponad 35 000 ex.) – MiZ PAN (Łomna k. Warszawy)

(EK)

MAZUR Andrzej, dr inż.

– ur. 11 VIII 1967 w Strzelinie

– mgr inż. (1992), dr (2000) – AR Poznań

- (1) – entomologia leśna, oraz faunistyka i morfologia *Staphylinidae* i *Scolytidae* [prac. nauk. AR w Poznaniu]
- (2) – [P]: 15 oryginalnych prac naukowych, głównie z zakresu faunistyki *Staphylinidae*
  - [W]: książka „Korniki. Praktyczny przewodnik dla leśników” (współ.)
  - [Z]: *Coleoptera* (ok. 10 000 ex.) głównie *Staphylinidae*, oraz kol. *Scolytidae* → J. MICHAŁSKIEGO (KEL AR w Poznaniu)
- (3) – [F]: Czł. PTEnt.

(a)

MAZUR Edward, dr

– ur. 31 X 1881 w Krakowie, zm. 4 I 1942 w Krakowie, pochowany tamże na Cmentarzu Rakowickim

– dr (1909) – UJ Kraków

- (1) – koleopterolog, kolekcjoner i faunista (z wykształcenia prawnik)

- (2) – [P]: 7 publikacji entomologicznych
 – [W]: „Nowe dla fauny polskiej gatunki i odmiany chrząszczy oraz nowe miejsca rozszedlenia”, „Przegląd krajowych gatunków z rodzaju *Dromius* BON. (*Col.*) i opis nowego gatunku”, „Bembidiony okolic Krakowa”
 – [Z]: tworzony wspólnie z żoną (→ G. MAZUROWA) zbiór *Coleoptera* (ok. 20 000 exx.) zakupiony został po wojnie przez PMZ (obecnie MiIZ PAN) w Warszawie; niewielka część tej kolekcji przekazana była w okresie międzywojennym do MP PAU (obecnie MP ISiEZ PAN) w Krakowie
- (3) – [F]: czł. Komisji Fizj. PAU (JP)

* MAZUR Mieczysław, dr

- koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy z nadrodziny ryjkowców (*Curculionoidea*) – badania z zakresu faunistyki ryjkowców kserotermicznych, ze szczególnym uwzględnieniem historii ich rozprzestrzenienia w kraju [prac. nauk. MP ISiEZ PAN w Krakowie] (red)

MAZUR Sławomir Sylwester, prof. dr hab.

- ur. 1 I 1945 w Rudniku
 – mgr (1968), dr (1974); hab. (1983); prof. (1992) – SGGW Warszawa
- (1) – koleopterolog – taksonomia, systematyka i zoogeografia chrząszczy z rodziny gniliakiowatych (*Histeridae*); taksonomia i ekologia podkorytowych chrząszczy drapieżnych oraz mrówek leśnych [prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – opisy wielu taksonów, klucze do oznaczania, opracowania systematyczne i faunistyczne
 – [P]: autor ok. 80 oryginalnych prac naukowych
 – [W]: „A world catalogue of *Histeridae*”, „Fauna Polski – *Histeridae*”, „Beetle succession in feeding sites of the pine shoot beetle (*Tomicus piniperda* L., *Col.*, *Scolitidae*) in on-species and mixed pine stands”
- (3) – [F]: Członek: Asociación Europea de Coleopterologia (Barcelona); Rady Redakcyjnej „Kluczy do Oznaczania Owadów Polski”; Komisji d/s Ocen Oddziaływania na Środowisko przy MOŚZNiL, Redaktor Działowy czasopisma „Sylwan”

- [O]: Nagr. MNSWiT: zesp. I-st (1980 i 1985), indyw. II-st (1987), Brązowa odzn. „Zasłużony dla Leśnictwa” (1993), odzn. „Zasłużony dla Ochrony Przyrody” (1995)

(PS)

MAZUROWA Gabriela

- ur. 17 II 1885 we Lwowie, zm. 23 III 1953 w Krakowie, pochowana tamże na Cmentarzu Rakowickim
- absolwentka (1905) Seminarium Nauczycielskiego w Krakowie
- (1) – koleopterolog i faunistka – specjalistka w zakresie chrząszczy z rodziny stonkowatych (*Chrysomelidae*), głównie podrodziny *Alticinae*
- (2) – [P]: 3 publikacje entomologiczne
  - [W]: „Sprawozdanie z wycieczki koleopterologicznej do województwa wileńskiego w lipcu 1937. Przyczynek do znajomości fauny północnej Polski” (z mężem → E. MAZUREM), „Wykaz Halticinów okolic Krakowa”
  - [Z]: specjalistyczna kol. *Alticinae* (16 000 ex.) wraz z dokumentacją przekazana została do MP PAU (obecnie MP ISiEZ PAN w Krakowie)

(JP)

* MICHALSKA Zofia, doc. dr hab.

- specjalistka w zakresie owadów minujących – liczne opracowania dotyczące tego zagadnienia ze szczególnym uwzględnieniem muchówek (*Diptera*) i motyli (*Lepidoptera*) [prac. nauk. UAM w Poznaniu]

(red)

MICHALSKI Jacek Bolesław, prof. dr hab.

- ur. 17 VI 1925 w Przemyślu
- mgr inż. (1951) – UP Poznań, dr (1962), hab. (1969) – WSR Poznań; prof. nadzw. (1987), prof. zwycz. (1994) – AR Poznań
- (1) – koleopterolog – badania nad biologią, ekologią, etologią, systematyką, taksonomią, morfologią, faunistyką i zoogeografią korników (*Scolytidae*) Palearktyki; entomologia leśna – szkodniki wtórne drzew; ekologia i etologia drapieżnych *Coleoptera*, pasożytniczych *Hymenoptera* oraz roztoczy i nicieni związanych z krajowymi kornikami, [emeryt. prof. AR w Poznaniu]

- (2) – uporządkowanie systematyki i synonimiki palearktycznego rodzaju *Scolytus*; opisy 5 nowych gatunków i 2 odmian korników; współautorstwo opisów 4 nowych gatunków roztoczy; opisy nieznanych elementów budowy morfologicznej korników, opracowanie zmienności wewnątrzgatunkowej korników z rodzajów *Hylastes* i *Pityogenes*
- [P]: ponad 170 publikacji naukowych, w tym monografie, książki, skrypty i podręczniki (ponadto beletrystyka łowiecka i wspomnieniowa)
  - [W]: „Biologia *Scolytus ensifer* EICHH.”, „Rewizja palearktycznego rodzaju *Scolytus* GEOFFR.”, „Korniki. Praktyczny przewodnik dla leśników” (współ.)
  - [Z]: *Scolytidae* i *Platypodidae* Palearktyki (KEL AR w Poznaniu)
- (3) – [F]: Wicedyrektor Inst. Ochr. Lasu AR (1970–75), Kier. KEL AR (1990–94), współpr. PAU (od 1998), czł.: WNRiL PTPN (od 1995), KNL (od 1963) i Kom. Nauk Biol. PAN (od 1974) oraz Kom. Red. czasopisma „Szczeliniec” (od 1996)
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1984), Brązowy Medal Zasługi Łowieckiej (1984), Srebrna (1976) i Złota (1987) Odzn. Honorowa PTL, Medal „Za Zasługi dla Rozwoju Wielkopolskiego Łowiectwa” (1998), Złota Odzn. SITLiD (1998), Akt Nadania Kordelasa Leśnika Pol. (2000)
- (a)

MICZULSKI Bartłomiej, prof. dr hab.

- ur. 30 VII 1920 w Starym Sączu
  - mgr inż. (1950) – UMCS Lublin; dr (1960), hab. (1968) – WSR Lublin; prof. nadzw. (1977), prof. zwycz. (1989) – AR Lublin
- (1) – entomologia rolnicza – badania nad bionomią gatunków szkodliwych i ich wrogów naturalnych oraz zagadnieniami z zakresu dynamiki populacji; faunistyka wybranych rodzin chrząszczy (*Curculionidae*) i błonkówek (*Symphyla* i *Apocrita*) [emeryt. prof. AR w Lublinie]
- (2) – [P]: 47 publikacji naukowych, 5 skryptów i 7 książek
- [W]: “Błonkówki (*Hymenoptera*) w biocenozie upraw rzepaku”; “Studia nad bionomią, gospodarczym znaczeniem i wrogami naturalnymi skrzypionek zbożowych *Oulema* spp. (*Col.*, *Chrysomelidae*)”
  - [Z]: kol. *Curculionidae* z upraw rzepaku oraz *Hymenoptera* – głównie pasożytniczych wyhodowanych ze szkodników roślin rolniczych i sadowniczych (Kat. Ochr. Roślin AR w Lublinie)

- (3) – [F]: Czł. RN IOR w Poznaniu (1970–73) i KOR PAN (1978–83), Przew. Oddz. lubelskiego PTEnt. (1956–59, 1971–75), Czł. Rady Red. „PPE” (1979–91)
 – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1978), Medal KEN (1981), Zasłużony Nauczyciel PRL (1986), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

MIELEWCZYK Stefan Józef, dr

- ur. 4 II 1933 w Gnieźnie
 – mgr (1958), dr (1968) – UAM Poznań
- (1) – heteropterolog – faunistyka, ekologia, morfologia i biologia *Hydrocorisae*; odonatolog – faunistyka, ekologia, morfologia *Odonata*; efemeropterolog – ekologia larw *Ephemeroptera* i koleopterolog – faunistyka, ekologia i zoogeografia wodnych *Adephaga*, [emeryt. prac. ZBŚRiL PAN w Poznaniu]
- (2) – [P]: autor ponad 108 publikacji
 – [W]: „Zur Ökologie, Biologie und Morphologie von *Velia saulii* TAM. und *V. caprai* TAM.“, „Density and biomass of *Ephemeroptera* larvae in Lake Zbęchy”, „Stan poznania wodnych *Adephaga* (*Haliplidae*, *Dytiscidae*, *Gyrinidae*) Puszczy Białowieskiej”
- (3) – [F]: czł.–założyciel Międzynarodowego Tow. Odonatologicznego „Odonatologica”, czł. PTEnt.
 – [O]: Odzn. Honorowa Miasta Poznania (1983), odzn. „Za Zasługi w Rozwoju Woj. Poznańskiego” (1987), Złoty Krzyż Zasługi (1989)

(a)

MIERZEYEWski (SZELIGA-MIERZEYEWski) Władysław Eugeniusz, prof. dr

- ur. 3 VIII 1882 w Arensburg na wyspie Ozylia [Estonia], zm. 20 IX 1959 w Brockum [Niemcy] (w 1939 przyjął narodowość niemiecką)
 – dr (1911) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1922) – USB Wilno
- (1) – entomologia (także zoologia i paleontologia)
- (2) – opracowanie entomofauny wyspy Ozylii; faunistyka *Odonata* i *Orthoptera* Polski; indywidualne i współautorskie opracowania ważek i prostoskrzydłych Wileńszczyzny, (ponadto opracowanie ptaków z wykopalisk staruńskich)
- (3) – [F]: Kier. Kat. Anatomii Porównawczej USB w Wilnie (1922–30), Kustosz Zbiorów Zool. oraz wykładowca Niemieckiego Uniw. w Poznaniu (1940–43)

(JP)

MIĘTKIEWSKI Ryszard, prof. dr hab.

- ur. 4 IV 1940 w Myśliborzu (pow. Konin)
- mgr inż. (1963), dr (1970), hab. (1982) – AR Szczecin; doc. (1983); prof. (1995); prof. zwycz. (1998) – AP Siedlce
- (1) – entomologia rolnicza – patologia owadów; ekologia entomopatogennych grzybów występujących w glebach; wpływ insektycydów na grzyby owadobójcze; mikozy roztoczy ze szczególnym uwzględnieniem szpecieli (*Eriophyidae*) [prof. AP w Siedlcach]
- (2) – opisy 4 nowych gatunków grzybów owadobójczych
  - [P]: ponad 150 publikacji i 3 skrypty akademickie
- (3) – [F]: Przew. Oddz. szczecińskiego PTEnt. (1976–78), Prod. Wyd. Roln. (1981–86) i Dyr. Inst. Produkcji Roślinnej (1987–89) – WSP w Siedlcach
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1984), Medal KEN (1996)

(a)

MIKOŁAJCZYK Waldemar, dr

- ur. 11 I 1936 w Radziejowicach
- mgr (1958), dr (1967) – UW Warszawa
- (1) – dipterolog – faunistyka, taksonomia, biogeografia muchówek, głównie *Mycetophilidae* i *Bibionidae* Palearktyki; [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie (od 1957)]
- (2) – opracowania *Mycetophilidae* Doliny Nidy, Bieszczadów, Roztocza i Białowieskiego PN; oraz *Bibionidae* w serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
  - [P]: 160 publikacji, w tym 25 oryginalne prace naukowe
  - [W]: „Review of the Polish species of the Genus *Chrysozona* MEIGEN (*Diptera, Tabanidae*)”; „Systematische Stellung von *Trichonta mediastinalis* LUNDST.”
- (3) – [F]: Skarbnik, Sekr. i Wicepr. PTEnt. (1967–95), Red. Naczelny „Kluczy do Oznaczania Owadów Polski” (1985–92), współzałożyciel „Biuletynu Informacyjnego” i Z-ca Red. „WE” (1980–83), Czł. Rady Red. Wyd. PTEnt. (1985–92), czł.–założyciel Sekcji Dipterologicznej PTEnt. i jej Przew. (1981–83)
  - [O]: Złota Odzn. PTEnt., Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

MIKULSKI Józef Stanisław, prof. dr hab.

- ur. 11 III 1907 w Krakowie; zm. 3 XII 1990 w Toruniu, pochowany tamże na Cmentarzu św. Jerzego
- mgr (1929), dr (1930), hab. (1938) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1947), prof. zw. (1961) – UMK Toruń
- (1) – hydrobiolog i entomolog – systematyka i chorologia jętek
- (2) – autor licznych publikacji naukowych z różnych dziedzin hydrobiologii i entomologii
  - [W]: podręcznik „Biologia wód śródlądowych”, „Jętki” i „Sieciarki” W: „Fauna Ślaskowa Polski”
- (3) – [F]: Prezes i Czł. Honorowy PTH, Czł. Honorowy LOP, czł. Kom. Ekologii PAN

(BU)

MINKIEWICZ Stanisław Piotr, doc. dr hab.

- ur. 5 II 1877 w Chełmie Lubelskim, zm. 2 II 1944 w Puławach gdzie został również pochowany
- dr (1913) – UJK Lwów, doc (1935) – USB Wilno
- (1) – entomologia stosowana – faunistyka i bionomia szkodników roślin rolniczych i sadowniczych; współorganizator służby ochrony roślin w Polsce; ponadto hydrobiolog
- (2) – podjęcie i wykonanie po raz pierwszy w Polsce nowoczesnych badań nad rejestracją szkodliwości oraz zwalczaniem szkodników m.in. miodówki jabłoniowej (*Psylla mali*)
  - [P]: ponad 50 publikacji z zakresu entomologii (a wcześniej hydrobiologii jezior tatrzańskich)
  - [W] „Masowy pojaw *Cheimatobia brumata* STPH. w lasach nadl. Puławy w r. 1935/36”, „Die Apfelgespinnstmotte *Hyponomeuta padellus* L. ssp. *malinellus* ZELL. (Morphologie, Biologie und Bekämpfung)”
- (3) – [F]: Kier. Wydz. Ochr. Roślin oraz Działu Szkodników Roślin PINGW w Puławach, czł.: PTPK (od 1914), PZE (od 1922), TNW (od 1936) i PTZool. (od 1937)

(JL / MB)

MIDOŃSKI Tadeusz

– lepidopterolog – amator działający w połowie XX wieku; autor kilku prac poświęconych motyłom okolic Krakowa

(red)

MIREK Jerzy Mikołaj, mgr

– ur. 15 IX 1927 w Poznaniu, zm. tragicznie 6 I 1961 w Poznaniu, gdzie został pochowany

– mgr (1959) – UP Poznań

(1) – hymenopterolog – zajmował się biologią, ekologią i faunistyką pasożytniczych błonkówek z rodziny gąsienicznikowatych (*Hymenoptera: Ichneumonidae*)

(2) – [P]: autor 3 publikacji

– [W]: „O akinezie u wysokogórskich gąsieniczników”, „Drugie w Polsce stanowisko *Perithous albicintus* oraz uwagi o innych krajowych gatunkach rodzaju *Perithous* HOLMGREN”

– [Z]: nieopracowana kol., głównie *Ichneumonidae* (ZBŚRiL PAN w Poznaniu)

(MB)

MOKRZECKI Zygmunt, Honorowy Prezes PZE, czł. hon. PZE, prof. dr

– ur. 2 V 1865 w Dzitrykach (k. Lidy) [Białoruś], zm. 3 III 1936 Warszawie, pochowany tamże na Cmentarzu Powązkowskim

– inż. (1889), dr (1892), doc. (1916) – Uniwersytet Taurydzki w Symferopolu; prof. zwycz. (1922) – Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Skierniewicach

(1) – entomologia stosowana – badania biologiczno-ekologiczne i faunistyczne nad owadami szkodliwymi dla upraw rolniczych i sadowniczych oraz drzew leśnych

(2) – wybitny wkład w poznanie fauny szkodników roślin i lasów w Rosji, Bułgarii i Polsce; pionierskie w skali światowej prace nad wewnętrzną terapią drzew; wdrożenie do ochrony sadów chemicznych środków owadobójczych; opracowanie kalendarzy pojawu szkodników sadów; organizowanie akcji zwalczania korników w Tatrach (1922–25) i zwójek jodłowych w górach Świętokrzystkich (1929–30); współorganizator służby ochrony roślin w Polsce

– [P]: ok. 300 publikacji naukowych i popularno-naukowych (w języku rosyjskim, bułgarskim i polskim)

- [W]: „Obzor geograficznego rasprostranienija grupy *Melolonthini* po Tawriczeskoj g. w swjazi z biologiczeskimi zamieczaniami odnosjaszczimsja k etoj gruppie”, „Beitrag zur Kenntniss der Lebensweise von *Syntomaspis pubescens* FÖRST, *druparum* (BOH) THOMS (*Hymenoptera, Chalcididae*)”
  - (3) – [F]: Gubernialny ent. w Symferopolu (1892–1920) oraz org. i Dyr. MP w Symferopolu (1899–1920), org. i Kier. Kat. Ent. i Ochr. Lasu SGGW w Skierniewicach (1922–35), jeden z założycieli i dożywotni Honorowy Prezes PZE (1923–36), czł. TNW (od 1927) i wielu zagranicznych tow. nauk.
  - [O]: Czł. Honorowy: PZE i Amerykańskiego Tow. Ent. Stos. (1907)
- (JL)

* MOKRZYCKI Tomasz, dr inż.

- koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny kornikowatych (*Scolytidae*) – liczne opracowania faunistyczne i systematyczne, ponadto prace z zakresu entomologii leśnej [prac. nauk. KOLiŚ SGGW w Warszawie]
- (red)

MROCKOWSKI Maciej, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.

- ur. 21 III 1927 w Lublinie
- mgr (1951) – UW Warszawa; dr (1961) – IZ PAN Warszawa; hab. (1968) – UW Warszawa; prof. nadzw. (1987), prof. zw. (1992) – IZ PAN
- (1) – koleopterologia – *Silphiade* i *Dermestidae* świata, *Coleoptera* Polski; entomologia systematyczna, zoogeografia i nomenklatura zoologiczna, [emeryt. prof. MiIZ PAN w Warszawie]
- (2) – opisy 47 nowych taksonów, redeskrypcje, klucze do oznaczania, syntezy systematyczne i faunistyczne, 22 taksony nazwano jego nazwiskiem
  - [P]: ok. 500 publikacji przyrodniczych (głównie entomologicznych), w tym ok. 100 oryginalnych prac naukowych i wielu opracowań encyklopedycznych; inicjator “Katalogu Fauny Polski”, główny autor i kierownik zespołu autorskiego części poświęconej chrząszczom
  - [W]: „Katalog Fauny Polski. *Coleoptera* – Chrząszcze” (22 tomy); „Fauna Polski – *Dermestidae*”, „Distribution of the *Dermestidae* of the World with a Catalogue of all known species”

- (3) – [F]: Czł. Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zool. (1975–91), Wicepr. PTEnt. (1965–72), Sekr. Nauk. (1953–74) i Red. (1974–77) serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, Czł.: RN MiIZ PAN (1984–98) i Kom. Zool. PAN (1987–98)
 – [O]: Medal Wojska, Krzyż Armii Krajowej, Odzn. „Akcja Burza”, Złoty Krzyż Zasługi (1984), Medal 25-lecia PAN (1978), Złota Odzn. PTEnt. (1974), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998), Czł. Honorowy PTEnt. (1998)
- (a)

NADOLSKI Jerzy, dr

- ur. 12 IV 1956 w Łodzi
 – mgr (1982), dr (1995) – UŁ Łódź
- (1) – hymenopterolog, lepidopterolog – badania nad etologią, ekologią i toksykologią oraz systematyką wybranych rodzin błonkówek społecznych, a także faunistyką motyli dziennych [prac. nauk. MP UŁ w Łodzi]
- (2) – [P]: 20 publikacji, w tym 9 oryginalnych prac naukowych, 1 monografia, oraz kilka scenariuszy wystaw
- (3) – [F]: Przew. Oddz. łódzkiego PTEnt. (1986–95)
 – [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

NAPIÓRKOWSKA-KOWALIK Jolanta, dr hab.

- ur. 17 IX 1939 w Warszawie
 – mgr (1962) – UMCS Lublin; dr (1974), hab. (1996) – AR Lublin
- (1) – badania nad biologią, ekologią i szkodliwością gatunków z rodziny *Noctuidae* (*Lepidoptera*) występujących w agrocenozach i terenach zielonych miast; badania nad pasożytoidami regulującymi liczebność sówkowatych, [prac. nauk. AR w Lublinie]
- (2) – synteza wiadomości o znaczeniu sówkowatych w agrocenozach Polski w XX wieku, wykaz pasożytoidów wyhodowanych z ponad 20 gatunków sówkowatych
 – [P]: 25 publikacji, w tym 18 oryginalnych prac naukowych
 – [W]: „Sówkowate (*Lepidoptera*, *Noctuidae*) i ich pasożytoidy w agrocenozach rejonu Lublina”; „Udział pasożytniczych owadów i

- grzybów w regulacji liczebności sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*); „Complex of parasitoids reared from cabbage moth caterpillar, *Mamestra brassicae* (*Lepidoptera, Noctuidae*)”
- [Z]: *Noctuidae* z terenu Lublina i okolicy miasta oraz ponad 50 gatunków parazytoidów (*Hymenoptera* i *Diptera*) wyhodowanych z larw i poczwerek *Noctuidae* (Kat. Ent. AR w Lublinie)
- (3) – [F]: Przew. Oddz. lubelskiego PTEnt. (1980–86)
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1987), Medal KEN (1995), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

NARKIEWICZ-JODKO Jan, prof. dr hab.

- ur. 31 XII 1929 w Kuncewiczynie (k. Nieświeża)
  - inż. (1952) – WSR Poznań; mgr (1953) – WSR Wrocław; dr (1964) – WSR Poznań; hab. (1972) – AR Poznań; prof. (1983)
- (1) – entomologia stosowana – biologiczne podstawy ochrony roślin przed szkodnikami; integrowane metody ochrony roślin warzywnych, [emeryt. prof. IWarz w Skierniewicach]
- (2) – wyjaśnienie wpływu zadrzewień śródpolnych i skrajów lasów na występowanie szkodników roślin uprawnych; opracowaniu biologicznych podstaw zwalczania wielu szkodników warzyw, uwzględniających ograniczenie ujemnych skutków chemizacji środowiska; udział w opracowaniu ogólnopolskich programów ochrony roślin warzywnych
- [P]: 225 publikacji, w tym 40 prac naukowych, kilka skryptów i rozdziałów książek
  - [W] książki: „Ekologiczne podstawy zwalczania chorób wirusowych buraków i ich wektorów”, „Szkodniki warzyw. W: Ochrona roślin” (red. → W. WĘGOREK)
- (3) – [F]: czł. RN: IOR (1970–92) i IWarz. (1970–2000); czł.: KOR PAN (1968–94) i Sekcji Ogr. Kom. Badań Naukowych (1992–94), Kier. Zakł. Ochr. Roślin IWarz. (1964–2000)
- [O]: Nagr. Ministra Roln. (2-krotnie), Nagr. MNSWiT
- (a)

NAST Janusz, prof. dr

– ur. 30 IV 1908 w Warszawie, zm. 8 I 1991 w Warszawie, gdzie został pochowany na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim na Woli

– mgr (1947) – UW Warszawa; dr (1950), prof. nadzw. (1954) – IZ PAN Warszawa

- (1) – hemipterolog – światowej sławy specjalista w zakresie morfologii, systematyki i zoogeografii piewików (*Homoptera: Auchenorrhyncha*)
- (2) – opracowanie fauny *Auchenorrhyncha* Polski, Palearktyki i Nearktyki; zastosowanie kryteriów budowy męskiego aparatu kopulacyjnego przy rewizji gatunków z podrodziny *Cercopinae*
  - [P]: autor ponad 100 publikacji, w tym 55 publikacji naukowych, katalogów i kluczy
  - [W]: „Palearctic *Auchenorrhyncha (Homoptera)*: an annotated checklist”, „Studies on neotropical *Cercopinae (Homoptera, Cercopidae)*”
- (3) – [F]: Z-ca Dyr. (1956–61) i Dyr. (1962–72) IZ PAN w Warszawie, wieloletni Prezes PTZool., czł. PZE / PTEnt.
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP

(JL)

NAWROCKA Bożenna Zofia, doc. dr hab.

– ur. 11 VI 1938 w Warszawie

– mgr inż. (1962), dr (1971) – SGGW Warszawa; hab. (1999) – I SiK Skierniewice; doc. (2000) – IWarz Skierniewice

- (1) – entomologia warzywnicza, faunistyka *Homoptera*, ekologia populacyjna, entomofagi, integrowane i niechemiczne metody zwalczania szkodników [prac. nauk. IWarz w Skierniewicach]
- (2) – opracowanie mszyc i wciornastków występujących na cebuli, porach i kapuście; bionomia *Frankliniella occidentalis* na roślinach warzywnych uprawianych pod szkłem; badania nad biologicznymi i integrowanymi metodami zwalczania szkodników warzyw
  - [P]: 212 publikacji, w tym 42 prace naukowe
  - [W]: „Szkodniki i choroby roślin warzywnych”, „Integrowane metody zwalczania szkodników i chorób w uprawach pod osłonami”, „Choroby i szkodniki pomidora pod osłonami”

(a)

NAWROT Jan, prof. dr hab.

– ur. 21 V 1943 w Łęgu (pow. częstochowski)
– mgr inż. (1967) – AR Poznań; dr (1977), hab. (1983), prof. (1992) – IOR
Poznań

- (1) – szkodniki magazynów i szkodniki sanitarne – badania nad biologią, szkodliwością i metodami ich zwalczania; ekologia chemiczna owadów, zależności między owadami a naturalnymi produktami roślinnymi; rola wosków naturalnych w życiu owadów, [prof. IOR w Poznaniu]
- (2) – określenie aktywności antyfidantnej ponad 200 związków naturalnych
  - [P]: ponad 100 publikacji naukowych, współautorstwo podręcznika, poradniki fachowe dla służby ochrony roślin
  - [W]: książka „Szkodniki magazynowe”, „Podstawy do zwalczania wołka zbożowego (*Sitophilus granarius* L.) przy użyciu naturalnych związków chemicznych wpływających na zachowanie się chrząszczy”, „Computer model for simulating almond moth (*Lepidoptera: Pyralidae*) population dynamics”
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Ent. IOR (od 1985), Z-ca Dyr. IOR (od 1989), czł.: PTEnt. (od 1967), KOR PAN (od 1986), Stałej Komisji Organizacyjnej Międzynarodowych Konferencji Naukowych Ochrony Żywności (od 1990)
  - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1984), Krzyż Kawalerski OOP (2001)

(a)

NIEMCZYK Edmund, prof. dr hab.

– ur. 9 VIII 1933 w Sosnowcu
– inż. (1954) – WSR Poznań; mgr (1955), dr (1966), hab.(1976) – SGGW
Warszawa, prof. nadzw. (1987) – ISiK Skierniewice

- (1) – entomologia i akarologia sadownicza – fizjografia i zwalczanie szkodników; występowanie i efektywność owadów drapieżnych w zwalczaniu szkodników; selektywność pestycydów; integrowana ochrona sadów i integrowana produkcja owoców; drapieżne pluskwiaki (*Heteroptera: Miridae, Anthocoridae*) w sadach [prof. ISiK w Skierniewicach]
- (2) – określenie występowania i roli ważniejszych owadów i roztoczy drapieżnych w sadach; ustalenie selektywności pestycydów dla różnych

grup entomofagów; zainicjowanie i zorganizowanie integrowanej produkcji owoców w Polsce

– [P]: ok. 100 publikacji nauk., 6 książek (współ.), oraz 400 artykułów, ekspertyz i instrukcji

– [W]: „Dziubałek gajowy (*Anthocoris nemorum* L., *Heteroptera*, *Anthocoridae*), biologia, ekologia i efektywność w zwalczaniu niektórych szkodników sadów”, „Effectiveness of predatory insects in suppressing aphid population on apple trees”

(3) – [F]: Przew. Sekcji Biol. Metod Ochr. Roślin KOR PAN (od 1990) oraz Międzynarodowej Organizacji Biol. Zwalczania Szkodników (1968–80), czł. PTEnt.

– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju Ogrodnictwa w Polsce”, Nagr. MRiRW (1978, 1986, 1995), Srebrny Krzyż Zasługi (1978), Złota Odzn. PTEnt. (1992), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

NIEMCZYK Władysława, prof. dr hab.

– ur. 29 IX 1923 w Nowym Targu

– mgr (1950) – UJ Kraków; dr (1957) – WSR Kraków; hab. (1964) – UJ Kraków; doc. (1964), prof. nadzw. (1972), prof. zwycz. (1978) – AR Kraków

(1) – badania morfologiczne: obwodowy system nerwowy owadów; owady ektopasożytnicze zwierząt gospodarskich, [emeryt. prof. AR w Krakowie]

(2) – opis typów narządów zmysłów, ich unerwienie oraz ich rozmieszczenie na przysadkach ciała owadów z różnych rzędów; wykorzystanie narządów zmysłów przy określaniu homologii przysadek ciała owadów zmienionych przez adaptacje oraz do badań związków filogenetycznych.

– [P]: 160 publikacji, w tym 130 oryginalnych prac naukowych i 1 podręcznik

– [W]: „L’innervation et les organes sensorieles des ailes des Dipteres et comparaison avec l’innervation des d’insectes d’autres ordres”, „Sensory organs as markers of the homology of maxillary palps in Heterometabolism”, cykl: „The peripheral nervous system of the larva of *Gryllus domesticus* L. (*Orthoptera*)”

(3) – [F]: Kier. Kat. Zool. (1965–70), Dyr. Inst. Zool. Stos. (1970–84), Prod. (1966–69) i Dziekan Wydz. Zootechn. (1969–71) oraz Pro-

rektor (1971–78) – AR w Krakowie, Przew. Oddz. krakowskiego Pol. Tow. Parazytologicznego (1977–82 i 1988–91)
– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1956), Złoty Krzyż Zasługi (1969), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Medal KEN (1975)

(a)

NIESIOŁOWSKI Stefan, dr hab.

- ur. 4 II 1944 w Kałęczewie
- mgr (1966), dr (1979), hab. (1990) – UŁ Łódź
- (1) – dipterolog i hydrobiolog – faunistyka, taksonomia i biologia muchówek z rodziny wujkowatych (*Empididae*) i mustykowatych (*Simuliidae*), [prac. nauk. UŁ w Łodzi]
- (2) – opisy 15 nowych gatunków *Empididae*, oraz pierwsze opisy stadiów preimaginalnych kilku gatunków z tej rodziny
  - [P]: ponad 30 oryginalnych publikacji naukowych oraz kilkanaście popularno-naukowych
  - [W]: monografie: „Morfologia, biologia i występowanie w Polsce wodnych *Empididae* (*Brachycera*)”, „*Empididae aquatica*. Wodne wujkowate (*Insecta: Diptera*)”, oraz monografia i klucze do oznaczania wszystkich stadiów rozwojowych *Simuliidae* (w druku)
  - [Z]: kol. larw, poczwerek i imagines *Empididae* (ok. 200 gat.) i *Simuliidae* (ok. 50 gat.), w tym holotypy (Kat. Zool. Bezkręgowców i Hydrobiologii UŁ w Łodzi)
- (3) – [F]: Wicepr. Oddz. łódzkiego PTEnt.
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1989)

(a)

NIESIOŁOWSKI Witold, płk.

- ur. 4 VIII 1866 w Suchym Gruncie (k. Tarnowa), zm. 7 I 1954 w Bytomiu; pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
- absolwent Akademii Wojskowej w Wiedniu (ok. 1890)
- (1) – lepidopterolog i hymenopterolog, faunista, kolekcjoner i muzealnik
- (2) – obserwacje faunistyczne, głównie *Macrolepidoptera* obszarów górskich, a także podręczniki do zbierania i konserwowania zbiorów lepidopterologicznych
  - [P]: autor ponad 20 publikacji

- [W]: „Praktyczne wskazówki dla zbieraczy motyli”, „Motyle większe Tatr polskich”, „Neue und interessante Schmetterlinge aus dem Zentralen Kaukasus”
  - [Z]: kol. *Macrolepidoptera* (kilkanaście tysięcy ex.) – MP ISiEZ PAN (Kraków); natomiast kol. *Hymenoptera* (kilkaset ex.) została nabyta przez PMZ (obecnie MiIZ PAN) w Warszawie
- (JP)**

NIEZGODZIŃSKI Piotr, prof. dr hab.

- ur. 8 VIII 1921 w Kobiernie, zm. 7 VII 1997 we Wrocławiu; pochowany we Wrocławiu - Sępolnie na Cmentarzu Św. Rodziny
  - mgr (1950), dr (1960) – UWR Wrocław; doc. (1968) – WSR Wrocław; prof. (1987) – AR Wrocław
  - (1) – entomologia stosowana – badania nad bionomią owadów szkodliwych
  - (2) – opracowanie fauny wyrosli powstających na różach; zbadanie rozwoju strąkowca fasolowego (*Acanthoscelides obtectus*) w warunkach polowych i magazynowych
    - [P]: 44 publikacje, w tym 20 oryg. prac nauk., współ. książki i skryptu
    - [W]: „Biologia wyrosli szypszczyńca różanego – *Diplolepis rosae* L. (syn. *Rhodites rosae* L.)”, książki: „Morfologia owadów, Entomologia ogólna” (red. → J. RUSZKOWSKI) i „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania” (współ.)
  - (3) – [F]: Przew. Oddz. wrocławskiego PTEnt. (1972–97); Czł. Komisji Rewizyjnej ZG PTEnt. i opiekun Biblioteki PTEnt.
    - [O]: Złota Odzn. PTEnt. (1978), Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN
- (MG)**

NOWACKA Wanda, doc. dr hab.

- ur. 14 I 1930 w Poznaniu
- inż. (1954) – WSR Poznań; mgr (1955) – SGGW Warszawa; dr (1966), hab. (1983), doc. (1984), prof. nadzw. AR (1990) – AR Poznań
- (1) – entomologia stosowana, hemipterologia – bionomia i dynamika populacji piewików (*Auchenorrhyncha*) w uprawach rolniczych (zboża i trawy nasienne) oraz ogrodniczych, [emeryt. prac. nauk. AR w Poznaniu]

- (2) – [P]: ponad 50 publikacji, w tym 2 klucze i współautorstwo 2 podręczników
    - [W]: „Skoczki (*Homoptera, Auchenorrhyncha*) występujące w uprawach zbóż i traw nasiennych na terenie Polski”, „Skoczki z rodzaju *Macrosteles* FIEB. występujące na niektórych roślinach uprawnych w Polsce”
  - (3) – [F]: Kier. Podyplomowego Stud. z Zakresu Ochr. Roślin (1988–91), wieloletni czł. PTEnt.
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1976), Krzyż Kawalerski OOP (1986)
- (a)

NOWACKI Janusz, prof. dr hab.

- ur. 29 IV 1958 w Kole
- mgr inż. (1982), dr (1987), hab. (1994), prof. (2000) – AR Poznań
- (1) – lepidopterolog – faunistyka, zoogeografia, ekologia i systematyka motyli z rodziny sówkowatych (*Noctuidae*) zachodniej Palearktyki; zagrożenia i ochrona owadów w Polsce [prof. AR w Poznaniu]
- (2) – w ramach badań nad fauną *Noctuidae* Polski liczne opracowania faunistyczno-ekologiczne z różnych rejonów Polski: Karkonosze, Tatry, Pobrzeże Bałtyku, Polesie Lubelskie, Puszcza Augustowska, Puszcza Bukowa, Roztocze, Nizina Wielkopolska; odkrycie około 20 gatunków *Noctuidae* nowych dla fauny Polski; opracowanie wykazu rozmieszczeniowego sówkowatych Polski; opracowanie systematycznego przeglądu *Noctuidae* Europy z podaniem ich występowania w poszczególnych krajach
  - [P]: autor około 100 publikacji nauk., w tym 5 książek i 1 zeszyt z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
  - [W]: „The Noctuids (*Lepidoptera, Noctuidae*) of Central Europe”, „The *Lepidoptera* of Poland. A distributional checklist”, „Struktura zasięgów sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*) w pasie wydm nadmorskich polskiego wybrzeża Bałtyku”
  - [Z]: zbiór systematyczny *Noctuidae* Europy 25 000 ex. (ok. 1000 gat.)
- (3) – [F]: Wicepr. (1995–98) i Prezes PTEnt. (od 1998) Z-ca Red. (1989–95) i Red. Naczelny „WE” (od 1995), Wicepr. Oddz. poznańskiego PTEnt. (1989–95), Przew. Sekcji Lepidopt. PTEnt. (1989–92), Prod. Wydz. Ogr. AR w Poznaniu (od 1996), czł. Societas Europae-

ea Lepidopterologica i Sociedad Hispano-Luso-Americana de Lepidopterologia

– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1997), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

NOWOSAD Andrzej Jan, dr

– ur. 22 VI 1948 w Poznaniu

– mgr (1972), dr (1980) – UAM Poznań

(1) – dipterolog i koleopterolog – muchówki mrokawkowate (*Nycteribiidae*) oraz chrząszcze kusakowate (*Staphylinidae*) Polski i Europy – morfologia, anatomia, systematyka, biologia, ekologia, zoogeografia, [prac. nauk. UAM w Poznaniu]

(2) – [P]: 43 publikacje, w tym 20 ent., jego imieniem nazwano 1 gatunek chrząszcza

– [W]: „Bat flies (*Nycteribiidae*) of bats collected in Bulgaria”, „Stan badań nad mrokawkowatymi – *Nycteribiidae* w Polsce”, „*Staphylinidae* gniazd kreta w Polsce”

– [Z]: kol. *Nycteribiidae* i *Staphylinidae* Polski i Europy Środkowej – ZZS UAM (Poznań)

(3) – [F]: Sekr. (1978–83), Czł. Komisji Rewizyjnej (1989–92) i Wicepr. Oddz. poznańskiego PTEnt (1995–98)

– [O]: Złota Odzn. PTEnt. (1984); Nagr. zesp. Wydz. II PAN (1986); Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

NOSKIEWICZ Jan, prof. dr hab.

– ur. 8 X 1890 w Sanoku, zm. 27 VIII 1963 w Warszawie; pochowany na Cmentarzu w Warszawie - Rembertowie

– studia (1910–13), dr (1927), doc. (1937) – UJK Lwów; prof. nadzw. (1946), prof. zwycz. (1954) – UWR Wrocław;

(1) – hymenopterolog i dipterolog – systematyka i taksonomia *Hymenoptera* (*Apocrita*), embriologia *Strepsiptera*, faunistyka i zoogeografia *Diptera*

(2) – rewizja palearktycznych gatunków rodzaju *Colletes* (*Apidae*); opisy ponad 80 nowych gatunków *Hymenoptera* (61 z rodzaju *Colletes*), prace faunistyczne i zoogeograficzne dotyczące Lwowa, Podola, Wyżyny Małopolskiej, Dolnego Śląska i Sudetów; odkrycie poliembrionii u *Strepsiptera*

- [P]: autor 105 prac nauk., w tym kilku dzieł zbiorowych, współ. 2 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
- [W]: „Die paläarktischen *Colletes*-Arten“, „Embryologische Untersuchungen an Strepsipteren. II. Teil. Polyembryonie“, „Beiträge zur Kenntnis der paläarktischen Arten der Gattung *Stelis* PANZ. (Hym., Apidae)”
- [Z]: kol. *Hymenoptera* Palearktyki – MP UWR (Wrocław)
- (3) – [F]: Czł. Zarządu Sekcji Ent. TPK (1920–22), Czł. Zarządu PZEnt. (1923–52), Red. „PPE” (1951–63), Kier. Zakł. Syst. Zwierząt i Zoogeografii (1946–63) oraz Dziek. Wydż. Nauk Przyr. (1956) – UWR we Wrocławiu, czł. rzecz. WRTN, czł. przybr. Tow. Nauk. we Lwowie
- [O]: Krzyż Kawalerski OOP

(TR)

NUNBERG Marian, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab., czł. rzecz. PAN, DHC

- ur. 8 IX 1896 we Lwowie, zm. 31 I 1986 w Warszawie; pochowany w Warszawie na Cmentarzu Wawrzyszewskim
- inż. leśn. (1921), dr (1929), hab. (1937), doc. (1938) – PL Lwów; prof. nadzw. (1946), prof. zwycz. (1956) – SGGW Warszawa; Członek rzeczywisty PAN (1964), Doktor Honoris Causa SGGW (1969),
- (1) – entomologia leśna i koleopterologia – badania nad bionomią gatunków szkodliwych i zagadnieniami z zakresu gradologii; systematyka, taksonomia, morfologia i bionomia korników (*Scolytidae* i *Platypotidae*); faunistyka i zoogeografia wybranych rodzin chrząszczy (*Rhizophagidae*, *Nitidulidae*, *Leiodidae*)
- (2) – uporządkowanie systematyki i synonimiki *Scolytidae*, opisy nowych taksonów (1 podrodzina, 8 rodzajów, 2 podrodzaje, 66 gatunków), redeskrpcje kilkudziesięciu taksonów, opisy nieznanych elementów budowy morfologicznej korników
  - [P]: ponad 100 publikacji naukowych, ponadto kilka książek, 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, kilka podręczników i poradników fachowych dla leśników
  - [W]: ważniejsze prace: „*Scolytidae* und *Platypotidae* (Coleoptera, Polyphaga)”, „Uszkodzenia drzew i krzewów leśnych wywołwane przez owady”
  - [Z]: kol. *Scolytidae* i *Platypotidae* świata – Kat. Ekologii i Ochr. Lasu SGGW (Warszawa), pozostałe *Coleoptera* – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)

- (3) – [F]: Dziek. Wydz. Leśn. SGGW w Warszawie (1947–48 i 1956–57), Przew. KNL, Czł. Honorowy PTEnt.
 – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1933), Złoty Krzyż Zasługi (1938 i 1948), Krzyż Kawalerski (1954) i Krzyż Komandorski z Gwiazdą (1971) OOP, Medal KEN (1974)

(MB)

OBARSKI Jerzy Wincenty, doc. dr hab.

- ur. 19 X 1902 w Częstochowie, zm. 15 IV 1980 w Warszawie, pochowany tamże w kwaterze rzymsko-katolickiej Cmentarza Prawosławnego na Woli
 – inż. leś. (1928) – SGGW Warszawa; dr (1945) – UMSC Lublin; hab. (1964)
 – WSR Poznań [oraz mgr historii sztuki (1952) – UW Warszawa]

- (1) – hymenopterologia – faunistyka rośliniarek, oraz entomologia stosowana
 (2) – zbadanie biologii i fenologii owadów ważnych dla gospodarki leśnej, rolnej i ogrodniczej
 – [P]: ponad 130 publikacji, w tym kilkanaście prac oryginalnych
 – [W]: „Rośliniarki i trzpienniki (*Chalastogastra*, *Hym.*) polskich lasów”, „Szkodniki tytoniu i ich zwalczanie”, „Chowacze – *Ceutorhynchus* GERM. (*Curculionidae*, *Col.*) występujące w Polsce na roślinach krzyżowych”
 (3) – [F]: Dyr. IOR w Warszawie (1955-56)
 – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1947), Medal X-lecia Polski Ludowej (1955)

(JP)

OLSZAK Remigiusz Władysław, prof. dr hab.

- ur. 22 VI 1939 w Jankowie
 – mgr (1971), dr (1981) – UL Łódź; hab., doc. (1993), prof. (1999) – ISiK Skierniewice

- (1) – entomologia rolnicza – badania nad rolą drapieżców, niewyspecjalizowanych (*Aranei*) i parazytoidów oraz bionomia gatunków roślinożernych w sadach; badania nad zwalczaniem biologicznym i chemicznym gatunków szkodliwych; systematyka i rola biedronek (*Coleoptera: Coccinellidae*) [prof. ISiK w Skierniewicach]
 (2) – [P]: ponad 220 publikacji, w tym 60 oryg. prac nauk., oraz kilka poradników z zakresu ochr. roślin

- [W]: „Parazytoidy błonkoskrzydłe (*Hymenoptera, Parasitica*) sadów jabłoniowych – występowanie i rola w ograniczeniu liczebności szkodników”, „The spider community associated with apple trees under different pressured pesticides”, „Species composition and numbers of spider communities occurring on different species of shrubs”
  - (3) – [F]: Kier.: Prac. Ent. (1993–97) i Zakł. Ochr. Roślin Sadowniczych (od 1997) – ISiK w Skierniewicach, Czł.: ZG PTEnt. (1980–90) i KOR PAN (od 1999)
    - [O]: Brązowy (1977) i Srebrny (1983) i Złoty (1990) Krzyż Zasługi, Złota Odzn. Honorowa LOP (1983)
- (a)

OPYRCHAŁOWA Jadwiga, prof. dr hab.

- ur. 5 X 1919 w Banowicach
  - mgr inż. (1946) – UJ Kraków; dr (1956), doc. (1963), prof. nadzw. (1971) – WSR Wrocław
  - (1) – entomologia stosowana – ekologia i bionomia szkodników upraw rolniczych [emeryt. prof. AR we Wrocławiu]
  - (2) – dokumentacja niecelowości 20-letniego przymusowego zwalczania płaszczynca burakowego na burakach cukrowych
    - [P]: 50 publikacji naukowych, współautorka 3 podręczników i 3 skryptów
    - [W] książki: „Ochrona roślin rolniczych”, „Wybrane działy ekologii z uwzględnieniem tematyki ochrony środowiska rolniczego”, „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania”
  - (3) – [F]: Przew. Komisji Ochr. Roślin RN przy Ministrze Roln., Czł. KOR PAN (do 1976)
    - [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN
- (a)

OSSOWSKA Małgorzata, mgr inż.

- ur. 15 II 1958 w Krakowie
- mgr inż. (1982) – AR Kraków
- (1) – koleopterolog – faunistyka, ekologia, biologia śr.-europejskich *Ela-teroidea*, w szczególności *Eucnemidae* i *Elateridae*, wykorzystanie wyników badań ekologiczno-faunistycznych w ochronie przyrody, [prac. AR w Krakowie]

- (2) – wykazanie kilku nowych dla Polski gatunków *Elateroidea*, określenie różnic w składzie gatunkowym i strukturze liczebnościowej zgrupowań tej grupy chrząszczy w grądach Puszczy Białowieskiej – objętych ochroną ścisłą i częściową oraz zagospodarowanych (częściowo we współpracy z → L. BUCHHOLZEM)
 – [P]: 14 publikacji nauk., w większości oryg.
 – [Z]: Chrząszcze, głównie *Elateroidea* (kol. prywatna – wspólna z → L. BUCHHOLZEM)
- (3) – [F]: czł. PTEnt. (od 1993) (a)

PACZOSKI Józef, prof. dr

- ur. 8 XII 1864 w Białogrodce [Wołyń], zm. 14 II 1942 w Sierosławiu (k. Poznania)
 – prof. nadzw. (1925) – UP Poznań
- (1) – wybitny florysta, fitogeograf i fitosocjolog, w trakcie pracy w Chersoniu na Ukrainie podjął badania nad szkodnikami sadów i roślin rolniczych
- (2) – opracowanie fauny szkodliwych owadów guberni chersońskiej (Ukraina); stworzenie podstaw agrotechnicznych metod ochrony roślin przed szkodnikami
 – [P]: ok. 60 publikacji z zakresu entomologii i ochrony roślin
 – [W]: „Uprawa gleby jako metoda zwalczania szkodników upraw polowych”, „Owady uszkadzające kukurydzę”, „Nałanek zbożowy czyli kózka (*Anisoplia austriaca*)” (wszystkie w jęz. rosyjskim)
- (3) – [F]: Gubernialny ent. w Chersonie (1896–1914), Kier. Rezerwatu stepowego w Askanii Nowej (1915–21), Nadleśniczy rezerwatu w Puszczy Białowieskiej (1923–24) (JL)

PALIK Edward

- ur. 27 I 1919 w Krakowie
 – studia w Grenoble [Francja] (1943) i Cambridge [Anglia]
- (1) – lepidopterolog i kolekcjoner – systematyka i faunistyka *Macrolepidoptera* Polski, [emeryt. prac. ISiEZ PAN w Krakowie]
- (2) – [W]: „On the process of dying out of *Parnassius apollo* LINNE”, „Fauna motyli okolic Krakowa” (z → J. RAZOWSKIM), „Motyle większe Tatr Polski” (z → S. BATKOWSKIM i R. SZPOREM)

- [Z]: kol. prywatna *Lepidoptera* (ok. 320 000 ex.) – zapisana ISiEZ PAN w Krakowie
  - (3) – [F]: czł. PZE / PTEnt. (od 1938), założyciel (1953) i czł. władz Oddz. krakowskiego PTEnt. (do 1994), Kustosz *Macrolepidoptera* ISiEZ PAN w Krakowie (od 1983)
    - [O]: Medal Lotniczy (Anglia – 1945), Złota Odzn. „Za Zasługi dla Miasta Krakowa” (1976), Złota Odzn. „Za Zasługi dla Woj. Krakowskiego” (1984), Złoty Medal Zasługi (1987)
- (a)

PAŁKA Krzysztof, mgr

- ur. 18 VI 1955 w Świdniku
  - mgr (1984) – UMCS Lublin
    - (1) – lepidopterolog – faunistyka i zoogeografia motyli, głównie z rodziny omacnicowatych (*Lepidoptera: Pyralidae*) [prac. nauk. MP UMCS w Lublinie]
    - (2) – [P]: 20 publikacji naukowych
      - [Z]: kol. prywatna krajowych *Lepidoptera* – ok. 25 000 ex.
    - (3) – [F]: Przew. Sekcji Lepidopt. PTEnt. (1995–98)
- (a)

PAŁOSZ Tadeusz, prof. dr hab.

- ur. 9 VII 1940 w Gustawowie [woj. świętokrzyskie]
- mgr inż. (1965), dr (1978), hab. (1989), doc. (1990) – IOR Poznań; prof. nadzw. (1997), prof. zwycz. (1999) – Politechnika Koszalińska
  - (1) – entomologia rolnicza – badania nad składem gatunkowym szkodliwych owadów w rzepaku; koleopterologia – skład gatunkowy *Cara-bidae* w wybranych agrocenozach oraz wpływ agrochemikaliów i agrotechniki na ich występowanie, [prof. Politechniki Koszalińskiej]
  - (2) – prace z zakresu występowania i szkodliwości szkodników rzepaku na Pomorzu oraz roślin pułapkowych dla słodyszka rzepakowego; ponadto dotyczące błonkówek pasożytujących na larwach *Ceutorhynchus assimilis* i *Meligethes aeneus* oraz mszyc na drzewach owocowych Krymu
    - [P]: autor ponad 40 artykułów z ent. rolniczej
    - [W]: „Iz nabljudenii za nekatorymi tljami (*Homoptera, Aphido-dea*) na plodowych kulturach v Krymu”, „Ocena chowacza czte-

- rozębnego (*Ceutorrhynchus quadridens* PANZ., *Coleoptera: Curculionidae*) jako szkodnika rzepaku ozimego w Polsce”
- [Z]: kol. najpospolitszych *Carabidae* Pomorza (przechowywana w Koszalinie)
- (3) – [O]: „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1976), „Zasłużony dla Woj. Słupskiego” (1984), Brązowy Krzyż Zasługi (1998) (a / JL)

PANKANIN-FRANCZYK Małgorzata, dr

- ur. 21 II 1947 w Bydgoszczy
- mgr (1969) – UW Warszawa; dr (1978) – IE PAN
- (1) – badania nad biologią i ekologią szkodników magazynowych (*Coleoptera: Curculionidae, Bruchidae*); badania nad ekologią parazytoidów mszyc zbożowych, [prac. nauk. IE PAN w Dziekanowie Leśnym]
- (2) – określenie struktury zespołów parazytoidów porażających mszyce na różnych uprawach zbożowych oraz wzajemnych powiązań w układzie „mszyce – parazytoidy pierwotne – parazytoidy wtórne”
- [P]: ok. 50 publikacji nauk., w tym 32 prace materiałowe
- [W]: „The effect of food and density on development of population of the common bean weevil (*Acanthoscelides obtectus* SAY) (*Coleoptera, Bruchidae*)”, „Cereal aphids, their parasitoids and coccinellids on oats in Central Poland”, „Relationships between primary and secondary parasitoids of cereal aphids”
- [Z]: kol. *Aphididae* i ich parazytoidów (*Hymenoptera: Aphidiidae, Aphelinidae, Megaspilidae, Pteromalidae, Charipidae*) (IE PAN w Dziekanowie Leśnym)
- (3) – [F]: Sekr.: RN IE PAN w Dziekanowie Leśnym (1986–92 i od 1996) oraz ZG PTEnt. (1986–88) (a)

PARTYKA Marian, mgr inż.

- ur. 23 I 1913 w Baryszu (k. Buczacza), zm. 4 IV 1995 w Tarnowie; pochowany w Tarnowie-Rzędzinie na Cmentarzu Parafialnym
- mgr inż. (1941) – PL Lwów
- (1) – specjalista z zakresu entomologii leśnej i ochrony lasu, oraz systematyki, faunistyki, morfologii i bionomii chrząszczy z rodzin: *Buprestidae, Cerambycidae* i *Curculionidae*

- (2) – [P]: 8 prac i doniesień nauk. z zakresu ent. (z → J. GUTOWSKIM, → Z. SCHNAIDEREM, → J. STARZYKIEM etc.)
– [W]: „Chemiczne zwalczanie krytoryjka olszowca (*Cryptorrhynchus lapathi* L. – *Coleoptera, Curculionidae*)”, „Studia nad biologią, występowaniem i znaczeniem gospodarczym w Polsce bogatków z rodzaju *Phaenops* DEJ. (*Coleoptera: Buprestidae*)”, „Study on the morphology, biology and distribution of *Obrium cantharinum* (L.) (*Coleoptera, Cerambycidae*)”
– [Z]: *Coleoptera*, głównie *Cerambycidae* – ok. 1 500 ex., także larw i żerowisk (KEL AR, Kraków)
- (3) – [F]: Kier. ZOL w Tarnowie (1954–78)

(JP)

PAWLIKOWSKI Tadeusz, dr hab.

- ur. 18 IX 1947 w Inowrocławiu
– mgr (1974), dr (1981), hab. (1992), prof. nadzw. (1997) – UMK Toruń
- (1) – hymenopterolog – badania nad ekologią, zoogeografią i bioróżnorodnością błonkówek w środowiskach kulturowych; ekologią, zoogeografią i faunistyką żądłówek (*Hymenoptera: Aculeata*) Europy Śr.; ekologią behawioralną, zoogeografią i faunistyką *Apidae* i *Vespidae* Palearktyki [prof. UMK w Toruniu]
- (2) – określenie zmienności struktury zespołów *Apoidea* w środowiskach kulturowych, monitoring zasobów trzmieli (*Bombinae*) oraz os (*Vespininae*) w Polsce
– [P]: ponad 80 publikacji nauk., ponadto kilka książek, zeszyt z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, przewodnik do oznaczania *Bombinae* Polski
– [W]: „Zespoły os społecznych w krajobrazie rolniczym Ziemi Chełmińskiej”, „Pszczoły w alternatywnych siedliskach w krajobrazie rolniczym Polski północnej”, „Struktura zespołów pszczół na obszarach leśnych Kotliny Toruńskiej”
– [Z]: kol. *Apoidea*, *Vespoidea* i *Sphecoidea* Polski
- (3) – [F]: Prodz. Wydziału BiNOZ UMK (1993–96), Czł. ZG PTEnt. (od 1995) i Oddz. toruńskiego PTZool. (od 1987)

(a)

PAWŁOWICZ Jan Witold, inż.

– ur. 7 IX 1910 w Goździku (k. Mińska Maz.), poległ w obronie Warszawy
24 IX 1939 pod Wilanowem

– inż. (1934) – SGGW Warszawa

(1) – entomologia leśna – walka biologiczna z gatunkami szkodliwymi dla gospodarki leśnej

(2) – [P]: 14 publikacji w zakresie entomologii leśnej oraz rękopis rozprawy doktorskiej

– [W]: „Beobachtungen über einige in *Porthetria dispar* L., *Malacosoma neustria* L. und *Stilpnotia salicis* L. (*Lep.*) schmarotzende Hymenopteren und Dipteren”, „Z zagadnień biologicznej walki z owadami”, „Über die Raupenfliegen (*Tachinarien*) des Tatra-Gebirges”

(JP)

PAWŁOWSKI Jerzy, prof. dr hab. inż.

– ur. 8 IV 1932 w Krakowie

– inż. (1954) – UJ / WSR Kraków; mgr (1955), dr (1960) – SGGW Warszawa; hab. (1968) – UJ Kraków, prof. nadzw. (1978) – ZZSiD PAN Kraków; prof. zwycz. (1993) – ISiEZ PAN Kraków

(1) – entomologia leśna – ekologia próchnojadów blaszkorożnych; koleopterologia – systematyka, taksonomia, ekologia i biogeografia *Trechini* (w zakresie globalnym) oraz *Tachyini* (*Coleoptera*, *Carabidae*) Palearktyki; faunistyka i biogeografia *Carabidae* Palearktyki; paleogeografia i paleoekologia *Coleoptera* plejstocenu i holocenu Europy; ewolucja fauny górskiej Palearktyki; zoogeografia Europy środkowej i Dalekiego Wschodu oraz ochrona fauny górskiej; historia zoologii polskiej i muzealnictwa przyrodniczego, [prof. ISiEZ PAN w Krakowie]

(2) – rewizje grup gatunkowych rodzaju *Trechus* Palearktyki i regionu Etiopskiego; redeskrypcje i opisy kilku nowych taksonów szczebla rodzajowego i kilkudziesięciu taksonów szczebla gatunkowego; jego imieniem nazwano kilkanaście gatunków zwierząt, których typy zebrał w czasie ekspedycji naukowych

– [P]: ok. 150 publikacji, w tym kilkadziesiąt prac oryginalnych w zakresie koleopterologii oraz klucze do oznaczania i podręczniki techniki entomologicznej

- [W]: „Chrząższe (*Coleoptera*) Babiej Góry”, „*Tachyini (Coleoptera, Carabidae)* of North Korea”, „Révision du genre *Trechus* CLAIRV. (*Coleoptera, Carabidae*) du Proche Orient”
  - [Z]: *Coleoptera* i inne bezkręgowce (ok. 60 000 ex.) zebrane w czasie kilkudziesięciu ekspedycji nauk. do najważniejszych łańcuchów górskich Palearktyki (od Kanarów i Płw. Iberyjskiego po Himalaje i Płw. Koreański) – MP ISiEZ PAN (Kraków); szczątki subfossilnych *Coleoptera* plejstocenu i holocenu Polski i Ukrainy (ok. 8 000 ex.)
- (3) – [F]: Kustoszu Muz. Babiogórskiego PN w Zawoi (1958–64); org. i pierwszy Kier. Stacji Biol. ZZSiD PAN w Ojcowie (1964–72), Wicedyrektor (1972–78) i Dyr. (1978–81) ZZSiD PAN w Krakowie, Kier. Zakł. Zool. Bezkręgowców ISiEZ PAN w Krakowie (1989–91, 1997), Sekr. Nauk. Kom. Zool. PAN (1980–86), czł. PZE / PTEnt. (1953–98), Wicepr. PTEnt. (1984–86 i 1990–95), Red. Naczelny „PPE” (1993–95)
- [O]: Nagr. Wydz. Nauk Biol. PAN (1976); Złoty Krzyż Zasługi (1978); medale: „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998) i KEN (1999), Czł. Honorowy Akad. Zesp. Sportowych w Krakowie (1999)
- (a)

PĘTAL-FIGIELSKA Joanna, prof. dr hab.

- ur. 21 VIII 1932 w Lublinie
- mgr (1955), dr (1962) – UMCS Lublin; hab. (1980), prof. nadzw. (1993), prof. zwyczaj. (1996) – IE PAN
- (1) – ekologia populacyjna (*Formicidae*) i systemowa (zmiany układów biocenotycznych w wyniku presji gospodarczej)
- (2) – opracowania fauny mrówek istniejących i projektowanych rezerwatów Lubelszczyzny; opis nowego podgatunku mrówki; rola mrówek jako drapieżców i ich udziału w użytkowaniu materii; wpływ mrówek na środowisko glebowe; procesy regulacji populacji mrówek; opracowania systemowe dotyczące wpływu czynników antropogenicznych na struktury biocenotyczne i znaczenie tych zmian w procesach mineralizacji materii organicznej
- [P]: ponad 70 publikacji, w tym 66 oryginalnych prac nauk.
- W]: „The role of ants in ecosystems” W: Production ecology of ants and termites”, „Ant populations, their regulation and effect on soil in meadows”, „Managed fens: N and C mineralization and biotic structures”

- [Z]: *Formicidae* – ponad 1 000 pełnych mrowisk z łąk okolic Warszawy, z Pienin, Śląska, Karkonoszy, Pradoliny Biebrzy – IE PAN (Dziekanów Leśny), zbiór mrówek z Lubelszczyzny – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
  - (3) – [F]: czł.: Working Group on Social Insects IBP (1965-75), IUSSI (od 1975) oraz International Peat Society (od 1995)
- (a)

PETRYSZAK Anna, doc. dr hab.

- ur. 24 II 1942 Kraków
  - mgr (1965), dr (1974), – UJ Kraków; hab. (1987), doc. (1989) – AR Kraków
  - (1) – badania morfologiczne narządów zmysłowych owadów; ektopasożyty zwierząt gospodarskich
  - (2) – opis typów narządów zmysłów, ich unerwienie i rozmieszczenie na przysadkach ciała owadów niższych rzędów (pod wpływem → J. ZAĆWILICHOWSKIEGO i FUDALEWICZ-NIEMCZYK); wykorzystanie sensilli przy określaniu homologii przysadek ciała owadów zmienionych przez adaptacje, oraz do badań związków filogenetycznych pomiędzy różnymi grupami owadów
    - [P]: 84 publikacje, w tym 48 oryg. prac nauk.
    - [W]: „Narządy zmysłów karaczanów”, „External proprioceptors on legs of the primary wingless insects”, „Analizy struktur populacyjnych wszołów u gołębi miejskich”
- (a)

PETRYSZAK Bogusław, prof. dr hab.

- ur. 17 VI 1937 w Brodach [Ukraina]
- mgr (1963), dr (1972), hab. (1983), prof. (1999) – UJ Kraków
- (1) – zoolog (fauna Karpat) i koleopterolog (systematyka i taksonomia *Curculionidae*) – faunistyka, zoogeografia i taksonomia *Curculionidae*; kariologia partenogenetycznych i biseksualnych ryjkowców [prof. UJ w Krakowie]
- (2) – ustalenie liczb chromosomowych 26 biseksualnych oraz 3 partenogenetycznych gatunków *Apionidae* i *Curculionidae*; opisy 5 nowych dla wiedzy gatunków ryjkowców; jego imieniem nazwano 3 gatunki

chrząszczy; opracowania regionalne fauny *Curculionidae* gór i pogórza

- [P]: 58 prac nauk., w tym 46 oryg. prac badawczych
- [W]: „Chromosome numbers of *Foucartia liturata* STRIEL., *Foucartia squamulata* (HERBST) and *Sciaphilus asperatus* (BONSD.) (*Curculionidae*, *Coleoptera*)”, „Ryjkowce (*Curculionidae*, *Coleoptera*) Beskidu Sądeckiego”, „Ryjkowce (*Coleoptera*, *Curculionidae*) Bieszczad”
- [Z]: kol. prywatna *Curculionidae* śr. i pld. Europa (głównie Karpaty) – ok. 55 000 ex.

- (3) – [F]: czł.: Ośrodka Dokumentacji Fotograficznej PAN w Krakowie (od 1999), RN MiIZ PAN w Warszawie, RN Białowieskiego PN (1991–95) i RN Magórskiego PN (1995–2001)

(a)

PIEKARCZYK Krzysztof, prof. dr hab.

– ur. 22 VIII 1929 w Poznaniu

– mgr inż. (1957) – WSR Poznań; dr (1965), dr hab. (1973), prof. (1985)

- (1) – entomologia stosowana – rejestracja szkodników roślin i prognozowanie ich pojawów [emeryt. prof. IOR w Poznaniu]
- (2) – opracowanie podstaw sygnalizacji, prognozowania i systemu rejestracji pojawów wielu ważnych gospodarczo szkodliwych owadów m.in. mszycy trzmielinowo-burakowej (*Aphis fabae*); poznanie składu gatunkowego drutowców (*Elateridae*) Polski
  - [P]: ok. 150 publikacji, 3 poradniki i 2 skrypty
  - [W]: „Badania fizjograficzne nad drutowcami (*Elateridae*) w Polsce”, „Prognozowanie pojawu szkodników roślin uprawnych metodą regresji wielokrotnej na przykładzie mszycy trzmielinowo-burakowej (*Aphis fabae* SCOP.)”
- (3) – [F]: Kier.: Zakł. Metod Zwalczenia Chorób i Szkodników Roślin (1957–62) i Zakł. Metod Prognozowania i Rejestracji Agrofagów (1962–97) – IOR w Poznaniu
  - [O] Srebrny (1964) i Złoty (1972) Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP (1978), Odznaka „Zasłużony dla Województwa Poznańskiego” (1977) i „Zasłużony Prac. Rolnictwa” (1982); Nagr. Ministra Roln. I-st (1978), Państwowa Nagr. Zesp. II-st (1978)

(JL)

PIEKARSKA-BONIECKA Hanna, dr inż.

– ur. 17 VII 1954 w Puszczykowie (k. Poznania)

– mgr inż. (1979), dr (1989) – AR Poznań

- (1) – entomologia stosowana – badania ekologiczne, bionomiczne i faunistyczne dotyczące wybranych grup szkodników roślin (m.in. *Tortricidae*); hymenopterologia – gąsieniczniki środowisk sadowniczych i rolniczych Wielkopolski (*Ichneumonidae: Pimplinae, Poemeniinae, Rhyssinae i Diacritinae*); badania nad rolą parazytoidów w regulacji liczebności gatunków fitofagicznych [prac. nauk. AR w Poznaniu]
- (2) – [P]: 50 publikacji, w tym 28 oryg. prac twórczych, współ. 1 książki
 – [W]: „Materiały do znajomości fauny gąsieniczników *Ichneumonoidea (Hymenoptera, Parasitica)*, występujących w sadach jabłoniowych okolic Poznania”, „*Pimplinae i Diacritinae (Hymenoptera, Ichneumonidae)* wybranych środowisk krajobrazu rolniczego okolic Poznania”, książka „Entomologia stosowana”
 – [Z]: kol. dowodowa *Ichneumonidae*, 5 000 ex. (Kat. Ent. AR w Poznaniu)
- (3) – [F]: czł. PTEnt. (a)

PIERONEK Barbara, dr hab.

– ur. 25 IX 1932 w Radziechowach

– mgr (1957), dr (1964) – WSP Kraków; hab. (1981) – UJ Kraków; doc. (1983), prof. nadzw. (1991) – Akademia Pedagogiczna Kraków

- (1) – hymenopterolog – *Hymenoptera, Symphyta* – biologia, morfologia i ekologia gatunków minujących oraz zewnętrznie żerujących, [emeryt. prac. Akademii Pedagogicznej w Krakowie]
- (2) – opisy morfologii, biologii i adaptacji środowiskowych 7 gatunków, oraz opracowanie produktywności larwalnej 4 gatunków
 – [P]: ponad 50 publikacji, w tym 2 monografie
 – [W]: „The biology and morphology of *Heterarthrus vagans* FALLEN.”, „Biologia i morfologia *Fenusa dohrnii* TISCHBEIN”, „Bionomia i produktywność larw: *Pamphilus vafer* L., *Cimbex connata* L., *Monosoma pulverata* RETZIUS”
- (3) – [F]: czł. PTEnt. (a)

PIOTROWSKI Feliks, prof. dr hab.

- ur. 27 VII 1921 w Poznaniu, zm. 23 XII 2000; pochowany w Gdańsku na Cmentarzu Srebrzysko
- mgr (1948), dr (1951), hab. (1961) – UAM Poznań; prof. nadzw. (1975), prof. zw. (1987) – UG Gdańsk
- (1) – parazytolog – badania nad wszami (*Anoplura*) i innymi owadami o znaczeniu sanitarnym, medycznym i weterynaryjnym
  - (2) – oryginalny wkład w badania rozwoju zarodkowego, muskulatury tułowia, aparatu gębowego, kopulacyjnego i narządów zmysłowych wszy
    - [P]: 93 publikacji, w tym 36 oryg. prac badawczych i książek
    - [W]: „Wszy (*Anoplura*) i ich rola epidemiologiczna”, „Zarys entomologii parazytologicznej”, „*Anoplura* (echte Läuse), W: Handbuch der Zoologie, Band IV *Arthropoda: Insecta*”
  - (3) – [F]: Dyr. Inst. Biol. UG w Gdańsku (1976–80), Czł. Kom. Parazytologii PAN (1975–96), Czł. Rad Red.: „WE” (1983–85), „Acta Parasitologica Polonica” (1982–88), „Monografie Parazytologiczne” (1994–97), „Katalog Fauny Pasożytniczej Polski” (1994–2000)
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973); Krzyż Kawalerski OOP (1976); Medal KEN (1978); Medal im. Janickiego (2000)

(RS)

PISARSKI Bohdan, prof. dr hab.

- ur. 8 XI 1928 w Warszawie, zm. 18 VIII 1992 w Tvärmonne (Finlandia); pochowany w Warszawie na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim
- mgr (1952) – UW Warszawa; dr (1964) – IZ PAN Warszawa, hab. (1974) – UW; doc. (1975), prof. (1983) – IZ PAN
- (1) – myrmekolog – systematyka, faunistyka, ekologia i etologia mrówek, głównie badania nad strukturą i organizacją społeczną; zoocenolog – skład i struktura fauny w różnych środowiskach naturalnych i przekształconych przez człowieka
  - (2) – wykazanie, że różne formy struktury społecznej są kolejnymi stadiami socjogenezy kolonii, a morfologia i behavior mrówek są powiązane z typem struktury społeczeństwa; współautor koncepcji o hierarchicznej organizacji zespołów konkurencyjnych mrówek
    - [P]: ok. 100 publikacji nauk.
    - [W]: „Structure et organization des sociétés de fourmis de l'espece *Formica exsecta* NYL. (*Hymenoptera*, *Formicidae*)”,

„Competition hierarchies in ant communities (*Hymenoptera, Formicidae*)”, cykl „Species composition and origin of the fauna of Warsaw”

- (3) – [F]: Sekr. Sekcji Pol. IUSSI (1971–92), V-ce Prezes PTEnt., Dyr. IZ PAN
 – [O]: Medal 25-lecia PAN (1978), Złoty Krzyż Zasługi (1979)
 (WC)

PLEWKA Tadeusz, mgr

– ur. 30 IV 1944 w Podsuszach

– mgr (1966) – UW Warszawa

- (1) – badania ekologiczne – oddziaływanie insektycydów, redukcja naturalna, struktura zespołów ekologicznych; badania faunistyczne (głównie Kampinoski PN) – *Coleoptera (Carabidae)*, *Lepidoptera (Ropalocera)*, *Hymenoptera (Aculeata)*, [prac. nauk. IE PAN w Dziekanowie Leśnym]
- (2) – [P]: ok. 20 publikacji, w tym 15 prac materiałowych
 – [W]: „Środkowoeuropejskie gatunki z rodzaju *Dyschirius* BON. (*Coleoptera, Carabidae*) i ich rozmieszczenie w Polsce”, „*Apoidea (Hymenoptera)* Kampinoskiego Parku Narodowego”
 – [Z]: różne grupy *Insecta* (głównie *Carabidae* i *Aculeata*) przeważnie z Polski – IE PAN (Dziekanów Leśny)

(a)

PLUCIŃSKI Janusz, prof. dr hab.

– ur. 11 V 1925 w Poznaniu, zm. 15 IV 1999 we Wrocławiu, pochowany tamże na Cmentarzu Grabiszyńskim

– mgr (1951), dr (1961), hab. (1968), prof. nadzw. (1990) – Politechnika Wrocławska

- (1) – koleopterolog – wieloletni pracownik naukowy Inst. Technologii Organicznej i Tworzyw Sztucznych Politechniki Wrocławskiej, amatorsko zajmował się *Cerambycidae* i *Attelabidae* świata
- (2) – [Z]: zgromadził jedną z największych i najcenniejszych kol. *Cerambycidae* i *Attelabidae* w Polsce, po jego śmierci przekazana do MP UWR

(WM)

PLUCIŃSKI Karol, czł. hon. PTEnt.

– ur. 16 I 1873 w Pakosławiu (pow. Nowy Tomyśl), zm. 27 VII 1966 w Poznaniu

- (1) – entomolog – amator: lepidopterolog (z zawodu bankowiec) – wysokiej klasy specjalista w zakresie *Microlepidoptera*
- (2) – opisał nowe formy *Papilio machaon* i wykazał *Pelosia obtusa* z okolic Poznania (1938); przygotował ekspozycję motyli dla MP w Poznaniu (1945)
  - [Z]: kol. *Lepidoptera* Polski (12 000 ex., ok. 3 000 gat.) gromadzona przez ok. 60 lat (ZBŚRiL PAN w Poznaniu)
- (3) – [F]: opiekun zbiorów ent. MP w Poznaniu (1951–62), czł.: PTEnt. i Internationale Entomologische Bund Guben
  - [O]: Czł. Honorowy PTEnt. (1959)

(SM)

PODSIADŁO Elżbieta, dr hab.

– ur. 9 VIII 1938 w Dołach Opackich (woj. świętokrzyskie)

– mgr (1962) – UWR Wrocław; dr (1972), hab. (1986), doc. (1987), prof. nadzw. (1992) – SGGW Warszawa

- (1) – morfologia, taksonomia i biologia *Coccinea*, biologia *Chalcidoidea*, [prof. SGGW w Warszawie]
- (2) – synonymika w rodzaju *Asterodiaspis*, opisy i redeskrypcje larw z rodzin *Diaspididae* i *Lecanodiaspididae*, wyjaśnienie cykli życiowych dwóch gatunków *Encyrtidae*
  - [P]: 25 publikacji naukowych; współautor skryptu i podręcznika zoologii dla studentów uczelni rolniczych
  - [W]: „Taxonomic studies on the species of *Asterodiaspis* SIGNORET, 1876 (*Homoptera*, *Asterolecaniidae*) on oak in Poland”, „Concept of the species of *Asterodiaspis variolosa* (RATZEBURG, 1870) (*Homoptera*, *Coccoidea*, *Asterolecaniidae*)”, „Morpho-biological studies on primary parasites (*Hymenoptera*, *Chalcidoidea*, *Encyrtidae*) of scale insects from the genus *Asterodiaspis* (*Homoptera*, *Coccoidea*, *Asterolecaniidae*) in Poland”
  - [Z]: kol. *Coccinea* Polski (Zakł. Zool. SGGW w Warszawie)
- (3) – [F]: Prodz. Wydz. Zootechn. SGGW (1987–90)
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1985)

(a)

POLUSZYŃSKI Gustaw, prof. dr hab.

- ur. 15 IX 1887 w Szeszorach (k. Stanisławowa), zm. 12 II 1959 we Wrocławiu; pochowany we Wrocławiu na Cmentarzu św. Wawrzyńca
- absolwent UJK we Lwowie (1911), dr (1922), doc. (1928) – UJK Lwów; prof. nadzw. (1930) – Akad. Medycyny Weterynaryjnej Lwów; prof. zwyczaj. (1945) – Uniw. i Politechnika Wrocław, czł. przybrany Tow. Nauk. we Lwowie, czł. rzecz. WRTN
- (1) – ewolucjonizm, parazytologia, embriologia *Diptera*, *Mecoptera*, *Coccinea*, *Strepsiptera*
- (2) – zbadanie struktur cytoplazmatycznych w spermatogenezie niektórych *Ephydriidae* (*Diptera*); odkrycie (z → J. NOSKIEWICZEM) poliembrionii u *Strepsiptera*, opisanie 5 nowych gatunków *Strepsiptera* – [W]: „*Stylops nitidiusculae* n.sp.”, „Cytologiczne badania nad gemetogenezą owadów. I. Spermatogeneza muchówek z rodziny *Ephydriidae* (*Diptera*)”, „Embryologische Untersuchungen an Strepsipteren. II. Teil. Polyembryonie”
- (3) – [F]: Prorektor Akad. Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, Dziek. Wydz. Weterynaryjnego i Prorektor WSR we Wrocławiu., czł. rzecz. WRTN
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1956), Krzyż Oficerski OOP (1958)

(TR)

POMORSKI Romuald Jacek, dr hab.

- ur. 2 I 1956 we Wrocławiu
- mgr (1979), dr (1987), hab. (1996) – UWR Wrocław
- (1) – apterolog – systematyka, taksonomia, morfologia, biologia i faunistyka skoczogonków (*Collembola*), ze szczególnym uwzględnieniem *Onychiuridae*; entomologia stosowana – rola skoczogonków w uprawach [prac. nauk. UWR we Wrocławiu]
- (2) – wprowadzenie nowych metod klasyfikacji *Onychiuridae* w oparciu o młodociane stadia rozwojowe; opisy nowych taksonów *Collembola* (24 gatunków, 7 rodzajów, 2 plemiona)
  - [P]: 52 oryg. prac nauk.
  - [W]: „*Collembola* Polski. Rysunkowy klucz do oznaczania”, „*Onychiurinae* of Poland (*Collembola: Onychiuridae*)”
- (3) – [F]: Dyr. Inst. Zool. UWR we Wrocławiu, czł.: PTEnt. i PTTaks.

(a)

POPEK Stanisław

- ur. ok. 1888, zginął IX 1939 w Małopolsce (w wyniku ostrzelania lotniczego grup uciekinierów z Krakowa)
- absolwent (1910 [?]) – UJ w Krakowie [?]
  - (1) – koleopterolog i kolekcjoner
  - (2) – [Z]: kol. *Coleoptera* (ok. 10 000 ex.) tworzony w latach 1907–39 w okolicach Krakowa oraz w rejonie Babiej Góry, przekazany został po jego śmierci do MP PAU (obecnie MP ISiEZ PAN) w Krakowie
  - (3) – [F]: czł. PZE (1927–39)

(JP)**PRÜFFER Jan, prof. dr hab.**

- ur. 5 III 1890 w Bołkunach [Białoruś]; zm. 30 XII 1959 w Toruniu, pochowany tamże na Cmentarzu św. Jerzego
- mgr (1914) – UJ Kraków; dr (1920), hab. (1930), prof. nadzw. (1931) – USB Wilno; prof. zwycz. (1946) – UMK Toruń
  - (1) – morfolog, anatom i lepidopterolog – morfologia i anatomia owadów; faunistyka regionalna; entomologia stosowana
  - (2) – autor cenionych opracowań anatomicznych dotyczących narządów zmysłowych i układu nerwowego owadów oraz badań nad wabieniem samców przez samice u motyli nocnych
    - [P]: 142 publikacje nauk.
    - [W]: „Fauna motyli Wileńszczyzny”, „Motyle Ziemi Chełmińskiej i terenów sąsiednich”, „Badania nad unerwieniem i narządami zmysłowymi rożków i skrzydeł *Saturnia pyri*”
  - (3) – [F]: Dziek. Wydz. Matematyczno-Przyr. USB w Wilnie i UMK w Toruniu
    - [O]: Krzyż Oficerski OOP

(BU)**PRUSZYŃSKI Stefan, prof. dr hab.**

- ur. 18 VIII 1940 w Starej Wsi (woj. lubelskie)
- mgr inż. (1965) – WSR Poznań; dr (1975), hab. (1983), prof. (1990) – IOR Poznań
  - (1) – entomologia rolnicza i koleopterologia – metody biologiczne i integrowane programy ochrony; chrząszcze z rodziny biedronkowatych (*Coccinellidae*) [prof. IOR w Poznaniu]

- (2) – opracowanie biologicznego zwalczania szkodników szklarniowych połączone z introdukcją wrogów naturalnych występowanie; introdukcja i badania nad wrogami naturalnymi stonki ziemniaczanej m.in. gatunkiem *Podisus maculiventris* SAY; prace nad składem gatunkowym i biologią biedronkowatych
– [P]: ponad 350 publikacji naukowych i popularno-naukowych, redakcja poradników i podręczników.
- (3) – [F]: Czł. Zagraniczny Białoruskiej Akad. Nauk Roln. (od 1966), Czł. Kom. Ochr. Roślin (od 1987), Dyr. IOR w Poznaniu (od 1989), Czł. Kom. Wykonawczego Europejskiej Org. Ochr. Roślin (1990–92), Wiceprezydent wsch.-palearktycznej Sekcji Międzynarodowej Org. Biol. Zwalczania (1993–200) i jej Wiceprezydent (od 2000)
– [O]: Złota Odzn. Zrzeszenia Studentów Pol. (1966), Odzn. „Zasłużony w Rozwoju Woj. Poznańskiego” (1977), Srebrny Krzyż Zasługi (1979), Odzn. „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1983), Odzn. „Zasłużony dla Spółdzielczości Ogrodniczo-Pszczelarskiej” (1990), Krzyż Kawalerski OOP (1991), Medal Pamiątkowy Wojewody Poznańskiego „Ad Perpetuam Rei Memoriam” (1995)
- (a)

PRZYBYLSKI Zdzisław Michał, prof. dr hab.

- ur. 1 IX 1929 w Bydgoszczy
– mgr inż. (1956) – WSR Poznań; dr (1965), hab. (1978), doc. (1978), prof. (1994) – IOR Poznań
- (1) – badania nad zastosowaniem zjawisk fenologicznych w ochronie roślin oraz rolą zanieczyszczeń przemysłowych
- (2) – wykorzystanie zjawisk fenologicznych w sygnalizacji pojawu ważniejszych szkodników roślin uprawnych; określenie wpływu atmosfery skażonej związkami siarki i gazami spalinowymi na entomofaunę sadów i pól uprawnych
– [P]: ponad 100 publikacji, w tym 74 opracowania nauk.
– [W]: „Studien über die Synchronisierung phytophänologischer Erscheinungen mit der Entwicklung des Apfelsaugers – *Psylla mali* SCHMIDT (*Psyllidae*)“, „Les resultats d’observations sur l’influence des gaz et vapeurs de soufre sur les arbres fruitiers, arbustes et arthropodes aux alentours des usines et mines de soufre

dans la region de Tarnobrzeg”, „The effects of automobile exhaust gases on the arthropods of cultivated plants, meadows and orchards”

- (3) – [F]: org. i Kier. TSD IOR w Rzeszowie (1971–99), Czł.: Komisji Ochr. Zdrowia Społecznego PAN (1985), RN Inst. Nauczania Klinicznego w AM w Rzeszowie (1989–92), Komisji Ochr. i Kształtowania Środowiska RN TWP w Warszawie (1985–90), RN IOR w Poznaniu (od 1991), założyciel i Przew. (1976–82) Oddz. rzeszowskiego PTEnt.

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1980), Odzn. „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1986), Złota Odzn. PTEnt. (1986), Odzn. MOŚ-PiGW (1989)

(JL)

PULAWSKI Wojciech Jerzy, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.

– ur. 22 XI 1931 w Bielsku Podlaskim (od 1981 zamieszkały na stałe w USA, od 1991 naturalizowany Amerykanin)

– mgr (1955), dr (1960), hab.(1971), prof. (1980) – UWR Wrocław

- (1) – hymenopterolog – światowej sławy specjalista w zakresie systematyki, taksonomia i zoogeografii światowych grzebaczowatych (*Hymenoptera: Sphecidae*); współpraca z kilkudziesięcioma ośrodkami badawczymi na całym świecie; uczestnictwo w licznych wyprawach entomologicznych (m.in. do Bułgarii, Rosji, Azji Środkowej i Egiptu)
- (2) – w opraciu o rewizje szeregu rodzajów, głównie z podrodziny *Larriinae*, opracowanie filogenezy i zoogeografii oraz reklasyfikacja *Sphecidae*; opisy lub redeskrypcje wielu taksonów *Sphecidae*; jego imieniem nazwano 2 rodzaje i 25 gatunków owadów
- [P]: ponad 70 prac systematycznych dotyczących *Hymenoptera*, w tym 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” oraz „Fauna Słodkowodna Polski”
- [W]: „A revision of the Neotropical *Tachysphex* (Hym., *Sphecidae*)”, „A revision of the Old World *Parapiagetia* KOHL (Hymenoptera, *Sphecidae*)”, „A revision of the World *Prosopigastra* COSTA (Hymenoptera, *Sphecidae*)”
- [Z]: kol. *Sphecidae* świata – ok. 2 000 gat. (California Academy of Sciences)

- (3) – [F]: Czł. ZG PTEnt. (1967–74), Kier. Działu Ent. MP UWR (1965–81), Curator (od 1981) i Chairman of the Entomology Department (1983–87) – California Academy of Sciences
 – [O]: Nagr. MNSWiT (1972, 1978), Certificate of Academic Achievement Smithsonian Institution (1975), Korrespondent des Naturhistorischen Museum in Wien (1976), Fellow of the California Academy of Science (1984), Award of Distinction American Association of Museum (1988), Czł. Honorowy PTEnt. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(MB)

PUSZKAR Tadeusz, dr hab.

- ur. 6 XI 1940 w Rawie Ruskiej
 – mgr (1963) – UMCS Lublin; dr (1972) – IE PAN Dziekanów Leśny; hab. (1981), prof. nadzw. (1998) – UMCS Lublin
- (1) – faunistyka i ekologia *Formicidae*; bioindykacja w oparciu o drapieżną faunę epigeiczną (*Formicidae*, *Carabidae* i *Aranei*) na obszarach o wysokiej presji emisji przemysłowych na środowisko [prof. WSP w Rzeszowie]
- (2) – badania nad rolą zadrzewień śródpolnych jako wysp ekologicznych oraz rozmieszczeniem fauny chronionej i zagrożonej wyginięciem w Makroregionie Lubelskim w aspekcie tworzenia kompleksowych form ochrony; opracowanie zagadnienia funkcjonowania mrówek na obszarach dewastowanych przez przemysł oraz dokumentacja przydatności analizy struktury zgrupowań owadów (zwłaszcza mrówek i biegaczowatych) w bioindykacji tempa przemian środowiska w rejonie silnego oddziaływania przemysłu; badania nad następstwami chemizacji atmosferycznej entomofauny pól uprawnych
 – [P]: 72 prace recenzowane, w tym 43 rozprawy naukowe, 8 opracowań książkowych, 1 skrypt
 – [W]: „Les formis (*Formicidae*) de la zone poluee des Etabissements de l’Azote de Puławy“, „The effects of sulphur industry on epigeic and soil fauna“, „Environmental impact of emmission from the Nitrogen Fertilizer Plant in Puławy Poland”
- (3) – [F]: Rektor Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyr. w Sandomierzu (1999–2000), Wicedyrektor IBiOŚ WSP w Rzeszowie (od 2000), czł.: KOP PAN (od 1999) i PTEnt.
 – [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1985), Medal KEN (1988), Nagr. MEN (1986), Nagr. zesp. im. W. Goetla (1988), odzn. regionalne

(a)

RAEBEL Paweł Herman (Paul Hermann)

– ur. 29 IX 1877 r. w Raciborzu, zm. 25 V 1963 r. w Zabrze (pochowany tamże); niemiecki Ślązak, który po wojnie pozostał w Polsce

- (1) – najwybitniejszy górnośląski lepidopterolog – amator; samouk (z zawodu mistrz budowlany), zajmował się faunistyką i biologią rozwoju motyli oraz ochroną przyrody
- (2) – wyhodował i opisał 7 nowych form motyli z rodzajów *Boarmia* i *Chilo*; opracował faunę motyli większych Górnego Śląska (głównie GOP); koordynował badania niemieckich amatorów na Górnym Śląsku (do 1945); był jednym z pionierów ochrony przyrody na Górnym Śląsku
  - [P]: około 40 publikacji, w tym przeszło 20 naukowych
  - [W]: „Verzeichnis der im Südosten von Oberschlesien vorkommenden Großschmetterlinge” (z P. WOLFEM); „Die Großschmetterlinge des Oberschlesischen Hügellandes”; „Fauna motyli Śląska. Miernikowce (*Lepidoptera*, *Geometridae*)” (z → S. TOLLEM)
  - [Z]: *Lepidoptera* Śląska – ponad 12 000 exx. – Muzeum Górnośląskie w Bytomiu
- (3) – [F]: Przew. Entomologischer Verein Oberschlesien w Bytomiu (1919–45), zał. Oddz. górnośląskiego PTEnt. (1957), czł. wielu zagranicznych tow. nauk.

(TH)

RAZOWSKI Józef, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab., czł.-koresp. PAU

– ur. 20 IV 1932 w Milówce

– inż. (1953), mgr (1958), dr (1961), hab. (1966), prof. nadzw. (1973), prof. zw. (1983); czł.-koresp. PAU (1991)

- (1) – lepidopterolog – systematyka, morfologia, anatomia, bionomia i ekologia motyli, głównie z rodziny *Tortricidae*; faunistyka i zoogeografia Palearktyki oraz Krainy Neotropikalnej; historia zoologii; dokumentacja naukowa – system informacji o zbiorach zoologicznych w Polsce
- (2) – wybitny specjalista w zakresie taksonomii światowych *Tortricidae* – opisy ponad 1000 nowych taksonów; nowe koncepcje filogenezy *Lepidoptera*; uporządkowanie polskojęzycznego nazewnictwa morfologii owadów

- [P]: ponad 300 publikacji naukowych w tym szereg książek i monografii, oraz 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” i 9 tomów z serii „Monografie Fauny Polski”
  - [W]: „World fauna od the *Tortricini*”, „*Cochylidae*” i „*Tortricini*”. W: „*Microlepidoptera Palaeartica*”, „*The Lepidoptera of Europe*”
  - (3) – [F]: Dyr. ZZSiD PAN w Krakowie a następnie ISiEZ PAN (1988–96), Czł. Kom. Zool. PAN, zał. i pierwszy Przew. Sekcji Lepid. PTEnt. (1975–80)
  - [O]: Medal Schiffermüllera (1983), Czł. Honorowy PTEnt. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (BU)**

RAZOWSKI Józef Michał

- ur. 9 II 1896 w Krakowie, zm. 19 VI 1960 w Krakowie
  - (1) – entomolog – amator, lepidopterolog i koleopterolog, zajmował się również hodowlą i bionomią *Microlepidoptera*
  - (2) – [P]: razem z synem (→ J. RAZOWSKI) opublikował pracę: „Materiały do biologii zwójkówek (*Tortricidae*, *Lepidoptera*). Część (3) II. Biologia *Ancylis mitterbacheriana* (DEN. et SCHIFF.)”
  - [Z]: część kol. *Lepidoptera* i *Coleoptera* Pienin i okolic Krakowa zakupiona przez AR w Poznaniu (KEL AR w Poznaniu)
- (BU)**

RIABININ Sergiusz, doc. dr hab.

- ur. 25 XII 1918 w Mariopolu, zm. 20. VI.1997 w Lublinie; pochowany w Lublinie na Cmentarzu przy ul. Lipowej
- mgr (1945) – UMCS Lublin; dr (1949), hab. (1960) – UAM Poznań; doc. (1961) – UMCS Lublin
- (1) – fenologia i ochrona owadów, oraz owady minujące i ich pasożyty
- (2) – pionierskie badania nad taksonomią, ekologią i ewolucją pasożytów owadów minujących; wykazanie i dokumentacja synchronizacji zjawisk fenologicznych w relacji „owady – ptaki – rośliny”
- [P]: ok. 160 prac nauk. i 2 podręczniki
- [W]: „Uwagi o faunie wtórnej żerowisk owadzich”, „Badania nad fenologią przyrodniczych środowisk Polski”, „Z badań nad fenologią owadów dendrofilnych okresu wiosennego”
- (3) – [F]: Kier.: Zakł. Ochr. Przyr. PAN (1955–60) i UMCS (1973–85), ZS UMCS (1963–65), Z-ca Dyr. IZ UMCS (1963–64), Prod.

Wydz. BiNOZ UMCS (1962–63), Przew. Oddz. lubelskiego PTEnt. (1952–56), Czł. KOP PAN, Z-ca Przew. KOP w Lublinie
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1983),
Odzn. „Zasłużony dla Lubelszczyzny” (1987), Nagr. MEN (1989)

(JŁ)

RIEDL Tadeusz, prof. dr hab.

– ur. 2 VII 1933 we Lwowie
– mgr (1958), dr (1964) – UWR Wrocław; hab. (1970) – AR Wrocław; prof. nadzw. (1985), prof. zwycz. (1993) – AWF Gdańsk

(1) – lepidopterolog – sytematyka, taksonomia i rozszedlenie palearktycznych motyli z rodzin: *Batrachedridae*, *Agonoxenidae*, *Momphidae*, *Cosmopterygidae* i *Chrysopeleiidae* [prof. AWF w Gdańsku]

(2) – uzasadnienie statusu szczebla rodzimowego badanych rodzin; opis 6 nowych rodzajów i 20 gatunków; rewizja gatunków z rodzaju *Eteobalea*; katalogi rodzaju *Vulcaniella* i rodziny *Chrysopeleiidae*

– [P]: 75 publikacji nauk., zeszyt z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, oraz 2 podręczniki akad.

– [W]: „Breve révision des especes du groupe d’*Eteobalea bata* (WALSINGHAM) (*Insecta, Lepidoptera, Cosmopterygidae*)”, „Considérations sur quelques taxa du groupe-famille des *Gelechioidea* (*Lepidoptera*)”, „Polska entomologia we Lwowie”

– [Z]: kol. prywatna *Agonoxenidae*, *Momphidae*, *Cosmopterygidae* i *Chrysopeleiidae* Palearktyki

(3) – [F]: Rektor (1984–87) i Prorektor (1996–99) – AWF w Gdańsku

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1976)

(a)

RODZIEWICZ Andrzej Lech, mgr inż.

– ur. 10 III 1947 w Warszawie
– mgr inż. (1974) – SGGW Warszawa

(1) – ochrona lasu, entomologia leśna, [prac. nauk. IBL w Warszawie (1974–91)]

(2) – [P]: 31 publikacji nauk., 3 patenty i 1 wzór użytkowy

– [W]: „Wpływ łubinu wieloletniego na zagęszczenie populacji zwójki sosnoweczki (*Rhyacionia buoliana* SCHIFF.) i innych owa-

dów w uprawach sosnowych”, książka „Atlas szkodników wtórnych drzew iglastych”

(3) – [F]: Dyr. Generalny Lasów Państwowych (1991–92), Kier. ZOL w Łodzi (od 1994)

– [O]: Nagr. 1-st MRLiGŻ (1989)

(a)

ROMANISZYN Jan, inż.

– ur. 13 V 1881 w Czerniowcach, zm. 31 I 1945 w Krakowie

– inż. (1905) – PL Lwów

(1) – faunistyka, rozsiadlenie motyli (*Lepidoptera*) w Polsce

(2) – opracowanie motyli Lwowa i wschodniej Małopolski

– [P]: 23 publikacje, w tym 1 książka

– [W]: „Motyle większe (*Macrolepidoptera*) z okolic Lwowa” (z → J. HIRSCHLEREM), „Fauna motyli Polski” (z → F. SCHILLE)

– [Z]: *Lepidoptera*, ok. 10 000 ex. – MP ISiEZ PAN (Kraków)

(TR)

ROMANISZYN Włodzimierz Jan, prof. dr

– ur. 16 XII 1910 we Lwowie, zm. 6 II 1994 w Łodzi, pochowany tamże na Cmentarzu Doły

– mgr (1938) – UJK Lwów; dr (1949) – UWR Wrocław; prof. nadzw. (1973)

– UŁ Łódź; czł.-koresp. Łódzkiego Tow. Nauk.

(1) – limnologia, ekologia, cytofizjologia *Oligochaeta*; systematyka i taksonomia muchówek z rodzin *Chironomidae* i *Asilidae*

(2) – w badaniach limnologicznych jeziora Charzykowy przedstawił sezonowe rozmieszczenie pionowe larw 36 gatunków rodzin *Chironomidae*, *Ceratopogonidae* i *Chaoboridae* (dane te wykorzystał w fundamentalnej dla limnologów pracy – THIENEMANN); po raz pierwszy w zoocenologii uporządkował dane za pomocą dwóch dendrytów równocześnie (stanowisk i gatunków) – „metoda dualizmu ROMANISZYNA” (wykorzystana później do badania zespołów grzybów i zwierząt oraz diety ryb)

– [W]: klucz do oznaczania larw *Chironomidae* z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”

(3) – [F]: Czł. RN IZ PAN w Warszawie oraz RN Ogrodu Zool. w Łodzi, czł.-koresp. ŁTN

– [O]: Złota Odzn. UŁ (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Nagr. MNSWiT (1974)

(WA)

ROMANKOW Włodzimierz, prof. dr hab.

- ur. 19 II 1922 w Radomiu
- mgr (1950) – Uniw. i Politechnika Wrocław; dr (1958), hab. (1963) – WSR Poznań; doc. (1964) – IOR Poznań; prof. nadzw. (1974) – AR Poznań
- (1) – entomologia stosowana – bionomia, szkodliwość i techniki zwalczania szkodników, głównie roślin motylkowych drobnonasiennych i traw nasiennych; [emeryt. prof. AR w Poznaniu]
- (2) – rozpoznanie składu gatunkowego i szkodliwości gatunków z rodzaju *Apion* (*Coleoptera*, *Apionidae*) uszkadzających koniczynę; opracowanie metod zwalczania chemicznego szkodników oraz walki biologicznej poprzez wprowadzanie błonkówek pasożytniczych
  - [P]: autor 175 publikacji, w tym 92 rozpraw nauk., współ. 17 podręczników, broszur i skryptów
- (3) – [F]: Kier.: Prac. Ent. IOR w Poznaniu (1960–67) i Kat. Metod Ochr. Roślin AR w Poznaniu (1967–92), wieloletni czł. i Przew. (1974–76) Oddz. poznańskiego PTEnt.
  - [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(JL / MB)**ROŚCISZEWSKA Maria Teresa**, dr hab.

- ur. 31 V 1945 w Krakowie
- mgr (1968), dr (1977), hab. (1990) – UJ Kraków
- (1) – badania morfologiczne nad narządami zmysłów owadów i ich unerwienia oraz ektopasożytami zwierząt gospodarskich (różne rzędy owadów)
- (2) – opis różnych typów narządów zmysłów u owadów i ich rozmieszczenie na przysadkach; wykorzystanie narządów zmysłów owadów przy określaniu homologii przysadek ciała zmienionych przez adaptacje, oraz jako kryterium filogenetyczne
  - [P]: 93 publikacje, w tym 46 oryginalnych prac badawczych
  - [W]: „The sense organs in larvae and imagines of *Cassida viridis* L. (*Coleoptera*, *Chrysomelidae*). Part I. Antennae”, „Antennae of female *Orthezioidea* (*Homoptera*, *Coccinea*): Morphology and sense organs”, „Wszczoły u gołębi z Krakowa”
- (3) – [F]: Redaktor „Zeszytów Naukowych AR w Krakowie” ser. „Hodowla i Biologia Zwierząt” (od 1994)
  - [O]: Nagr. indywidualna i zesp. MNSWiT

(a)

RUDNY Jerzy, lek.

– lepidopterolog – amator (z wykształcenia lekarz), zgromadził w okresie powojennym bogaty zbiór *Macrolepidoptera* Polski, głównie z Puszczy Augustowskiej i Bieszczadów; współ. kilku prac faunistycznych dotyczących motyli Polski

(red)**RUSZKOWSKA Irena, prof. dr**

– ur. 4 IX 1900 w Kramatorsku [Ukraina], zm. 1 IX 1971 w Puławach, pochowana tamże

– mgr (1927) – UP Poznań; dr (1949) – UMCS Lublin, doc. (1954), prof. nadzw. (1965) – WSR Wrocław

(1) – entomologia stosowana – badania nad szkodnikami warzyw, roślin motylkowych i okopowych; biologia i ekologia stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata*)

(2) – [P]: autorka licznych publikacji naukowych, współautorka książki i skryptu

– [W]: „Biologia chowacza szczypiorowego – *Ceuthorrhynchus suturalis* FABR. i jego pasożyty”, książka „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania”, skrypt „Wybrane działy ekologii owadów. Czynniki abiotyczne”

(3) – [F]: Przew. Oddz. wrocławskiego PTEnt. (1967–72)

(MG)**RUSZKOWSKA Maria Zuzanna, dr inż.**

– ur. 11 VIII 1946 r. w Gnieźnie

– mgr inż. (1969) – WSR Poznań; dr (1989) – IOR Poznań

(1) – entomologia stosowana – biosystematyka, cykle życiowe, klimatologia; afidologia

(2) – opracowanie integrowanych metod ochrony zbóż przed mszycami (wdrożenie), ciągły monitoring mszyc Wielkopolski przy użyciu aspiratora Johnsona, udział w opracowywaniu patentów i programach naukowych, [prac. nauk. IOR w Poznaniu]

– [P]: ponad 50 publikacji, w tym ponad 30 prac nauk.

– [W]: „Structure of the population dynamics in the cereal aphids in Poland in the years 1973–1984”, „Aphids on winter cereals – autumnal populations in Poland in 1996”, „An EU Thematic Network for the study of global change impacts on aphids”

- [Z]: kol. mszyc (*Homoptera: Aphidodea*) odłowionych aspiratorem Johnsona (z pewnymi brakami od 1973), ok. 400 gat. (IOR w Poznaniu)

(a)

RUSZKOWSKI Andrzej, doc. dr

- ur. 2 VII 1928 w Knyszynie
- mgr (1952), dr (1965), doc. (1974)

- (1) – entomologia stosowana – badania nad biologią i ekologią szkodników sadów oraz nad owadami zapylającymi rośliny uprawne; polskie nazewnictwo owadów [prac. Nauk. ISiK w Puławach]
- (2) – ustalenie roślin pokarmowych i znaczenia gospodarczego poszczególnych gatunków pszczołowatych (*Apidae*), szczególnie trzmieli (*Bombus* spp.) i pszczół samotnic; opracowanie roli i składu gatunkowego owadów (głównie trzmieli) zapylających rośliny uprawne w Polsce
  - [P]: kilkadziesiąt publikacji badawczych oraz opracowań dotyczących polskiego nazewnictwa owadów
  - [W]: „Niestrzęp głogowiec (*Aporia crataegi* L.). Biologia”, „Słownik polskich nazw owadów. Część I.”, „Rośliny pokarmowe pszczół”

(JL)

RUSZKOWSKI Jan, prof. dr hab.

- ur. 28 V 1889 w Irkucku [Rosja], zm. 14 VI 1961 we Wrocławiu; pochowany we Wrocławiu na Cmentarzu św. Wawrzyńca
- dr (1924) – UP Poznań; doc. (1949) – UMCS Lublin; prof. nadzw. (1951); prof. zwycz. (1954) – WSR Wrocław

- (1) – ochrona roślin – prace nad biologią, występowaniem i zwalczaniem szkodliwych owadów, oraz rejestracją gatunków szkodliwych
- (2) – [P]: autor ponad 200 publikacji
  - [W]: „Fauna roślinożerna łąnów zbożowych w Polsce w okresie dwudziestolecia 1919–1939”, „Wykaz alfabetyczny łacińsko-polski nazw gatunkowych szkodników roślin użytkowych oraz niektórych ich wrogów naturalnych”
- (3) – [F]: Prod. Wydz. Roln. WSR we Wrocławiu (1956–60), Red.: „Rocznika Ochrony Roślin” cz. B. (1933–39) i „PPE” ser. B
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Oficerski OOP

(MG)

RYBIŃSKI Michał, inż.

– ur. 18 X 1844 w Błudnikach k. Halicza [Galicja Wschodnia], zm. 7 III 1905 w Krakowie; pochowany na Cmentarzu Rakowickim

– inż. (ok. 1870) – PL Lwów (?)

(1) – koleopterolog – kolekcjoner, faunista i taksonom; preparator w firmie ent. E. REITTERA w Paskau na Morawach (1893–95), następnie Z-ca Kustosza Muz. PAU w Krakowie (1896–1905)

(2) – opisy 6 nowych gatunków chrząszczy; jego imieniem nazwano 1 rodzaj i kilka innych taksonów chrząszczy

– [P]: autor 6 prac nauk.

– [W]: „Wykaz chrząszczy nowych dla fauny galicyjskiej”, „Coleopterorum species novae minusque cognitae in Galicia inventae”, „Wykaz chrząszczy zebranych na Podolu galicyjskiem przy szlaku kolejowym Złoczów – Podwołoczyska w latach 1884–1890”

– [Z]: kol. *Coleoptera* (ponad 120 000 ex.) z Podola, Karpat Wschodnich i Małopolski – MP ISiEZ PAN (Kraków), dublety w zbiorach ZBSRiL PAN (Poznań)

(JP)

SANDNER Henryk, Honorowy Prezes PTEnt., prof. dr

– ur. 1 V 1915 w Warszawie, zm. 28 X 1994 w Warszawie; pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach

– mgr (1946), dr (1954) – UŁ Łódź; doc. (1958), prof. nadzw. (1964) prof. zwycz. (1975) – IE PAN

(1) – entomologia stosowana – badania nad ekologią szkodników roślin i metodami ich zwalczania, pionierskie prace w zakresie biologicznych metod ochrony roślin; entomonematologia – badania nad nicieniami pasożytami owadów i nicieniami owadobójczymi w skali międzynarodowej, inicjator wykorzystywania nicieni owadobójczych w biologicznych metodach ochrony roślin

(2) – rozwinięcie badań nad wpływem czynników fizycznych środowiska na szkodniki roślin i możliwością ich wykorzystania w niechemicznych metodach zwalczania; wybitny popularyzator wiedzy entomologicznej i idei gatunkowej ochrony owadów w społeczeństwie, szczególnie wśród młodzieży, autor książek popularnonaukowych w zakresie entomologii; twórca i popularyzator entomonematologii w skali międzynarodowej oraz popularyzator biologicznych metod ochrony roślin

- [P]: ponad 240 publikacji, 21 książek i podręczników
  - [W]: książki: „Owady”, „Biologiczne metody ochrony roślin”, „Nicienie – pasożyty owadów”
  - (3) – [F]: Prezes PTEnt. (1967–89), Czł. Europejskiego Tow. Ent., Prezes PTPK, czł. kom. PAN i wielu rad nauk. (m.in. IZ PAN i IE PAN oraz IOR)
  - [O]: Honorowy Prezes PTEnt., Krzyż Kawalerski OOP, Odzn. Grunwaldzka, tytuł „Zasłużony Nauczyciel”, medal „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”, Medal KEN
- (PW / JL)

* **SAWONIEWICZ Janusz**, dr hab.

- hymenopterolog – wybitny specjalista w zakresie systematyki i taksonomi błonkówek pasożytniczych, głównie *Ichneumonidae* – opisy nowych taksonów, rewizje systematyczne; ponadto liczne prace z zakresu teorii i praktyki zoocenologii [prac. nauk. Uniw. w Białymstoku]
- (red)

SCHILLE Fryderyk

- ur. 20 XII 1850 w Młada Boleslav [Czechy], zm. 14 II 1931 w Strzałkowie k. Stryja (woj. stanisławowskie)
  - studia leśnicze w Mariebrunn i Pradze (ok. 1870)
  - (1) – lepidopterologia – faunistyka i biologia motyli; ponadto pionierskie badania nad *Apterygota* i *Thysanoptera*
  - (2) – [P]: kilka publikacji ent.
  - [W]: „Przyczynek do fauny Szczeciogonek (*Apterygonea*) Galicyi”, „Materyały do fauny owadów krajowych. II”, „Fauna motyli Polski” (z → J. ROMANISZYDEM)
- (JP)

SCHNEIDER Józef

- ur. 1874 w Stebniku [Galicja wschodnia], zm. 21 V 1959 w Żywcu
- absolwent Szkoły Leśniczych w Bolechowie (1892)
- (1) – lepidopterologia i hymenopterologia
- (2) – opracowanie polskich gatunków z rodziny przeziernikowatych (*Lepidoptera: Sesiidae*) oraz innych rodzin *Lepidoptera*, ponadto *Hymenoptera* i *Coleoptera (Scolytidae)*
- [P]: 10 publikacji ent.

- (3) – [F]: czł. PZE (od lat międzywojennych)
 – [O]: Krzyż OOP, Złota Odzn. PTTK, Honorowa Odzn. Pol. Związku Narciarskiego

(JP)

SCHNEIDER Zbigniew, prof. dr

- ur. 14 VIII 1910 w Dobrohostowie, zm. 14 IV 1999 w Katowicach
 – inż. (1938) – PL Lwów; dr (1958) – SGGW Warszawa; doc. (1959), prof. nadzw. (1969), prof. zwycz. (1974)

- (1) – entomologia leśna – gradacyjne pojawy szkodników
 (2) – ocenie wpływu zanieczyszczeń przemysłowych na entomofaunę leśną w rejonie Śląska
 – [P]: autor ponad 100 publikacji, w tym 20 książek i podręczników
 – [W]: „Atlas owadów leśnych”, „Szkodniki drzew liściastych zarejestrowane w GOP w okresie 1966–1970”, „Atlas uszkodzeń drzew i krzewów przez owady i pajęczaki”
 (3) – [F]: Kier. Zakł. IBL w Katowicach (1969–75)
 – [O]: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, Nagr. Kom. Nauki i Techniki PAN

(JL)

SĘCZKOWSKA Katarzyna, dr

- ur. 15 III 1925 we wsi Zakręt (k. Krasnegostawu), zm. 23 I 2001 w Lublinie; pochowana na Cmentarzu w Krasnymstawie
 – mgr (1951), dr (1960) – UMCS Lublin

- (1) – tysanopterolog – faunistyka i ekologia *Thysanoptera* na obszarze Polski śr.-wsch.
 (2) – wykazanie kilku gatunków nowych dla fauny Polski; badania nad biologią i znaczeniem gospodarczym wciornastków będących szkodnikami roślin uprawnych
 – [P]: 30 publikacji nauk., liczne referaty i recenzje
 – [W]: „*Thysanoptera* kserotermicznych zespołów roślinnych Wyżyny Lubelskiej”, „A preliminary report on the occurrence and economic significance of the *Thysanoptera* insect species in Lublin Province”
 (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Medal „Nauka w Służbie Ludu” (1975), Krzyż Kawalerski OOP (1984)

(a / MB)

SIEMASZKO Wincenty, prof. dr hab.

– ur. 5 IV 1887 w Wilnie, zm. 20 VI 1943 w Warszawie
– studia w Moskwie i Petersburgu (1908–13), dr (1923), hab. (1924) – UJ Kraków, prof. nadzw. (1924), prof. zw. (1936) – SGGW Warszawa; czł.–kosp. TNW

- (1) – światowej sławy mikolog – m.in. studia nad grzybami owadobójczymi i owadorostami Holarctyki (wspólnie z żoną → J. WORONIEC-KĄ-SIEMASZKOWĄ) i zoocecidiami Palearktiki
- (2) – opisy 5 nowych dla nauki owadorostów, pierwsza inwentaryzacja owadorostów Polski; zbadanie mikoflory towarzyszącej kornikom
– [P]: ok. 40 publikacji mikologicznych, w tym kilka poświęconych owadorostom
– [W]: „Owadorosty polskie i palearktyczne” (współ.), „Studia nad grzybami owadobójczymi Polski”, „Zespoły grzybów towarzyszących kornikom polskim”
– [Z]: kol. dowodowa (w tym typy opisowe) owadorostów ze zbiorów *Coleoptera* → SZ. TENENBAUMA
- (3) – [F]: Kier.: Prac. Mikologiczno-fitopatologicznej Roln.–Sadowniczej Stacji Doświadczalnej w Suchumi na Kaukazie (1913–21) i Zakł. Fitop. SGGW (1921–39), czł. Komisji Fizj. PAU, Societé Linneenne [Francja] i American Mycological Society [USA], czł.–kosp. TNW

(JP)

SIERPIŃSKI Zbigniew, prof. dr hab.

– ur. 25 X 1926 w Dańcach (k. Włodawy), zm. 15 III 1985 w Warszawie; pochowany we Włodawie na Cmentarzu Parafialnym
– mgr inż. (1951) – SGGW Warszawa; dr (1961), hab. (1968), doc. (1968), prof. nadzw. (1974) – IBL Warszawa

- (1) – entomologia leśna – prognozowanie pojawów szkodliwych owadów leśnych; szkodniki upraw i młodników sosnowych; zwalczanie szkodników wtórnych drzew iglastych; wpływ emisji przemysłowych na dynamikę populacji szkodliwych owadów leśnych
- (2) – [P]: ponad 200 prac, w tym ok. 70 publikacji naukowych, 9 podręczników, skryptów i słowników i ok. 50 dokumentacji; autor licznych recenzji, scenariuszy filmów popularno-naukowych i referatów
– [W]: „Ważniejsze owady – szkodniki korzeni drzew i krzewów leśnych”, „Stan zdrowotny lasów Polski”, „Ochrona lasu” (współ.)

- (3) – [F]: Czł.: KNL i KOR PAN, RN IBL, RN Świętokrzyskiego PN, Czł. Rad Red.: „Folia Forestalia Polonica”, „Las Polski”, „WE”; Czł. Red. oraz Red. Działowy (1971–79) pisma „Postępy Techniki w Leśnictwie”; Red. Naczelny miesięcznika „Sylvan” (1979–85); Z-ca Przew. PTL i PTEnt, Czł. Sekcji Roboczej IUFRO
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1965), Krzyż Kawalerski OOP (1980), Odzn. „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego” (1978); Złota Odzn. Honorowa PTL (1980); Medal Pamiątkowy PTL (1982); Złota Odzn. PTEnt., Medal „Za Zasługi dla IBL”, Zesp. Nagr. Państwowa II-st (1980), Złoty Medal „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”

(AS)

SIKOROWA Aleksandra, prof. dr hab.

- ur. 7 VIII 1924 w Rembiosze
- mgr (1952), dr (1960) – UMK Toruń; hab. (1975), prof. nadzw. (1985) – ART Olsztyn
- (1) – biologia, ekologia, ochrona i rekultywacja wód śródlądowych; badania fauny dennej – jej funkcja w ekosystemach, skład gatunkowy, powiązania ekologiczne i znaczenia wskaźnikowe; badania fauny w aspekcie zmian zachodzących w jej zespołach pod wpływem zabiegów rekultywacyjnych [emeryt. prof. ART w Olsztynie]
- (2) – rewizja krajowych gatunków z rodziny *Chaoboridae* (statystyczne opracowanie cech systematycznych wszystkich stadiów rozwojowych); podanie gatunków nowych dla fauny Polski (ich rozmieszczenie geograficzne, znaczenie w ekosystemach, migracje gatunków wodnych)
- [P]: ponad 60 rozpraw i monografii
- [W]: „Wpływ usuwania wód hypolimnionu na zachowanie się fauny dennej profundalu Jeziora Kortowskiego”, „Changes of the distribution and number of the bottom fauna as an effect of artificial lake aeration”, „Morfologia, biologia i ekologia gatunków *Chaobotus* LICHT. (*Diptera*, *Culicidae*) występujących w Polsce”
- (3) – [F]: Prodz. Wydz. Ochr. Wód i Rybactwa Śródlądowego (1969–73) oraz Czł. RN Inst. Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973)

(a)

SIMM Kazimierz, prof. dr hab.

- ur. 9 I 1884 w Tarnowie, zm. 24 IX 1955 w Poznaniu; pochowany na Cmentarzu Parafialnym św. Jana Vianney w Poznaniu
- mgr (1908) – UJ Kraków; dr (1920) – UP Poznań; hab. (1927) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1937), prof. zwyczaj. (1946) – UP Poznań
- (1) – entomologia rolna – morfologia i biologia gatunków szkodliwych, ochrona roślin
- (2) – [P]: ponad 100 publikacji naukowych, z których połowa to prace entomologiczne; autor pierwszego podręcznika entomologii w języku polskim
  - [W]: „*Phytomyza lateralis* – ein Beitrag zur Morphologie und Biologie der Agromyziden”, „Korówka wełnista (*Schizoneura lanigera* HAUSM.)”, „Słepik różany (*Typhlocyba rosae* L. – Die Rosenzwerzikade). Ein Beitrag zur Kenntnis der Jassiden”
- (3) – [F]: Czł.: Komisji Fizj. PAU (od 1918) i Komisji Współpracy w Ochr. Roślin MriRR, Przew.: Komisji Biol. PTPN, Państwowej Rady Ochr. Przyr. (1950) oraz Komisji Słownictwa Biol. przy Wydz. II PAN (1955), Kier. Kat. Zool. (1937–39, 1945–55) i Dziekan Wydz. Matematyczno-Przyr. UP w Poznaniu (1947–48)

(KB)**SITOWSKI Ludwik**, prof. dr hab.

- ur. w 1880 w Starym Sączu, zm. 20 XI 1947 w Poznaniu
- mgr, dr, hab. – UJ Kraków; prof. nadzw. (1919); prof. zwyczaj. – UP Poznań
- (1) – entomologia leśna – badania nad biologią gatunków szkodliwych i znaczenia ich pasożytów w ochronie lasu
- (2) – [P]: blisko 40 publikacji nauk., w tym 22 entomologiczne
  - [W]: „Strzygonia choinówka (*Panolis flammea* SCHIFF.) i jej pasożyty na ziemiach polskich”, „Do biologii pasożytów borecznika (*Lophyrus* LATR.)”, „*Pimplinae* i *Braconidae* jako pasożyty przezierników (*Sesiidae*)”
- (3) – [F]: Kier.: Kat. Zool. (1919–37) i Kat. Ent. Stos. UP w Poznaniu

(KB)

SKALSKI Andrzej W., dr

- ur. 14 V 1938 w Krakowie, zm. 16 IX 1996; pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
- mgr (1963) – UJ Kraków; dr (1978) – UAM Poznań
  - (1) – entomolog i hydrobiolog – badania nad entomofauną kopalną i jaskiniową; prace z zakresu filogenezy i systematyki *Lepidoptera*, ochrony przyrody oraz systematyki słodkowodnych *Amphipoda*
  - (2) – opisy wielu nowych gatunków motyli, przede wszystkim z bursztynu, opracowanie systematyki *Amphipoda* – głównie z rodzaju *Niphargus* i pokrewnych
    - [P]: autor 248 publikacji w tym 158 prac nauk., zeszytu z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (z → J. BUSZKO)
    - [W]: cykl: „Studies on the *Lepidoptera* from fossil resins”, książka „Zmiany, zagrożenia, ochrona i założenia monitoringu lepidopterofauny Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej”
    - [Z]: *Lepidoptera* i *Coleoptera* oraz bogata biblioteka (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu)
  - (3) – [F]: Dyr. Muz. Okręgowego w Częstochowie, Przew. Oddz. częstochowskiego PTEnt., Przew. Sekcji Lepid. PTEnt. (1980–89), Czł. ZG PTEnt.

(WK)*** SKARŻYŃSKI Dariusz, dr**

- apterolog – specjalista w zakresie krajowych skoczogonków (*Collembola*), głównie związanych ze środowiskami wilgotnymi; [prac. nauk. UWR we Wrocławiu]

(red)**SKIERSKA Barbara, doc. dr hab.**

- ur. 2 VIII 1928 w Siemienicach (pow. Kutno), zm. 13 VII 1978 w Gdańsku; pochowana w Gdańsku - Wrzeszczu na Cmentarzu Srebrzysko
- mgr (1952), dr (1962), hab. (1973) – UMK Toruń; doc. (1974) – IMMiT Gdynia
  - (1) – akaroentomologia medyczna – faunistyka, ekologia, biologia i taksonomia *Culicidae* i hematofagicznych *Ceratopogonidae*; faunistyka i ekologia różnych grup stawonogów o znaczeniu sanitarnym i epidemiologicznym (synantropijne *Muscidae*, *Simuliidae*, *Siphonapte-*

ra, *Ixodidae*, drobne *Acari*); badania nad zwalczaniem stawonogów szkodliwych dla zdrowia przy zastosowaniu entomofilnych nicieni z rodzaju *Neoaplectana*

- (2) – wykrycie 3 gat. *Culicidae* oraz 12 gat. *Ceratopogonidae* nowych dla fauny Polski
– [P]: 88 publikacji, w tym 4 rozdziały książek i 2 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
- (3) – [F]: Sekr.: Ogólnopolskiego Zesp. Dipterologów (1960–72) oraz Zesp. Specjalistycznego *Culicidae* Kom. Parazytologii PAN (1965–68); Wicepr. (1969–72, 1974–78) oraz Przew. (1972–74) Oddz. gdańskiego PTEnt., czł. American Mosquito Control Association
– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1974), Odzn. MZiOS „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia” (1977)

(ZW)

SKRZYPCZYŃSKA Małgorzata, prof. dr hab.

– ur. 26 XII 1940 w Wadowicach

– mgr (1963) – UJ Kraków; dr (1971), hab. (1979), prof. nadzw. (1994) – AR Kraków

- (1) – entomologia leśna – entomofauna szyszek drzew iglastych, szkodniki nasion wybranych gatunków drzew liściastych; systematyka, taksonomia i morfologia *Torymidae* (*Hymenoptera*) oraz *Cecidomyiidae* (*Diptera*), wyrośla (zooecidia) – faunistyka, ekologia; [prof. AR w Krakowie]
- (2) – poznanie morfologii, biologii i znaczenia gospodarczego owadów uszkadzających nasiona, szyszki i owoce wybranych gatunków drzew leśnych; opisy 2 nowych gatunków; ustalenie składu entomofauny szyszek modrzewia, jodły i świerka, głównie w parkach narodowych, w odniesieniu do dwóch pierwszych gatunków pionierskich w skali światowej; badania nad gęstością populacji owadów i roztozczy powodujących wyrośla na liściach różnych gatunków drzew
– [P]: ponad 200 publikacji, w tym 120 oryg. prac nauk. i 2 książki
– [W]: „Znamionek modrzewiowiec *Megastigmus pictus* (FÖRSTER) (=syn. *Megastigmus seitneri* HOFFM.) (*Hymenoptera*, *Torymidae*) oraz jego pasożyty: *Eupelmus urozonus* DALM. (*Hymenoptera*, *Eupelmidae*) i *Mesopolobus zetterstedtii* (DALLA TORRE) (*Hymenoptera*, *Pteromalidae*)”, „*Megastigmus suspectus* BORRIES, 1895 (*Hymenoptera*, *Torymidae*), its morphology, biology

and economic significance”, „Entomofauna of the cones of the European larch (*Larix decidua* MILL.) and Polish larch (*Larix polonica* RAC.) in Poland”

– [Z]: kol. szkodników nasion (ponad 10 000 ex.) oraz wyrosli (ok. 900 ex.) – KEL AR w Krakowie

(3) – [F]: Wicepr. Grupy Roboczej IUFRO „Cone and Seed Insects” (1992–2000), Przew. Sądu Polubownego PTEnt. (od 1998)

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1986), Krzyż Kawalerski OOP (2000)

(a)

SKURATOWICZ Wacław, czł. hon. PTEnt., prof. dr

– ur. 18 II 1915 w Demarynie (Zach. Syberia), zm. 27 III 1989 w Poznaniu; pochowany tamże na Cmentarzu Parafialnym św. Jana Vianney

– mgr (1945), dr (1948), doc. (1955), prof. nadzw. (1960), prof. zwycz. (1971)

– UAM Poznań

(1) – entomologia parazytologiczna – badania dotyczące zewnętrznych pasożytów stałocieplnych kręgowców; systematyka, taksonomia, morfologia, faunistyka, zoogeografia, biologia, ekologia i znaczenie epidemiologiczne pcheł (*Siphonaptera*); faunistyka i ekologia muchówek z rodziny *Nycteribiidae* (*Diptera*, *Pupipara*) i wszołów (*Mallophaga*) występujących na ssakach

(2) – pionierskie badania nad *Siphonaptera*, liczne nowe dane o *Siphonaptera* krajów bałkańskich i Mongolii; badania układu „pasożyt – żywiciel”, wyznaczenie zasięgów rozmieszczenia gatunków i podgatunków pcheł; jego imieniem nazwano 2 taksony owadów i 1 gatunek przywry

– [P]: 80 publikacji nauk., z których 31 dotyczy ektopasożytów

– [W]: „Materiały do fauny pcheł (*Aphaniptera*) Polski”, „Fleas (*Siphonaptera*) collected of small mammals and birds in Bulgaria” (z → K. BARTKOWSKĄ), „Pchły (*Siphonaptera*) występujące na ssakach drapieżnych (*Carnivora*) w Polsce”

– [Z]: kol. *Siphonaptera* (Muz. ZZS UAM w Poznaniu)

(3) – [F]: Kier. Kat. i ZZS (1955–84) oraz Prodz. BiNOZ UAM w Poznaniu (1956–60), Czł.: Rady Głównej MOiSW (1966–69), Kom. Parazytologii i Kom. Zool. PAN, IOR w Poznaniu oraz IZ PAN w Warszawie

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1969), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Medal KEN (1977), Medal 9 Pułku AK Ziemi Zamojskiej (1989), Czł. Honorowy PTEnt.

(KB)

SMOLARZ Stanisława, dr

– ur. 3 XI 1930 w Bełżycach

– mgr inż. (1954), dr (1969) – SGGW Warszawa

- (1) – entomologia i akarologia sadownicza – fizjologia i zwalczanie szkodników; apidologia – badania nad przenikaniem pestycydów do nektaru drzew owocowych oraz toksycznością insektycydów dla pszczoł, [emeryt. prac. SGGW w Warszawie]
- (2) – [P]: 51 prac nauk., 2 książki i szereg artykułów popularno-nauk.
– [W]: „Biologia mszycy śliwowo-trzcinowej *Hyalopterus pruni* (GEOFF.)”, „Badania nad pobieraniem pokarmu przez mszycę śliwowo-trzcinową *Hyalopterus pruni* (GEOFF.)”, „Metasystox in Nectar of Apple Flowers”
- (3) – [O]: Nagr. 2-st MRLiGŻ (1985)

(a)

SMOLEŃSKI Marcin, dr hab.

– ur. 2 IV 1962 w Warszawie

– mgr inż. (1987), dr (1995); hab. (2000) – SGGW Warszawa

- (1) – koleopterolog – faunistyka i faunologia (zoocenologia) kusakowatych (*Coleoptera: Staphylinidae*); zooindykacja i waloryzacja przyrodnicza, [prac. nauk. MiIZ PAN oraz nauk.-techn. SGGW w Warszawie]
- (2) – diagnostyczny opis poczwarki typowej dla plemienia *Paederini* (*Staphylinidae: Paederinae*); opracowanie algorytmu waloryzacji środowiska przyrodniczego z zastosowaniem zgrupowań kusakowatych; opracowanie wzorca naturalnego, epigeicznego zgrupowania kusakowatych nadmorskich borów bażynowych
– [P]: 26 publikacji nauk.
– [W]: „Description of a typical pupa of the tribe *Paederini* (*Coleoptera: Staphylinidae: Paederinae*)”; „Epigeic staphylinid communities (*Coleoptera: Staphylinidae*) in primary succession on coastal moving dunes of the Słowiński National Park.”; „Model naturalnego, epigeicznego zgrupowania kusakowatych (*Coleoptera: Staphylinidae*) w zastosowaniu do oceny wartości przyrodniczej borów bażynowych”

- (3) – [F]: czł. PTEnt.

(a)

SMRECYŃSKI Stanisław (sen.)

– ur. 18 X 1872 w Porębie Wielkiej (pow. Limanowa), zm. 28 IX 1954 w Krakowie, pochowany tamże na Cmentarzu Rakowickim

– absolwent (1899) – UJ Kraków

(1) – ortopterolog i hemipterolog – faunistyka *Orthoptera* i *Hemiptera*

(2) – [P]: autor 9 prac nauk.

– [W]: „Zbiór pluskwiaków Prof. Dra Stanisława ZARECZNEGO”, „Podręcznik do zbierania i konserwowania zwierząt należących do fauny polskiej. *Orthoptera* – Prostoskrzydłe”, „Materiały do fauny pluskwiaków (*Hemiptera*) Polski” (wydanie pośmiertne)

– [Z]: kol. *Orthoptera* i *Hemiptera* (ok. 20 000 ex.) – MP ISiEZ PAN (Kraków)

(3) – [F]: Czł. Komisji Fizj. PAU

(JP)

SMRECYŃSKI Stanisław (jun.), czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.

– ur. 11 VII 1899 w Regulicach (pow. Chrzanów), zm. 6 IV 1975 w Krakowie, pochowany tamże na Cmentarzu Rakowickim

– dr (1924), hab. (1932), prof. nadzw. (1946), prof. zwycz. (1956) – UJ Kraków; czł.–koresp. PAU (1951)

(1) – embriolog – rozwój ontogenetyczny segmentów puszki głowowej owadów; koleopterolog – systematyka, taksonomia i morfologia *Curculionidae* i *Apionidae*

(2) – rewizje rodzajów i opisy nowych taksonów *Curculionidae*; jego imieniem nazwano kilka gatunkowych owadów

– [P]: 71 publikacji nauk., w tym 37 oryginalnych prac taksonomicznych, klucze do oznaczania, skrypty akad. i podręczniki zool.

– [W]: „Remarques sur le genre *Alophus* SCHÖNHERR (*Coleoptera*, *Curculionidae*)”, „Vorstudien zu einer Monographie des Subgenus *Liophloeodes* WEISE 1894 (*Coleoptera*, *Curculionidae*)”; „Ryjkowce *Curculionidae* W: Klucze do Oznaczania Owadów Polski.” (6 zeszytów)

– [Z]: kol. *Curculionidae* i *Apionidae*, głównie z Europy Śr. (57 000 ex) – MP ISiEZ PAN w Krakowie

(3) – [F]: Sekr. Kom. Badań Fizj. PAU (1947–52); org. i pierwszy Dziek. BiNOZ UJ (1952–55), Kier. Kat. Zool. Syst. (1953–69) i Zesp. Kat. Zool. (1963–68) – UJ w Krakowie

– [O]: Krzyż Kawalerski OOP (1954), Krzyż Oficerski OOP (1960), Medal im. Kopernika PAN

(JP)

SOLMAN Wiktor

– ur. 26 XII 1875, zm. 4 IV 1934 w Krakowie, pochowany tamże na Cmentarzu Salwatorskim

(1) – koleopterolog i kolekcjoner

(2) – [Z]: kol. *Coleoptera* świata (ponad 23 000 ex.) została zapisana MP PAU (obecnie MP ISiEZ PAN) w Krakowie; ok. 5 000 ex. niepreparowanych przekazano do zbiorów IZ PAN (obecnie MiIZ PAN Łomna k. Warszawy)

(3) – [F]: czł. PZEnt (1927–34)

(JP)

SOŁTYS Edward, mgr

– ur. 16 I 1906 we Lwowie; zm. 16 XI 1992 w Toruniu, pochowany tamże na Cmentarzu św. Jerzego

– mgr (1949)

(1) – lepidopterolog – zajmował się *Macrolepidoptera* okolic Lwowa, a po wojnie terenu Pomorza i Kujaw

(2) – [W]: „Motyle większe (*Macrolepidoptera*) okolic Szklą (ziemia jaworowska)”, „Motyle (*Macrolepidoptera*) wydmy Zadroże” oraz „Motyle Ziemi Chełmińskiej i terenów sąsiednich” (z → J. PRÜFFEREM)

– [Z]: kol. *Lepidoptera* zgromadzona przed wojną prawdopodobnie zaginęła, zbiór z okresu powojennego znajduje się w Muz. Regionalnym w Brodnicy

(BU)

SOSIŃSKI Janusz Andrzej, dr inż.

– ur. 17 V 1940 w Krakowie

– mgr inż. (1962) – WSR Poznań; dr (1998) – AR Poznań

(1) – lepidopterolog – biologia, ekologia i rozmieszczenie krajowych *Macrolepidoptera*; badania dotyczące rozsiedlenia lepidopterofauny Polski i zachodzących w niej zmian; wykazanie kilku nowych dla Polski gat. [prac. AR w Poznaniu]

(2) – [P]: ok. 30 publikacji nauk.

– [W]: „The *Lepidoptera* of Poland. A distributional checklist” (wybrane rodziny)

- [Z]: kol. prywatna *Macrolepidoptera*, głównie z Wielkopolski i terenów górskich (22 000 ex.)
- (3) – [F]: Czł. ZG PTEnt. (od 1995) (a)

SOSZYŃSKI Bogusław, dr

- ur. 23 XII 1947 w Łodzi
- mgr (1971) – UŁ Łódź; dr (1982) – IZ PAN Warszawa
- (1) – dipterolog – systematyka, taksonomia i bionomia muchówek z rodziny bzygowatych (*Syrphidae*); faunistyka i zoogeografia *Syrphidae* oraz kilku wybranych rodzin muchówek (*Stratiomyidae*, *Bombyliidae*, *Conopidae*) Polski
- (2) – opracowanie *Syrphidae* wielu rejonów Polski, zwłaszcza Wyżyny Łódzkiej, Pobrzeża Bałtyku, Puszczy Augustowskiej, Gór Świętokrzyskich i innych
  - [P]: ok. 30 publikacji nauk.
  - [W]: „Geneza *Syrphidae* (*Diptera*) Wyżyny Łódzkiej na tle fauny Polski”, „Wykaz zwierząt Polski – *Syrphidae* i *Conopidae*”
  - [Z]: kol. prywatna (ok. 20 000 ex.) *Syrphidae* oraz *Stratiomyidae*, *Bombyliidae* i *Conopidae*, głównie z obszaru Polski
- (3) – [F]: Przew. Oddz. Łódzkiego PTEnt. (1978–86), Przew. Sekcji Dipterologicznej PTEnt. (1983–90 i 1996–2000)
  - [O]: Brązowy Krzyż Zasługi (1982), Złota Odzn. PTEnt. (1986), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998) (a)

SOWA Ryszard, prof. dr hab.

- ur. 7 VII 1936 w Krakowie, zm. 26 XII 1989
- mgr (1957), dr (1963), hab. (1975), doc. (1977), prof. nadzw. (1982) – UJ Kraków
- (1) – hydrobiolog – ekologia wód bieżących; badania nad strukturą zespołów makrofauny rzek i potoków; systematyka i ekologia *Ephemeroptera* i *Plecoptera*
- (2) – uporządkowanie systematyki *Ephemeroptera*, zwłaszcza rodziny *Baetidae* i *Heptageniidae*; opisanie 51 nowych gatunków *Ephemeroptera* i 5 *Plecoptera*; stworzenie oryginalnej klasyfikacji cykli życiowych *Ephemeroptera* wód bieżących Karpat

- [P]: ok. 80 oryg. publikacji
  - [W]: „Ecological characteristics of the bottom fauna of the Wielka Puszcza stream”, „Ecology and biogeography of mayflies (*Ephemeroptera*) of running waters in the Polish part of the Carpathians”
  - [Z]: *Ephemeroptera i Plecoptera* Europy, głównie Karpat – Zakł. Hydrobiologii UJ (Kraków)
- (3) – [F]: Kier. Zakł. Hydrobiologii (1980–89) i Dyr. Inst. Biol. Środowiskowej (1988–89) – UJ w Krakowie, Red. Naczelny „Acta Hydrobiologica”

(SC)

STACH Jan, czł. hon. PTent., prof. dr, czł. rzecz. PAN, czł. czyn. PAU, DHC

- ur. 8 III 1877 w Rzeszowie, zm. 28 VII 1975 w Krakowie, pochowany w Kwaterze Zasłużonych Cmentarza Rakowickiego w Krakowie
- dr (1900) – UJ Kraków; prof. zwyczaj. (1951) – MP PAU Kraków; czł.–koresp. (1923) i czł. czyn. PAU (1945), Doctor Honoris Causa UJ w Krakowie (1947), czł. rzecz. PAN (1958)
- (1) – apterolog – systematyka, taksonomia, morfologia, faunistyka, zoogeografia i filogeneza współczesnych i kopalnych *Apterygota* (głównie *Collembola*)
- (2) – redeskrypcje i opisy nowych taksonów (kilkudziesięciu rodzajów i ponad 270 gatunków); wprowadzenie taksonów wyższej rangi i uporządkowanie systematyki *Collembola*; na jego cześć utworzono kilkanaście nazw rodzajowych oraz kilkadziesiąt gatunkowych
- [P]: ponad 70 publikacji dotyczących wszystkich grup *Apterygota*, w tym odnośne zeszyty serii: „Fauna Ślaskowa Polski”, „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” i „Katalog Fauny Polski” (ponadto wiele prac w zakresie paleontologii i innych działów zoologii)
- [W]: „Apterygoten aus dem Nördlichen und östlichen Spanien gesammelt von Dr F. HASS im Jahren 1914–1919”; cykle: „The Apterygotan fauna of Poland in relation to the world fauna of this group of Insects” i „Materialien zur Kenntnis der Collembolenfauna Afghanistans”
- [Z]: kol. *Apterygota* Świata (ok. 65 000 ex.), w tym kilkaset holotypów i paratypów (MP ISiEZ PAN w Krakowie)

- (3) – [F]: Sekr. Komisji Fizj. PAU (1919–35)
 – [O]: Krzyż Oficerski OOP (1954), Nagr. Państwowa I-st (1954),
 Order Sztandaru Pracy I kl. (1957), Czł. Honorowy: PTEnt.
 (1960) i PTZool. (1963)

(JP)

STACH Stefan

- lepidopterolog działający w okresie międzywojennym, autor kilku prac
 faunistycznych dotyczących motyli: Tatr, Podhala i okolic Krakowa

(red)

* STACHOWIAK Mieczysław, dr inż.

- koleopterolog – specjalista w zakresie chorologii i systematyki biegaczowa-
 tych (*Carabidae*), wieloletnie badania nad chrząszczami solniskowymi i
 słonawiskowymi różnych części Polski [prac. nauk. ART w Bydgoszczy]

(red)

STACHOWIAK Paweł, dr inż.

- ur. 5 V 1952
 – mgr inż. (1977), dr (1985) – AR Poznań
 (1) – koleopterolog – badania ekologiczno-faunistyczne głównie nad
 chrząszczami z nadrodziny ryjkowców (*Curculionoidea*) Polski; po-
 nadto prace z zakresu entomologii leśnej
 (2) – [P]: autor ponad 70 oryg. prac nauk.
 – [W]: „Ryjkowcowate (*Coleoptera*, *Curculionidae*) Babiej Góry”,
 „Ryjkowce: *Rhinomaceridae* (= *Nemonychidae*), *Attelabidae*,
Curculionidae (*Coleoptera*) drzew i krzewów Puszczy Zielonka
 koło Poznania”, „Ryjkowce – *Anthribidae*, *Rhinomaceridae*,
Apionidae, *Curculionidae* – *Coleoptera* zbiorowisk roślinnych
 leśno-stepowego rezerwatu w Bielinku nad Odrą”
 (3) – [F]: Czł. PTEnt.

(EB)

STANIEC Bernard, dr

- ur. 13 VII 1960 w Jaszczowie
 – mgr (1984), dr (1995) – UMCS Lublin
 (1) – koleopterolog – morfologia stadiów przedimaginalnych, taksono-
 mia, biologia i faunistyka kusakowatych (*Staphylinidae*) Polski, fau-
 nistyka *Curculionoidea* i *Psellaphidae*, [adiunkt UMCS w Lublinie]

- (2) – opracowanie morfologii i cyklu życiowego niektórych gatunków rodzajów *Bledius* i *Aploderus* (*Staphylinidae*); opisanie 8 nieznanymi poczwerek z rodzajów *Quedius* i *Philonthus* oraz klucz do oznaczenia poczwerek *Staphylininae*; podanie kilkunastu nowych dla fauny krajowej gatunków *Staphylinidae*
- [P]: 61 publikacji, w tym 57 oryg. prac nauk.
  - [W]: „A description of the developmental stages of *Aploderus caelatus* (GRAVENHORST, 1802) (*Coleoptera*, *Staphylinidae*)”, „Biology of *Aploderus caelatus* (GRAVENHORST, 1802) (*Coleoptera*, *Staphylinidae*)”, „Comparative morphology of the mature larvae of the *Bledius* species inhabiting the loessic soils of the Middle-eastern Poland”
  - [Z]: kol. prywatna (w Milejowie k. Lublina) *Staphylinidae* – ok. 12 000 ex., inne *Coleoptera* – ok. 1500 ex.
- (a)

STARZYK Jerzy Ryszard, prof. dr hab.

- ur. 15 III 1942 we Lwowie
- mgr (1964) – UJ Kraków; dr (1969), hab. (1976) – AR Kraków; prof. (1987)
- (1) – entomologia leśna – badania nad kambio- i ksylofagicznymi chrząszczami z rodziny kózkowatych (*Cerambycidae*); szkodniki wtórne i niszczące drewno, z uwzględnieniem zagadnień gospodarczo-leśnych; dendrofilna entomofauna parków narodowych i rezerwatów przyrody; ochrona lasu – badania nad wpływem biopreparatów i juvenoidów na entomofaunę epigeiczną, oraz nad doskonaleniem metod prognozowania pojawu i ograniczania liczebności szkodników wtórnych; koleopterologia – chrząszcze kambio- i ksylofagiczne (*Cerambycidae*, *Buprestidae*, *Curculionidae* i *Scolytidae*) oraz ich znaczenie w biocenozie i gospodarce leśnej; [prof. AR w Krakowie]
- (2) – opracowanie monograficzne kilkunastu gatunków chrząszczy z rodziny *Cerambycidae* oraz fauny kózkowatych kilku górskich parków narodowych; opracowanie oryginalnej metodyki jakościowo-ilościowych badań ekologicznych nad owadami kambio- i ksylofagicznymi oraz metod prognozowania pojawu i ograniczania wielkości i rozmiaru szkód wyrządzanych przez szkodniki wtórne; wyodrębnienie zgrupowań i zespołów owadów kambio- i ksylofagicznych występujących w różnych typach drzewostanów gospodarczych

- [P]: 183 publikacji, w tym 61 oryg. prac badawczych
  - [W] książki: „Owady niszczące drewno”, „Atlas szkodliwych owadów leśnych”, „Atlas owadów uszkadzających drewno”
  - [Z]: *Cerambycidae* Polski (ok. 15 000 ex.) oraz 2 000 żerowisk – KEL AR w Krakowie
- (3) – [F]: Kier. KEL (od 1981) i Prodz. Wydz. Leśn. (od 1999) – AR w Krakowie, Red. Serii Leśnej Wyd. AR (od 1978), Czł. Rady Programowej „Journal of Applied Entomology” (od 1978), Red. „PPE” (1988–92), Czł. Kolegium Red. „Acta Agraria et Silvestria” (od 1999), Wicepr. KNL PAN (1996–99), czł. wspierający PAU (1992), Sekr. Komisji Nauk Roln. PAU (od 1992)
- [O]: Nagr. MNSWiT (1970, 1978, 1984), Nagr. MOŚZNiL (1996, 1999), Złoty Krzyż Zasługi (1987), Krzyż Kawalerski OOP (1998), Medal KEN (1999)
- (a)**

STAWARSKI Inocenty, dr

- ortopterolog działający w okresie powojennym, prace z zakresu faunistyki i chorologii krajowych *Orthoptera*
- (red)**

* STEBNICKA Zdzisława, dr

- koleopterolog – światowej sławy specjalistka w zakresie chrząszczy z nadrodziny żuków (*Scarabaeoidea*) – liczne rewizje i opracowania regionalne, większość publikacji dotyczy taksonów z podrodziny *Aphodiinae* Krainy Orientalnej i Australijskiej, opisy kilkuset gatunków nowych dla wiedzy; autorka 3 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczania Owadów” [prac. nauk. I SiEZ PAN w Krakowie]
- (red)**

STĘPNIEWSKA Klementyna, dr

- ur. 9 IX 1906 w Słomczynie (k. Warszawy), zm. 4 I 1984 w Warszawie, pochowana na Cmentarzu Parafialnym w Brwinowie k. Warszawy
  - absolwentka (1930) – SGGW Warszawa; inż. (1931); dr (1946) – UMCS Lublin
- (1) – entomologia stosowana – badania nad stonkami z rodzaju susówka (*Phyllotreta*) oraz cyklami rozwojowymi niektórych rośliniarek

(*Tenthredinidae*) i roztoczy (przędziorków i rozkruszków) ważnych dla sadownictwa i warzywnictwa

- (2) – [P]: ponad 70 publikacji, w tym kilka podręczników ochrony roślin uprawnych
– [W]: „Badania nad rozwojem i biologią pchełki smużkowej – *Phyllotreta nemorum* L.”, „Szkodniki drzew i krzewów owocowych”, „Najważniejsze szkodniki i choroby roślin uprawnych” (z M. WILIŃSKIM)
- (3) – [F]: Kier. Zesp. Badania Szkodników Sadów IOR w Puławach (od 1951) i Dyr. IOR w Warszawie (1953–55), Kier. Zakł. Ent. Stos. WSR w Olsztynie (1965–69), czł. PZE / PTEnt. (1932–84), PTZool (1946–84), PTPK (1950–84)
– [O]: Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Srebrny Krzyż Zasługi (1959)

(JP)

STOBIECKI Stefan Antoni, inż.

– ur. 19 VIII 1859 w Krakowie, zm. 22 V 1944 w Tarnowie; pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie
– inż. (1887) – PL Lwów

- (1) – koleopterolog – kolekcjoner i faunista
- (2) – [P]: autor 10 publikacji z zakresu entomologii i muzealnictwa (autor regulaminu Muzeum Fizjograficznego w Krakowie); na jego cześć nazwano kilka gatunków chrząszczy
– [W]: „Do fauny Babiej góry – sprawozdanie z wycieczek entomologicznych na Babią górę w latach 1878–1880”, „Pluskwiaki (*Rhynchota*) Podola Galicyjskiego i północnej Bukowiny”, „Chrząszcze (*Coleoptera*) ś.p. Wojciecha MACZYŃSKIEGO w zbiorach entomologicznych Śląskiego Muzeum Przyrodniczego w Katowicach. Kózki (*Cerambycidae*)”
– [Z]: kol. *Coleoptera* i *Hemiptera* (ok. 250 000 ex.) z bogatą dokumentacją archiwalną – MP ISiEZ PAN (Kraków)
- (3) – [F]: czł. Komisji Fizj. i Komisji Muz. PAU

(JP)

STÖCKL August

– lepidopterolog działający na początku XX w., autor kilku prac faunistycznych dotyczących motyli Małopolski

(red)

STRAWIŃSKI Konstanty, prof. dr hab.

– ur. 22 V 1892 w Kursku [Rosja], zm. 17 VIII 1966 w Lublinie; pochowany tamże w Alei Zasłużonych na Cmentarzu przy ul. Lipowej

– mgr (1917) – Uniwersytet w Charkowie; dr (1927) – UP Poznań, hab. (1939) – PL Lwów; prof. zwyczaj. (1944) – UMCS Lublin

(1) – entomologia leśna, stosowana i ochrona roślin – badania nad biologią owadów, w tym szkodliwych i różne sposoby ich zwalczania; systematyka, taksonomia, ekologia, faunistyka i fenologia owadów z różnych grup systematycznych, głównie pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*)

(2) – pionierskie badania w zakresie ochrony roślin, autorstwo licznych podręczników z tego zakresu, biocenologia *Heteroptera*

– [P]: 359 publikacji, w tym 79 prac nauk., 41 szkiców historycznych, biografii, nekrologów i sprawozdań oraz 19 podręczników i poradników

– [W]: „Badania nad fauną pluskwiaków drzew i krzewów w Polsce”, „Korniki ziem Polski (*Ipidae*)”, książka „Ochrona roślin”

– [Z]: kol. *Heteroptera* Europy uległa częściowemu rozproszeniu, część w Lublinie – Zakł. Zool. UMCS

(3) – [F]: org. (1944), Dziek. Wydz. Mat.-Przyr. (1944–45) i Prorektor (1945–47) UMCS w Lublinie, Czł.: Prezydium Tow. Wiedzy Powszechniej (1950–66) i Prezydium Kom. Zool. PAN, Dyr. IZ UMCS (1952–64), Prezes PZE / PTEnt. (1953–66)

– [O]: Krzyż OOP (1946), Złoty Krzyż Zasługi (1954), Krzyż Komandorski OOP (1957)

(JŁ)

STROJNOWSKI Ryszard, doc. dr inż.

– ur. 26 VIII 1921 w Krzemieńcu [Ukraina], zm. 22 III 1980 w Krakowie; pochowany tamże na Cmentarzu Rakowickim

– inż. (1968), mgr (1954) – UJ Kraków; dr (1962), doc. (1968) – WSR Kraków

(1) – entomologia leśna i rolnicza – badania nad szkodnikami wtórnymi drzew i krzewów owocowych; bionomia mało znanych gatunków z rodzin *Cerambycidae* i *Buprestidae*; owady minujące liście drzew owocowych; szkodniki roślin motylkowatych na terenie południowej Polski

- (2) – wyjaśnienie przyczyny niskich plonów nasion komonicy i esparcety
– [P]: 33 publikacje, w tym 22 prace nauk.
– [W]: „Naśliwiec lilipucik – *Tetrops praeusta* L. (*Col.*, *Cerambycidae*) szkodnik drzew owocowych”, „Badania nad błonkówkami (*Hymenoptera – Parasitica*) pasożytującymi na szkodnikach sadów”
- (3) – [F]: Wicedyrektor IOR AR Kraków (1970–80), Kier. Zawodowego Studium Zaocznego Wydz. Ogr. (1970–72) i Prodz. Wydz. Ogr. (1972–80) – AR w Krakowie; Czł. Zarządu Pol. Stowarzyszenia Filmu Nauk. i Zesp. Problemowego Filmu Badawczego PAN
– [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Srebrna Odzn. „Zasłużony dla Ziemi Częstochowskiej”, Nagr. MNSWiT
- (AW)

STROJNY Władysław, prof. dr hab.

- ur. 17 IV 1923 w Mikołajowicach (pow. tarnowski), zm. 14 VIII 1992 we Wrocławiu; pochowany tamże na Cmentarzu w Sępolnie
- mgr inż. (1950) – UJ Kraków; dr (1952), hab. (1962) – WSR Poznań; prof. nadzw. (1973); prof. zwycz. (1988) – AR Wrocław
- (1) – entomologia leśna, oraz biologia, ekologia, morfologia i faunistyka owadów, głównie chrząszczy z rodziny kózkowatych (*Cerambycidae*)
- (2) – [P]: 67 oryginalnych prac, 136 artykułów i publikacji popularno-naukowych, oraz 26 książek; wybitne osiągnięcia w dziedzinie fotografii przyrodniczej
– [W]: cykl „Szkodniki drewna drzew szybko przyrastających”; książki: „Spotkania z owadami”, „Świat owadów”
- (3) – [F]: Prodz. Wydz. Zootechn. (1969–72) i Dyr. Inst. Biol. Podstaw Produkcji Zwierzęcej (1973–82) – AR Wrocław; czł. Związku Artystów Fotografików i Międzynarodowej Federacji Fotograficznej
– [O]: Medal X-lecia Polski Ludowej, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Złota Odznaka LOP, Krzyż Kawalerski OOP, Złota Odzn. „Zasłużony dla Woj. Wrocławskiego i Miasta Wrocławia”, „Zasłużony Nauczyciel PRL”, Złota Odzn. PTent., Medal KEN, Złota Odzn. Honorowa PTPK
- (TZ)

STUDZIŃSKI Andrzej, dr inż.

- ur. 7 VIII 1939 w Długiem, zm. 11 II 1996 w Poznaniu, pochowany na Cmentarzu w Skórzewie
- inż. (1954), mgr (1956) – WSR Poznań; dr (1977) – IOR Poznań
  - (1) – entomologia stosowana – rejestracja szkodników roślin i prognozowanie ich pojawów; fauna sówkowatych (*Noctuidae*); zwalczanie szkodników warzyw, upraw rolniczych i roślin zielarskich
  - (2) – opracowanie podstaw sygnalizacji, prognozowania i systemu rejestracji pojawów szkodliwych owadów; poznanie składu gatunkowego piętnówek (*Hadeninae*) Polski; współudział w opracowaniu owadów i roztoczy występujących na uprawnych i dzikich gatunkach roślin krzyżowych
    - [P]: ok. 150 publikacji, 3 poradniki i instrukcje
    - [W]: „Piętnowki w Polsce – *Hadeninae, Noctuidae, Lepidoptera*”, „Insects and mites associated with cultivated and weedy cruciferous plants in Poland and Central Europe”, „Terminarz Ochrony Roślin Rolniczych”
  - (3) – [F]: Kier. Prac. Rejestracji Chorób i Szkodników IOR (1960–64), Kier. Zakł. Upowszechniania Postępu Roln. IOR (1964–69), Kier. Prac. Ent. Inst. Przemysłu Zielarskiego (od 1972), czł. PTEnt
    - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1969), Zesp. Nagr. Państw. II-st

(JL)

STUGLIK Zdzisław Marian

- ur. 19 IX (lub 7 VIII) 1903 w Oświęcimiu, zm. 5 XI 1943 w Oświęcimiu i tam został pochowany
- absolwent (1926) – UJ Kraków
  - (1) – lepidopterolog – faunistyka i ekologia motyli; wychowanek → J. FUDAKOWSKIEGO i → W. NIESIOŁOWSKIEGO
  - (2) – badania nad fauną motyli większych województwa śląskiego (głównie Pogórza Cieszyńskiego i Beskidu Śląskiego); koordynacja polskich amatorskich badań fauny motyli w województwie śląskim
    - [P/W]: 3 publikacje naukowe: „Materiały do poznania fauny motyli Śląska (*Macrolepidoptera*)”, „Rozmieszczenie motyli większych w zespołach roślinnych Pogórza Cieszyńskiego”, „Przyczynek do badań nad fauną motyli Śląska. (*Macrolepidoptera*)”

- [Z]: kol. *Lepidoptera*, głównie Pogórza Cieszyńskiego i Beskidu Śląskiego – Muz. Górnośląskie w Bytomiu (losy kolekcji zebranej w Truskawcu nie są znane)
- (3) – [F]: Kolektor MP im. Jarosłów w Truskawcu (1927–29), Kolektor a następnie Asystent Oddz. Przyr. Muz. Śląskiego w Katowicach (1929–39)
- (TH)

STYPA-MIREK Wiesława Anna, mgr

- ur. 14 VII 1928 w Ostrowie Wielkopolskim, zm. 13 III 1973 w Poznaniu
– mgr (1952) – UAM Poznań
- (1) – koleopterolog (*Chrysomelidae*) i limnolog; zasłużona działaczka na polu ochrony przyrody Wielkopolski
- (2) – [W]: „Stonkowate pól uprawnych”, „Materiały do dyskusji nad fauną użytków rolnych”, „Stonkowate (*Coleoptera*, *Chrysomelidae*) Poznania i okolicy”
- (3) – [F]: Kier. Biura Zarządu Okręgowego LOP w Poznaniu (1962–71)
- (SM)

SUMIŃSKI Stanisław Michał, dr

- ur. 8 V 1891 w Bolesławiu (k. Olkusza), zm. 11 III 1943 w obozie koncentracyjnym „Majdanek”
– dr (1919) – UJ Kraków
- (1) – entomolog i herpetolog, faunista oraz popularyzator wiedzy przyrodniczej
- (2) – opracowania faunistyczne prostoskrzydłych (*Orthoptera*) i ważek (*Odonata*)
- [P]: autor kilkudziesięciu publikacji nauk. i popularno-nauk., oraz ponad 500 odczytów i pogadań radiowych
- [W]: „Materiały do fauny ważek (*Odonata*) ziem polskich”, książki: „Przewodnik zoologiczny po okolicach Warszawy” (z → Sz. TENENBAUMEM), „Podręcznik biologii”
- (3) – [F]: współpr.: Komisji Fizj. TNW (od 1918), IBDN (od 1920), PAU (od 1924)
- [O]: Złoty Krzyż Zasługi
- (MB)

SUSKI Zbigniew Waclaw, prof. dr hab.

- ur. 24 I 1931 w Warszawie, zm. 6 I 1993; pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Skierniewicach
- inż. (1954), mgr (1955) – SGGW Warszawa; dr (1963) – Cornell University [USA]; hab. (1968) – SGGW Warszawa; prof. nadzw. (1973), prof. zwycz. (1984)
  - (1) – systematyka roztoczy, szczególnie z rodziny *Tarsonemidae*; badania nad biologią i ekologią szkodników roślin sadowniczych (roztoczy i owadów)
  - (2) – światowej sławy systematyk roztoczy z rodziny *Tarsonemidae*, opisy ok. 20 nowych gatunków roztoczy; monitoring pojawu i metody zwalczania szkodników w sadach, w tym liczne prace poświęcone rozprzestrzenianiu i niekonwencjonalnym metodom zwalczania owocówki jabłkowieczki
    - [P]: ponad 300 publikacji, w tym 100 oryginalnych prac naukowych, 6 opracowań przeglądowych, 5 książek i podręczników
  - (3) – [F]: Kier. Zakł. Ochr. Sadów ISiK (1970–92), Czł. KOR PAN, RN ISiK w Skierniewicach i IOR w Poznaniu (1970–86), czł.: PTent., Międzynarodowego Tow. Nauk Ogr., Stow. Inż. i Techn. Ogr., Stow. Inż. i Techn. Roln.
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1971), Krzyż Kawalerski OOP (1976), Nagr. MRLiGZ I-st (1978) i II-st (1985)

(JL)**SZADZIEWSKI Ryszard**, prof. dr hab.

- ur. 2 I 1948 w Silcu (pow. Kętrzyn)
- mgr (1974) – UMK Toruń; dr (1979) – IZ PAN Warszawa; hab. (1987) – UAM Poznań; prof. nadzw. (1996), prof. zwycz. (2000) – UG Gdynia
  - (1) – dipterolog – systematyka i paleontologia muchówek, głównie z rodziny kuczmanów (*Diptera: Ceratopogonidae*) współczesnych i kopalnych [prof. UG w Gdyni]
  - (2) – opisy nowych taksonów fosylnych i współczesnych muchówek (174 gatunki, 13 rodzajów, 1 plemię); filogeneza *Ceratopogonidae* począwszy od dolnej kredy; zanegowanie reguły mówiącej o nieodwracalności ewolucji prowadzącej do pasożytnictwa; udokumentowanie, że obecne zasięgi wielu taksonów o niewielkich arealach to efekt wymierania i zwrócenie uwagi na to, że bez znajomości form kopalnych nie można odróżnić zasięgu relikтового od endemicznego

- [P]: 81 publikacji nauk., głównie oryg.
  - [W] monografie: „Kuczmany (*Diptera, Ceratopogonidae*) z bursztynu bałtyckiego”, „Biting midges from Lower Cretaceous amber of Lebanon and Upper Cretaceous Siberian amber of Taimyr (*Diptera, Ceratopogonidae*)”, „*Diptera Ceratopogonidae*, biting midges. W: Aquatic insects of North Europe”
  - [Z]: kol. *Ceratopogonidae* Europy, Korei, Wietnamu i Algierii – Prac. Zool. Syst. UG (Gdynia), oraz inkluzje owadów w bursztynie bałtyckim – Muz. Inkluzji w Bursztynie UG (Gdynia)
  - (3) – [F]: Red. Naczelny „PPE” (1995–2001), Czł. ZG PTEnt. (od 1995), Przew. Sekcji Dipterologicznej PTEnt. (1990–96); Prod. Wydz. Biol. Geografii i Oceanologii UG w Gdyni (1990–93)
  - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998), Medal KEN (1999)
- (a)

SZCZEPAŃSKA Wanda, dr

- ur. 26 XI 1925 w Ostrołęce
  - mgr (1952) – UW Warszawa; dr (1964) – UMK Toruń
  - (1) – trichopterolog, hydrobiolog, faunista i ekolog – larwy chruścików jezior i drobnych zbiorników pñ.-wsch. Polski, wieloletni prac. Stacji Hydrobiologicznej IE PAN w Mikołajkach (do 1992)
  - (2) – udział w badaniach nad chruścikami Europy pñd.-wsch. (BOTOSANEANU i KUMANSKI)
    - [P]: 22 prace nauk.
    - [Z]: kol. larw i imagines *Trichoptera* (wykorzystana w pracach → S. CZACHOROWSKIEGO)
  - (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1977), Medal 40-lecia PRL (1984), Krzyż Kawalerski OOP (1984)
- (SC)

Szczepański Henryk, dr inż.

- ur. 3 II 1918 w Radzynie Podlaskim, zm. 11 V 1981 w Warszawie; pochowany na cmentarzu w Pyrach
- mgr inż. (1949), dr (1964) – SGGW Warszawa
- (1) – hymenopterolog – faunista, taksonom i systematyk nadrodziny *Chalcidoidea*, zwolennik metod walki biologicznej w ochronie lasu
- (2) – opisy nowych taksonów, kilkaset gatunków nowych dla Polski

- [P]: 26 publikacji, w tym 15 oryg. prac ent.
- [W]: „Einige Parasiten der im schilfe vorkommenden Agromyziden (*Diptera*) nebst Beschreibung der Erzwespe *Heterocharis nunbergi* sp.n. (*Hymenoptera, Eulophidae*)”, „Badania fauny bleskotek (*Hymenoptera, Chalcidoidea*) upraw i młodników sosnowych w nadleśnictwie Rogów koło Koluszek”, „Bleskotki (*Hymenoptera, Chalcidoidea*) w Białowieskim Parku Narodowym”
- [Z]: kol. śr.-europejskich *Chalcidoidea* (ok. 1 500 gat.) – KEL SGGW (Warszawa)

(JP)

SZCZEPKO Katarzyna, dr

- ur. 14 IX 1967 w Częstochowie
- mgr (1991), dr (1997) – UŁ Łódź
- (1) – hymenopterolog – badania faunistyczne, systematyczne i ekologiczne nad *Vespoidea* i *Sphecoidea* (m.in. Kampinoskiego PN i otuliny) [prac. nauk. UŁ w Łodzi]
- (2) – wykazanie 2 gatunków nowych dla Polski
  - [P]: autorka 9 prac nauk.
  - [W]: „Asymetria fluktuacyjna jako wskaźnik stanu biologicznego osobników i populacji”, „*Nitela fallax* KOHL, 1883 (*Hymenoptera, Sphecoidea*) w Polsce”
  - [Z]: osy społeczne okolic Łodzi i Częstochowy (1 500 ex.) i grzebaczowate Kampinoskiego PN (2 000 ex.) – ZDBiBRB UŁ oraz MP UŁ (Łódź)

(a)

SZELEGIWICZ Henryk, prof. dr hab.

- ur. 3 I 1927 w Bydgoszczy, zm. 29 I 1983 w Warszawie
- studia (1952–54) – Państwowy Inst. Pedagogiki Specjalnej w Warszawie; mgr (1959) – UW Warszawa; dr (1964) – IZ PAN Warszawa; hab. (1971) – UMCS Lublin; prof. nadzw. (1976) – IZ PAN Warszawa
- (1) – afidolog – światowej sławy specjalista w zakresie systematyki, zoogeografii i ewolucji mszyc (*Aphidiidae*), a także specjacji i mikroewolucji owadów
- (2) – [P]: ok. 100 prac nauk., w tym z serii: „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” i „Katalog Fauny Polski”

- [W]: „Die polnischen Arten der Gattung *Chaitophorus* KOCH s.lat. (*Homoptera, Aphididae*)“, „Mszyce (*Homoptera, Aphidina*) okolic Bydgoszczy“, „Mszyce (*Homoptera, Aphididae*) nowe dla fauny Polski”
- [Z]: *Aphididae* – ponad 15 000 prep. z 1 300 gat. (MiIZ PAN Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: Kier. Działu Owadów (1964–71), Wicedyrektor (1971–72) i Dyr. (od 1972) – IZ PAN w Warszawie, Red. Naczelny wydawnictw: „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (1970–74), „Katalog Fauny Polski” (1975–77) i „Fragmenta Faunistica” (1978–82), czł. RN „Entomologia Generalis” i SIEC, czł. i Wicepr. PTEnt. (od 1978)
- [O]: Medal 30-lecia PRL, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, Czł. Honorowy Węgierskiego Tow. Nauk.

(MB)

SZEPTYCKI Andrzej, prof. dr hab.

- ur. 9 VII 1939 w Dziewiętnikach k. Lwowa
- mgr (1961), dr (1966), dr hab. (1976) – UAM Poznań, doc. (1977), prof. (1987) – ISiEZ PAN Kraków
- (1) – apterolog – systematyka, morfologia i taksonomia *Collembola* i *Protura*
- (2) – opis najmłodszych stadiów rozwojowych *Collembola*, *Entomobryomorpha* i wykazanie ich znaczenia dla filogenezy grupy; wykrycie szeregu nie stosowanych dotychczas cech taksonomicznych u *Protura*, wykazanie znaczenia taksonomicznego porotaksji *Protura*; opisanie 5 nowych rodzajów palearktycznych oraz kilkudziesięciu nowych gatunków *Protura*; redeskrpcje szeregu gatunków przy zastosowaniu nowych cech taksonomicznych
  - [W]: cykle: „Morpho-systematic studies on *Collembola*” oraz „Polish *Protura*”
  - [Z]: jeden z największych na świecie zbiorów *Protura* – ISiEZ PAN (Kraków)
- (3) – [F]: Dyr. (1982–84), Wicedyrektor (1986–91) i Kier. Zakł. Zool. Bezkręgowców (1992–97) – ISiEZ PAN w Krakowie

(a)

SZMIDT Alfred, prof. dr hab.

- ur. 8 VII 1920 w Połtawie, zm. 31 I 2000 w Szwecji; pochowany na Cmentarzu Junikowskim w Poznaniu
- mgr inż. (1950), dr (1956), hab. (1961) – AR Warszawa; prof. nadzw. (1971), prof. zwyczaj. (1976) – AR Poznań
- (1) – chemiczna i biologiczna metoda zwalczania szkodliwych owadów leśnych (wykorzystanie biopreparatów)
  - (2) – opracowanie i wdrożenie do praktyki metod: „ciągłych ognisk pasożytów”, „chemicznej kontroli występowania szkodników w koronach drzew leśnych”, krzyżowania ras entomofagów; obserwacje bionomii i ekologii, oraz masowa hodowla i aklimatyzacja w Polsce drapieżnego pluskwiaka (*Perillus bioculatus*); opracowanie szkodników drzew szybko rosnących i szkodników nasion niektórych drzew leśnych
    - [P]: ok. 150 publikacji naukowych, w tym wiele podręczników i skryptów
    - [W]: „Entomologia leśna z zarysem ekologii”, „Ochrona lasa”, cykl monografii: „Nasze drzewa leśne”
  - (3) – [F]: Dziek. (1964–66) i Prodz. Wydz. Leśn. (1966–70), Dyr. Inst. Ochr. Lasu (1970–81) i Kier. KEL (1981–90) – AR w Poznaniu
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1966), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Zasłużony Nauczyciel PRL (1976)

(AŁ)

SZMYT Adam Marian

- ur. 11 XII 1892 w Ohladowie (pow. Brody), zm. 22 V 1980 w Poznaniu, gdzie został pochowany
- (1) – entomolog – amator, lepidopterolog (z zawodu kupiec i makler) – wybitny i powszechnie ceniony znawca *Microlepidoptera*, którymi zajmował się ponad 45 lat, utrzymując ściśle kontakty m.in. z → S. TOLLEM i J. KLIMESCHEM
  - (2) – wyniki swych obserwacji dokumentował w sumiennie prowadzonych kartotekach
    - [Z]: ogromny zbiór gromadzony przed wojną przepadł w 1940; kolekcja zgromadzona po wojnie (kilkadziesiąt tysięcy *Microlepidoptera*) trafiła do MP ISiEZ PAN (Kraków)
  - (3) – [F]: wieloletni czł. PZE, a następnie PTEnt.
    - [O]: Złota Odzn. PTEnt. (1980)

(RL)

SZNABL Jan, dr

- ur. 1839 w Warszawie, zm. 13 XI 1912 w Warszawie, pochowany tamże na Cmentarzu Powązkowskim
- lek. (1865), dr med. (1875) – Akad. Medyczno-Chirurgiczna w Warszawie
  - (1) – dipterolog – systematyka, taksonomia, morfologia i faunistyka muchówek z rodziny śmietkowatych (*Anthomyidae*) i muchowatych (*Muscidae*) Palearktyki
  - (2) – układ systematyczny grupy na podstawie zróżnicowania budowy narządów kopulacyjnych samców; opisy kilkudziesięciu nowych rodzajów i podrodzajów oraz blisko stu nowych dla nauki gatunków muchówek; projekt polskiej terminologii entomologicznej; dla uczczenia jego zasług wielu wybitnych dipterologów nazwało od jego nazwiska szereg nowych dla wiedzy gatunków muchówek
    - [P]: ok. 100 publikacji nauk. z zakresu medycyny, botaniki i zoologii (w tym 56 entomologicznych)
    - [W]: „Spis owadów dwuskrzydłych zebranych w Królestwie Polskim i Guberni Mińskiej”, „Ueber die systematische Stellung einiger Anthomyiden-Gattungen”, „Die Anthomyiden”
    - [Z]: *Diptera* Palearktyki (ok. 20 000 ex., w tym kilkaset typów opisowych) zbieranych bądź osobiście (Europa środkowa, Korsyka, Kaukaz i północny Ural), bądź dostarczonych mu przez innych przyrodników, spłonęła w 1944 w PMZ w Warszawie
  - (3) – (F): czł. Komisji Fizj. PAU, Russkogo Ent. Obscestwa, Deutsche Ent. Gesellschaft, Verein für Schlesische Insektenkunde i Zoologisch-Botanische Gesellschaft Wien

(JP)

SZPOR Romuald, lek.

- ur. 2 XI 1916 we Lwowie, zm. 5 VII 1997 w Dzierżonowie, gdzie został pochowany na Cmentarzu Komunalnym
- ukończył studia medyczne we Lwowie
  - (1) – lepidopterolog – amator, prowadził obserwacje faunistyczne i biologiczne nad *Macrolepidoptera* Polski, ze szczególnym uwzględnieniem: Sudetów, Karpat i Polski zach.
  - (2) – [P]: współ. kilku prac z zakresu lepidopterologii
    - [W]: „Motyle większe Tatr Polskich” (z → S. BATKOWSKIM i → E. PALIKIEM), „*Apamea illiria* (FREYER, 1852) nowy dla fauny

- Polski oraz kilka rzadkich w kraju gatunków sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*)” (z → J. NOWACKIM)
 – [Z]: kol. prywatna *Macrolepidoptera* Polski (42 000 ex.)
 (3) – [F]: czł. PTEnt. (JN)

SZUJECKI Andrzej Jerzy, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab., DHC

- ur. 31 VII 1929 w Stawiskach (pow. Kolno)
 – inż. mgr (1953), dr (1962), hab. (1966), prof. nadzw. (1974), prof. zwyczaj. (1980) – SGGW AR Warszawa, czł.–koresp. PAN (1989), Doktor Honoris Causa SGGW (1999)
- (1) – koleopterologia – systematyka, taksonomia, morfologia, faunistyka i bionomia kusakowatych (*Staphylinidae*); ekologia owadów leśnych – owady jako bioindykatory antropogenicznych przekształceń ekosystemów leśnych; entomologia leśna, ochrona i kształtowanie ekosystemów leśnych – leśna inżynieria ekologiczna
- (2) – opracowanie rozmieszczenia krajowych *Staphylinidae* oraz struktury ich zgrupowań w różnych środowiskach; rozpoznanie procesów degradacji i regeneracji fauny glebowej wywołanych zrębowym sposobem zagospodarowania lasu i wskazanie na możliwość zaniku potencjału rehabilitacyjnego lasu po kolejnych wyrębach; zdefiniowanie terminu i celu poznawczego hylozoologii, opracowanie podstaw leśnej inżynierii ekologicznej i jej weryfikacja na przykładzie aktywnej restytucji lasu na glebach porolnych; opracowanie i wdrożenie zasad proekologicznej gospodarki leśnej w Polsce
 – [P]: 214 publikacji, w tym 81 twórczych prac nauk.; 14 książek, 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
 – [W]: książki: „Ecology of forest insects”; „Entomologia leśna”; „Kusakowate (*Coleoptera, Staphylinidae*) Bieszczadów Zachodnich”
 – [Z]: *Staphylinidae*, głównie Polski – 1 000 gat., 50 000 ex. – Kat. Ochr. Lasu i Ekologii SGGW (Warszawa)
- (3) – [F]: Kier. Kat. Ochr. Lasu i Ekologii (1989–93), Dziek. Wydz. Leśn. (1970–75, 1984–90) i Prorektor (1975–81) – SGGW w Warszawie, Z-ca Sekr. Nauk. Wydz. II i Wydz. V PAN (1984–87), Podsekretarz Stanu MOŚZNiL (1993–97), Wiceprezes PTEnt. (1967–75), Prezes PTL (1981–93), Przew. RN IE PAN (1984–91), czł. zwyczaj. TNW (1990)

- [O]: Czł. Honorowy: PTL (1986) i PTEnt. (1998), Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski i Krzyż Oficerski OOP, Medal KEN, Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

SZULCZEWSKI Jerzy Wojciech

- ur. 22 IV 1879 w Cieńcisku (woj. bydgoskie), zm. 13 III 1969 w Kościanie; pochowany na Cmentarzu w Puszczykowie (k. Poznania)
- absolwent Seminarium Nauczycielskiego w Kcyni (1899)

- (1) – entomolog – amator (głównie *Coleoptera* i *Hymenoptera*), cecidolog, florysta i mikolog, nauczyciel szkół podstawowych i średnich, oraz kursów ogrodniczych, wykładał również botanikę i pszczelarstwo w Wyższej Szkole Ogr. w Poznaniu (1928–31); jeden z najwybitniejszych znawców fauny i flory Wielkopolski i Kujaw
- (2) – opisał ok. 60 nowych gat. i form zwierząt i roślin, a jego nazwisko noszą 2 nowe taksony
  - [P]: ponad 150 publikacji z zakresu zoologii, botaniki i etnografii
  - [W]: „Chrząszcze Wielkopolski”, cykl „Błonkówki (*Hymenoptera*) Wielkopolskiego Parku Narodowego”, „Fauna naśnieżna Wielkopolskiego Parku Narodowego”
- (3) – [F]: czł.: Poznańskiego Kom. Ochr. Przyr. (1920–30), PTPN (od 1919) i Komisji Fizj. PAU (od 1927)
  - [O]: Krzyż Oficerski OOP, Wielkopolski Krzyż Powstańczy, Złota Odzn. LOP i PTTK oraz „Za Zasługi dla Rozwoju Woj. Poznańskiego”

(JB)

SZWAŁKO Przemysław, mgr inż.

- ur. 27 IX 1959 w Krakowie
- mgr inż. (1989) – AR Kraków

- (1) – koleopterolog – ekologia i faunistyka, systematyka i taksonomia, morfologia larw, biologia i ochrona gatunków saproksylobiontycznych; faunistyka i zoogeografia żuków (*Scarabaeoidea*) środkowej Europy, oraz systematyka *Aphodiinae* (*Scarabaeidae*) Palearktyki
- (2) – pod kierunkiem → Z. STEBNICKIEJ, podjął badania faunistyczne okolic Krakowa, które następnie prowadził na innych obszarach Polski (m.in. z → M. BUNALSKIM i → D. KUBISZEM); odkrył wiele

gatunków owadów nie wykazanych wcześniej z kraju; opisał larwę ryjkowca z rodzaju *Acalles* (z → S. KNUTELSKIM)

– [P]: 34 publikacje, w tym 12 oryginalnych prac naukowych i 2 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (z → D. KUBISZEM)

– [Z]: *Coleoptera*, głównie *Scarabaeidae* Europy i Ameryki Płn. (ok. 5 000 ex.),

(3) – [F]: Czł. Głównej Komisji Rewizyjnej PTEnt. (1995–98), Wiceprz. Oddz. krakowskiego Tow. Fizj. (od 1996)

(a)

SZWEDO Jacek, dr

– ur. 10 XII 1966 w Chorzowie

– mgr (1990), dr (1997) – UŚ Katowice

(1) – hemipterolog – taksonomia i biogeografia, paleoentomologia, filogenetyka, faunistyka i zoocenologia pluskwiaków (*Hemiptera: Fulgoromorpha, Cicadomorpha*)

(2) – opisy nowych taksonów (1 plemię, 4 rodzaje, 8 gatunków)

– [P]: ok. 40 publikacji, w tym 21 prac nauk.

– [Z]: *Fulgoromorpha* i *Cicadomorpha* Polski oraz innych części świata (Kat. Zool. UŚ w Katowicach)

(a)

SZWEJDA Jerzy, doc. dr hab.

– ur. 20 V 1936 w Inowrocławiu

– mgr inż. (1963) – WSR Wrocław; dr (1972), hab. (1979) – SGGW Warszawa; doc. (1980) – IWarz. Skierniewice

(1) – entomologia stosowana, faunistyka (*Diptera, Coleoptera*), ekologia populacji, entomofagi i integrowane zwalczanie szkodników, [prac. nauk. IWarz w Skierniewicach]

(2) – opracowanie dipterofauny wielu warzyw; badania nad ekologią biegaczowatych (*Coleoptera: Carabidae*), szkodliwość i metody zwalczania agrofagów

– [P]: 85 publikacji nauk.

– [W]: monografia „*Diptera occurring on brussels sprouts*”, książki: „Szkodniki i choroby roślin warzywnych”, „Szkodniki i choroby papryki”

(3) – [F]: Kier.: Prac. Ent. i Czł. RN IWarz. w Skierniewicach

(a)

* **SZYMCZAKOWSKI Wacław**, prof. dr hab.

– koleopterolog – wybitny specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny *Catopidae* (autor poświęconego im zeszytu w serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”); badania nad chrząszczami zasiedlającymi kserotermy Małopolski [emeryt. prof. ISiEZ PAN w Krakowie]

(red)

* **SZYSZKO Jan**, prof. dr hab.

– koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy z rodziny *Carabidae* – badania dotyczące ekologii biegaczowatych oraz ich wykorzystania jako bioindykatorów zmian zachodzących w środowisku leśnym pod wpływem intensywnego użytkowania [prof. SGGW w Warszawie]

(red)

ŚLIPINSKI Stanisław Adam, prof. dr hab.

– ur. 13 XI 1956 Żurawica (k. Przemyśla)

– mgr inż. (1980) – SGGW Warszawa; dr (1982) – ISiEZ PAN Kraków; hab. (1993) – UWR Wrocław; prof. (2000) – MiIZ PAN Warszawa

(1) – koleopterolog – badania z zakresu systematyki i ewolucji chrząszczy z nadrodzin *Cleroidea*, *Cucujoidea* i *Tenebrionoidea*, głównie rodzin *Colydiidae*, *Cerylonidae*, *Bothrideridae* i *Cucujidae* s.lato z całego świata [prac. nauk. CSIRO, Australia]

(2) – opisy nowych podrodzin, rodzajów i gat. z całego świata

– [P]: ponad 80 oryg. publikacji nauk.

– [W]: 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski” oraz edycja i współ. książki „Biology, Phylogeny and Classification of *Coleoptera*”

– [Z]: kol. *Coleoptera* (głównie *Cucujoidea* i *Tenebrionoidea*), ok. 1 000 gat. – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)

(3) – [F]: Dyr. MiIZ PAN w Warszawie, Czł. Kom. Zool. PAN (od 1995)

– [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

ŚLIWA Edmund, doc. dr hab.

- ur. 11 II 1925 w Węgrzynie
- mgr inż. (1951) – SGGW Warszawa; dr (1966), hab. (1988) – IBL Warszawa
  - (1) – entomologia leśna – prognozowanie pojawu szkodników leśnych
  - (2) – opracowanie rejonizacji występowania pierwotnych szkodników sosny
    - [P]: autor ponad 300 publikacji, w tym kilku monografii dotyczących szkodników leśnych
    - [W]: „Szkodniki pierwotne drzewostanów iglastych i ich zwalczanie w Polsce w latach 1946–1975”, „Brudnica mniszka”, „Szkodniki korzeni drzew i krzewów”
  - (3) – [F]: Kier. nauk. pięćdziesięciu akcji zwalczania szkodników w lasach Polski
    - [O]: Zesp. Nagr. Państwowa II-st, Złoty Krzyż Zasługi

(JL)

ŚLIWA Wojciech, mgr inż.

- ur. 13 II 1952 w Poznaniu
- mgr inż. (1976) – AR Poznań
  - (1) – lepidopterolog – faunistyka i hodowla *Macrolepidoptera*, entomologia stosowana – biologiczne i genetyczne sposoby zwalczania szkodników leśnych, [prac. AR w Poznaniu]
  - (2) – [W]: „Badania nad zastosowaniem Dimilinu w ochronie lasu”, „Zmienność potomstwa naturalnych populacji i krzyżówek brudnicy nieparki (*Lymantria dispar* L.) pochodzących z odległych od siebie obszarów” (z → A. SZMIDTEM), „Szkodliwe gatunki motyli polskich lasów”
    - [Z]: kol. prywatna *Macrolepidoptera*, ok. 15 000 ex. (1 100 gat.)
  - (3) – [F]: Dyr. LZD AR w Murowanej Goślinie, czł.: PTent., PTL i SITLiD

(a)

ŚLIWIŃSKI Zygmunt Eugeniusz

- ur. 25 XII 1921 w Łodzi
- absolwent (1937) – Państwowa Szkoła Techn.-Przemysłowa w Łodzi
  - (1) – lepidopterolog i koleopterolog – prowadził prace badawcze na obszarach Wyżyny Łódzkiej, Gór Świętokrzyskich, Bieszczadów i Puszczy Białowieskiej; organizator wystaw entomologicznych

- (2) – [P]: ok. 80 publikacji, w tym 43 prace naukowe i 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
- [W]: „*Tineidae* Wyżyny Łódzkiej”, „Przezierniki (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) Wyżyny Łódzkiej”, „Materiały do poznania kózek Polski (*Coleoptera*, *Cerambycidae*) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich”
  - [Z]: kol. krajowych (30 000 ex.) i tropikalnych (5 000 ex.) *Lepidoptera* oraz *Cerambycidae* (3 000 ex.) – MP UŁ (Łódź)
- (3) – [F]: Asystent w Miejskim MP (1949–50) i IZ PAN (1950–62), Główny entomolog Prac. Pomocy Nauk. AR w Poznaniu (1964–70), Kustosz Muz. w Tomaszowie Mazowieckim (1970–75), Entomolog w MP UŁ (1975–82)
- [O]: Krzyż Kawalerski OOP, Medal UŁ „W Służbie Nauki i Społeczeństwa”, Złota Odzn. PTEnt., Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)

ŚWIĄTKIEWICZ Michał

- lepidopterolog działający w okresie międzywojennym, autor kilku prac faunistycznych dotyczących motyli Małopolski
- (red)

TARNAWSKI Dariusz, dr hab.

- ur. 2 VIII 1953 w Ząbkowicach Śląskich
  - mgr (1977), dr (1990), hab. (2000) – UWR Wrocław
- (1) – koleopterolog – systematyka, taksonomia, filogeneza, bionomia, faunistyka i zoogeografia *Elateridae*, [prac. nauk. UWR we Wrocławiu]
- (2) – rewizja rodzaju *Selatosomus*, opisy nowych taksonów (2 podrodzaje, 5 gatunków), zmiany taksonomiczne dla kilkudziesięciu gatunków, opracowanie *Elateridae* Bułgarii oraz Tatr i Kotliny Nowotarskiej
- [P]: 30 publikacji naukowych, w tym 4 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, katalog światowych gatunków z plemienia *Ctenicerini*, monografia części podrodzin *Elateridae* w serii „Fauna Polski”
  - [Z]: *Elateridae*, głównie z obszaru Europy Środkowej

- (3) – [F]: Sekr. ZG (1989–95), Przew. Komisji Rewizyjnej (1995–98) i Czł. ZG PTEnt. (od 1998), czł.–założyciel PTTaks. (1989), jego Skarbnik (1994–99) i Prezes (od 1999), czł. PTZool. (od 1978), Sekr. Red. (1978–85) i Czł. Kolegium Red. wyd. „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (1985–95), Sekr. Red. „Przeglądu Zoologicznego” (1987–91)
- (a)

TARWID Kazimierz, prof. dr hab.

- ur. 9 IX 1909 w Pskowie; zm. 24 XII 1988 w Warszawie; pochowany tamże na Cmentarzu Bródnowskim
- mgr (1935), dr (1946), hab. i doc. (1948), prof. (1954) – UW Warszawa i IE PAN Dziekanów Leśny
- (1) – ekolog – funkcjonowanie populacji zwierzęcych, teoria zespołów ekologicznych, zasady funkcjonowania układów „drapieżca – ofiara”, stabilność biocenoz; dipterolog – systematyka i ekologia komarów (*Diptera: Culicidae*)
- (2) – [P]: ok.120 publikacji
– [W]: „Ekologia wód śródlądowych”, „Wybrane zagadnienia teoretyczne drapieżnictwa”, „An attempt at a characterization of the composition of mosquitoes in the Kampinos Forest”
- (3) – [F]: Kier. i Konserwator PMZ w Warszawie (1940–44), założyciel i Sekr. Kom. Ekologicznego PAN (1950), założyciel i Kier. ZE PAN (1952–55), założyciel czasopisma „Ekologia Polska”(1953)
– [O]: Medal X-lecia Polski Ludowej
- (MT)

TENENBAUM Szymon, dr

- ur. 31 I 1892 w Warszawie, zm. 29 XI 1941 z głodu w Getcie Warszawskim [rezygnując z możliwości ucieczki zorganizowanej przez zoologów warszawskich]
- studia (od 1911) – UJ w Krakowie; dr (1932) – USB Wilno
- (1) – koleopterolog – systematyka i faunistyka chrząszczy palearktycznych; ponadto badania nad fauną okolic Warszawy; prac. nauk. TNW, a następnie w PMZ w Warszawie
- (2) – opracowanie chrząszczy Wysp Balearskich i szkic zoogeograficzny tego archipelagu; inwentaryzacja koleopterologiczna Mazowsza, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Lubelskiej, Podola i Pienin

- [P]: ok. 30 publikacji naukowych, głównie koleopterologicznych; w czasie II wojny zaginęły rękopisy monograficznych opracowań chrząszczy Podola i Pienin (z → R. KUNTZE) oraz okolic Warszawy
- [W]: „Chrząszcze (*Coleoptera*) zebrane w Ordynacji Zamojskiej w gub. Lubelskiej”, „Fauna koleopterologiczna Wysp Balearskich”, „Przybytki do fauny chrząszczów Polski od roku 1913”
- [Z]: kol. *Coleoptera* zach. Palearktyki i zgromadzonych w czasie ekspedycji amerykańskich (Meksyk, Brazylia) została uratowana przez J. ŻABIŃSKIEGO i przekazana po wojnie do PMZ w Warszawie (obecnie MiIZ PAN, Łomna k. Warszawy); kolekcja tworzona w Getcie warszawskim zaginęła

(3) – [F]: współpr. Komisji Fizj. PAU

(JP)

TOLL Sergiusz, dr

- ur. 22 XI 1893 w Warszawie, zm. 19 XII 1961 w Katowicach, pochowany tamże w głównej alei cmentarza przy ul. Francuskiej
- studia prawnicze na UW w Warszawie; dr (1918) – Uniwersytet w Rostowie n/Donem

- (1) – badania nad systematyką, taksonomią i biogeografią *Microlepidoptera*; zajmował się również prostoskrzydłymi, sieciarkami i kózkami, a także łowiectwem i ochroną przyrody
- (2) – opisy 279 nowych gatunków motyli, głównie z rodziny *Coleophoridae*, oraz opracowania faunistyczne wielu regionów Polski
  - [P]: 90 publikacji nauk., w tym 6 zeszytów kluczy do oznaczania *Coleophoridae*
  - [W]: „*Eupistidae (Coleophoridae) Polski*”; „Materiały do znajomości palearktycznych gatunków rodziny *Coleophoridae (Lepidoptera)*”
  - [Z]: bogata kolekcja owadów (głównie *Lepidoptera*) – w zbiorach Uniw. w Rostowie n/Donem (ok. 40 000 ex) i MP ISiEZ PAN w Krakowie (ok. 100 000 ex.)
- (3) – [F]: czł.: PTEnt. (od 1931), założyciel Oddz. górnośląskiego PTEnt. i jego pierwszy Przew. (1957–61); Czł. Honorowy kilku nauk. tow. zagranicznych i Kolegium Red. „*Microlepidoptera Palaearctica*”; czł. Komisji Fizj. PAU w Krakowie (od 1938); Kier. Referatu Ochr. Przyr. w Dyr. LP w Katowicach (1945–47)

(TH)

TOMALAK Marek, doc. dr hab.

– ur. 6 XI 1953 w Poznaniu

– mgr inż. (1977) – AR Poznań, dr (1984) – Uniwersytet Manitoba [Winnipeg, Kanada]; hab. (1998) – IOR Poznań

(1) – szkodniki lasu – badania nad biologią i ekologią; patologia owadów, biologiczne zwalczanie szkodników upraw ogrodniczych, drzewostanów leśnych i zadrzewień miejskich; genetyka nicieni owadobójczych, [prac. nauk. IOR w Poznaniu]

(2) – wyjaśnienie różnorodności procesów histopatologicznych towarzyszących infekjom nicieni w owadach (kornikach); selekcja nicieni owadobójczych w celu zwiększenia ich skuteczności w zwalczaniu muchówek – szkodników pieczarki; udział w rozszerzeniu zakresu stosowania nicieni owadobójczych w praktyce ogrodniczej (uprawy szklarniowe, pieczarka); identyfikacja serii genów kontrolujących aktywność owadobójczą larw inwazyjnych nicieni z rodzaju *Steinernema*.

– [W]: „Pathogenicity of *Allantonematidae* (*Nematoda*) infecting bark beetles (*Coleoptera: Scolytidae*) in Manitoba”, „Selective breeding of *Steinernema feltiae* (FILIPJEV) (*Nematoda: Steinernematidae*) for improved efficacy in control of a mushroom fly, *Lycoriella solani* WINNERTZ (*Diptera: Sciaridae*)”, „New morphological variants of infective juveniles associated with mutations in four sex-linked genes of *Steinernema feltiae* (FILIPJEV) (*Nematoda: Steinernematidae*)”

(3) – [F]: czł. PTEnt. (od 1968)

(a)

TOMASZEWSKI Cezary Jacek, prof. dr hab.

– ur. 18 VIII 1929 w Czempiniu

– mgr (1956) – UŁ Łódź; dr (1962) – IZ PAN Warszawa; hab. (1970), prof. (1996) – UŁ Łódź

(1) – trichopterolog – badania w zakresie faunistyki, taksonomii, etologii, ekofizjologii i biologii ewolucyjnej *Trichoptera*, [emeryt. prof. UŁ w Łodzi]

(2) – opracowanie stanu poznania rzędu *Trichoptera* w Polsce; wyjaśnienie pochodzenia chruścików i rozwinięcie teorii ewolucji przystosowanej owadów (uściślenie pojęcia adaptacji, wprowadzenie nowych pojęć – „parametry czasowe adaptacji”, „fazowość procesów

przystosowawczych”, „paralelizm recepcyjny w rozwoju osobniczym i filogenetycznym”); uzasadnienie hipotezy o przyspieszeniu ewolucyjnym na przykładzie chruścików; wyjaśnienie pochodzenia instynktu budowlanego u larw *Trichoptera* (eksperymentalne badania recepcji dotykowej i reakcji tygmataktycznych)

– [P]: ponad 30 prac oryginalnych, kilka opracowań monograficznych i artykułów przeglądowych

– [W]: „Chruściki – *Trichoptera*. W: Katalog Fauny Polski.”, „Studia nad ewolucją przystosowawczą larw chruścików – *Trichoptera*”, „Das Problem der Phasengliederung von Evolutionsprozessen”

(3) – [F]: Prodz. Wydz. BINOZ (1981–84) i Dyr. Inst. Biol. Środowiskowej UŁ w Łodzi; czł.: Kom. Biol. Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN (1978–92) i RN Miejskiego Ogrodu Zool. w Łodzi

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1983), Medal KEN (1986)

(a)

TOMCZYK Anna, prof. dr hab.

– ur. 12 VI 1949 w Wymysłowie

– mgr (1973), dr (1977), hab. (1989), prof. nadzw SGGW (1996) prof. tyt. (2001) – SGGW w Warszawie

(1) – akarologia i entomologia rolnicza – badania nad fizjologicznymi i biochemicznymi aspektami interakcji szkodnik – roślina żywicielska (głównie roztocza roślinożerne ale także owady – mszyce, wciornastki, motyle); indukowana odporność u roślin (w wyniku żerowania roztoczy i owadów a także wywołana obecnością stymulujących wzrost bakterii sfery korzeniowej) [prof. SGGW w Warszawie]

(2) – zbadanie fizjologicznych i biochemicznych aspektów uszkodzeń ogórka szklarniowego, chryzantemy, truskawki, fasoli i czarnej porzeczki przez *Tetranychus. urticae* oraz, w przypadku porzeczki, przez mszycę *Hyperomyzus lectucae* (L.); ustalenie wpływu tych szkodników na proces fotosyntezy i jakość owoców; wykazanie możliwości ograniczania populacji przędziorków na ogórku i pomidorze szklarniowym poprzez zastosowanie w sferze korzeniowej tych roślin bakterii wspomagających wzrost (PGPR)

– [P]: 85 publikacji, w tym 65 oryg. prac twórczych, 1 podręcznik i 1 skrypt

- [W]: monografia „Spider mites” (2 rozdz.), „ The Acari. Physiological and ecological aspects of Acari–host relationships” (red.)
  - (3) – [F]: Czł. Komisji Programowej na Wydz. Roln. SGGW (od 1999), Czł. RN Międzywydziałowego Stud. Biotechnologii SGGW (od 2000)
- (a)**

TORKA Valentin

- ur. 28 I 1867 w Starych Kotkowicach (k. Prudnika), zm. 3 XI 1952 w Sigmaringen [Niemcy], gdzie został pochowany
  - (1) – amator faunista i florysta, współpracujący z wieloma fizjografami, m.in. z → J. W. SZULCZEWSKIM
  - (2) – opracowania faunistyczne owadów (głównie *Hymenoptera* i *Coleoptera*), ślimaków i roślin niższych Wielkopolski i Śląska Opolskiego; opisy 2 nowych taksonów
    - [P]: autor ponad 50 prac nauk. i doniesień, m.in. „Ichneumoniden der Provinz Posen”
    - [Z]: bogata kol. owadów i materiały zielnikowe spłonęły w Prudniku w 1945
- (MB)**

TRANDA Edward, dr

- ur. 30 IX 1924 w Poznaniu
  - mgr (1952), dr (1966) – UŁ Łódź
  - (1) – koleopterolog – badania nad chrząszczami wodnymi (*Hydrodephaga*), ze szczególnym uwzględnieniem krętakowatych (*Gyrinidae*) Polski i Europy; [asystent IZ PAN (1952–62) oraz adiunkt Muzeum UŁ (1962–89)]
  - (2) – [P]: ok. 70 prac i artykułów nauk. z zakresu faunistyki i zoogeografii (głównie Łodzi i Wyżyny Łódzkiej), opracowanie *Gyrinidae* w seriach „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, oraz „Fauna Słodkowodna Polski”
    - [Z]: kol. *Gyrinidae* Europy – MP UŁ (Łódź)
- (a)**

TRELLA Tadeusz

- koleopterolog – amator działający w okresie międzywojennym, autor cyklu kilkunastu prac poświęconych chrząszczom (*Coleoptera*) okolic Przemyśla
- (red)**

TROJAN Przemysław, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.

– ur. 22 VIII 1929 w Pruszkowie (k. Warszawy)

– mgr (1952), dr (1958), hab. (1963) – UW Warszawa; prof. nadzw. (1971), prof. zwycz. (1982) – IZ PAN Warszawa

- (1) – dipterolog i ekolog – faunistyka, systematyka, taksonomia i ekologia muchówek (głównie z rodziny *Tabanidae*); badania populacyjne i bioenergetyczne oraz z zakresu agroekologii (entomocenozy pól uprawnych) i ekologii fauny miejskiej [emeryt. prof. MiIZ PAN w Warszawie]
- (2) – opracowania faunistyczno-ekologiczne obszarów o dużej wartości przyrodniczej (parki narodowe, rezerwaty przyrody); opracowanie *Tabanidae* Polski oraz wyjaśnienie mechanizmu kierującego rozmieszczeniem, aktywnością i intensywnością napadania na ssaki ślepaków; opracowanie obrazu struktury fauny miast oraz typowych ekosystemów jakie występują na siedliskach grądowych i borowych Polski; opracowanie nowych metod analizy ilościowej zgrupowań fauny oraz modelu oceny bilansów energetycznych zwierząt opartego na ocenie działania skumulowanych czynników wpływających na poziom metabolizmu; oryginalna koncepcja homeostazy ekosystemów oparta na oddziaływaniu na siebie czterech podsystemów: producentów, biotrofów, saprotrofów i makrotrofów
  - [P]: ponad 200 prac, w tym kilka książek, 5 podręczników, 15 pozycji z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski” i „Fauna Polski”
  - [W] książki: „Ecosystem homeostasis”, „Bioklimatologia ekologiczna”, „Analiza struktury fauny”
- (3) – [F]: org. i Kier.: Prac. Dipterologicznej IZ PAN w Warszawie (1954–58) oraz Zakł. Agroekologii PAN w Turwi (1963–68), Z-ca Dyr. IZ PAN (1972–81), Z-ca Sekr. Wydz. Nauk Biol. PAN (1976–82), Dyr. IE PAN w Dziekanowie Leśnym (1982–88), Kier. Prac. Faunistyki IZ PAN (1991–99), Czł. Kom. Ekologii PAN
  - [O]: Nagr.: Sekr. Nauk. PAN, Ministra Roln., MSWN oraz MOŚ, Krzyż Oficerski OOP, Krzyż Powstania Warszawskiego, Krzyż AK, Krzyż Zasługi dla Związku Harcerstwa Pol. z Mieczami, Czł. Honorowy PTEnt. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(MB)

URBAŃSKI Jarosław, prof. dr hab.

- ur. 3 IX 1909 w Poznaniu, zm. 13 VIII 1981 w Poznaniu; pochowany tamże na Cmentarzu Junikowskim
- mgr (1934) – UP Poznań; dr (1945), hab. (1946) – UMCS Lublin; prof. nadzw. (1950), prof. zwycz. (1959) – UAM Poznań
  - (1) – wybitny malakolog i działacz na polu ochrony przyrody oraz entomolog – głównie odonatolog (*Odonata*), w mniejszym stopniu prace nad owadami wywołującymi wyrośla, marginalnie *Orthoptera* i *Coleoptera*
  - (2) – [P]: ponad 230 publikacji zool., w tym 19 oryg. prac ent.
    - [W]: „Krytyczny przegląd ważek (*Odonata*) Polski”, „Ważki (*Odonata*) Ludwikowa i terenów przyległych”, „Wyrośla (*Zoocercidia*) Ludwikowa i terenów przyległych”
  - (3) – [F]: Czł.: Państwowej Rady Ochr. Przyr. (1948–81), Kom. Ochr. Przyr. i jej Zasobów i Kom. Zool. PAN
    - [O]: Krzyż Kawalerski (1959) i Komandorski OOP (1975)

(RB)**WALCZAK Felicja**, dr

- ur. 8 II 1947 w Pobiedziskach
- mgr (1971) – UAM Poznań; dr (1988) – IOR Poznań
  - (1) – entomologia stosowana – szkodliwa entomofauna zbóż
  - (2) – zbadanie bioekologii przyszczarka zbożowca (*Haplodiplosis equestris* WAGN.) w uprawach zbóż w Polsce oraz prace dotyczące występowania i szkodliwości gospodarczo ważnych agrofagów roślin uprawnych w Polsce
    - (P) autorka 75 publikacji, w tym 7 oryg.
    - (W) „Wzrost szkodliwości przyszczarka zbożowca (*Haplodiplosis equestris* WAGNER) i skrzypionek (*Lema* spp.) w uprawach zbóż w Polsce”, „Miniarki (*Agromyzidae*) szkodniki upraw zbożowych w Polsce”, „System for warning and control of leaf mining flies and leaf beetles on cereal crops”
  - (3) – [O]: Zasłużony Prac. Roln.

(JL)

WAŁKOWSKI Wojciech, dr

– ur. 7 XI 1943 w Poznaniu

– mgr inż. (1968) – UAM Poznań; dr (1982) – IOR Poznań

- (1) – entomologia stosowana – szkodliwa entomofauna zbóż i traw nasiennych ze szczególnym uwzględnieniem muchówek (*Diptera*) i wciornastków (*Thysanoptera*)
- (2) – zbadanie biologii i szkodliwości ploniarek (*Oscinella* spp.) oraz muchówek (*Dicraeus* spp., *Contarinia tritici* KIRBY i *Sitodiplosis mosellana* GEHIN) związanych z kwiatostanami zbóż i traw
  - [P]: autor 27 publikacji, w tym 14 oryg.
  - [W]: „Nowy gatunek rodzaju *Dicraeus* LW. (*Diptera*, *Chloropidae*) w Polsce”, „Biologia i zwalczanie ploniarki zbożówki (*Oscinella frit* L., *Diptera*, *Chloropidae*) w warunkach podgórskich”, „Fauna and importance of thrips (*Thysanoptera*) for rye and winter wheat in Poland. Part I. Fauna of *Thysanoptera* on rye and winter wheat in Poland”
- (3) – [O]: Brązowy Krzyż Zasługi

(JL)

WANAT Marek, dr

– ur. 21 III 1958 w Łodzi

– mgr (1984) – UŁ Łódź; dr (1993) – UWR Wrocław

- (1) – koleopterolog – systematyka i filogeneza chrząszczy z nadrodziny ryjkowców (*Curculionoidea*), głównie z rodziny pędrusiowatych (*Apionidae*); biologia i rozmieszczenie ryjkowców w Polsce, [prac. nauk. MP UWR we Wrocławiu]
- (2) – [P]: autor blisko 50 publikacji
  - [W]: „*Apionidae* (*Coleoptera*, *Curculionoidea*) of the Arabian Peninsula. W: Fauna of Saudi Arabia”; „Systematics and phylogeny of the tribe *Ceratapiini* (*Coleoptera*: *Curculionoidea*: *Apionidae*)”; „The *Apionidae* (*Coleoptera*: *Curculionoidea*) of Melanesia. 1. Genera of Australo-Pacific *Rhadinocybinae* and *Myrmacelinae*, with phylogeny of the *Brentidae s. lato* and biogeography of the *Apionidae*”
  - [Z]: *Coleoptera* – ok. 40 000 ex. z różnych rodzin – przechowywany w miejscu pracy

- (3) – [F]: Kustosz Zbiorów Ent. MP UWR (od 1984), Bibliotekarz ZG PTEnt. (od 1989), Sekr. Red. „Polish Entomological Monographs” (2000)
 – [O]: Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998) (a)

WARCHAŁOWSKI Andrzej Stanisław, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.

- ur. 17 IX 1927 w Krakowie
 – inż. (1950), mgr (1952) – Uniw. i Politechnika we Wrocławiu; dr (1961), hab. (1977), doc. (1977), prof. nadzw. (1985), prof. zwyczaj. (1995) – UWR Wrocław
- (1) – koleopterolog – systematyka, taksonomia, autoekologia i faunistyka chrząszczy z rodziny stonkowatych (*Chrysomelidae*) Palearktyki i Orientu, [emeryt. prof. UWR we Wrocławiu]
- (2) – syntetyczne opracowania faunistyczne krajowych stoniek, monografie przeglądowe (rodzaj *Longitarsus* i kilka pomniejszych), klucze
 – [P]: 76 publikacji, w tym 72 oryginalne prace naukowe
 – [W]: „Stonkowate, *Chrysomelidae*. W: Klucze do Oznaczania Owadów Polski” (3 zeszyty), „Stonkowate, *Chrysomelidae*. W: „Fauna Polski” (7 tomów), „Übersicht der westpaläarktischen Arten der Gattung *Longitarsus* BERTHOLD, 1827”
 – [Z]: kol. prywatna *Chrysomelidae* Palearktyki i Orientu (ok. 1 700 gat.)
- (3) – [F]: założyciel i pierwszy Przew. Sekcji Koleopterologicznej PTEnt. (1971–80); Czł. Kom. Zool. PAN, Prezes (1989–95) i Wiceprezes (1995–98) PTEnt., Red. Działowy i Naczelny „PPE” i „Kluczy do Oznaczania Owadów Polski” (1967–85), czł. kilku RN
 – [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1985), Krzyż Kawalerski OOP (1995), Czł. Honorowy PTEnt. (1998), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998) (a)

WĄSOWSKA Monika, dr

- ur. 29 XII 1954 w Warszawie
 – mgr (1978) – UW Warszawa; dr (1992) – MiIZ PAN Warszawa
- (1) – koleopterolog – zoocenologia i faunistyka chrząszczy z rodziny stonkowatych (*Chrysomelidae*); badania nad różnicowaniem składu gatunkowego i struktury ilościowej zgrupowań stonkowatych w

środowisku miejskim (Warszawa) oraz w różnych typach środowisk naturalnych, głównie leśnych (różne części Polski) [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]

- (2) – [P]: ok. 20 publikacji, w tym 12 oryg. prac nauk.
– [W]: „Structure of leaf beetle (*Coleoptera, Chrysomelidae*) communities in the urban green of Warsaw”, „Differentiation of chrysomelid communities (*Coleoptera: Chrysomelidae*) in moist pine forests in Poland”, „Stonkowate (*Coleoptera, Chrysomelidae*) wybranych zbiorowisk roślinnych Roztocza”
- (a)

WATAŁA Cezary, prof. dr hab.

- ur. 8 IX 1959 w Pabianicach
– mgr (1983), dr (1988) – UŁ Łódź; hab. (1992), prof. (2000) – AM Łódź
(1) – biolog molekularny – biologia molekularna układu hemostazy, biofizyka błon komórkowych, diagnostyka molekularna (ponad 280 publikacji); koleopterolog – specjalista w zakresie chrząszczy z rodzin *Carabidae* i *Cicindelidae* Europy oraz biochemii owadów
(2) – [P]: 20 prac nauk. z dziedziny ent. i biochemii owadów (w tym dwóch kluczy do oznaczania krajowych *Carabidae* i *Cicindelidae*)
- (a)

WAWRZYŃIAK Maria Magdalena, dr hab.

- ur. 28 V 1950 w Jeżewie
– mgr inż. (1974), dr (1983), hab. (1997), prof. nadzw. (1999) – ART Bydgoszcz
(1) – entomologia stosowana – badania nad oddziaływaniem środków chemicznych, botanicznych i biologicznych na owady – szkodniki roślin oraz ich parazytoidy; badania nad entomofauną chwastów, drzew i krzewów; [prof. ART w Bydgoszczy]
(2) – ocena roli antyfidantów w alternatywnym zwalczaniu szkodników warzywnych i zbożowo-mącznych, a także ich wpływu na baryłkarza bieliniaka – parazytoidea larw bielinka kapustnika
– [P]: 40 publikacji, w tym ponad 30 oryg. prac nauk.
– [W]: „Ocena działania wybranych ekstraktów roślinnych na bielinka kapustnika (*Pieris brassicae* L., *Lepidoptera, Pieridae*)”,

„Assessment of the effect of selected alcohol and water plant extracts against *Pieris brassicae* L. and its endoparasite *Apanteles glomeratus* L.”

(3) – [F]: Kier. Kat. Ent. Stos. ATR w Bydgoszczy (od 1999)

(a)

WEGNER Elżbieta, mgr

– ur. 11 V 1950 w Warszawie

– mgr (1976) – UW Warszawa

(1) – biologia i ekologia komarów (*Culicidae*)

(2) – opracowanie fauny komarów Mazowsza, Gór Świętokrzyskich i Podlasia

– [P]: 48 publikacji, w tym 16 oryginalnych prac naukowych

– [W]: „Changes in the structure of mosquito communities (*Diptera, Culicidae*) in Kampinos Forest for 40 years”; „Mosquitoes (*Diptera, Culicidae*) of Warsaw and Mazovia”; „Komary kłujące (*Diptera: Culicidae*) Świętokrzyskiego Parku Narodowego”

(a)

WEGNER Zofia, prof. dr hab.

– ur. 12 V 1925 w Bydgoszczy

– mgr (1952) – Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu; dr (1963) – UW Warszawa; hab. (1975) – UAM Poznań; doc. (1976), prof. (1984) – IMMiT Gdynia

(1) – akaroentomologia medyczna – faunistyka, taksonomia i ekologia różnych grup pasożytów zewnętrznych, głównie wszy (*Anoplura*), drobnych ssaków dziko żyjących i synantropijnych; udział hematofagicznych owadów oraz roztoczy w przenoszeniu patogenów chorób odzwierzęcych, transmisyjnych (badania eksperymentalne i w ogniskach naturalnych); badania laboratoryjne i terenowe dotyczące zastosowywania nowych, niekonwencjonalnych metod i środków do zwalczania owadów o znaczeniu sanitarnym i epidemiologicznym [emeryt. prof. IMMiT w Gdyni]

(2) – wykrycie 8 nowych dla fauny Polski gatunków *Anoplura*, w tym 2 nowych dla Europy oraz 2 gat. nowych dla Rumunii; opisanie nieznanych dotychczas form rozwojowych *Hoplopleura captiosa*; pierwsze w Polsce stwierdzenie obecności w przyrodzie populacji

Ixodes ricinus zakażonych krętkami *Borrelia burgdorferi* wywołującymi boreliozę z Lyme u ludzi

– [P]: ponad 160 publikacji, w tym 6 rozdziałów do książek, zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”, oraz tom „Katalogu Fauny Polski”

(3) – [F]: Sekr. (1978–84) oraz Wicepr. (1987–91) RN IMMiT, Przew. Komisji d/s Rozwoju Kadry Nauk. (1984–91) oraz Komisji d/s Doktoratów (od 1995) RN IMMiT, Przew. oddz. gdańskiego PTEnt. (1979–86), Czł.: Rady Red. Wyd. PTEnt. (1986–90) oraz Kom. Parazytologii PAN (1987–89 i 1993–98)

– [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1983), Krzyż Kawalerski OOP (1989), Odzn. MZiOS „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia” (1969), Nagr. Wydz. Nauk Medycznych PAN (1985), Złota Odzn. PTEnt. (1986), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)

(a)

* **WEINER Wanda M.**, doc. dr hab.

– apterolog – badania z zakresu systematyki i zoogeografii *Apterygota* [prac. nauk. ISiEZ PAN w Krakowie]

(red)

WENGRIS Janina, czł. hon. PTEnt., prof. dr

– ur. 5 VIII 1907 w Omsku [Rosja], zm. 13 XI 1978 w Katowicach

– mgr (1933) – USB Wilno; dr (1946) – UMK Toruń; doc. (1950), prof. nadzw. (1964) – ART Olsztyn

(1) – hymenopterolog – badania faunistyczno-ekologiczne Wileńszczyzny, Śląska, Warmii i Mazur (*Hymenoptera: Symphyta, Formicidae*), myrmekofauna torfowisk przejściowych; entomologia stosowana – występowanie szkodników roślin uprawnych (głównie *Aphidae*) i magazynów, entomofauna zadrzewień śródpolnych i jej wpływ na uprawy rolne

(2) – wykazanie zależności występowania gniazd mrówek od warunków środowiska (dolina rzeki Wilii, Puszcza Rudnicka); wykazanie zależności rozmieszczenia mrowisk od rodzaju gleby i szaty roślinnej oraz obecności innych zwierząt; wyróżnienie czterech biotopów ważnych dla myrmekofauny w urbicenozach i opisanie charakterystycznych dla nich zespołów mrówek

- [P]: 18 rozpraw nauk., wiele artykułów popularno-nauk. i 2 filmy
  - (3) – [F]: Prodz. Wydz. Zootechn. (1955–56) i Prorektor (1956–59) – WSR w Olsztynie; Wicedyrektor Inst. Hydrobiologii i Ochr. Wód (1970–77) i Red. „Zeszytów Naukowych” (1956–77) – ART w Olsztynie, Czł. KOP i Kom. Zool. PAN
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1952), Krzyż Kawalerski OOP (1960), Złota Odzn. „Zasłużeni dla Warmii i Mazur” (1969), Medal KEN (1978), Czł. Honorowy PTEnt.
- (SC)

WĘGIEREK Piotr, dr

- ur. 18 VI 1958 w Lubecku
  - mgr (1982) – UŚ Katowice; dr (1991) – Rosyjska Akad. Nauk Moskwa
  - (1) – afidolog – systematyka i morfologia mszyc (*Aphidinea*), ze szczególnym uwzględnieniem form kopalnych [prac. nauk. UŚ w Katowicach]
  - (2) – opis nieznannej nauce, wymarłej rodziny mszyc oraz licznych gatunków kopalnych
    - [P]: 30 prac nauk.
    - [W]: „A list of fossil aphids (*Homoptera: Aphidinea*)”
    - [Z]: kol. *Aphidodea* – Kat. Zool. UŚ (Katowice)
- (a)

WĘGLARSKA Barbara, prof. dr hab.

- ur. 20 II 1922 w Łazach
- mgr (1951), dr (1960), hab. (1968) – UJ Kraków; prof. nadzw. (1984), prof. zw. (1990)
- (1) – zoolog, specjalista w zakresie morfologii i histologii owadów oraz systematyki, morfologii i ultrastruktury *Tardigrada*, [emeryt. prac. nauk. IZ UJ (1948–92)]
- (2) – opisy 7 nowych gatunków *Coccoidea*, 2 gatunki zostały nazwane jej imieniem
  - [P]: ok. 50 publikacji, w tym 45 prac naukowych i 2 książki (współ.)
  - [W]: cykl „Oogenesis in the oviparous scale insect *Quadraspidotus ostreaeformis* (CURT.) (*Homoptera, Coccidae, Aspidiotini*)”, „Study of the epidermal glands of female *Gossyparia spuris* (MOD.) (*Coccoidea, Eriococcidae*) and morphology of secreted

waxes”, cykl „Rate of metabolism in Tardigrades during active life and anabiosis”

- (3) – [F]: Czł. Komisji Biol. PAU (od 1970), Kier. Międzyuczelnianego Stud. Doktoranckiego (1989–92)
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1970), Krzyż Kawalerski OOP (1985), Medal KEN (1992)

(a)

WĘGOREK Władysław, czł. hon. PTEnt., prof. dr, czł. rzecz. PAN, DHC

- ur. 14 II 1918 w Nowoczerkasku [Rosja], zm. 16 VII 2001 w Poznaniu, pochowany w Alei Zasłużonych Cmentarza Junikowskiego w Poznaniu
– mgr (1946), dr (1948), doc. (1954), prof. nadzw. (1959) prof. zwyczaj. (1967); czł.–koresp. PAN (1967), czł. rzecz. PAN (1976), Doktor Honoris Causa AR w Poznaniu (1986)
- (1) – entomologia stosowana – badania biologiczno-ekologiczne i faunistyczne; [prac. nauk. PINGW i IOR w Puławach (od 1940), a następnie WSR i IOR w Poznaniu]
- (2) – wybitne osiągnięcia w zakresie badań nad biologią i ekologią oraz opracowanie metod prognozowania stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata*), chrabąszczowych (*Melolonthinae*) i rolnic (*Agrotinae*); badania nad introdukcją *Perillus bioculatus* (*Heteroptera*) w zwalczaniu stonki ziemniaczanej; badania nad rolą mszyc (*Aphidodea*) w przenoszeniu wirusów mozaiki lucerny; zasłużony organizator badań i nauczania z zakresu entomologii stosowanej i ochrony roślin w Polsce
– [P]: 159 prac nauk., 123 artykuły, 27 pozycji książkowych
– [W]: monografia „Stonka ziemniaczana (*Leptinotarsa decemlineata* SAY)”; „Skład gatunkowy rolnic (*Agrotinae*) w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem najliczniejszych gatunków”; książka „Nauka o szkodnikach roślin”
- (3) – [F]: Kier. Prac. Badania Szkodników Roślin Przemysłowych IOR w Puławach i Zakł. Badania Stonki Ziemniaczanej IOR w Poznaniu (1953–56), Dyr. IOR w Poznaniu (1956–88), Kier. Zakł. Ent. Stos. SGGW (1952–53) oraz Kat. Ent. WSR w Poznaniu (1956–69), Rektor WSR w Poznaniu (1963–69), Przew. KOR PAN oraz różnych zesp. i komisji PAN, Kom. Nauki i Techniki i Ministerstwa Roln., a także Kier. Centrum Koordynacyjnego Badań w Zakresie Ochr. Roślin RWPG

- [O]: Krzyż Komandorski OOP, Order Sztandaru Pracy, L'Ordre du Merite Agricole, Zesp. Nagr. Państwowa II-st, Czł. Honorowy PTEnt.

(JL)

WĘGRZYNOWICZ Piotr, mgr inż.

- ur. 22 I 1970 w Pruszkowie
- mgr inż. (1994) – SGGW AR Warszawa
- (1) – koleopterolog, systematyk – systematyka chrząszczy z rodziny *Erotylidae*, *Languriidae* i *Helotidae*, oraz stadia preimaginalne chrząszczy
- (2) – opisy 7 nowych gatunków chrząszczy, 1 gatunek nazwano jego imieniem
  - [P]: 21 publikacji, w tym 15 oryg. prac nauk.
  - [W]: „Klasyfikacja rodzajowa i status taksonomiczny rodziny *Languridae*”, „Rewizja rodzaju *Colydium*”, „Katalog rodziny *Helotidae*”
  - [Z]: *Coleoptera*, głównie z wymienionych grup – MiIZ PAN (Łomna k. Warszawy)
- (3) – [F]: Sekr. RN MiIZ PAN w Warszawie, czł. PTEnt i Tow. Fizj.

(a)

WIĄCKOWSKI Stanisław Kazimierz, prof. dr hab.

- ur. 1 X 1929 w Przemyślu
- mgr inż. (1952), dr (1956), hab. (1962) – SGGW Warszawa; prof. nadzw. (1973) – IBL, prof. zw. (1984) – WSP Kielce
- (1) – entomologia i ekologia owadów ze szczególnym uwzględnieniem owadów pasożytniczych i drapieżnych; taksonomia pasożytniczych błonkówek (*Hymenoptera: Braconidae, Aphidiidae*); ekologia i ochrona środowiska człowieka; problemy lasów przemysłowych i gospodarczych; ekologiczne problemy żywienia, żywności i ich wpływ na zdrowie człowieka; biologiczna i integrowana ochrona roślin, [emeryt. prof. AŚ w Kielcach]
- (2) – [P]: ok. 400 publikacji z zakresu ekologii, entomologii, ochrony środowiska i inżynierii środowiska
  - [W]: „Ekologia ogólna”, „Globalne zagrożenia biosfery”, „Przyrodnicze podstawy inżynierii środowiska”

- (3) – [F]: Akredytowany w Zgromadzeniu Parlamentarnym Rady Europy (1989–91), czł.: PEnt., Pol. Klubu Ekologicznego, Zarządu Świętokrzyskiego PTL, RN Woj. Kieleckiego i RN „Eco-Med.” Tarnów
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1979), Krzyż Kawalerski (1987) i Krzyż Oficerski OOP (2000)
- (a)

WIECH Kazimierz, dr hab.

- ur. 18 III 1950 w Krakowie
– mgr inż. (1973), dr (1982), hab. (1993), prof. nadzw. (1996) – AR Kraków
- (1) – entomologia rolnicza – badania nad biologią gatunków szkodliwych (*Curculionidae*, *Apionidae*) i owadów pożytecznych oraz metodami zwalczania agrofagów; badania nad wpływem upraw współrzędnych na występowanie szkodliwych i pożytecznych owadów [prof. AR w Krakowie]
- (2) – określenie składu gatunkowego i szkodliwości oraz opracowanie metod zwalczania szkodników roślin motylkowych drobnonasienych; opracowanie kluczy do rozpoznawania uszkodzeń roślin motylkowych; określenie wpływu współrzędnej uprawy warzyw z roślinami motylkowymi na występowanie szkodliwej i pożytecznej entomofauny
– [P]: ok. 70 publikacji, w tym 42 oryg. prac badawczych, 2 klucze do oznaczania uszkodzeń i szkodników, kilku książek, atlasów i poradników
– [W]: „Szkodniki drzew owocowych”, „Choroby i szkodniki warzyw”, „Ochrona roślin na działkach”
- (3) – [F]: Prodz. Wyd. Ogr. AR w Krakowie (1997–99), Czł. KOR PAN (od 1999), Prezes Stowarzyszenia Inż. i Techn. Ogr. (od 2000)
– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1999), Nagroda MNSWiT (1983)
- (a)

WIEDEŃSKA Jolanta, dr

- ur. 13 II 1949 w Pabianicach
– mgr (1973), dr (1983) – UŁ Łódź
- (1) – dipterolog i hydrobiolog – badania nad faunistyką, taksonomią, ekologią i biologią muchówek z rodzin *Limoniidae* i *Pediciidae* z terenu Gorców, Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, doliny rzeki Grabi, Rostocza i Góry Świętokrzyskich [prac. nauk. UŁ w Łodzi]

- (2) – pierwsze opisy stadiów preimaginalnych 4 gatunków z rodzaju *Phylidorea*
- [P]: autorka 14 publikacji, w tym 10 oryginalnych prac naukowych
  - [Z]: kol. larw, poczwerek i imagines ok. 200 gat. z rodzin *Limoniidae* i *Pediciidae* (Kat. Zool. Bezkręgowców i Hydrobiologii UŁ w Łodzi)
- (a)

WILDE Jerzy, prof. dr hab.

- ur. 19 XII 1956 w Więcborku
  - mgr inż. (1981), dr (1988) – ART Olsztyn; hab. (1994) – SGGW Warszawa; prof. nadzw. (1995), prof. (2000) – UWM Olsztyn
- (1) – badania nad sztucznym unasienianiem matek pszczelich, ich wartością i przydatnością użytkową w gospodarce pasiecznej oraz nad wielkotowarowymi technologiami pasiecznymi w ulach wielokorpusowych; opracowywanie i konstruowanie nowoczesnego sprzętu pasiecznego; studia nad pozyskiwaniem pyłku kwiatowego w formie obnóży i wpływem tego zabiegu na rozwój i produktywność rodzin pszczelich oraz nad następstwami inwazji *Varroa jacobsoni* w pasiekach na pszczelarstwo w Polsce; selekcja i hodowla pszczół odpornych na warozę oraz badanie opłacalności różnych kierunków produkcji pasiecznej; studia nad biologią egzotycznych gatunków pszczół z rodzaju *Apis*, [prof. UWM w Olsztynie]
- (2) – udowodnienie, że rodziny z matkami unasiennionymi sztucznie produkowały więcej miodu od rodzin z matkami naturalnie unasiennionymi; opracowanie progów opłacalności poszczególnych kierunków produkcji pasiecznej, opracowanie technologii pozyskiwania obnóży pyłkowych; wyhodowanie pszczół przynoszących duże ilości pyłku; utworzenie Centrum Pszczelarskiego w Nepalu i prowadzenie badań nad egzotycznymi gatunkami z rodzaju *Apis*
- [P]: ponad 290 publikacji, w tym 70 oryg. prac nauk., oraz 2 książki i 9 rozdziałów w książkach i podręcznikach pszczelarskich
- (3) – [F]: Prod. Wyd. Zootechn. ART w Olsztynie (1996–99), Przew. Rady Programowej „Pszczelarstwa”, Sekr. Nauk. Pszczelniczego Tow. Nauk., Red. Naczelny biuletynu „Sztuczne Unasienianie Matek Pszczelich”
- (a)

WILKANIEC Barbara, dr hab.

– ur. 18 VIII 1947 w Poznaniu

– mgr inż. (1970) – WSR Poznań; dr (1974), hab. (1990) – AR Poznań

- (1) – entomologia ogrodnicza, rolnicza i afidologia – badania nad bionomią i ekologią gatunków szkodliwych; faunistyka mszyc, [prof. AR w Poznaniu]
- (2) – opracowanie bionomii kilku gatunków mszyc (*Aphididae*) – szkodników roślin sadowniczych, opracowanie różnych aspektów szkodliwości mszyc; bionomia parazytoidów (*Aphidiidae*) mszyc jabłoniowych; fauna mszyc środowisk refugialnych krajobrazu rolniczego, fauna mszyc drzew i krzewów
  - [P]: 70 publikacji, w tym 39 oryg. prac nauk., red. i współ. podręcznika akademickiego
  - [W]: „Studia nad bezpośrednią szkodliwością mszycy jabłoniowo-babkowej (*Dysaphis plantaginea* (PASS.) na jabłoni (*Malus sp.*)”, „Studies on bionomy and ecology of large walnut aphid, *Callaphis juglandis* (GOETZ.) (*Homoptera*, *Phyllaphididae*) on walnut tree”, „Aphids (*Homoptera*, *Aphidodea*) of refuge habitats in the agricultural landscape of Wielkopolska”
- (3) – [F]: Kier. Kat. Ent. AR w Poznaniu (od 1994), czł. PTEnt. i PTPN

(a)

WILKANIEC Zdzisław, prof. dr hab.

– ur. 2 IX 1941 w Sokołach (na wileńszczyźnie)

– mgr inż. (1966) – WSR Poznań; dr (1972), hab.(1991), prof.(1999) – AR Poznań

- (1) – entomologia stosowana – wpływ pestycydów na *Apoidea*; apidologia – pszczelnictwo (*Apis mellifera* L.), zapylenie roślin, hodowla *Bombinae*, hodowla i praktyczne wykorzystanie *Apis solitariae* w zapyleniu roślin; melitologia – bionomia *Bombinae*, *Megachilidae*, [prof. AR w Poznaniu]
- (2) – opracowanie metod reprodukcji i wykorzystania *Osmia rufa* do zapylenia upraw sterowanych i w przestrzeniach zamkniętych oraz reintrodukcja jej do agrocenoz; określenie stopnia toksyczności wielu pestycydów dla *Apis mellifera*; udoskonalenie metod chowu *Bombinae*
  - [P]: ok. 100 publikacji, w tym 45 oryg. prace, współ. książki

- [W]: „Żywnienie w hodowli trzmieli, jego wpływ na przetrzymywanie i przydatność samiczek do zakładania gniazd”, „Intensywność i efektywność oblotu jabłoni przez owady zapylające w zależności od formy korony i odmiany”, książka „Pszczelnictwo” (współ.)
  - (3) – [F]: Prezes Pszczelniczego Tow. Nauk. (od 1998), czł.: International Commission for Bee Botany and Polination (od 1982), International Society of Hymenopterologists (od 1986) i PTPN (od 1997), Kier. Kat. Hodowli Owadów Użytkowych AR Poznań (1994–97 i od 2000)
  - [O]: Srebrny Krzyż Zasługi (1981), Złoty Krzyż Zasługi (1998), Nagr. Zesp. MSWN (1985)
- (a)**

* WINIARSKA Grażyna, dr

- lepidopterolog – prace z zakresu ekologii sówkowatych (*Noctuidae*) oraz entomofauny urbicenozy [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]
- (red)**

WINIARSKA Wanda, dr hab.

- ur. 6 IX 1939 w Białej Podlaskiej
  - mgr (1962) – UMCS w Lublinie; dr (1979), hab. (1998) – AR w Lublinie
  - (1) – badania nad entomofauną chwastów terenów zielonych miast; owady towarzyszące koloniom mszycy *Apis fabae*, [prac. nauk. AR w Lublinie]
  - (2) – stwierdzenie nowego dla fauny Polski gatunku *Litomastix kriebaumeri* MAYR (*Hym.*, *Encyrtidae*); stwierdzenie po raz pierwszy w koloniach *Aphis fabae* kilku gatunków afidofagów drapieżnych, np. *Platynaspis luteorubra*
    - [P]: 28 prac nauk., w tym 16 oryg. prac twórczych
    - [W]: „Roślinożerna entomofauna ostrożeńca polnego, *Cirsium arvense* (L.) SCOP.”, „Wrogowie naturalni mszyc kompleksu *Aphis fabae* SCOP. (*Aphididae*) na wybranych gatunkach chwastów terenów zieleni miejskiej Lublina”
- (a)**

WIŚNIEWSKA Katarzyna Maria, dr

– ur. 9 II 1952 w Warszawie

– mgr (1977) – UW Warszawa; dr (1992) – MiIZ PAN Warszawa

- (1) – koleopterolog – badania zoocenologiczne zgrupowań chrząszczy z rodziny ryjkowcowatych (*Coleoptera, Curculionidae*) zieleni miejskiej oraz borów świeżych na terenie Polski, [prac. nauk. MiIZ PAN w Warszawie]
- (2) – [P]: 12 publikacji, w tym 6 oryg. prac nauk.
– [W]: „Communities of weevils (*Coleoptera, Curculionidae*) in Polish pine forests of different age”, „The structure of weevil communities (*Coleoptera, Curculionidae*) of selected Polish pine forests”, „Leksykon ucznia – ekologia”
- (3) – [F]: opiekun zbiorów *Curculionidae* MiIZ PAN w Warszawie (1993–96)

(a)

WIŚNIEWSKI Jerzy, prof. dr hab.

– ur. 25 I 1935 w Bydgoszczy

– inż. (1957), mgr (1958), dr (1964), doc. (1968) – WSR Poznań; prof. nadzw. (1978), prof. zwycz. (1989) – AR Poznań

- (1) – akarolog – badania roztoczy towarzyszących owadom; entomolog – badania nad składem gatunkowym stawonogów występujących w gniazdach mrówek z rodzaju *Formica* oraz inwentaryzacja mrowisk w lasach gospodarczych i patologia mrówek, [prof. AR w Poznaniu]
- (2) – opisanie około 200 nowych dla nauki gatunków roztoczy (*Gamasina* i *Uropodina*) występujących forezyjnie na owadach a także w ich żerowiskach lub gniazdach; opisanie kilku nowych dla nauki gatunków grzybów występujących na mrówkach (z → S. BAŁAZYM)
– [P]: ponad 150 publikacji nauk.
– [W]: „Owady towarzyszące mrowiskom *Formica polyctena* FÖRST. (*Hym., Formicidae*) w Nadleśnictwie Doświadczalnym Zielonka”, „Weltweite Revision der Gattungen *Dendrolaelaps* und *Longoseius*”, „Weltweite Revision der Gattung *Trichouropoda* Berlese 1916”
– [Z]: część kol. typów *Acarina* (Kat. Ochr. Lasu i Środowiska Przyr. AR w Poznaniu)

- (3) – [F]: Czł.: Kom. Zool. (1984–93) i KNL PAN (1987–93 i od 1999), oraz Państwowej Rady Ochr. Środowiska (1995–2000), Przew. RN Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (od 1998), Sekr. Nauk. (1980–96) i Z-ca Przew. (od 1996) Komisji Nauk Leśnych i Drzewnych Oddz. PAN w Poznaniu
 – [O]: Krzyż Kawalerski (1982) i Krzyż Oficerski OOP (1998)

(a)

WIŚNIEWSKI Bogdan, dr inż.

- ur. 29 XII 1961 w Tarnowie
 – mgr inż. (1986) – AR Kraków; dr (2000) – ISiEZ PAN, Kraków
- (1) – hymenopterolog – faunistyka, ekologia i ochrona żądłówek (*Aculeata*), ze szczególnym uwzględnieniem środkowoeuropejskich przedstawicieli nadrodziny *Vespoidea* i rodziny *Sphecidae*; [prac. nauk. Ojcowskiego PN]
- (2) – badania nad składem gatunkowym i dynamiką zgrupowań wybranych rodzin błonkówek (*Hymenoptera*) Ojcowskiego PN, Bieszczadów Zachodnich i in. rejonów kraju; prace nad metodami waloryzacji owadów; monitoring zmian w wybranych grupach żądłówek; prace nad katalogami wybranych rodzin żądłówek
 – [P]: około 40 prac (w tym 25 oryg. prac nauk. z zakresu ent.)
 – [W]: „Wykaz motyli większych *Macrolepidoptera* ze zbiorów Muzeum im. W. Szafera Ojcowskiego Parku Narodowego”; „Błonkówki (*Hymenoptera*) polskich Bieszczadów ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego”; „Materiały do poznania nastecznikowatych Polski (*Hymenoptera: Aculeata: Pompilidae*)” (3 części);
 – [Z]: *Sphecidae*, *Vespoidea*, *Apoidea*; kol. porównawcza *Pompilidae* (kol. Ojcowskiego PN i prywatna)
- (3) – [F]: Czł. PTEnt. (od 2000); Sekr. Sekcji Hymenopterologicznej PTEnt. (od 2000)

(a)

WITKOWSKI Zbigniew Jerzy, prof. dr hab.

- ur. 11 II 1943 w Krakowie
 – mgr (1966), dr (1972), hab. (1981), prof. (1992) – Instytut Ochrony Przyrody PAN Kraków
- (1) – ekologia zespołów owadów – badania nad strukturą i funkcjonowaniem zespołów chrząszczy (*Curculionidae*, *Cerambycidae*) w ekosys-

temach łąkowych i leśnych; gradologia – badania nad gradacjami owadów liściożernych pod wpływem zanieczyszczeń przemysłowych w Puszczy Niepołomickiej; energetyka ekologiczna – badania nad energetyką owadów w Puszczy Niepołomickiej; monitoring owadów wokół zbiorników zaporowych Czorsztyn - Niedzica i Świnna Poręba; ochrona owadów i ekosystemów, [prof. PAN w Krakowie]

- (2) – wypracowanie standardów badań biocenotycznych w badaniach zespołów owadów łąkowych, oraz oszacowanie roli owadów roślinożernych w ekosystemach grądowych Puszczy Niepołomickiej; udana restytucja metapopulacji niepylaka apollo (*Parnassius apollo*) w Pienińskim PN
    - [P]: ponad 150 publikacji, w tym ok. 100 prac naukowych, 2 książki oraz kilka rozdziałów w książkach wydanych za granicą
  - (3) – [F]: Wicedyrektor Inst. Ochr. Przyr. PAN (1992–98), Czł.: KOP PAN (od 1996) i Komisji Karpackiej Kom. Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN (od 1996), Wiceprezes ZG Pol. Klubu Ekologicznego
    - [O]: Nagr. Pamiątkowa Pienińskiego PN (1998), Wyróżnienie Ministra Środowiska (2000)
- (a)

WITRYŁAK Maciej, dr inż.

- ur. 15 VIII 1939 w Kościerzynie
  - mgr inż. (1964) – University of Toronto [Kanada]; dr (1980) – SGGW Warszawa
  - (1) – entomologia leśna – badania nad biologią, ekologią i znaczeniem gospodarczym korników (*Scolytidae*) w górach [prac. SGGW w Warszawie]
  - (2) – [P]: autor 15 publikacji nauk.
- (a)

WIZE Kazimierz Filip, dr

- ur. 15 IV 1873 w Michorzewie, zm. 23 XI 1953 w Modliszewie (k. Gniezna), gdzie został pochowany
- dr med. (1899) – Leipziger Universität, dr – UP Poznań
- (1) – lepidopterolog – amator (z wykształcenia lekarz – psychiatra), zajmujący się początkowo mikrobiologią rolniczą i badaniami nad entomopatogenami

- (2) – [P]: autor kilkudziesięciu publikacji naukowych, w tym dwóch entomologicznych: „Motyle okolic Jeżewa pow. Gostyń” i „Dopełnienie spisu motyli okolic Jeżewa”
– [Z]: kol. *Lepidoptera* oraz szkodników buraka przekazana PTPN (Poznań) zaginęła najprawdopodobniej w czasie wojny
- (3) – [F]: Dyr. Departamentu Sztuki i Kultury Ministerstwa byłej Dzielnicy Pruskiej (1919), czł.: PZE i Komisji Biol. PTPN
- (JL / MB)

WŁODARCZYK-MARTINI Julitta, dr inż.

- ur. 4 II 1928 w Wilnie
– inż. (1952) – WSR Olsztyn; mgr (1959), dr (1972) – UŁ Łódź
- (1) – psokopterolog – specjalista w zakresie krajowych gryzków (*Psocoptera*) [emeryt. prac. Muzeum UŁ w Łodzi]
- (2) – [P]: autorka 9 prac nauk., w tym dwu monografii
– [W]: opracowanie *Psocoptera* w seriach „Klucze od Oznaczania Owadów Polski” i „Katalog Fauny Polski”
- (a)

WNUK Andrzej, prof. dr hab.

- ur. 18 VIII 1938 w Krakowie
– mgr inż. (1962) – WSR Kraków; dr (1970) – AR Kraków; hab. (1980) – SGGW Warszawa; doc. (1981), prof. nadzw. (1987) – AR Kraków
- (1) – entomologia stosowana – biologiczno-ekologiczne podstawy ochrony roślin; niechemiczne metody zwalczania szkodników roślin; szkodniki roślin motylkowatych i traw nasiennych; mszycożerne bzygowate (*Syrphidae*) – biologia i efektywność ich działania w ograniczaniu liczebności mszyc
- (2) – [P]: 92 publikacje, w tym 68 oryg. prac nauk., współ. 2 podręczników, autor skryptu
– [W]: „Badania nad składem gatunkowym drapieżnych *Syrphidae* występujących w koloniach mszyc na drzewach i krzewach owocowych”, „*Episyrphus balteatus* (Dipt., *Syrphidae*) jako drapieżca mszyc”, „Entomologia dla rolników”
- (3) – [F]: Kier. Zesp. Ent. Kat. Ochr. Roślin AR Kraków (1980–95), Czł. Zarządu Oddz. krakowskiego (1972–78) oraz Komisji Rewizyjnej ZG PEnt. (1978–82), Czł. Zarządu Oddz. krakowskiego Pol. Tow. Nauk Ogr.

- [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1982), Krzyż Kawalerski OOP (1988), Medal KEN (1999), Srebrna Odzn. „Zasłużony dla Ziemi Rzeszowskiej” (1988), Nagr. MOiSW (1971) i MNSWiT (1979, 1981)
- (a)

WOJAS Tadeusz Walenty, dr inż.

- ur. 14 II 1960 w Krakowie
  - mgr inż. (1984) – AR Kraków; dr (1996) – ISiEZ PAN Kraków
  - (1) – koleopterolog – badania ekologiczne i faunistyczne nad krajowymi chrząszczami z rodziny biegaczowatych (*Carabidae*), w mniejszym stopniu kusakowatych (*Staphylinidae*)
  - (2) – szczegółowe poznanie i opracowanie karabidofauny Gorców (wyniki nie opublikowane); zebranie i uzupełnienie danych o biegaczowatych Puszczy Białowieskiej i rezerwatu w Bielinku nad Odrą; odnalezienie w faunie Polski nowej formy *Leistus terminatus*
    - [P]: 16 publikacji, w większości o charakterze przyczynkowym
    - [W]: „A new *Leistus* of the *ferrugineus* group from the Western Carpathians (*Coleoptera*, *Carabidae*, *Nebriini*)”; „Aktualny stan znajomości fauny biegaczowatych (*Coleoptera*, *Carabidae*) Puszczy Białowieskiej”; „Biegaczowate (*Coleoptera*: *Carabidae*) rezerwatu leśno-stepowego w Bielinku nad Odrą i jego okolic”
    - [Z]: kol. prywatna *Carabidae* Palearktyki (ok. 5 000 ex.)
- (a)

WOJCIECHOWSKI Waclaw, prof. dr hab.

- ur. 20 I 1945 w Potoku - Stanach
- mgr (1972) – UMCS Lublin; dr (1976), hab. (1992), prof. (1997) – UŚ Katowice
- (1) – systematyka, morfologia, zoocenologia i zoogeografia owadów ze szczególnym uwzględnieniem *Homoptera*
- (2) – stwierdzenie braku gruczołów dodatkowych (*glandulae accesoriae*) w męskim układzie rozrodczym *Lachnidae*, co zmieniło poglądy na filogenezę mszyc (*Aphidinea*); wykazanie i uzasadnienie istnienia 2 linii rozwojowych *Psyllomorpha* i *Aphidomorpha* wywodzących się z *Arascitynidae*; podważenie zasadności wyróżniania podrzędu *Sternorrhyncha*; badania zoocenotyczne nad kształtowaniem się zgrupowań zwierzęcych związanych z określonymi zbiorowiskami roślinnymi

- [P]: ok. 60 oryg. prac nauk., 2 monografie i 2 skrypty oraz liczne prace popularno-nauk., ekspertyzy i raporty
- [W]: „Procesy oligomeryzacji w budowie męskiego układu rozrodczego miodownic (*Homoptera, Lachnidae*)”, „Studies on the systematic system of *Aphis (Homoptera, Aphidinea)*”, „Relationships of recent and fossil groups of *Sternorrhyncha* as indicated by the structure of their forewings” (z → S. KLIMASZEWSKIM)
- [Z]: *Aphidinea*: ok. 300 gat. i 2 000 ex. – Kat. Zool. UŚ (Katowice)
- (3) – [F]: Sekr. Nauk. Kom. Zool. PAN (1977–80)
- [O]: Brązowy (1978) i Złoty (1984) Krzyż Zasługi, Medal 40-lecia PRL (1985)

(a)

WOJNAROWSKA Pelagia, doc. dr

- ur. 13 III 1924 w Brzezinach
- mgr (1951), dr (1965), doc (1972)
- (1) – entomologia stosowana – badania nad biologią i zwalczaniem szkodników sadów
- (2) – poznanie kompleksu miodówek (*Psylla* spp.) w sadach Polski; opracowanie racjonalnych terminarzy ochrony upraw sadowniczych
  - [P]: ponad 60 publikacji naukowych i popularno-naukowych
  - [W]: „*Psylla pyri* L. – miodówka gruszowa – szkodnik grusz”, „*Psylla pirisuga* FOERST – miodówka gruszowa, czerwona (większa) – szkodnik grusz”, „Obserwacje nad kwieciakiem gruszowcem (*Anthonomus pyri* KOLL., *Coleoptera, Curculionidae*)”

(JL)

WOJTAS Franciszek, dr hab.

- ur. 2 II 1917 w Kalinie Małej, zm. 28 III 1983 w Łodzi
- mgr (1950), dr (1960), hab. (1965), doc. (1965), prof. nadzw. (1972) – UŁ Łódź
- (1) – ekolog, hydrobiolog, plekopterolog – badania nad widelnicami (*Plecoptera*) południowej i centralnej Polski – taksonomia i ekologia *Plecoptera*
- (2) – wybitny polski plekopterolog, znawca ich taksonomii i ekologii, autor opisu nowego gatunku widelnicy i nieznannej larwy; opracowania widelnic Tatr, Podhala, dorzecza Warty, Sudetów i Łysogór
- (3) – [F]: Prodz. Wyd. BiNOZ (1969–72), Dyr. Inst. Botaniki i Zool. (1970–75) oraz Kier. Zakł. Zool. Ogólnej (1972–83) – UŁ w Łodzi;

org. i pierwszy Red. „Folia limnologica, Acta Univ. Lodz.”, czł. Łódzkiego Tow. Nauk. i licznych tow. nauk.

– [O]: Odzn. 1000-lecia Państwa Polskiego (1966), Złota Odzn. UŁ (1972), Krzyż Kawalerski OOP (1973), Medal „UŁ w Służbie Społeczeństwa i Nauki” (1975)

(BM)

WÓJTOWSKI Ferdynand, prof. dr hab.

– ur. 12 VI 1925 w Witkowicach (pow. Szamotuły)

– mgr inż. (1951), dr (1961), hab. (1966), prof. nadzw. (1974) – AR Poznań

(1) – entomologia stosowana – wpływ pestycydów na *Apoidea*; apidologia – pszczelnictwo (*Apis mellifera*), zapylanie roślin, hodowla *Bombinae*, *Apidae solitariae* i praktyczne ich wykorzystanie w nasiennictwie; melitologia – bionomia *Bombinae*, *Anthophorinae*, *Megachilidae* [emeryt. prof. AR w Poznaniu]

(2) – pierwsze w kraju udane akcje sterowania zapylaniem nasienników *Papilionaceae* przez *Bombinae* i *Anthophorinae*; opracowanie oryginalnej i skutecznej metody tworzenia mobilnych agregacji *Anthophora parietina* – zapylaczy *Trifolium pratense*, kontrolowane rozmnażanie *Osmia rufa* w skali masowej i ponowne jej wprowadzanie do agrocenoz

– [P]: 80 rozpraw i artykułów nauk.

– [W]: „Obserwacje nad biologią i rozmnażaniem się trzmieli”, „Zastosowanie błonkówek pszczołowatych do zapylania plantacji nasiennych roślin motylkowych”, „Pszczelnictwo” (współ.)

(3) – [F]: Prodz. Wydz. Ogr. (1969–70), Prodz. (1974–75) i Dziek. Wydz. Zootechn. (1975–78) oraz Prorektor (1978–81) – AR w Poznaniu, czł.: International Commission for Bee Botany and Polination (od 1982) i International Society of Hymenopterologists (od 1986)

– [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1975), Medal KEN (1987)

(a)

WOJTUSIAK Janusz, prof. dr hab.

– ur. 21 II 1942 w Krakowie

– mgr (1964), dr (1971), hab. (1980), prof. (1994)

(1) – entomolog, lepidopterolog – etologia owadów, systematyka, zoogeografia i bioróżnorodność motyli (*Lepidoptera*) Europy, Afryki Zachodniej i strefy lasów mgłowych Andów

- (2) – opracowanie rodzin *Adelidae*, *Incurvariidae* i *Heliozelidae* Polski; badania dobowej rytmiki aktywności lokomotorycznej w rozwoju postembrionalnym motyli; odkrycie nowego typu narządu zapachowego u *Lepidoptera*
- [P]: 68 oryg. prac nauk. z zakresu systematyki, biologii i etologii *Lepidoptera*; ponadto 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”; skrypt dla studentów; hasła w 4 encyklopediach biologicznych, lista *Incurvarioidea* Europy w „The *Lepidoptera* of Europe – A Distributional Checklist” (red. → J. RAZOWSKI)
  - [Z]: kol. *Lepidoptera* świata, głównie z Pamiru, Hindukuszu, Himalajów i Ameryki Płd. (Muz. Zool. UJ w Krakowie)
- (3) – [F]: Czł. Zarządu Pol. Tow. Etologicznego, Przew. PTPK (1991–93), Delegat Polski do International Council of Ethologists (1997–2001)
- (a)

WOLENDER Maria, dr inż.

- ur. 15 VIII 1948 w Szczecinie
  - mgr inż. (1971), dr (1983) – AR Szczecin
- (1) – kolopterolog – badania faunistyczno-ekologiczne nad biegaczowatymi (*Coleoptera: Carabidae*) płn.-zach. Polski [prac. nauk. AR w Szczecinie]
- (2) – opracowania chrząszczy agrocenoz (entomofauna glebowa i epigeiczna), oraz lasów i terenów chronionych
- [P]: autorka 17 publikacji, w tym 7 oryg. prac nauk.
  - [W]: „Obserwacje biocenologiczne chrząszczy biegaczowatych (*Carabidae*) w kilku uprawach”, „Biegaczowate Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, gatunki chronione i rzadkie”, „Występowanie biegaczowatych (*Coleoptera, Carabidae*) na terenie Ogrodu Dendrologicznego im. S. Kownasa w Szczecinie”
  - [Z]: *Coleoptera* (imagines i larwy), w większości *Carabidae* Pomorza Zachodniego
- (a)

WORONIECKA-SIEMASZKO Janina, doc. inż.

- ur. 19 X 1895 w Częstochowie, zm. 11 IV 1968 w Warszawie, pochowana tamże na Cmentarzu Powązkowskim, obok męża (→ W. SIEMASZKO)
  - inż. ogrod. (1926) – SGGW Warszawa; doc. (1954) – IHAR
- (1) – entomologia stosowana (ochrona roślin uprawnych, głównie przed zwójkami i mszycami), systematyka i biologia owadów szkodliwych

oraz kontrola ich liczebności; badania owadorostów występujących na chrząszczach

- (2) – [P]: 27 publikacji nauk. w zakresie ochrony roślin (z mężem → W. SIEMASZKO) i w zakresie systematyki owadorostów i ich rozmieszczenia w Holarktyce
– [W]: „Badania nad zwójkami drzew owocowych”, „Owadorosty polskie i palearktyczne” (współ.), „Badania nad mszycami ziemniaczanymi”
- (3) – [F]: Kier. Prac. Badania Odporności Ziemniaka (1960–66 w IHAR, 1966–68 w Instytucie Ziemniaka), czł.: PZE / PTEnt. (od 1923), Pol. Tow. Bot. (od 1930), PTPK (od 1930)
– [O]: Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Złoty Krzyż Zasługi (1956, 1959), Krzyż Kawalerski OOP (1961), Zesp. Nagr. Państwowa II-st (1966)

(JP)

WOYCIECHOWSKI Michał, prof. dr hab.

– ur. 12 X 1947 w Nowym Stawie

– mgr (1969), UWR Wrocław; dr (1978), hab. (1989) i prof. (2000) – UJ Kraków

- (1) – faunistyka (Polska, Korea, Rosja, Mongolia), ekologia i etologia – *Formicidae*, *Apis mellifera*, motyle z rodzaju *Maculinea* (ponadto ślimaki i foki antarktyczne); socjobiologia owadów społecznych, [prof. UJ w Krakowie]
- (2) – wyjaśnienie istotnych ewolucyjnie przyczyn powstawania całkowicie sterylnych kast u społecznych błonkówek oraz możliwych dróg ewolucji podziału pracy u społecznych błonkówek
– [P]: ponad 70 publikacji nauk.
– [W]: „Multiple mating of queens and the sterility of workers among eusocial *Hymenoptera*”, „Host specificity among *Maculinea* butterflies in *Myrmica* ant nest”, „Division of labour by division of risk according to worker life expectancy in the honey bee (*Apis mellifera*)”
– [Z]: *Formicoidea* Polski (Pieniny, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), Korei Północnej, Rosji (Ałtaj, Sajan), Północnej Mongolii (– AR, Kraków)
- (3) – [F]: Czł.: Kom. Biol. Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN i RN ISiEZ PAN w Krakowie

(a)

WOŹNICA Andrzej Józef, dr

– ur. 13 VIII 1963 w Zabrze

– mgr (1987) – UŚ Katowice; dr (1996) – UG Gdynia

- (1) – dipterolog – biologia, systematyka i ewolucja muchówek z nadrodziny *Heleomyzoidea*, w tym światowe *Heleomyzidae* i *Trixoscelididae* „Starego Świata” (wcześniej badania afidologiczne) [adiunkt AR we Wrocławiu]
- (2) – opis 1 nowego rodzaju i 11 nowych gat. *Heleomyzidae*
  - [P]: 24 publikacji, w tym 14 prac nauk.
  - [W]: „A new genus of heleomyzid fly of the tribe *Oecothheini* from Afrotropical Region (*Diptera: Heleomyzidae*)”, „A revision of the Palearctic species of *Gymnomus* Loew (*Diptera: Heleomyzidae*)”, „*Trixoscelididae* (*Diptera: Heleomyzoidea*). W: Biodiversity of the Brandberg Massif, Namibia”
- (3) – [F]: czł. PTEnt., Czł. Red. „WE”

(a)

WRÓBLEWSKI Aleksander, prof. dr

– ur. 2 XII 1911 w Poznaniu, zm. 1 II 1985 w Poznaniu; pochowany w Poznaniu na Cmentarzu Janikowskim

– mgr (1936), dr (1946), doc. (1954), prof. (1963) – UP Poznań

- (1) – heteropterolog – faunistyka i systematyka pluskwiaków wodnych z rodziny *Saldidae*, studia nad anatomią i badania ekologiczne
- (2) – opracowanie systematyczne rodzaju *Micronecta*, opisanie 13 gatunków pluskwiaków wodnych nowych dla nauki oraz stwierdzenie ponad 10 gatunków nowych dla Polski
  - [P]: 47 publikacji, w tym 30 oryginalnych prac naukowych i 3 zeszyty z serii „Klucze do Oznaczania Owadów Polski”
  - [W]: „Shorebugs (*Heteroptera, Saldidae*) of Poland”
  - [Z]: kol. *Hydrocorisae* – MP UWR (Wrocław)
- (3) – [F]: Red. „PPE” ser. B.; org. i Kier. MP w Poznaniu (1950–53), Kier. Oddz. PAN w Poznaniu (1953–75), Przew. Oddz. poznańskiego PTEnt. (1952–59 i 1969–73)
  - [O]: Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Odzn. Grunwaldzka (1971), Złota Odzn. „Zasłużony dla Dolnego Śląska” (1972), Medal XXX-lecia Polski Ludowej (1974)

(SM)

WYROSTKIEWICZ Krystyna, dr hab.

- ur. 27 VII 1940 w Wilnie [Litwa], zm. 27 VII 1999 w Bydgoszczy; pochowana w Bydgoszczy – Cmentarz na Bielawkach
- mgr inż. (1964) – WSR Poznań; dr (1978), hab. (1994), prof. nadzw. (1996) – ATR Bydgoszcz
- (1) – entomologia stosowana – badania dotyczące biologicznej aktywności krajowych insektycydów w stosunku do najgroźniejszych szkodników roślin warzywnych i sadowniczych
- (2) – określenie kompleksu parazytoidów larw słodyszka rzepakowego (*Meligethes aeneus*) oraz grup roślin, z których wyciągi można by użyć jako antyfidanty w ochronie roślin przed szkodliwymi chrząszczami
  - [P]: ok. 40 publikacji nauk.
  - [W]: „Wpływ wyciągów z wybranych roślin na żerowanie i rozwój stonki ziemniaczanej – *Leptinotarsa decemlineata* SAY”, „An evidence for insecticide activity of some preparations from alkaloid-rich lupin seeds on Colorado potato beetle (*Leptinotarsa decemlineata* SAY), larvae of large white butterfly (*Pieris brassicae* L.), black bean aphid (*Aphis fabae* SCOP.) and their parasitoids (*Hymenoptera: Parasitica*)”
- (3) – [F]: Kier. Kat. Ent. Stos. ATR w Bydgoszczy (1995–99), Wicepr. Oddz. bydgoskiego PTEnt.
  - [O]: Nagr. Woj. Bydgoskiego, Złoty Krzyż Zasługi

(TB)**ZABŁOCKI Jan**, prof. dr hab.

- ur. 13 XII 1894 w Wieliczce, zm. 12 VIII 1978 w Toruniu, pochowany tamże na cmentarzu przy ul. Wybickiego
- absolwent (1924), dr (1926), hab. (1930) – UJ Kraków, prof. zw. (1946) – UMK Toruń
- (1) – botanik, paleobotanik i entomolog – kolekcjoner błonkówek pszczołowatych (*Apoidea*) i chrząszczy (*Coleoptera*)
- (2) – [P]: wiele opracowań botanicznych i paleobotanicznych, współautorski udział w publikacjach entomologicznych; swoje kolekcje owadów udostępniał hymenopterologom (→ M. DYLEWSKA) i koleopterologom (→ E. MAZUR)

- [W]: „New and little known *Apoidea* (Hymenoptera) from Poland” (z → M. DYLEWSKA)
- [Z]: kol. *Hymenoptera* i *Coleoptera*, w tym także plejstoceńskie okazy subfossilne, zostały przekazane do zbiorów UMK (Toruń) i MP ISiEZ PAN (Kraków)

(JP)

ZACWILICHOWSKA Krystyna, dr

- ur. 9 X 1924 w Krakowie, zm. 5 XII 1969 w Krakowie, gdzie została pochowana
- mgr (1947), dr (1952) – UJ Kraków
- (1) – entomolog i zoolog – pod wpływem ojca (→ J. ZACWILICHOWSKI) zajęła się badaniem unerwienia skrzydeł u owadów (*Tineidae*, *Tenthredinidae*), a następnie faunistyką *Trichoptera* i *Diptera*
- (2) – [P]: 23 publikacje, w tym 13 oryg. prac nauk.
  - [W]: „The sensible nervous system and the sense organs of the naked clothes-moth caterpillar *Tineola biselliella* HUMMEL”, „Bentos obrzeża zbiornika Goczałkowickiego w latach 1958–1959”, „Fauna denna Wisły pomiędzy Oświęcimmem a Krakowem”
- (3) – [F]: Czł. Red. „Acta Hydrobiologica”

(SK)

ZACWILICHOWSKI Jan, prof. dr hab.

- ur. 17 XI 1890 w Tarnowie, zm. 5 X 1951 w Krakowie; pochowany na Cmentarzu Podgórskim w Krakowie
- mgr (1914), dr (1917), hab. (1932), doc. (1947), prof. nadzw. (1948) – UJ Kraków
- (1) – morfologiczne badania nad obwodowym układem nerwowym owadów, ponadto anatomia owadów oraz entomologia doświadczalna; faunistyka – ważki (*Odonata*) i sieciarki (*Neuroptera*) Polski Południowej (a także niepublikowane – *Symphyla* i *Orthoptera*)
- (2) – opisał przebieg nerwów, położenie narządów zmysłów i ich unerwienie u przedstawicieli 13 rzędów owadów (wyniki i rysunki cytowane w światowej literaturze); stworzył własny układ systematyczny owadów oparty o długotrwałe badania nad unerwieniem skrzydeł; opracował ważki i sieciarki Krakowa, Jury Krakowskiej i Zachodnich Karpat (wiele gatunków nowych dla Polski); zbadał wpływ różnych czynników na ubarwienie motyli

- [P]: 89 publikacji, w tym 48 oryg. prac nauk., oraz podręczników z zakresu ent.
  - [W]: „Krótki zarys owadoznawstwa”, „Fauna ważek Polski”, cykl „Unerwienie i narządy zmysłowe skrzydeł owadów”
- (SK)

ZATWARNICKI Tadeusz, dr hab.

- ur. 2 XII 1958 w Chojnowie (woj. dolnośląskie)
  - mgr (1983), dr (1991), hab. (1996) – UWR Wrocław
  - (1) – dipterolog – systematyka, taksonomia, morfologia *Ephydridae*, oraz ewolucja wyższych muchówek; [adiunkt AR we Wrocławiu (od 1984)]
  - (2) – zaproponowanie hipotezy powstania hypopygium u wyższych muchówek (*Diptera*); stworzenie klasyfikacji *Ephydridae*; opisanie 22 nowych gatunków, 2 rodzajów, 1 plemienia i propozycje ok. 220 zmian taksonomicznych
    - [P]: 46 publikacji nauk., w tym katalog gatunków *Ephydridae* świata, rozdziały w monografiach: „Contributions to a Manual of Palaearctic *Diptera*” i „The Aquatic *Insects* of North Europe”
    - [Z]: kol. prywatna *Ephydridae* świata
  - (3) – [F]: Kier. Kat. Zool. AR we Wrocławiu (od 1998)
- (a)

ZAWIRSKA Irena, doc. dr hab.

- ur. 17 I 1927 w Milanówku
  - mgr inż. (1951), dr (1965), hab. (1978)
  - (1) – entomologia stosowana – badania nad fauną, szkodliwością i zwalczaniem wciornastków (*Thysanoptera*) na lnieniu, tytoniu, roślinach strączkowych, kukurydzy; badania nad fauną *Thysanoptera* Słowińskiego PN
  - (2) – ustalenie dwóch podgatunków w ramach *Thrips tabaci* LIND. różniących się swą biologią i zdolnością przenoszenia wirusa brązowej plamistości pomidorów (TSWY); wykazanie możliwości wykorzystania wciornastków jako owadów wskaźnikowych w ocenie stopnia zanieczyszczeń przemysłowych
    - [P]: ponad 30 publikacji, dwie instrukcje wdrożeniowe
    - [W]: „*Thysanoptera* collected in Poland”, „Studia nad *Thrips tabaci* LINDEMANN (*Thysanoptera*, *Thripidae*)”, „Diagnostyka szkodników roślin i ich wrogów naturalnych”
- (JL)

ZIEMNICKA Jadwiga, dr hab.

– ur. 2 III 1940 w Wiazyniu

– mgr (1964) – UWR Wrocław; dr (1979), hab. (2000), doc. (2001) – IOR Poznań

- (1) – patologia i mikrobiologiczne zwalczanie owadów; choroby wirusowe *Lymantriidae*, *Noctuidae* i *Tortricidae*; interakcje patogenów, [prac. nauk. IOR w Poznaniu – od 1966]
- (2) – wykazanie na terenie Polski występowania chorób wirusowych wielu owadów m.in. białki wierzbowki, rolnicy zbożówki i owocówki jabłkówekczki; wyjaśnienie roli bakulowirusów w regulacji liczebności populacji *Stilpnotia salicis* (wynik blisko 20-letnich obserwacji) i dwa patenty na wirusowe biopreparaty przeciw temu szkodnikowi
  - [P]: ponad 65 publikacji
  - [W]: „Studies on nuclear and cytoplasmic polyhedrosis viruses of the satin moth (*Stilpnotia salicis* L.) (*Lepidoptera: Lymantriidae*)”; „Genetic variability of four natural isolates of the *Stilpnotia salicis* virus SsMNPV”; „Rola bakulowirusa SsMNPV w regulacji liczebności populacji białki wierzbowki *Stilpnotia salicis* L. (*Lepidoptera: Lymantriidae*)”
- (3) – [F]: czł. i wieloletni Sekr. Oddz. poznańskiego PTEnt.

(JL)

ZIMNY Józef, czł. hon. PTEnt.

– ur. 10 V 1872 w Poznaniu, zm. 26 VIII 1961 w Poznaniu

- (1) – lepidopterolog amator (z zawodu inżynier)
- (2) – znawca krajowych motyli, jego imieniem nazwano jedną z form *Arctia caja* (→ J. W. SZULCZEWSKI)
  - [W]: „Fang und Zucht von *Hadaena amica* TR.”
  - [Z]: gromadzona przez 40 lat kol. *Lepidoptera* (10 000 ex.) uległa zniszczeniu w czasie działań wojennych w roku 1945; odtworzona częściowo w okresie powojennym – ok. 4 000 ex. – MP ISiEZ PAN (Kraków)
- (3) – [F]: Czł. Honorowy PTEnt. (1959)

(SM)

ZŁOTKOWSKI Jan, dr

- ur. 21 I 1949 w Poznaniu
- mgr inż. (1971) – WSR Poznań; dr (1986) – IOR Poznań
  - (1) – entomologia stosowana – fauna i migracje mszyc
  - (2) – ustalenie fauny mszyc (*Aphidodea*) Wielkopolski oraz dynamiki ich lotów wieloletnich i sezonowych
    - [P]: ponad 30 publikacji, w tym 27 naukowych
    - [W]: „Afidofauna okolic Poznania w odłowach aspiratorem Johnsona w 1976–1980”, „Migracje mszyc uskrzydłych, szkodników ważniejszych roślin uprawnych w okolicy Poznania w latach 1976–1980”, „Studies on aphid migration dynamics to warn and forecast the occurrence of dangerous pests”

(JL)**ZŁOTORZYCKA Jadwiga, czł. hon. PTEnt., prof. dr hab.**

- ur. 14 X 1926 w Warszawie
- mgr (1950), dr (1960), hab. (1970), doc. (1971), prof. nadzw. (1978), prof. zw. (1991) – UWR Wrocław
  - (1) – entomologia parazytologiczna – badania układów „pasożyt – żywiciel”; systematyka, bionomia, ultrastruktura powierzchniowa oraz ewolucja sprzężona *Mallophaga* z ewolucją ptaków żywicielskich; faunistyka i zoogeografia *Mallophaga* ze szczególnym uwzględnieniem ziem polskich; rewizje systematyczne w obrębie wybranych rodzin (*Menoponidae*, *Colpocephalidae*, *Rallicolidae*, *Philopteridae*); mikroskopia skaningowa – badania organów zmysłu i różnych wytworów kutikuli [emeryt. prof. UWR we Wrocławiu]
  - (2) – uporządkowanie systematyki i synonimiki *Mallophaga*, głównie w obrębie podrzędów *Amblycera* i *Ischnocera*, opisy nowych taksonów (18 rodzajów, 9 podrodzajów, 56 gatunków), liczne redeskrypcje
    - [P]: ponad 100 publikacji nauk., ponadto 6 zeszytów z serii „Klucze do Oznaczenia Owadów Polski”, 2 tomy z serii „Katalog Fauny Polski” i „Katalog Fauny Pasożytniczej Polski”, 4 opracowania monograficzne *Mallophaga*
    - [W]: książki: „Wszóły (*Mallophaga*). Część ogólna”; „Wszóły (*Mallophaga*). Część szczegółowa: rodziny *Goniodidae* i *Philopteridae*”; „Pasożytnicze stawonogi. W: Katalog Fauny Pasożytniczej Polski. cz. IV. Pasożyty ptaków”

- [Z]: kolekcja *Mallophaga* Polski oraz innych krajów – MP UWR (Wrocław)
  - (3) – [F]: Kier. Zakł. Parazytologii Ogólnej IZ UWR (1972–97), Z-ca Dyr. Inst. Mikrobiologii UWR (1987–93), Przew. Oddz. wrocławskiego Pol. Tow. Parazytologicznego (1987–92), czł.: PTEnt., PTZool., WRTN i Kom. Parazytologicznego PAN, czł. Rad Red.: „Acta Parasitologica Polonica”, „Wiadomości Parazytologicznych” (Red. Naczelny 1988–98) i „Angewandte Parasitologie”
  - [O]: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, Medal KEN, Złoty Medal UWR, Czł. Honorowy PTEnt. (1998)
- (a)

ZWOLSKI Włodzimierz Andrzej, dr hab.

- ur. 30 XI 1922 w Lublinie
  - mgr (1950) – UMCS Lublin; dr (1959) – WSR Lublin; hab. (1969) – UMCS Lublin; prof. (1990) – AR Lublin
  - (1) – dipterolog i hydrobiolog – badania krwiopijnych muchówek z rodziny meszek (*Simuliidae*); kompleksowe badania nad funkcjonowaniem i ochroną różnych typów ekosystemów wodnych, [emeryt. prof. AR w Lublinie]
  - (2) – wykazanie po raz pierwszy w Polsce większości gatunków *Simuliidae*, w tym kilku rzadkich i 1 nowego dla nauki; opracowanie komponentów ekosystemów wodnych (zoobentosu), ze szczególnym uwzględnieniem larw muchówek z rodziny ochotkowatych (*Chironomidae*)
    - [P]: 70 publikacji z zakresu hydrobiologii, ektoparazytologii i faunistyki
    - [W]: „Mustyki (*Simuliidae*) Lubelszczyzny”
    - [Z]: kol. *Simuliidae* i *Chironomidae* pld.-wsch. Polski – Kat. Zool. AR w Lublinie
  - (3) – [F]: Prodz. Wydz. Zootechn. (1975–78) oraz Kier. Kat. Zool. i Hydrobiologii (1982–93) – AR w Lublinie, Wicepr. lubelskiego oddz. PTZool. (1980–83), Wicepr. (1969–72) i Przew. Oddz. lubelskiego TPMK (1984–89)
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Medal KEN (1978), Krzyż Kawalerski OOP (1979)
- (a)

ŻAK Maksymilian

– ur. 19 X 1928 w Kolonii Zgorzelec (Łagiewniki k. Bytomia), zm. 24 I 1995 w Bytomiu - Szombierkach

- (1) – entomolog – amator (z zawodu technik chemik i odlewnik) – badaniem ważek zajął się za namową L. SAWKIEWICZA
- (2) – opracowywał faunę ważek Śląska i ziemi chrzanowskiej
  - [P]: 3 publikacje naukowe
  - [W]: „Ważki (*Odonata*) Śląska” (z L. SAWKIEWICZEM), „Ważki (*Odonata*) regionu chrzanowskiego” (z bratem – W. ŻAKIEM)
  - [Z]: kol. *Odonata* Śląska – ok. 3 000 ex. (Muz. Górnośląskie w Bytomiu) oraz *Odonata* Ziemi Chrzanowskiej – kolekcja Muz. w Chrzanowie
- (3) – [F]: założyciel Oddz. górnośląskiego PTEnt. (1957) i jego długoletni Skarbnik; założyciel Śląskiego Tow. Ent. (1992)
  - [O]: Złota Odzn. PTEnt.

(TH)

ŻAK-OGAZA Barbara, dr

– ur. 16 XI 1931 w Krakowie
– mgr (1955), dr (1960) – UWR Wrocław

- (1) – biologia, faunistyka, fizjografia czerwców (*Hemiptera: Coccinea*); pasożytnicze błonkówki (*Hymenoptera*), w szczególności pasożytnicze na czerwcach; chemiczna i biologiczna ochrona roślin
- (2) – [P]: 22 publikacje nauk.
  - [W]: „Studien über Zehrwespen (*Hymenoptera, Chalcidoidea*) die auf in der Fauna Polens bekannten Schildläusen (*Homoptera, Coccoidea*) schmarotzen”, „Fauna czerwców (*Homoptera, Coccinea*) Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej”, „Life history of *Stingelia gorodetskia* (*Homoptera, Coccinea*)”
- (3) – [O]: Złoty Krzyż Zasługi

(a)

ŻŁOWODZKI Tadeusz

– koleopterolog – amator, z wykształcenia leśnik (absolwent Wydz. Lasowego PL), po wojnie leśniczy w Puszczy Niepołomickiej, zgromadził bogaty zbiór *Coleoptera* z Puszczy Niepołomickiej i okolic Krakowa (AR w Poznaniu, Muz. Ojcowskiego PN) oraz z Tatr (Muz. Tatrzańskie w Zakopanem)

(red)

ŻUKOWSKI Roman

- ur. 19 II 1913 w Bohorodczanach [Podole], zm. 30 XI 1960 w Nowym Targu
- (1) – lepidopterolog, kolekcjoner i faunista, absolwent (ekstern) Pomaturalnej Państwowej Szkoły dla Leśniczych w Bolechowie (1938); na jego cześć → S. TOLL nadał nazwę jednemu z gatunków motyli
  - (2) – [P]: 12 publikacji z zakresu lepidopterologii i muzeologii
    - [W]: „O zmianach w faunie motyli Pienin Zachodnich w następstwie ewentualnej budowy zbiornika wodnego na Dunajcu pod Czorsztynem”, „Problemy zaniku i wymierania motyla *Parnassius apollo* L. na ziemiach polskich”, „Motyle Pienin” (z → S. BŁESZYŃSKIM i → J. RAZOWSKIM)
    - [Z]: kol. *Lepidoptera* Czarnohory i Gorganów z lat 1934–38 zaginęła w czasie wojny; zbiory motyli Gorców i Pienin z lat 1945–60 w Muz. Pienińskiego PN (Krościenko n/D)
  - (3) – [F]: Kustosz Muz. Pienińskiego PN w Krościenku n/D (1955–60)
- (JP)**

ŻURAŃSKA Irena, dr hab.

- ur. 6 VIII 1924 w Sadlnie (woj. poznańskie)
- mgr (1952) – UMK Toruń; dr (1961), hab. (1969), prof. nadzw. (1991)
- (1) – entomologia stosowana – badania nad gatunkami szkodliwymi w rolnictwie; wpływ technologii uprawy na owady (*Aphididae*); morfologia i biologia chrząszczy (*Staphylinidae*, *Cryptophagidae*); faunistyka i ekologia wybranych grup owadów [emeryt. prof. ATR w Olsztynie]
  - (2) – wykazanie wpływu zróżnicowanych dawek nawozów mineralnych i herbicydów na mszyce (*Aphidae*); ustalenie składu gatunkowego i dynamiki występowania niektórych wybranych rodzin *Coleoptera* (*Staphylinidae*, *Curculionidae*) i *Homoptera* (*Aphidae*, *Jassidae*) na roślinach uprawianych na terenie Warmii i Mazur
    - [P]: 63 publikacje, w tym 43 prace nauk. i 4 skrypty
    - [W]: „On the morphology of larvae the genera *Tachinus* GRAV. and *Tachyporus* GRAV. (*Staphylinidae*, *Tachyporinae*)”, „Morfologia, biologia i znaczenie gospodarcze *Cryptophagus subfumatus* KR.”
  - (3) – [F]: Wicepr. (1960–78) i Przew. Oddz. olsztyńskiego PTEnt. (1978–94), Skarbnik PTZool. (1956–66)
    - [O]: Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski OOP (1983), Złota Odzn. PTEnt. (1986), Medal „Za Zasługi dla Rozwoju PTEnt.” (1998)
- (a)**